25

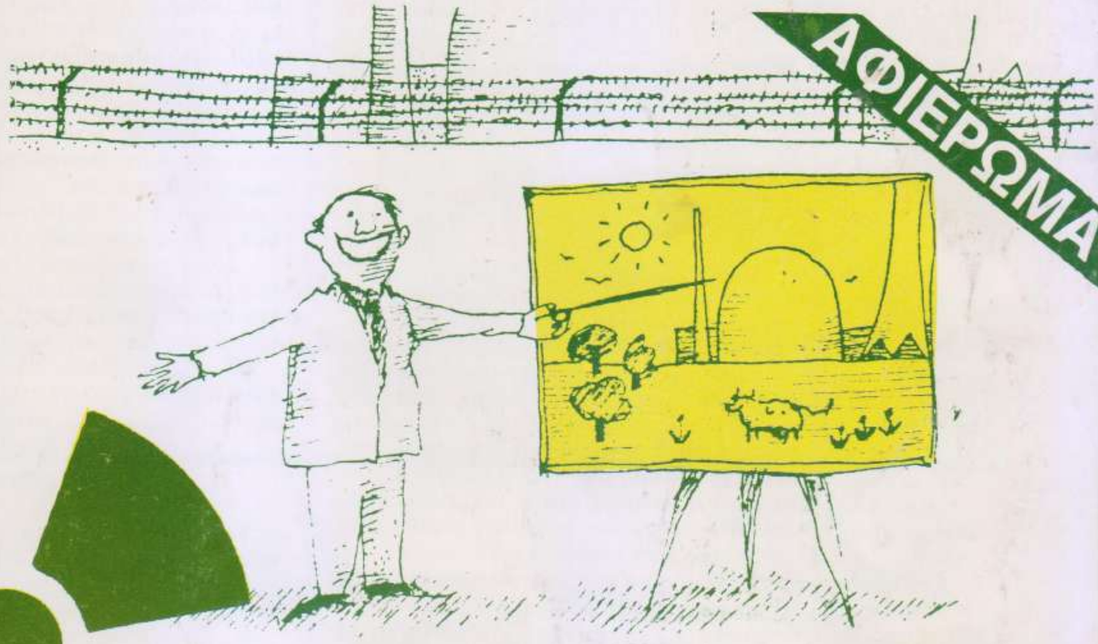
ιουλιος 1986

ραδιενεργη
ΡΗΞΗ

για ένα αυτόνομο εναλλακτικό επαναστατικό κίνημα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

οττο βολφ

ΜΟΥΝΤΙΑΛ

Σπουδαστικά

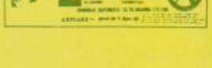

Cure

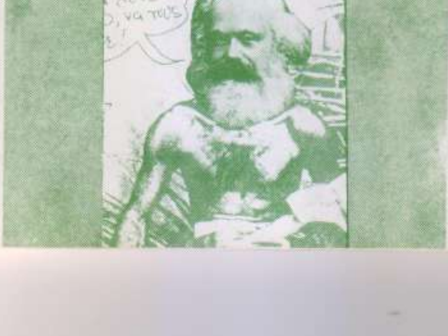

Πυρηνικό κρατος

Σχόλια

Γράμμα στο στρατηγό

Η ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΑΠΟΣΥΝΘΕΣΗ

Εκείνο που χαρακτηρίζει τη σημερινή πολιτική κατάσταση είναι η ταχύτατη αποσύνθεση του πολιτικού και ιδεολογικού πλαίσιου της μεταπολίτευσης. Μια νέα κινητικότητα εισβάλει στην κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα που έμοιαζε παγιωμένη. Και τα στοιχεία της κρίσης είναι πολλαπλά.

Το διεθνές πλαίσιο και η δραματική ανατροπή του

Αρχικά μετασχηματίζεται το διεθνές πολιτικό πλαίσιο. Η δύση επιτίθεται σε όλα τα μέτωπα. Στο οικονομικό η επίθεση έχει δύο κατευθύνσεις - στο εξωτερικό, ένας νέος παγκόσμιος καταμερισμός της εργασίας και στο εσωτερικό, αυτοματοποίηση, ρομποτοποίηση, περιθωριοποίηση μεγάλων στρωμάτων, τριτογενοποίηση, σπάσιμο της εξασφάλισης, εισβολή του εμπορεύματος σε νέους τομείς, ιδιωτικοποίηση. Με την πληροφορική, την ευγονική και το πυρηνικό κράτος, ο σοσιαλ-καπιταλισμός βαδίζει στη βαρβαρότητα. Τα ιδεολογικά στοιχεία της αποσύνθεσης του περάσματος στην κοινωνία του «Μπλέηντ Ράνερ»; είναι πολλαπλά.

Αυτή η αναδιάρθρωση στο εσωτερικό με περιορισμό των κρατικών δαπανών οδήγησε στην πτώση του πληθωρισμού και διαμορφώνει ένα νέο στοιχείο της σύγχρονης καπιταλιστικής κρίσης, την συντεχνιοποίηση της οικονομίας, την ανάπτυξη δύο τομέων που αναπτύσσονται παράλληλα. Ένα τομέα σύγχρονο, αποδοτικό, αυτοματοποιημένο και έναν άλλο της μαύρης δουλειάς, της ανεργίας, της «απόδρασης από τη Νέα Υόρκη».

⇨

Μια νεα παγκόσμια ιεραρχία αναδύεται απ' αυτούς τους μετασχηματισμούς. Μια ιεραρχία άκαμπτη και σκληρή. Η σοσιαλιστική Ανατολή έχασε το τραίνο. Αυτή τη στιγμή εξακολουθούν να υπάρχουν δύο υπερδυνάμεις μόνο από στρατιωτική άποψη. Από οικονομική, πολιτική, ιδεολογική άποψη υπάρχει πια μια και μόνη παγκόσμια πυραμίδα, ένα και μόνο παγκόσμιο μοντέλο. Αποδείχτηκε πως η κρίση και η αναδιάρθρωση που άρχισε στη δεκαετία του '60 αποσύνθεσε βαθύτερα την Ανατολή παρά τη Δύση. Αυτή η νέα παγκόσμια πυραμίδα - για πρώτη φορά μετά την αγγλική μονοκρατορία του 19ου αιώνα - έχει σαν κορυφή της την μόνη αυθεντική υπερδύναμη. Αν η Αγγλία υπήρξε το εργαστήρι του κόσμου στα μέσα του 19ου αιώνα και το κέντρο της επέκτασης του καπιταλιστικού βιομηχανισμού, η Αμερική αποτελεί **το κέντρο της παραγωγής του σύγχρονου κυρίαρχου εμπορεύματος, της παραγωγής υποκειμενικότητας, εικόνων, θεάματος, παγκόσμιας ιδεολογίας.** Ήδη το μεγαλύτερο εργοστάσιο του κόσμου μας είναι η παραγωγή ιδεολογίας, είτε σαν κινηματογράφος και τηλεόραση, είτε σαν βίπερ Νόρα, και χάμπουργκερ - τα Μακ Ντόναλτς ξεπέρασαν τη Τζένεραλ Μότορς σε απασχόληση. Η Αμερική πραγματοποίησε πρώτη το πέρασμα στη μεταβιομηχανική εποχή. Έτσι απάντησε στην πρόκληση του εργατικού κινήματος και του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος στον Τρίτο Κόσμο, υψώνοντας και μεταθέτοντας το επίπεδο της αντιπαράθεσης, καταστρέφοντας το παλιό υποκείμενο και ανασυνθέτοντας ένα νέο όπου η παραμικρή αυτονομία έχει εξ ορισμού αποκλειστεί, γιατί πια το κεφάλαιο βρίσκεται και στις καρδιές και τις επιθυμίες των ανθρώπων. Φτιάχνεται λοιπόν μια νέα ιεραρχία όπου στην κορυφή βρίσκεται η Αμερική, δίπλα της, μόλις από κάτω, είναι η Ιαπωνία, πιο κάτω η δυτική Ευρώπη, η Αυστραλία, ο Καναδάς, ο αναπτυγμένος κόσμος.

Από κει και πέρα βρίσκεται ο κόσμος του σοσιαλισμού και οι νέες βιομηχανικές χώρες (η ένταξη των τελευταίων - Κορέας, Νοτιοανατολικής Ασίας, Βραζιλίας κλπ - στην παγκόσμια αγορά σήμανε μια νέα ενίσχυση του κόσμου του κεφαλαίου σε πλανητικό επίπεδο και τα επόμενα χρόνια θα δούμε να προωθείται ακόμα περισσότερο αυτή η μετάθεση της ανάπτυξης στις νέες βιομηχανικές χώρες). Οι ανατολικές χώρες και ο Τρίτος κόσμος θα παράγουν τα πιο απλά, βιομηχανικά προϊόντα, της παλιάς τεχνολογίας, κι ο Τέταρτος Κόσμος θα παράγει μιζέρια και αποσύνθεση. Πρόκειται για μια ιεράρχιση του κόσμου παρόμοια με εκείνη που πραγματώνεται στο εσωτερικό των ιμπεριαλιστικών χωρών. Αυτή η, μέσα από την κρίση, υποβάθμιση του ανατολικού κόσμου - ο οποίος έπαψε πια να καλύπτει τη διαφορά του με τη Δύση, - σκεπάστηκε για μερικά χρόνια από την ιδεολογική, πολιτική και στρατιωτική επέκταση της Σοβιετικής Ένωσης που πατούσε πάνω στην κρίση του παγκόσμιου ιμπεριαλιστικού συστήματος, την κρίση της δεκαετίας του '60 και του '70, - τόσο από την επίθεση των νέων κινημάτων στο εσωτερικό όσο και από το εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα του Τρίτου κόσμου. Η Σοβιετική Ένωση βρέθηκε μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80 σε ευνοϊκή θέση. Όμως αυτή η πολιτικά και στρατιωτικά δεσπόζουσα θέση οδηγούσε σε μια παγκόσμια εμπλοκή χωρίς διέξοδο. Το ποσοστό των εθνικών πόρων που κατευθυνόταν στις στρατιωτικές δαπάνες ή και τις πολιτικές δαπάνες - η Κούβα π.χ. απορροφά 5 δισ. δολλάρια το χρόνο - ήταν τεράστιο για τα μεγέθη μιας οικονομίας καθυστερημένης! Και τα αποτελέσματα δεν άργησαν να φανούν παντού. Κρίση με βιβλικές διαστάσεις στην Πολωνία, Ρουμανία και ακολουθεί η Βουλγαρία, το Τσερνομπίλ, η χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, η έλλειψη εφευρετικότητας.

Όταν λοιπόν ήρθε η αμερικάνικη αντεπίθεση με τον Ρήγκαν, βασισμένη στην πλανητική παραγωγική αναδιάρθρωση, η Σοβιετική Ένωση δεν μπόρεσε να αντέξει. Άρχισε να καταρρέει από παντού. Αρχίζει πια η «ειρηνόφιλη πολιτική», ενώ η Αμερική από την άλλη προχωρεί στο μεγαλύτερο εξοπλιστικό πρόγραμμα της ιστορίας. Η Ρωσία υποχρεώνεται πια να αναγνωρίσει την νέα πραγματικότητα της υποδεέστερης μοίρας της. Αυτή η αποδοχή σημαίνει νέα πολιτική απέναντι στην Ευρώπη, νέα πολιτική στον Τρίτο Κόσμο, π.χ. προσπάθεια αποχώρησης από το Αφγανιστάν και άρνηση εμπλοκής πέρα από ένα σημείο στη Μέση Ανατολή όπως φάνηκε τόσο καθαρά στη Λιβυκή κρίση. Έξω οι στόλοι από τη Μεσόγειο, αυτό το παράδοξο, τερατώδες πριν μερικά χρόνια, σύνθημα συμπυκνώνει τη νέα πολιτική. Και βέβαια η φοβερότερη ήττα είναι η ιδεολογικοπολιτική. Η κόκα κόλα, η πέψι και το τζην, τα παγκόσμια εμπορεύματα δεν είναι απλά εμπορεύματα, η δυναστεία δεν έχει καμιά αξία χρήσης είναι εμπόρευμα-ιδεολογία. Ο κόσμος του εμπορεύματος παίρνει μια φοβερή ρεβάνς απέναντι στον ανατολικό ολοκληρωτισμό, τον αντεπαναστατικό σοσιαλισμό, τον υποχρεώνει να αποδεχεί την υποταγή του σε πλανητικό επίπεδο.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο αναπτύσσεται η επίθεση του αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Επίθεση νομισματική πρώτα, παραγωγική στη συνέχεια και τέλος στρατιωτική. Στην Δ. Ευρώπη επιτυγχάνεται η εγκατάσταση Πέρσινγκ και Κρουζ ενώ η Λιβύη και η Νικαράγουα δείχνουν τις νέες διαστάσεις της αμερικανικής επιθετικότητας.

Αυτό το νέο διεθνές πλαίσιο ανατρέπει εκ βάθρων τις προϋποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίχτηκε η μεταπολίτευση.

Το διεθνές πλαίσιο της μεταπολίτευσης

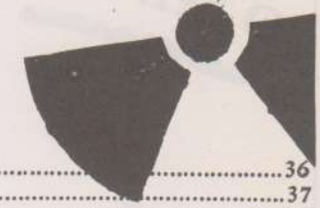
Ένας τομέας που έχει μείνει χωρίς ιδιαίτερη ανάλυση, ακόμα και από μας, στην εκτίμηση και ερμηνεία των πολιτικών εξελίξεων της μεταπολίτευσης ήταν το διεθνές πλαίσιο που επέτρεψε αυτή την πολιτική.

Αυτό το διεθνές πλαίσιο, αφοράει αρχικά την αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας μέσα στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας στη δεκαετία του '60 και το πρώτο μισό της δεκαετίας του 70. Όλα αυτά τα χρόνια η ελληνική οικονομία κινείται με χαμηλό πληθωρισμό, από τους χαμηλώτερους του ΟΟΣΑ, μεγάλη ετήσια άνοδο του εισοδήματος, άνοδο της παραγωγικότητας πολύ μεγαλύτερη απ' ότι οι ευρωπαϊκές χώρες, άνοδο των βιομηχανικών εξαγωγών. Η Ελλάδα συμμετέχει στην συνολική αναβάθμιση της Νότιας Ευρώπης μέσα στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα. Αυτή η αναβάθμιση συμβαδίζει με την πτώση της αμερικάνικης ισχύος στο οικονομικό, πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο, την ήττα στο Βιετνάμ, το Γουώτεργκαιητ, την επίθεση των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων, τέλος την εκτίναξη των τιμών του πετρελαίου. Στο εσωτερικό των αναπτυγμένων χωρών οι εργατικοί αγώνες και τα νέα κοινωνικά κινήματα που εμφανίζονται στη δεκαετία του '60 ανατρέπουν την κεϋνσιανή ισορροπία (δηλαδή η αύξηση των μισθών να μην ξεπερνάει την συνολική άνοδο της παραγωγικότητας) και οδηγούν σε μια τεράστια αύξηση του κοινωνικού μισθού και του κοινωνικού κράτους.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες έρχεται η μεταπολίτευση στην Ελλάδα. Όλα, ή σχεδόν όλα μοιάζουν να επιτρέπονται, μεγαλύτερη αυτονομία από την Αμερική, προσέγγιση στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, κοινωνική πολιτική και δημιουργία του κοινωνικού κράτους στο εσωτερικό, επέκταση των τεχνοκρατικών στρωμάτων και του δημόσιου τομέα.

Το ΠΑΣΟΚ σαν κόμμα που αναπτύσσεται μέσα στην μεταπολίτευση εκφράζει με τον πιο ολοκληρωμένο τρόπο τις δυνατότητες της νέας συγκυρίας: η συμμαχία εργατών αγροτών, μικρομεσαίων, τεχνοκρατών, η ΕΛΕ, η «αριστερά», οι προοδευτικές δυνάμεις προτείνουν μια σταδιακή απαγκίστωση από την Αμερική, προσέγγιση

25

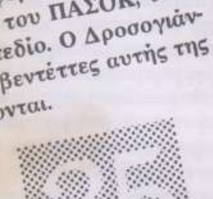

Αυτό το τεύχος της ΡΗΞΗΣ είναι αφιερωμένο κεντρικά στο ζήτημα της πυρηνικής καταστροφής του Τσερνομπίλ και των συνολικότερων προβλημάτων που έβαλε. Μιας καταστροφής που τόσο σε όλη την Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα, σήμανε τον κώδωνα του κινδύνου για εκατομμύρια ανθρώπους, τους έκανε να συνειδητοποιήσουν πως η οικολογική απειλή κεφάλαιου και τεχνοκρατών οδηγεί πια στον αναπόφευκτο θάνατο. Η απειλή γίνεται οντολογική και γι αυτό η ε π ι κ α ι ρ ό τ η τ α τ η ς α ν α τ ρ ο π ή ς επείγουσα!

Στη συνέχεια στο κέντρο του ενδιαφέροντος μπαίνει η συνέχεια της κατασταλτικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, τόσο στο οικονομικό όσο και στο πολιτικό πεδίο. Ο Δροσογιάννης, ο Σημίτης και ο Χαλικιάς είναι οι βεντέττες αυτής της πολιτικής και αντίστοιχα αντιμετωπίζονται.

μπουμ!

Απολογισμός των κινήσεων στα πλαίσια του φοιτητικού χώρου στη Θεσσαλονίκη, απολογισμός μιας παρέμβασης στο Νοσοκομείο Παίδων, το Μουντιάλ, το Μεξικό κλπ είναι μερικά από τα θέματα που θίγονται.

Η ίδια η θεματική και το κέντρο του προβληματισμού της ΡΗΞΗΣ αποτελεί ένα ακόμα βήμα στην κατεύθυνση του μετασχηματισμού του χώρου, μέσα από μια νέα προσέγγιση σε προβλήματα των ευρύτερων μαζών, π.χ. πυρηνικά, όπως και μια προσέγγιση στη νέα ριζοσπαστικότητα που διαπερνάει το κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο ΕΞΩ από το "ειρηνευμένο" και "ομαλοποιημένο" από τις ορδές του Δροσογιάννη Εξαρχειώτικο γκέττο.

Πάνω ακριβώς στα προβλήματα του μετασχηματισμού - και πρωταρχικά της κρίσης αυτού του χώρου- όπως και των κατευθύνσεων που πρέπει να ακολουθήσουμε το κείμενο που μας έστειλε ο Παναγιώτης Παπαδόπουλος (Κάιν) για τη διακοπή της έκδοσης του "Σπάστη" και το κείμενο της συντακτικής της Ρήξης για τον αποπροσανατολισμό του χώρου της "αμφισβήτησης" φωτίζουν σ'ένα βαθμό την "εσωτερική" πλευρά της υπόθεσης και στοιχειοθετούν την ανάγκη "εξόδου"!

ΡΗΞΗ για ένα αυτόνομο εναλλακτικό επαναστατικό κίνημα

Τεύχος 25 - Ιούλιος 1986 - Κεντρική διάθεση: ΑΘΗΝΑ, Κέντρο Εναλλακτικής Πληροφόρησης και Δράσης, Θεμιστοκλέους 37, Τηλέφωνο 3626319 — "Κομμούνα" Σουλίου 9, Τηλέφωνο 3602644 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, "Πράξη", Καστριτσίου 11, α' όροφος— Φωτοστοιχειοθεσία:Ελεύθερος Τύπος Ζ.Πηγής 17, Ηλεκτροτύπ Τζωρτζ 3, Κομμούνα Θεμιστοκλέους 37, Σύνθεση ΕΠΕ, Καλλιρόης 26 —Αναπαραγωγές films Καλέμη Σόλωνος 116—Τυπογραφείο Γ. Παπάς Κωλέττη 32.

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο Χρ. Σταματοπούλου .

Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Στις συνθήκες ρήξης του παλιού διπολισμού, στις συνθήκες αποσύνθεσης της μεταπολίτευσης μπαίνει σε κρίση και ο χώρος της άκρας αριστεράς και του αναρχισμού. Από το τέλος της πρώτης εργατικής αυτονομίας και τις φοιτητικές καταλήψεις του 1979 ο «χώρος» βρίσκεται εκτός κεντρικού παιγνιδιού και αντιπροσωπεύει ένα χώρο αμφισβήτησης της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων. Γίνεται γκέτο. Κι αυτή η πορεία ίσως ήταν αναγκαία σε μια περίοδο ταξικής ειρήνης, 81-84 ιδιαίτερα. Σ΄ αυτή την περίοδο τείνει να εκφράσει μια αμφισβήτηση της κατεστημένης εξουσίας στηριγμένη κύρια ή σχεδόν αποκλειστικά στο νεολαιίστικο συνθετικό. Είναι εποχή διαμόρφωσης των τάσεων. Όταν όμως το διπολικό παιγνίδι θραύεται, αυτόματα αυτός ο χώρος βρίσκεται μπροστά σε διλήμματα ακόμα πιο επιτακτικά από το παρελθόν. Το δίλημμα σήμερα εμφανίζεται με τους ακόλουθους όρους: είτε θα σπάσει το γκέτο και θα μπει μέσα στο ρεύμα των μετασχηματισμών που γίνονται στην κοινωνία οικοδομώντας νέες συμμαχίες με ευρύτερα στρώματα και πολιτικές δυνάμεις, οικολογικές, τμήματα του ΚΚΕ εσωτερικού, διαγραμμένους ΠΑΣΟΚτζήδες ή ΚΚΕδες και πρωταρχικά με μια κοινωνική προσέγγιση στους εργατικούς χώρους και τους οργανωμένους νεολαιίστικους χώρους· είτε λοιπόν θα σπάσει το γκέτο προς την κατεύθυνση μιας εξόδου της αμφισβήτησης στην ευρύτερη κοινωνία, σε μια εναλλακτική μετασοσιαλιστική κατεύθυνση, είτε η λογική του γκέτο θα τραβήξει στις ακρότατες συνέπειές της, την απόπειρα μεταβολής του γκέτο σε πολιτικό πόλο. Πολιτικό πόλο με κέντρο τη βίαιη αντιπαράθεση, πολιτικό κέντρο της δεύτερης κοινωνίας σε κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες που δεν υπάρχει ένας τέτοιος διαχωρισμός, θατσερικού ή ιταλικού τύπου, αλλά μετωπική επίθεση στο σύνολο της εργατικής τάξης.

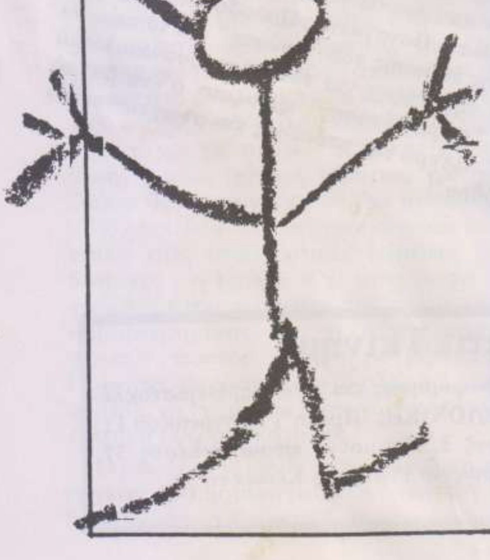
Στην Ελλάδα η ένταση της κρίσης είναι τέτοια που οι άρχουσες τάξεις δεν διαθέτουν την πολυτέλεια της διαφοροποίησης ανάμεσα σε ένα «εξασφαλισμένο» τμήμα της εργατικής τάξης και ένα άλλο χωρίς εξασφάλιση, πολιτική που ήταν έντονη στην Ιταλία και την Αγγλία, αλλά χαρακτήρισε και την πολιτική όλων των αστικών τάξεων της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής μέσα στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης της παγκόσμιας οργάνωσης της εργασίας. Μέσα σε συνθήκες πτώσης του εργατικού εισοδήματος 1-2% ή και σχετικής σταθερότητάς του, την ίδια στιγμή που η παραγωγικότητα και τα κέρδη ανέβαιναν και πάλι, οι κυρίαρχες τάξεις είχαν τη δυνατότητα να διαχωρίζουν την εργατική τάξη σε δύο τμήματα, άνισα μεταξύ τους και, διατηρώντας το επίπεδο εισοδήματος της πρώτης κατηγορίας, έριχναν το βάρος της κρίσης στη δεύτερη. Το κοινωνικό-πολιτικό αποτέλεσμα ήταν ο διαχωρισμός ανάμεσα σε «δύο κοινωνίες» μέσα στα πλαίσια της εργατικής τάξης, διαχωρισμός που μεταφερόταν στο σύνολο της κοινωνίας. Η «εξασφαλισμένη» εργατική τάξη έτεινε μέσα στις συνθήκες της κρίσης να συμπαρατάσσεται με τα μεσαία στρώματα και την αστική τάξη σε μια συντηρητική πολιτική διατήρησης της εξασφάλισης, έστω και σε βάρος των «μη εξασφαλισμένων». Αυτός ο διαχωρισμός είχε βαρύτατες πολιτικές συνέπειες. Αποκόβοντας το πιο εξεγερμένο κομμάτι της εργατικής τάξης από την τάξη που συνέχιζε να έχει κάποια απασχόληση, δημιούργησε στην Ιταλία π.χ. την αυταπάτη μιας επαναστατικής ανατροπής, που θα στηριζόταν αποφασιστικά στη «δεύτερη κοινωνία». Αυταπάτη βέβαια που στηριζόταν σε ένα πραγματικό και μαζικό κίνημα εκατοντάδων χιλιάδων και την κοινωνική πραγματικότητα εκατομμυρίων, γι αυτό εξάλλου και διήρκεσε αρκετό διάστημα και πήρε την μορφή ενός αγώνα ζωής ή θανάτου ανάμεσα στις «δύο κοινωνίες».

Στην Ελλάδα με μια συνολική επίθεση στο εισόδημα των εργαζομένων, που μέσα στα επόμενα χρόνια θα πέσει τουλάχιστο κατά 30%, δεν υπάρχει καμμιά πολυτέλεια δύο κοινωνιών. Η επίθεση ενάντια στους εργαζόμενους είναι καθολική. Αυτό βέβαια δεν αναιρεί το γεγονός πως μερικά κομμάτια των εργατών και της νεολαίας θα χτυπηθούν περισσότερο από άλλα και αυτή η πραγματικότητα δημιουργεί διαφοροποιήσεις, κοινωνικές και πολιτικές, στο εσωτερικό του μετώπου των εργαζομένων, όμως η αντίθεσή τους στη πολιτική του ΠΑΣΟΚ είναι καθολική. Γι αυτό ακριβώς στην Ελλάδα δεν επαναλαμβάνεται το φαινόμενο της ταύτισης των αριστερών κομμάτων με τη συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης της κρίσης, όπως έγινε στην Ιταλία με το ΚΚΙ ή στην Αγγλία με ένα μεγάλο κομμάτι των Εργατικών, ακόμα και των συνδικάτων. Σε μας αντίθετα η νέα οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ αποσύνθεσε το «προοδευτικό» μπλόκ, οδήγησε σε διάλυση την οργανωμένη βάση του ΠΑΣΟΚ και σπρώχνει προς τα «αριστερά» τα κόμματα της παραδοσιακής αριστεράς και τα συνδικάτα. Σ΄ αυτές τις συνθήκες λοιπόν η απόπειρα να μεταβληθεί ο παλιός χώρος της «αμφισβήτησης» σε ένα αυτόνομο πολιτικό πόλο της «δεύτερης» κοινωνίας είναι χωρίς πραγματική κοινωνική βάση. Εκτός αν θεωρήσουμε κοινωνική βάση τα φληναφήματα διαφόρων μπαρόβιων για τον «ανταγωνισμό της μητροπολιτικής νεολαίας», που την ταυτίζουν με την παρέα τους και ανάγουν την υπεράσπιση της «πλατείας» και των πέριξ χώρων σε κεντρικό υποκείμενο και θεματική του αγώνα της «δεύτερης κοινωνίας» αλα ελληνικά.

Είτε ακόμα, - πιο σοβαρή περίπτωση - αν θεωρήσουμε έκφραση της δεύτερης κοινωνίας τους ένοπλους, που καλούν σήμερα σε μια πολιτική διαμόρφωση με βάση την ένοπλη πρακτική. Δεν είναι δεύτερη κοινωνία οι χούλιγκαν, όπως φαντάζονται μερικοί. Ήταν και είναι στο εξωτερικό και σε μας η μαύρη δουλειά, η δουλειά φασόν, η γυναικεία εργασία, η άνεργη νεολαία στις γειτονιές κλπ κλπ. Ε, λοιπόν, εμείς ισχυριζόμαστε πως σήμερα αυτό το εργατικό και προλεταριακό υποκείμενο έχει ίδιους στόχους και συμπαρατάσσεται σε κοινό μέτωπο με την συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων και της νεολαίας. Και δεν είναι οι μπαρόβιοι και οι Εξαρχειόβιοι θιασώτες της μικρότερης αντίστασης στην προσωπική και πολιτική τους ζωή που αποτελούν την «δεύτερη κοινωνία». Αλλού βρίσκεται το πιο εξεγερμένο προλεταριακό υποκείμενο.

Και για να το συναντήσουμε σήμερα δεν πρέπει να διστάσουμε να πραγματοποιήσουμε μια ριζική τομή με το χώρο των Εξαρχείων και του αδιέξοδου.

Από τη στιγμή και πέρα που η «αμφισβήτηση» με τα χαρακτηριστικά της προηγούμενης περιόδου περνάει σε δεύτερο πλάνο και επεκτείνεται μια ευρύτερη κοινωνική αμφισβήτηση, είναι αποφασιστικό ζήτημα η προσέγγισή μας και το χώνεμα μας σ΄ αυτό το ευρύτερο ρεύμα.

Κάθε προσπάθεια μεταβολής του παλιού χώρου της αμφισβήτησης σε αυτόνομο πολιτικό πόλο όχι μόνο είναι καταδικασμένη σε αποτυχία, αλλά και ευνοεί τα ενσωματωτικά σχέδια του ΠΑΣΟΚ και της παραδοσιακής αριστεράς, χαρίζει την εργατική και νεολαιίστικη αμφισβήτηση στο ΚΚΕ, το οικολογικό στο ΚΚΕ εσωτερικού κ.ο.κ.

Η ιστορία μας είναι δεμένη με ένα σύνολο από τομές. Τομή το 1974 με τον παλιό αντιδικτατορικό χώρο και κατεύθυνση στα εργοστάσια και τις εργατικές γειτονιές. Τομή το 1978-79 με τον κατόπιν εορτής εργατισμό του αριστερισμού και προώθηση της σκοπιάς της νεολαιίστικης αντιπαράθεσης, που εκδηλώνεται τόσο με τις καταλήψεις σχολών το 1979, όσο τα επόμενα χρόνια με ένα σύνολο από συγκρούσεις και αντιπαραθέσεις.

Σήμερα είναι καιρός -ήδη- για μια νέα τομή, ακόμα βαθύτερη ίσως. Την ώρα που διάφοροι ανακαλύπτουν, πάντα καθυστερημένοι, την κρυφή γοητεία της «άγριας νεολαίας», εμείς δηλώνουμε ξεκάθαρα πως ακολουθούμε μια εκ διαμέτρου αντίθετη λογική και στρατηγική.

Σήμερα το κέντρο της σύνθεσης, το κέντρο βάρους της κοινωνικής και πολιτικής αμφισβήτησης δεν περνάει σε καμμιά περίπτωση από ένα περιορισμένο - στις ελληνικές συνθήκες - περιθωριακό υποκείμενο αλλά μέσα από την σύμπτωση τριών κινημάτων, τριών αμφισβητήσεων. Του *οικολογικού κινήματος* που απόκτησε τέτοια επικαιρότητα μετά το Τσερνομπίλ και σπρώχνει σε βαθειές θεωρητικές αναζητήσεις και αναθεωρήσεις και αποτελεί τη βάση για μια εναλλακτική θεώρηση της πολιτικής και κοινωνικής πραχτικής πέρα από τον ξεπερασμένο μαρξισμό-λενινισμό και αναρχισμό. Του *εργατικού κινήματος* που προσφέρει τη βάση της αμφισβήτησης της εισοδηματικής και γενικότερης οικονομικής πολιτικής και τέλος του *νεολαιίστικου χώρου* με κέντρο του το οργανωμένο νεολαιίστικο υποκείμενο. Το νεολαιίστικο υποκείμενο των σχολείων, των πανεπιστημίων, των ΤΕΙ, των εργασιακών χώρων αποτελεί σήμερα το κέντρο της νεολαιίστικης αμφισβήτησης. Μετά από χρόνια χειμερίας νάρκης, ουσιαστικά από το 1979, οι οργανωμένοι νεολαιίστικοι χώροι θα περάσουν στο προσκήνιο.

Δεδομένου ότι αυτή η νέα διαμόρφωση του κοινωνικού υποκειμένου της αμφισβήτησης της υπάρχουσας κοινωνίας και πολιτικής συνεπάγεται κρίση για όλο το πολιτικό σκηνικό της μεταπολίτευσης, η παρέμβαση μας σήμερα εμπλουτίζεται από μια νέα και πρωτόφαντη διάσταση. Μια διάσταση πολιτικής παρέμβασης. Πολιτικής παρέμβασης σε ένα μίγμα δυνάμεων που αρχίζει από την εναλλακτική πτέρυγα των αναρχικών που θέλει να απαγκιστρωθεί από τα Εξάρχεια και φθάνει μέχρι την αριστερά του ΚΚΕ εσωτερικού, τους διαγραμμένους του ΠΑΣΟΚ ή του ΚΚΕ και βέβαια περιλαμβάνει τους οικολόγους και τα κομμάτια της άκρας αριστεράς ,που βλέπουν την ανάγκη ανοίγματος στην κοινωνία. Για πρώτη φορά μετά τη μεταπολίτευση πλαταίνει τόσο και ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ χώρος παρέμβασης των εναλλακτικών αυτόνομων ιδεών, παράλληλα με την κοινωνική διεύρυνση.

Μέσα απ΄ αυτή την κοινωνική και πολιτική ενεργοποίηση είναι βέβαιο πως θα αναπτυχθούν πάλι και κινήματα που βρίσκονται σε ύφεση, όπως το γυναικείο, το κίνημα για την αυτοδιάθεση της Κύπρου και το «εθνικό», τα κινήματα διεθνιστικής αλληλεγγύης κλπ.

Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

΄Ομως όπως καταλαβαίνουμε το πέρασμα σε μια τέτοια φάση, η ριζική τομή με τα Εξάρχεια και η νέα διακλάδωση μας στην κοινωνική και πολιτική αμφισβήτηση που τείνει να διαμορφωθεί δεν είναι εύκολη υπόθεση και περιέχει και πολλούς κινδύνους. ΄Ετσι αυτή την αλλαγή προσανατολισμού πρέπει να την σχεδιάσουμε και να την εκτελέσουμε προσεκτικά.

Α. Μέσα από μια προσπάθεια αναπροσανατολισμού και αναδιαμόρφωσης της ιδεολογίας του χώρου, προς την κατεύθυνση μιας εναλλακτικής αυτόνομης ιδεολογίας και την σύνδεση του με νέα προβλήματα νέα στρώματα, νέες πρακτικές. Δεν πρέπει αυτή η πορεία αντιπαράθεσης με την ιδεολογία του «χώρου» να μετεξελιχθεί σε μετωπική αντιπαράθεση με το χώρο, αλλά, όσο ακόμα υπάρχουν ελπίδες αναπροσανατολισμού του, να διεξάγουμε μια μακρόχρονη και επίμονη ιδεολογική και πολιτική πάλη στην κατεύθυνση αρχικά της ιδεολογικής αναμόρφωσης και τέλος και της οργανωτικής της έκφρασης. ΄Ετσι η πάλη για τον αναπροσανατολισμό των φοιτητικών συσπειρώσεων δεν πρέπει να μείνει στην αντιπαράθεση γύρω από την αριστερά και τη φύση της, αλλά να σημάνει και απόπειρες νέου τύπου και δημιουργικών παρεμβάσεων. Η προσέγγιση με στοιχεία του Ρήγα, της ΕΧΟΝ, διαγραμμένους ΠΑΣΟΚτζήδες, οικολόγους κλπ σήμερα αποτελεί ανάγκη για τη διαμόρφωση ενός νέου πολιτικού πόλου στο σπουδαστικό και νεολαιίστικο χώρο. Στους χώρους των εργαζόμενων πρέπει να ακολουθήσουμε μια πορεία τακτικών συμμαχιών με διαγραμμένους ΠΑΣΟΚτζήδες, ΚΚΕδες και την αριστερά του εσωτερικού, ενώ παράλληλα θα οικοδομούμε κάποιες αυτόνομες οργανωτικές συσπειρωτικές δομές.

Β. Αυτά τα ανοίγματα προς ευρύτερους κοινωνικούς και πολιτικούς χώρους προϋποθέτουν ταυτόχρονα μια ενίσχυση ενός αυτόνομου εναλλακτικού επαναστατικού πόλου. Χωρίς κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατή η πραγμάτωση των ανοιγμάτων στις τρεις κοινωνικές κατευθύνσεις που προαναφέραμε ούτε μπορούν να διαθέτουν αξιοπιστία τα πολιτικά μας ανοίγματα. Η άποψή μας πιστεύουμε πως έχει ήδη γίνει αποδεκτή από ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπων, που συχνά αυτόνομα έρχονται σε παρόμοιες ή και ταυτόσημες θέσεις. Αυτή η πολιτική κεντρικότητα της αυτόνομης εναλλακτικής άποψης πρέπει να ενισχυθεί οργανωτικά.

Πιστεύουμε πως έχουμε μπει σε μια περίοδο ταχύτατων διεργασιών στο χώρο της παλιάς «αμφισβήτησης», διεργασιών που σύντομα θα καταλήξουν στη διαμόρφωση δύο αντιθετικών και αλληλοαποκλειόμενων πόλων, τον μιλιταριστικό πόλο και τον εναλλακτικό. ΄Ολες οι ενδιάμεσες θέσεις και απόψεις θα περάσουν από μεγάλη δοκιμα-

σία στην περίοδο που έρχεται. Η σύγκρουση στην κοινωνία θα οδηγήσει σε τέτοιες εντάσεις που κάθε μεσοβέζικη άποψη θα παραμεριστεί. Σ΄ αυτή την προοπτική πρέπει να προχωρήσουμε στην οικοδόμηση ενός εναλλακτικού πόλου στα επόμενα χρόνια. Γιατί βέβαια δεν τρέφουμε την αυταπάτη πως οι προσεγγίσεις με άλλους πολιτικούς χώρους, τέτοιους που περιγράψαμε παρά πάνω θα οδηγήσει τόσο σύντομα σε ένα νέο συλλογικό πολιτικό υποκείμενο. Θα υπάρξει μια περίοδος σύγκλισης αλλά και αντιπαραθέσεων και η ενίσχυση του εναλλακτικού αυτόνομου πόλου είναι όρος για την επιτάχυνση των διαδικασιών.

Γ. Η τομή με το χώρο του γκέτο, πρέπει να είναι ριζική και αμετάκλητη. Για χρόνια ολόκληρα προσπαθούσαμε να προσανατολίσουμε ένα εξεγερμένο μικροϋποκείμενο σε μια ορθολογική πολιτική αντίληψη και πρακτική. Σε ότι αφορά ένα κομμάτι κάτι πετύχαμε, όμως δεν ήταν δυνατό να εμποδίσουμε την εμφάνιση ενός άλλου πόλου που σιγοντάρεται και από την τακτική του κράτους (έχουμε ήδη αναλύσει τη νέα τακτική του ΠΑΣΟΚ σε ότι αφορά την καταστολή). Η τομή και ο διαχωρισμός, - που εγκαινιάσαμε από το Πολυτεχνείο και μετά, - απ΄ το χώρο της αυτοκτονίας είχε κι όλας τα πρώτα αποτελέσματα. Επιτάχυνε τη διαφοροποίηση στο εσωτερικό του αριστερισμού και μέσα στους ίδιους τους αναρχικούς. Βέβαια η πορεία διαφοροποίησης δεν είναι ενιαία παντού γι αυτό διατηρούμε ανοικτές κάποιες σχέσεις και επαφές, ανάλογα με τις συνθήκες και την πτέρυγα. Πάντως μόνο η ανοιχτή και ξεκάθαρη τομή μπορεί να απομονώσει και μέσα στον αναρχικό και αντιεξουσιαστικό χώρο την μιλιταριστική τακτική, γιατί η συμπόρευση λειτουργεί πολλαπλά αρνητικά. Μόνο η κατανόηση ότι θα πρέπει να στηριχτούν στις δικές τους δυνάμεις μπορεί να διασφαλίσει τις διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό αυτού του χώρου. Η παρουσία μας μέσα σ΄ αυτόν είναι και λάθος τακτικά, γιατί διευκολύνει αισθήματα αλληλεγγύης ανάμεσα στους αναρχικούς που τα εκμεταλλεύεται ο μιλιταριστικός πυρήνας. Αντίθετα η διαφορετική πορεία των δύο χώρων θα επιτρέψει να αναπτυχθεί ο προβληματισμός στο εσωτερικό του αναρχικού χώρου και να απομονωθεί ακόμα και κει μέσα ο μιλιταριστικός πυρήνας.

Η τακτική μας λοιπόν για την απομάκρυνση από το γκέτο και την δημιουργική διάλυση του «χώρου» στηρίζεται:

1. Στην αυτόνομη παρέμβαση προς εναλλακτικές κατευθύνσεις, με νέες συμμαχίες και απευθύνσεις και τη σαφή ρήξη με το γκέτο και τη λογική του.

2. Στην προσπάθεια να τραβήξουμε σ΄ αυτή την κίνηση το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό του ακροαριστερού χώρου και

3. Τέλος στον αναπροσανατολισμό προς την κοινωνία του ίδιου του αναρχικού χώρου στην πλειοψηφία του. Η αντιεξουσιαστική διάσταση είναι μια διάσταση του εναλλακτικού κινήματος.

Ο «ΚΙΝΔΥΝΟΣ» ΔΕΞΙΑΣ ΠΑΡΕΚΒΑΣΗΣ

Πολλοί μιλάνε για τον κίνδυνο μιας δεξιάς εξέλιξης μας μια και ακολουθούμε σ΄ αυτή την περίοδο τακτική επαναπροσέγγισης με άλλες κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις. Αρχικά θα αμφισβητήσουμε τη λογική της «δεξιάς» στροφής. Απλούστατα πρόκειται για μια αριστερή στροφή ενός κομματιού της κοινωνίας με το οποίο δοκιμάζουμε να συνευρεθούμε. Ταυτόχρονα το βάθεμα στην εναλλακτική κατεύθυνση είναι η προώθηση της αυτονομίας σε νέους τομείς και δραστηριότητες. Είναι βάθεμα και ρίζωμα μιας ριζοσπαστικής πρακτικής μέσα στην κοινωνία. Έτσι και σήμερα διεκδικούμε, όπως εδώ και 20 χρόνια, την τοποθέτηση μας στα όρια της πολιτικής, μιας πολιτικής πρακτικής που κινείται, ανιχνεύει και διερευνά τα όρια της πολιτικής και της συνάφειάς της με τα κοινωνικά κινήματα.

Όσο για τους «αριστερούς» που μας κριτικάρουν όλο και πιο λυσσαλέα, από το Πολυτεχνείο και μετά, φθάνοντας μέχρι τις επιθέσεις στην Κομμούνα, δεν είναι παρά οι πιο χυδαίοι πολιτικάντες που μπορούν να υπάρξουν. Δεν θα αναφερθούμε στην πολιτική με το μεγάλο Π που κάνουν οι μαρξιστές-λενινιστές της 17 Νοέμβρη, ούτε διάφορους αυτόνομους των σαλονιών και των μπαρ, που την τεράστια διάσταση ανάμεσα στην κοινωνική τους υπόσταση και πρακτική και την φλυαρία τους, την καλύπτουν με επαναστατικές κορώνες. Αυτοί που κόπτονται για τα κοινωνικά κινήματα και εναντίον της δικής μας «πολιτικής» είναι εκείνοι που δεν έχουν καμμιά σχέση με κανένα κοινωνικό κίνημα, και δεν οικοδομούν καμμιά δημιουργική εναλλακτική πρακτική στην προσωπική τους ζωή. Ας φτάσουμε όμως στους κατ΄ εξοχήν «αντιπολιτικούς» αναρχικούς, εκείνους τους αντιπολιτικούς που από το πρωΐ μέχρι το βράδυ δεν κάνουν τίποτε άλλο παρά πολιτική είτε σαν καφενοκουβέντα, είτε σαν αντιπαράθεση με τους «μπάτσους» και την καταστολή. Ένας χώρος που έχει καταντήσει να εξαρτάται από την καταστολή για να υπάρχει! Αυτοί είναι που μας κριτικάρουν για «πολιτικαντισμό». Όλοι εκείνοι που δεν έχουν ούτε στο ελάχιστο την ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ πρακτική που έχουμε συσσωρεύσει σε όλη την τελευταία 20ετία. Για να μην αναφερθούμε βέβαια στην προσωπική τους ζωή, στο πως ζούν και συμπεριφέρονται, με τον πιο διαχωρισμένο, φαλλοκρατικό και παρασιτικό τρόπο. Να λοιπόν ποιοί ισχυρίζονται ότι βρίσκονται «αριστερά» μας. Ένας κόσμος χωρίς άλλο όραμα από την καταστροφή. Κι αυτή ακόμα φτωχομπινέδικη.

Προτιμούμε λοιπόν τη «δεξιά» μας από την «αριστερά» αυτού του τύπου που την θεωρούμε πια χειρότερη δεξιά - στην πράξη - ακόμα και από τον Κύρκο.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ Εξάρχεια

Το ΠΑΣΟΚ αρχίζει άραγε να μαθαίνει την τέχνη της διακυβέρνησης; Ή τουλάχιστον την τέχνη της καταστολής, που στις σημερινές συνθήκες είναι ταυτόσημες έννοιες; Οι τελευταίες εξελίξεις δείχνουν πάντως μια προσπάθεια μιας "ευέλικτης" και αποφασιστικής πολιτικής. Το βάρος της κρατικής καταστολής πέφτει στα "δύο άκρα" του προλεταριακού μετώπου. Από τη μια στους αναρχικούς, τα Εξάρχεια, δηλαδή το πιο εξεγερμένο και χωρίς καμμιά εξασφάλιση κομμάτι της νεολαίας, και από την άλλη σε ένα κομμάτι εργαζόμενων υψηλόμισθο και "εξασφαλισμένο", μικρό αριθμητικά και υποκείμενο στο δίκαιο φθόνο όλων των προλετάριων.

Η επιλογή αυτών των δύο άκρων της γκάμας του μετώπου που θέλει να καθυποτάξει το ΠΑΣΟΚ υπήρξε αριστοτεχνική. Ποιός λοιπόν ενδιαφέρεται σήμερα για τους αναρχικούς μετά την υστερία των τελευταίων χρόνων και τα αλλεπάλληλα λάθη αυτού του χώρου; Ελάχιστοι διανοούμενοι και δημοσιογράφοι, που όμως δεν μπορούν να αλλάξουν το γενικό κλίμα. Επομένως και ΜΑΤ και ΜΕΑ και προληπτικές συλλήψεις και ειρήνευση της πλατείας Εξαρχείων και του Στρέφη. Φάλλαγγα και ξυλοδαρμοί στα αστυνομικά τμήματα.

Από την άλλη οι πιλότοι κι οι μηχανικοί, που δε φτάνουν ούτε τους τετρακόσιους. Επιστράτευση, συλλήψεις, απειλές, κατασχέσεις περιουσιών, προφυλακίσεις,απολύσεις. Ποτέ απεργοσπαστικό οπλοστάσιο δεν είχε χρησιμοποιηθεί με τέτοια βιαιότητα και τέτοιες μεθόδους στην μεταπολίευση. Μην ξεχνάμε εξάλλου ότι το ΠΑΣΟΚ έχει κάνει κιόλας στα πέντε χρόνια του πέντε επιστρατεύσεις απεργών έναντι δύο των εφτά χρόνων της Νέας Δημοκρατίας. Ποιός θα ενδιαφερθεί πράγματι για τους προνομιούχους πιλότους; Τα κόμματα απλά ψηφίζουν δηλώσεις συμπαράστασης, τα συνδικάτα το ίδιο, ακόμα και η παγκόσμια ομοσπονδία δεν παρέμβηκε αποφασιστικά. Ο πλατύς κόσμος, στην πλειοψηφία του τυφλωμένος από τη στάχτη στα μάτια των "υψηλόμισθων" που ρίχνουν τα μαζικά μέσα ενημέρωσης αφήνει ανενόχλητο τον Αρκουδέα να ρυθμίζει τις εργασιακές συγκρούσεις και επιτρέπει αυτό το φασιστικό κατασταλτικό όργιο.

Και όμως διαισθάνεται ότι πιλότοι και αναρχικοί δεν είναι παρά το πρελούδιο στη συμφωνία της καταστολής που θα ακολουθήσει, με κλείσιμο προβληματικών, μαζικές απολύσεις, νέες εισοδηματικές περικοπές.

Διαισθάνεται πως αυτή τη στιγμή δοκιμάζονται τα όπλα της καταστολής για την ευρύτερη σύγκρουση που θα ακολουθήσει. Και όμως δεν αντιδράει και δεν κινητοποιείται όπως θα έπρεπε. Επιτρέποντας έτσι στο ΠΑΣΟΚ να κερδίσει ένα γύρο, την "προθέρμανση".

Βέβαια ας ελπίσουμε ότι η αλαζονεία της επιτυχίας του θα το κάνει να φερθεί το ίδιο άκριτα απέναντι σε άλλες κατηγορίες των προλετάριων και των εργαζόμενων όπου βέβαια θα συνεντήσει και άλλη αντίσταση.

Πάντως για μια φορά το ΠΑΣΟΚ βγήκε κερδισμένο.

Η ζωή μας, η έκφρασή μας, η πολιτική μας δεν τελειώνει κι ούτε χωράει μέσα σε μια δουλειά, μια διαδήλωση ή ένα χειμωνιάτικο προγραμματισμό μόνο. Περνάει μέσα από κάθε δραστηριότητα, κάθε στιγμή, κάθε πρωτοβουλία.

Η διάσταση ανάμεσα στο χειμώνα και το καλοκαίρι, την πολιτική δράση και την προσωπική ζωή δεν είναι ψεύτικη ούτε εγκεφαλική. Την νιώθουμε και τη βλέπουμε όλοι μας, στην αναζήτηση της έρημης παραλίας, της "αργίας", της προσωπικής ικανοποίησης, μέσα από την κατανάλωση χρόνου, εμπορευμάτων, ανθρώπων.

Για μας όμως η χαρά του ελεύθερου χρόνου και του καλοκαιριού δεν περνά μέσα από τους φανταχτερούς χυμούς, τις ντίσκο, τα καμάκια και τα μοντέρνα τολμηρά συνολάκια.

Γι αυτό για φέτος, το καλοκαίρι του '86, οργανώνουμε σαν ομάδα του περιοδικού "ΠΡΑΞΗ" της Θεσσαλονίκης, "εναλλακτικό κάμπινγκ" στο Πλατανίτσι της Χαλκιδικής.

Σε μια πανέμορφη παραλία, 5 λεπτά πριν από τη Σάρτη (στο δεύτερο πόδι) προσκαλούμε όποιον θέλει νάρθει για να οργανώσουμε μαζί τις διακοπές μας.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ

Όποιος βαρέθηκε να παίζει το ρόλο του "καταναλωτή" στις διακοπές του, όποιος θέλει να αξιοποιήσει μόνος του (ή μάλλον συλλογικά) τον ελεύθερό του χρόνο είναι ευπρόσδεκτος από 15 Ιούλη - 15 Αυγούστου.

Βάλτε σε μια τσαντούλα όσο πιο λίγα πράγματα μπορείτε και τρέξτε να προλάβετε. Το Πλατανίτσι δεν είναι μακριά.

Μειωμένες τιμές για: φοιτητές, νέους, γέρους, παιδιά, γυναίκες, άντρες, εργαζόμενους, άνεργους, πολύτεκνους, άτεκνους, φαντάρους κ.λ.π. κ.λ.π.

Φουλ πανσιόν, το πρωινό στο κρεββάτι το μεσημεριανό στα μούτρα...

Περισσότερες πληροφορίες
Αθήνα: Βιβλιοπωλείο "Κομμούνα" τηλ. 3602644
Θεσ/νίκη: Καστριτσίου 11 Α' όροφος γραφεία Πράξης, Λ. Νίκης 39 Κατάληψη.
Καβάλα: "Εναλλακτικό Βιβλιοπωλείο" Βενιζέλου 74

Ρήξη με... ρήξη για... ρήξη από... εκ... Ρηξη

Η ΝΕΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Μέχρι πέρσι το ΠΑΣΟΚ είχε μια συγκεκριμένη πολιτική στο ζήτημα της δικαστικής διαδικασίας σε σχέση με το χώρο. Πήγαινε στο αυτόφωρο ή στον ανακριτή τους διαδηλωτές ή όποιους άλλους συλλαμβανόμενους και μετά το τριήμερο ή τετραήμερο, σε ελάχιστες περιπτώσεις το πολύ 15νθήμερο τους άφηνε με εγγύηση ή όχι, ενώ οι δίκες αναβαλλόντουσαν συστηματικά και οι προανακρίσεις συνήθως αργούσαν πάρα πολύ.

Έτσι είχαμε φαινόμενα όπως της διαδήλωσης για το στρατό το '83 που αναβαλλόταν για 2,5 χρόνια συνεχώς ή της επιχείρησης αρετής το '84 στα εξάρχεια που αναβάλλεται εδώ και 2 χρόνια επειδή δεν προσέρχονται και στις 2 υποθέσεις οι αστυνομικοί μάρτυρες κατηγορίας, ή ακόμη και οι δίκες για το Λεπέν που για 1,5 χρόνο δεν είχανε φτάσει ακόμα στο δικαστήριο.

Η κατάσταση όμως άρχισε να αλλάζει από πέρσι την άνοιξη σιγά-σιγά και φέτος από την αρχή του χρόνου έχουμε ένα μπαράζ δικών και δικαστικών διώξεων του ΠΑΣΟΚ απέναντι στο χώρο. Όχι μόνο πλέον οι δίκες δεν αναβάλλονται αλλά γίνονται, όχι μόνο γίνονται και συχνότατα υπάρχουν και καταδικαστικές ποινές, αλλά και άτομα κρατούνται για αρκετό χρονικό διάστημα μέσα.

Έχουμε λοιπόν στη δίκη για την κατάληψη του Χημείου του '85 που όλοι οι κατηγορούμενοι δικάζονται σε 4 μήνες φυλακή, τη δίκη για τη διαδήλωση για το στρατό που οι διαδηλωτές δικάζονται σε 4 και 5 μήνες, ένα κομμάτι 15 ατόμων από τους 130 που είχαν πιαστεί κατά τη διάρκεια της επίσκεψης Λεπέν από όπου καταδικάζονται οι 6 σε 6 μήνες φυλακή. Αυτά από παλιές δίκες ενώ από τις πιο πρόσφατες έχουμε δυο δίκες για τους πολίτες από του Ζωγράφου που είχαν κινητοποιηθεί ενάντια στη διαπλάτυνση της Παπανδρέου με 11 και 2 μήνες καταδικαστικές αποφάσεις για έναν κατηγορούμενο, τη δίκη για την επίθεση των αναρχικών ενάντια σε έμπορους ναρκωτικών όπου όλοι κηρύχτηκαν αθώοι, τη δίκη στη Θεσσαλονίκη όπου τα ΜΑΤ επιτέθηκαν σε συναυλία Ροκ και οι συλληφθέντες φάγαν 1 χρόνο και τη δίκη για την πρώτη συγκέντρωση των αναρχικών για το Τσερνομπίλ όπου οι κατηγορούμενοι δικάστηκαν σε 3 μήνες φυλακή. Φυσικά στις πιο βαριές περιπτώσεις δεν υπάρχουν μόνο καταδίκες αλλά και κρατήσεις έτσι υπάρχουν υποθέσεις που παραπέμφθηκαν στον ανακριτή όπως της διαδήλωσης για τον Σουλτς που οι κρατούμενοι αφέθηκαν ελεύθεροι και πιο βαριές όπως οι 39 που πιάστηκαν στη διάρκεια της αντιπυρηνι-

κής διαδήλωσης και από τους οποίους οι 13 είναι ακόμη προφυλακισμένοι, οι 9 που πιάστηκαν στη Θεσσαλονίκη για επίθεση ενάντια σε περιπολικό και ένα άτομο για την επίθεση στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ Αιγάλεω που κρατούνται όλοι.

Δίπλα σ' όλα αυτά μπαίνουν όλο και βαρύτερες κατηγορίες. Το πλημμέλλημα αντικαθίσταται συχνά με κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος παρόλες τις κυριολεκτικά γελοίες ενδείξεις εναντίον των κατηγορούμενων, ενώ αυτοί που δικάζονται για πλημμελλήματα δικάζονται για σωρεία τέτοιων έτσι ώστε να μπορεί το δικαστήριο να βγάλει καταδικαστικές αποφάσεις.

Το ΠΑΣΟΚ στηριζόμενο στην κοινωνική και πολιτική απομόνωση του χώρου από την υπόλοιπη κοινωνία, φανερώνει ένα σοσιαλφασιστικό πρόσωπο προσπαθώντας να τρομοκρατήσει και να διαλύσει ένα χώρο προσπαθεί να συντηρητικοποιήσει και να τρομοκρατήσει όλη την κοινωνία. Η απάντηση πρέπει να δοθεί, όχι βέβαια μέσα στο χώρο των Εξαρχείων που έχει καταντήσει να είναι ένας χώρος δικαιολόγησης της κρατικής καταστολής στην κοινωνία, αλλά μέσα από κοινωνικούς αγώνες και η ένταση της ας είναι ανάλογη της κρατικής βίας και των (σοσιαλ)φασιστικών του συμμοριών ΜΑΤ, ΜΕΑ, ΤΙΔΕΑ κ.ά.

ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΒΑΠΟΡΕ!

"... πέστε νάρθουν θεολόγοι,
είναι σοβαροί οι λόγοι"
Λαϊκό άσμα, ολίγον παραφρασμένο

Και βέβαια έσπευσαν οι θεολόγοι. Από τον κ. Μαρίνο του Οικ. Ταχυδρόμου έως διάφορους ποικιλώνυμους αριστεριστές για να αφορίσουν και να αποστείλουν στο πυρ το εξώτερον τον πανικό της πλέμπας, τις αναμαλλιασμένες νοικοκυρές και τους καλοντυμένους μεσήλικες που πανικόβλητοι άδειασαν τα ράφια των σούπερμάρκετ από γάλατα και κατεψυγμένα και έδωσαν τον υπέρ πάντων αγώνα μπροστά στις στοίβες των εβαπορέ.

Πέραν των όντως κωμικοτραγικών αυτών σκηνών (κωμικών: γιατί τα μαλλιοτραβήγματα σε στυλ mors suns vita mea είναι ίδιον της φυλής τραγικών: γιατί το πιστεύουν) ατομικής σωτηρίας, οι θεολογίζοντες δεν κατάλαβαν τίποτε. Έμειναν κατευχαριστημένοι, έχοντας τελειώσει με μερικά ειρωνικά σχόλια για τα εβαπορέ και κάποιες συγκρίσεις με την "ψύχραιμη" αντίδραση των εν Εσπερία συν-ευρωπαίων. Πέραν τούτου ουδέν.

Η λαϊκή (πράγματι) αντίδραση ανήκει γι' αυτούς στο χώρο των εξαρτημένων αντανακλαστικών και όχι στο χώρο της συνείδησης.

Κι όμως για πρώτη φορά αυτή ήταν και η πλέον υγιής αντίδραση. Γιατί δείχνει δυο πράγματα που ο κόσμος έχει καταλάβει πολύ καλά. Το ένα είναι ότι ο κίνδυνος είναι πραγματικός, υπαρκτός και άμεσος. Και το άλλο ότι η κυβέρνηση μας σερβίρει τα πιο ασυνάρτητα ψέματα λέγοντας πως δεν υπάρχει λόγος πανικού και τρώγοντας φράουλες θερμοκηπίου μπροστά στους δημοσιογράφους.

Σε τελική ανάλυση ο κόσμος ένιωσε στο πετσί του κίνδυνο για τη ζωή του, τη ζωή του παιδιού του, κίνδυνο που πολλοί κοινωνιολογίζοντες αριστεριστές και αντιεξουσιαστές στα λόγια μόνο (και αν) κατάλαβαν και φυσικά, πολύ γρήγορα λησμόνησαν. Και συνέχισαν να γελούν με το θέαμα των λεηλατημένων σούπερ μάρκετ. Αλήθεια πιστεύουν ότι είναι περισσότερο αντιεξουσιαστικό (ακόμη κι αν καμιά φορά είναι εικαστικά θαυμάσιο) το δικό τους — οικτρό — θέαμα των ελ-λόγων και άλογων εκτονώσεων;

Ζήτω λοιπόν το εβαπορέ! Γιατί αν σήμερα έκανε τον κόσμο να ανακαλύψει το Τσερνομπίλ και την πυρηνική απειλή ίσως αύριο τον μάθει και τη συλλογικότητα. Και τότε δεν θα χρειαστούν πια θεολόγοι.

Για δηλώσεις και δηλωσίες

Ο στρατηγός Δροσογιάννης έκανε ένα βήμα που είχε να γίνει από την εποχή της χούντας. Ξαπόλυσε την αστυνομία του για να βασανίζει και να χτυπάει, ειδικά μετά το κάψιμο των δύο αστυνομικών στη Θεσσαλονίκη. .Έτσι είχε και «επιτυχίες». Αρκετοί από τους πιτσιρικάδες που πιάστηκαν είτε στη Θεσσαλονίκη, είτε στην Αθήνα κάτω από αυτές τις πιέσεις, «κάρφωσαν» τους συντρόφους τους, και η αστυνομία χρησιμοποιώντας την γνωστή μέθοδο τους έκανε να ρίχνουν ο ένας το βάρος στον άλλο, μετά «αφού ο άλλος τα είπε όλα μίλα και συ».

Ορισμένα απ' αυτά τα νέα παιδιά θα βρεθούν πιθανότατα στη φυλακή για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς να ξέρουν καλά -καλά γιατί και χωρίς να έχουν αναλάβει τόσο μεγάλα ρίσκα.

Έχουμε μάθει όλοι για την εξέλιξη που υπήρξε στην Ιταλία. Και εκεί η «δεύτερη γενιά» των ένοπλων οργάνωσεων όταν πιάστηκε, πιέστηκε, βασανίστηκε και άρχισε να παίρνει την κάτω βόλτα το αντάρτικο, ακολούθησε μια παρόμοια πορεία. Δηλώσεις μετάνοιας, καρφώματα, ψεύτικες κατηγορίες σε βάρος άλλων κλπ., κλπ.

Από τις 4.000 κρατούμενους έμειναν 400. Η παλιά γενιά των ταξιαρχιτών μπορεί να έχει αποκοπεί στην πλειοψηφία της από το ένοπλο, αλλά δεν έφτασε σε καρφώματα και δηλώσεις. Και αυτό μπορούμε εύκολα να το καταλάβουμε. Αυτοί μπήκαν στο ένοπλο με πλήρη συνείδηση για το τι κάνουν και τι πιστεύουν. Γι' αυτό μπορέσαν να αντέξουν. Αντίθετα οι νεώτεροι που μπήκαν χωρίς πολιτική διαπαιδαγώγηση πάνω στη βάση μιας εξέγερσης και μόνο, δεν μπόρεσαν να αντέξουν στην πίεση της αστυνομίας και την αποτυχία.

Όμως εκτός από τους ίδιους τους ένοπλους και την πρώτη και τη δεύτερη γενιά που ανέλαβαν κάποια ρίσκα, υπήρχε και μια τρίτη κατηγορία. Μια κατηγορία από καθηγητές, μπαρόβιους, διανοούμενους και λοιπούς που σιγοντάριζαν το ένοπλο και την «ανταγωνιστικότητα» της νεολαίας χωρίς βέβαια οι ίδιοι να ρισκάρουν ή να συμμετέχουν σ' αυτές τις ενέργειες. Όταν λοιπόν η κρατική καταστολή άρχισε να τους χτυπάει κι αυτούς, δεν έμειναν βέβαια να παλέψουν ή να υποστηρίξουν τις απόψεις τους. Πήραν δρόμο και ακόμα τρέχουν. Άλλοι στον Καναδά, άλλοι στη Γαλλία, άλλοι στις υποθέσεις τους και στην «κριτική» του αντάρτικου κλπ., χωρίς όμως ποτέ να κάνουν αυτοκριτική για τις μπαρούφες και το κλίμα που έφτιαχναν, χωρίς να αναγνωρίζουν πως οι ίδιοι έφταιγαν σε μεγάλο βαθμό για τις δηλώσεις μετανοίας των μικρότερων. Και ξέρουμε την πορεία του καθενός και τι καταστροφές προκάλεσαν στο Ιταλικό κίνημα.

Αποτελεί λοιπόν τουλάχιστον θράσος διάφοροι που στην Ιταλία διάβαζαν τα βιβλία τους και φλέρταραν με το ΠΑΣΟΚ, να ρίχνουν λάσπη για «κατασκευή δηλωσιών» σε εκείνους ακριβώς τους ανθρώπους που προσπαθούν να εμποδίσουν τους νέους να πάρουν το χωρίς γυρισμό δρόμο της τρομοκρατίας. Να λοιπόν που δεν είναι διάφοροι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ στις τελευταίες εκλογές, που από απόσταση ασφαλείας αμολάνε παρλαπίπες και μπαρούφες για «ανταγωνιστικότητα», προλεταριάτο, και άλλα ηχηρά παρόμοια, εκείνοι που ευθύνονται για τους δηλωσίες! Όχι, σύμφωνα μ' αυτούς, κατασκευάζουν δηλωσίες όσοι για 20 χρόνια αντιμετωπίζουν τις αστυνομίες, τα δικαστήρια, την καταστολή και όχι διάφοροι αραχτοί που ήρθαν στην Ελλάδα να πουλήσουν φύκια για μεταξωτές κορδέλες.

Λοιπόν αν σήμερα εμείς στη ΡΗΞΗ προσπαθούμε να πείσουμε κάποιους νέους και μεγαλύτερους να μην πάρουν τον αδιέξοδο δρόμο που οδηγεί στην ήττα, το κάρφωμα και τις δηλώσεις μετάνοιας, δηλώνουμε ξεκάθαρα πως θεωρούμε υπεύθυνους για τις δηλώσεις μετανοίας των νέων ακριβώς εκείνους που μιλάνε για βία στα μπαρ και τα περιοδικά, χωρίς οι ίδιοι να αναλαμβάνουν καμιά ευθύνη και κανένα κίνδυνο. Αν τους βαστάει ο κώλος ας οργανώσουν αυτή τη βία, μια και όπως λένε, το πρόβλημα είναι η εξουσία και να πάψουν να πιάνουν στο στόμα τους και να ασχολούνται με τους «εναλλακτικούς» της ΡΗΞΗΣ. Οι «εναλλακτικοί» της ΡΗΞΗΣ σήμερα κάνουν άλλες επιλογές, αλλά ξέρουν όλοι πολύ καλά πως με ό,τι ασχολούνται, ασχολούνται στα σοβαρά, το κάνουν ή προσπαθούν να το κάνουν, δεν παίζουνε κρυφτούλι. Ας πάψουν λοιπόν να δικαιολογούν την ύπαρξή τους οδηγώντας σε ανταγωνισμό με τη ΡΗΞΗ τα περιοδικά στα οποία γράφουν.

Σήμερα είναι καιρός για «εναλλακτικούς»!.

Κώστας Κ.

Ρήξη με... ρήξη για... ρήξη από... εκ... Ρηξη

Δεν θα σχολιάσουμε την επίσκεψη της κ. Ρεζάν στο κατοχικό καθεστώς του Ντενκτάς τη στιγμή που οι Έλληνες κάτοικοι του Βορείου κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου έχουν σφαγιασθεί και διωχθεί και δεν μπορούν ούτε καν να επισκεφθούν τον τόπο που γεννήθηκαν. Θυμίζουμε απλώς ότι την εποχή της Χούντας στην Ελλάδα ή της δικτατορίας του Φράνκο στην Ισπανία, εθεωρείτο καθήκον κάθε συνειδητοποιημένου και ευαίσθητου δημοκράτη να μην επισκέπτεται αυτές τις χώρες. Πόσο μάλλον που εκτός από το φασιστικό καθεστώς του Εβρέν στην Τουρκία έχουμε επιπλέον και ένα κατοχικό καθεστώς στην βόρεια Κύπρο που έχει δολοφονήσει και εκτοπίσει τους Έλληνες κατοίκους από τον τόπο που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν.

Θα σταθούμε σε ένα μόνο σημείο της συνέντευξης της κ. Ρεζάν: "Αφήστε με να σας βεβαιώσω πως δεν υπάρχει ούτε ένας από τα εννιά εκατομμύρια Έλληνες που πιστεύει σήμερα — ή θέλει — την Ένωση". Αυτές τις διαβεβαιώσεις έδωσε η κ. Ρεζάν στον Εκπρόσωπο του κατοχικού καθεστώτος Ρ. Ντενκτάς, αυτές διάβασαν οι Έλληνες αναγνώστες του Περιοδικού ΕΝΑ (τεύχος 29.5.86).

Απευθυνόμαστε και μεις στην κ. Ρεζάν:

Πώς έτσι επιπόλαια δημιουργείτε εντυπώσεις για ένα τόσο βασικό θέμα και πώς επιβάλλετε απόψεις στον ελληνικό λαό με το έτσι θέλω;

Ρωτήσατε κ. Ρεζάν και τα 9 εκατομμύρια των Ελλήνων για να είστε τόσο σίγουρη;

Το αίτημα της Αυτοδιάθεσης - Ένωσης της Κύπρου ήταν και είναι η ζώσα πραγματικότητα του Ελληνισμού.

Και σήμερα παρά τον αποπροσανατολισμό και την αλλοτρίωση δεκάδες σωματεία, φοιτητικές συσπειρώσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις, και άλλες οργανωμένες καταστάσεις έχουν ως βασικό άρθρο στο καταστατικό τους το αίτημα της Αυτοδιάθεσης - Ένωσης. Τελευταία στη συζήτηση της Βουλής των Ελλήνων για το φάκελο της Κύπρου, ο εκπρόσωπος της ΕΔΑ κ. Μανώλης Γλέζος τοποθέτησε το Κυπριακό ως θέμα αυτοδιάθεσης ενός λαού.

Τουλάχιστον το "ούτε ένας" μπορούμε να το ανατρέψουμε κι εμείς οι ίδιοι. Στη Λευκωσία εκδίδουμε το περιοδικό Αυτοδιάθεση (υπότιτλος: για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα) που κυκλοφορεί σ' όλη την Ελλάδα και Κύπρο.

Λυπούμαστε κ. Ρεζάν για την πτώχευση που επιφέρατε στην Ελληνική δημοσιογραφία.

Δια την Επιτροπή
της Αυτοδιάθεσης

Β. Φτωχόπουλος

Η "ΟΜΟΛΟΓΙΑ" ΤΟΥ ΑΝΑΚΡΙΤΗ

Ενώ οι Τούρκοι κάνανε επεκτατικές δηλώσεις και γυμνάσια σ' όλον τον τομέα του μετώπου από Αιγαίο ως Κύπρο και από ΟΗΕ ως ΕΟΚ, η γνωστή "αστή" δημοσιογράφος Μ. Ρεζάν "ανέκρινε" τον Ρ. Ντενκτάς ηγέτη των Τουρκοκυπρίων και εκπρόσωπο του Τούρκικου σωβινισμού και επεκτατισμού, στην έδρα του στο κατεχόμενο κομμάτι της Λευκωσίας, για λογαριασμό του περιοδικού "ΕΝΑ". (Και βέβαια δεν πρέπει να ξεχάσουμε το κλίμα επεκτατισμού που εκφράστηκε από τα Σκόπια — στηριζόμενο φυσικά στο υπαρκτό ζήτημα των δικαιωμάτων της σλαβόφωνης μειονότητας — και τη χλιαρή απάντηση της κυβέρνησης.)

Η Ρεζάν λοιπόν δεν ξέφυγε απ' όλο αυτό το κλίμα στην "ανάκριση" που μάλλον επρόκειτο περί ομολογίας που η βραχνόφωνος δημοσιογράφος σαν πληρεξούσιος του έθνους, όχι μόνο του ελληνικού αλλά και του "Κυπριακού", την παρουσίασε σαν ομολογία όλου του έθνους.

Έτσι το στυλ της συνέντευξης ενώ υποτίθεται είναι επιθετικό για να ξεσκεπάσει τον κατακτητή συνεχώς μπροστά στην "αδιαλλαξία" του γίνεται αμυντικό για να ξεσκεπάσει έμμεσα ή άμεσα τους φόβους των ελλήνων Κύπρου και Ελλάδας μπροστά στον τούρκικο επεκτατισμό και ιδιαίτερα εκφράζει το φόβο των αρχουσών τάξεων που λόγω της αδύνατης σχετικά θέσης τους στο εσωτερικό αλλά και στον διεθνή καταμερισμό εργασίας, φοβούνται για την οικονομική και πολιτική ζωή τους, σε περίπτωση πολέμου.

Επιβεβαιώθηκε λοιπόν για άλλη μια φορά μετά την προδοσία Παπανδρέου και κομμάτων με το "άνοιγμα του φακέλου της Κύπρου" — που ξεχώρισε το κυπριακό όχι σαν θέμα που αφορά το λαό αλλά κάποιους τρίτους (όπως οι Κούρδοι ή οι Αρμένιοι) που απλά τυχαίνει να μιλάνε ελληνικά — μετά τον στρουθοκαμηλισμό του Κυπριακού, ότι και από τα πιο φωτισμένα κομμάτια της ελληνικής διανόησης κατά τα άλλα (εισαγώμενη κατανάλωση τους) εθνικά περήφανα, αποπνέει μπρος στα εθνικά ζητήματα ο ίδιος ψοφοδεϊσμός που χαρακτηρίζει όλα τα ηγετικά κοινωνικά στρώματα. Ο ίδιος ψοφοδεϊσμός που μετατρέπει τους κατακτημένους σε προβληματικούς μιας και αρνιόνται τις φιλοτουρκικές προτάσεις Κουεγιάρ, μετατρέπει αυτούς που έχουν δίκιο να το ψάχνουν 30 χρόνια και, απ' αυτούς που το ποδοπάτησαν, μετατρέπει τις "ανακρίσεις" των κατακτητών σε ομολογίες ραγιαδισμού.

Β.Π.

ρήξη με... ρήξη για... ρήξη από... εκ...ρήξη...

ΟΤΑΝ ΤΟ ΜΑΡΟΚΟ ΑΠΟΚΛΕΙΣΕΙ ΤΗ ΡΩΣΙΑ, ΘΑ ΜΠΩ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ..

Είπαν ότι έγινε υπουργός για να αντισταθμίσει την ήττα της ΠΑΣΠ στις φοιτητικές εκλογές. Για να βελτιώσει με το αριστερό και δημοκρατικό παρελθόν του το δεξιο... προφίλ της κυβέρνησης. Φαίνεται όμως πως οι στόχοι ήταν κάπως πιο μακροπρόθεσμοι (όσο αυτό είναι δυνατόν για ένα ... ΠΑΣΟΚ). Αντί να τον αποπέμψουν στο πυρ το εξώτερον (στη Β' Εθνική) μαζί με τον Αρσένη και τους συνδικαλιστές, προτίμησαν μια καλύτερη και πιο συμφέρουσα μέθοδο. Ο πρότινος υπό διαγραφήν συμπαθής μυστακοφόρος καλείται να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά, να κάνει πράξη δηλαδή αυτό που τόσο καιρό ζητούσαν αγωνιωδώς τόσοι και τόσοι, από το ΕΣΑΠ μέχρι και τον τελευταίο βοηθό, και που σίγουρα δεν θα το κατάφερνε τόσο μουλωχτά και ανέξοδα ο μάλλον άχρους, άοσμος και δύσγευστος προκάτοχός του.

Η στιγμή που επελέγη ήταν ιδανική: μεσούντος του Μουντιάλ και πέντε λεπτά πριν τα μεσάνυχτα (τις εξετάσεις). Πού κουράγιο να διαμαρτυρηθεί κανείς! Όση δύναμη του έμεινε μετά από τρία χρόνια εντατικής μελέτης σε σχολειοφροντιστηριαιδιαίτερα προτίμησε να την αφιερώσει στα χρυσά ποδαράκια του Πλατινί ή του Μαραντόνα παρά σε άσκοπες διαμαρτυρίες. Ουφ! Τέτοια ώρα, τέτοια λόγια. Ο γέγονε, γέγονε!

Γιατί τελοσπάντων βρε αδερφέ έχουν και δίκιο οι άνθρωποι που θα μας χωρέσουν τόσους ανθρώπους τα πανεπιστήμια; Δεν ακούτε και τον κ. Μαρίνο που φωνάζει; Υποβαθμίζονται τα πτυχία μας, στο εξωτερικό δεν πιάνουν μια δεκάρα. Έτσι θα πάρει μπροστά η χώρα;

Όχι βέβαια, μ' αυτή τη λογική δεν θα πάει μπροστά η χώρα. Κι αν τελικά δεν διαμαρτυρήθηκε κανείς, ήταν γιατί όλοι κατά βάθος περίμεναν μια τέτοια εξέλιξη.

Και την θεωρούσαν (την θεωρούν ακόμη, όσοι τουλάχιστον δεν έχουν αποτύχει στις εξετάσεις' αν μάλιστα περάσουν θα υπερθεματίζουν) λογική, μιας και η εξίσωση: Λύκειο = Πανεπιστήμιο = Εργασία παραμένει για όλους ένας κοινός τόπος. Γιατί αν πεις πως εκπαιδευτική διαδικασία και εξετάσεις είναι δυο πράγματα που δεν πάνε μαζί, δεν συμβιβάζονται, θα σε κοιτάξουν σαν να έχεις επιστρέψει από διακοπές στο Κίεβο. Αν πεις πως ναι, έτσι όπως έχουν σήμερα τα πράγματα μόνη λύση στη φετιχοποίηση του πανεπιστημίου είναι η ελεύθερη εισαγωγή σ' αυτό, είναι τελικά η αποδέσμευση του πτυχίου από την εργασία, τότε θα σε πουν και αντιδραστικό από πάνω. Γιατί φυσικά δεν σπαταλάμε τα χρόνια μας στα θρανία για να πάρουμε ένα άχρηστο πτυχίο εμείς! Τέλος πάντων ένας καταμερισμός εργασίας υπάρχει και πρέπει να τον σεβόμαστε, τι διάολο! Από δω οι αμαθείς από κει οι πτυχιούχοι, να ξέρουμε που βαδίζουμε.

Κι αν πάλι μιλήσεις για ζώνες ελεύθερες από εξετάσεις που επιτρέπουν τον παιδαγωγικό πειραματισμό, όπως το γυμνάσιο, αν μιλήσεις για γνωστική διαδικασία που σκοπό της θα έχει όχι την κατάκτηση μιας διευθυντικής θέσης στην παραγωγή αλλά την ίδια τη διαμόρφωση του ανθρώπινου υποκειμένου, θα σου απαντήσουν: Και τότε πώς θα ξεχωρίζουμε;

Αὐτοδιαχείριση στὰ «γκέτο» τῆς Νότιας Ἀφρικῆς

αναδημοσίευση από την εφημερίδα
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 1986

*Οἱ μαῦροι, ποὺ κατοικοῦν στὶς «πόλεις - ὑπνωτήρια», ἀποφάσισαν νὰ πάρουν στὰ χέρια τους τὴ μοίρα τους καὶ νὰ δείξουν στὴν λευκὴ ἐξουσία πὼς εἶναι ἱκανοὶ νὰ δημιουργήσουν ἕνα σύστημα «ἀπὸ τὸν λαὸ γιὰ τὸν λαό». **Γράφει στὴ «Μόντ» ὁ Μισὲλ Μπὸλ - Ρισὰρ***

ΟΜΟΡΦΟ ὄνομα τὸ Μαμελόντι. Φαίνεται πὼς πάει νὰ πεῖ «Η μάνα τῆς μελωδίας». Μιὰ μελωδία μᾶλλον αὐτόνομη, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ κάτοικοι αὐτοῦ τοῦ «γκέτο», ποὺ βρίσκεται στὰ περίχωρα τῆς Πρετόριας, ἀποφάσισαν νὰ πάρουν στὰ χέρια τους τὴ δική τους μοίρα:

Πρόκειται γιὰ ἕνα κάποιο σύστημα ἐλέγχου καὶ αὐτοδιαχείρισης, ποὺ σταδιακὰ στήθηκε μετὰ τὸ φονικὸ τῆς 21ης τοῦ περασμένου Νοέμβρη, ὅταν τουλάχιστον 13 ἄτομα σκοτώθηκαν ἀπὸ τὴν ἀστυνομία. Μιὰ εἰρηνικὴ συγκέντρωση πῆγε καὶ παρουσίασε τὰ αἰτήματα τῆς κοινότητας στοὺς τοπικοὺς ἄρχοντες. Μετά, τίποτα δὲν ἦταν πιὰ ὅπως ἦταν πρὶν στὸ Μαμελόντι. Ο πληθυσμὸς αὐτοοργανώθηκε γιὰ νὰ διαχειριστεῖ τὴν «πόλη - ὑπνωτήριό» του.

Ενα ἐκπληκτικὸ φαινόμενο, ποὺ ἄλλωστε ἀναπτύσσεται σχεδὸν παντοῦ στὴ Νότια Αφρική. Οἱ πρῶτες βάσεις μιᾶς κοινωνίας, ποὺ διοικεῖται «ἀπὸ τὸν λαό, γιὰ τὸν λαό», δημιουργία ἐναλλακτικῶν δομῶν, ποὺ προορισμὸ ἔχουν νὰ καλύψουν τὶς ἐλλείψεις τῆς διοίκησης καὶ νὰ καταδείξουν στὶς ἀρχὲς πὼς οἱ Μαῦροι μποροῦν νὰ ξεπεράσουν τοὺς θεσμούς, ποὺ ἤδη ὑπάρχουν καὶ ποὺ θεωροῦνται σὰν μορφὴ ἐκμετάλλευσης.

Πραγματικὴ κινητήρια δύναμη τῆς προσπάθειας αὐτῆς ἦταν οἱ νέοι, αὐτοὶ οἱ πρωτεργάτες τῆς ἐξέγερσης, ποὺ ἔχουν συσπειρωθεῖ σὲ ἰδιαίτερα δραστήριες ὀργανώσεις. Στὶς μέρες ποὺ ἀκολούθησαν τὸ φονικὸ κατάφεραν σιγὰ σιγὰ νὰ πείσουν τοὺς κατοίκους νὰ μὴν πληρώνουν πιὰ τὸ νοίκι, κάτι ποὺ συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Σιγὰ - σιγὰ πλῆθος συλλόγων καὶ ἐπιτροπῶν πῆρε τὴ σκυτάλη ἀπὸ τὸ ἡμιθανὲς δημοτικὸ συμβούλιο, τὸ ὁποῖο ἐπικρίθηκε γιὰ τὴν ἀνικανότητά του καὶ τὴν διαφθορά του. Τὰ παιδιὰ πέτυχαν νὰ πείσουν τοὺς γονεῖς τους νὰ κινητοποιηθοῦν γιὰ μιὰ «δημοκρατικὴ ἀλλαγή».

Μὲ ρυθμὸ ἀργὸ δημιουργήθηκε μιὰ κινεζικοῦ τύπου ὑποδομή. Στὴ βάση τῆς πυραμίδας, ἡ ἐπιτροπὴ τῆς γειτονιᾶς, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ καμιὰ δεκαριὰ μέλη καὶ ποὺ ἀνέλαβε τὴν ρύθμιση τῶν μικροπροβλημάτων. Σὲ ἕνα ἀνώτερο ἐπίπεδο, οἱ ἐπιτροπὲς αὐτὲς συγκρότησαν τὴν ἐπιτροπὴ τοῦ διαμερίσματος. Οἱ ἐπιτροπὲς τῶν διαμερισμάτων ἀποτελοῦν τὴ σπονδυλικὴ στήλη τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης, ποὺ συγκροτήθηκε τὸν περασμένο Μάρτη. Στόχος, ἡ τακτοποίηση ὅλων τῶν προβλημάτων τῆς κοινοτικῆς ζωῆς.

Αποτελέσματα ὑπάρχουν. Οἱ δρόμοι ἔχουν καθαριστεῖ. Στοὺς περισσότερους κενοὺς χώρους οἱ νέοι δημιούργησαν «πάρκα» μὲ διάφορα, ἄχρηστα μέχρι τότε, ὑλικά, τὰ ὁποῖα ἔβαψαν μὲ ποικιλία χρωμάτων. «Αὐτὸ δίνει κάποια ζωντάνια», λέει κάποιος νεαρός. Οταν ἡ ἀστυνομία καταστρέφει τὰ «πάρκα» αὐτά, ἐπειδὴ συνήθως τοὺς ἔχει δοθεῖ κάποιο ὄνομα ἥρωα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα (Μαντέλα, Τάμπο, Μπίγκο), οἱ νέοι τὰ ξαναστήνουν τὴν ἀμέσως ἑπόμενη μέρα.

Αὐτὲς οἱ βελτιώσεις τοῦ πλαισίου ζωῆς ἔχουν προχωρήσει ἀκόμα πιὸ πέρα, μέχρι καὶ στὸ ξερίζωμα τῆς ἐγκληματικότητας, ὑπεύθυνες γιὰ τὸ ὁποῖο εἶναι οἱ πειθαρχικὲς ἐπιτροπές. Οἱ ἐπιτροπὲς αὐτὲς φροντίζουν ὥστε οἱ κακοποιοὶ νὰ μὴν χρησιμοποιοῦν τὴν ἀναταραχὴ γιὰ καθαρὰ προσωπικὲς σκοπούς. Σύμφωνα μὲ γενικὴ ὁμολογία κατάφεραν νὰ καταστήσουν ἀσφαλέστερους τοὺς δρόμους τῶν «πόλεων - ὑπνωτηρίων», ἀπομονώνοντας τοὺς ἀλῆτες καὶ τοὺς κλέφτες.

Αλλὰ ἔχει συγκροτηθεῖ καὶ ἕνα εἶδος λαϊκῶν δικαστηρίων στὸ Μαμελόντι. Ο κατηγορούμενος εἶναι σίγουρο πὼς θὰ ἔχει μιὰ σωστὴ δίκη. Μπορεῖ νὰ ἐπικαλεσθεῖ τὴν μαρτυρία ὅσων καὶ ὅποιων ἐπιθυμεῖ. Η ἀπόφαση μπορεῖ νὰ ἀφορᾶ στὴν ὑποχρέωση τοῦ καταδικασμένου νὰ συμμετάσχει σὲ ἔργα δημόσιας χρησιμότητας, ἢ στὴ χειρότερη περίπτωση, ξυλοδαρμό. Ενας ἔμπορος, ποὺ δὲν εἶναι τίμιος καὶ ἐκμεταλλεύεται τὸ μποϊκοτὰζ τῶν λευκῶν καταστημάτων γιὰ νὰ αὐξήσει τὶς τιμὲς τῶν προϊόντων, μπορεῖ νὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ κλείσει τὸ μαγαζί του γιὰ μιὰ κάποια περίοδο. Μπορεῖ, βέβαια, νὰ μὴν ἀποδεχτεῖ τὴν «λαϊκὴ ἐτυμηγορία» καὶ νὰ ζητήσει τὴν προστασία τῆς ἀστυνομίας. Στὴν περίπτωση αὐτή, ὅμως, κινδυνεύει νὰ δεῖ νὰ μετατρέπεται τὸ κατάστημά του σὲ στάχτες.

Επανεκπαίδευση καὶ ἀποκατάσταση εἶναι οἱ ὁμολογημένοι στόχοι αὐτῆς τῆς ἐπιχείρησης. Η κοινότητα πρέπει νὰ ἀκολουθήσει τὴν πρωτοπορία τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα. Αλλοίμονο σὲ ἐκεῖνον ποὺ ἀλλάζει δρόμο ἢ προτιμᾶ τὴν ἡσυχία τῆς οὐδετερότητας. Χρειάζονται ὅλες οἱ βουλήσεις, ὅλες οἱ ἐνέργειες. Οἱ ἐντολὲς γιὰ κινητοποιήσεις πρέπει νὰ τηροῦνται. Μαζικὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ συμμετοχὴ στὶς ἀπεργίες καὶ στὰ μποϊκοτάζ. Οἱ κανόνες εἶναι σαφεῖς. Οσοι δὲν ὑπακούουν στὶς ἐντολὲς γιὰ μποϊκοτὰζ κινδυνεύουν νὰ δοῦν τὰ προϊόντα τους νὰ καταστρέφονται. Στὴν διάρκεια τῶν μποϊκοτάζ, κανένα φορτηγὸ αὐτοκίνητο δὲν πρέπει νὰ περάσει τὰ ὅρια τῆς «πόλης - ὑπνωτήριο».

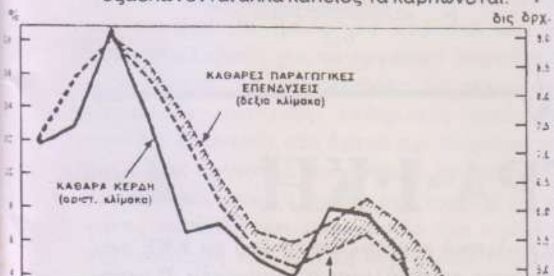
Η κοινωνικὴ πίεση εἶναι ἀναπόφευκτο, μέσα σ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, νὰ φτάνει, μερικὲς φορές, σὲ ὑπερβολές. Ο Σολομών, ἕνας 42χρονος, ποὺ ἔχει τὴν ἐκτίμηση ὅλων, παραδέχεται πὼς ὑπῆρξαν ὑπερβολές, ἀλλὰ εἶναι πεπεισμένος πὼς τώρα τὸ σύστημα κοινωνικοῦ ἐλέγχου λειτουργεῖ σωστά. Καὶ οἱ ὑπερβολὲς γίνονται ὁλοένα καὶ πιὸ σπάνιες. Η συλλογικὴ συνείδησή τους κατέστησε ὅλους ἐπιφυλακτικούς, γιατί, ὅπως τονίζει, «κάθετί, ποὺ γίνεται στὸ ὄνομα τοῦ ἀγῶνα, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι καλό».

Πολλοὶ εἶναι πεπεισμένοι πὼς ἔχουν ἀρχίσει ἕνα σκληρὸ παιχνίδι μὲ τὴν λευκὴ ἐξουσία. «Δὲν μὲ τρομάζει ὁ θάνατος», δηλώνει κάποιος ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Μαμελόντι. «Δὲν ἔχω τίποτα νὰ χάσω». Καὶ ὁ Σολομὼν προσθέτει: «Εἶμαι σίγουρος πὼς μετὰ τὴ μάχη ὁ τελευταῖος ποὺ θὰ μείνει θὰ εἶναι Μαῦρος». Ο Νίκο Σμίθ, ἕνας Λευκός, πάστορας σ' αὐτὸ τὸ «γκέτο», θὰ πεῖ: «Αν δὲν ὑπῆρχε ἡ παρουσία τῶν δυνάμεων τῆς τάξης, τὸ Μαμελόντι θὰ μποροῦσε νὰ κηρυχθεῖ ἐλεύθερη ζώνη». ■

Η ΕΚΘΕΣΗ ΧΑΛΙΚΙΑ, ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι αντιδράσεις που προκάλεσε η έκθεση Χαλικιά θα έκαναν κάποιον ξένο παρατηρητή, μη γνώστη της ελληνικής πραγματικότητας, ν' αναρωτηθεί αν είναι δυνατόν ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας να ξεσηκώνει μια τέτοια θύελλα με αυτά που αναφέρει στη καθιερωμένη ετήσια έκθεσή του. Και θα κορυφωνόταν η έκπληξή του όταν διαπίστωνε ότι οι επιθέσεις δεν ήταν τίποτ' άλλο παρά αρνητικές κριτικές, διανθισμένες με οξύτατες φραστικές επιθέσεις, που είχαν σαν σκοπό την απόκρυψη της έλλειψης εναλλακτικών προτάσεων από αυτούς που ασκούσαν την κριτική.

Ας δούμε όμως τα πράγματα πιο αναλυτικά. Και στην αρχή ας δούμε τι είπε ο κ. Χαλικιάς. Ξεκινώντας και στηριζόμενος στους «πανάρχαιους νόμους» του καπιταλισμού μας λέει ότι χωρίς κέρδη δεν γίνονται επενδύσεις και φυσικά ότι χωρίς επενδύσεις είναι αδύνατη η έξοδος από την οικονομική κρίση. Επειδή όμως στην Ελλάδα από το 1973 και μετά τα καθαρά κέρδη πέφτουν είναι επόμενο να πέφτουν αι οι επνεδύσεις (δες διαγραμμα ΝΜΟ). Τα κέρδη βέβαια που χάνουν οι καπιταλιστές δεν εξαϋλώνονται αλλά κάποιος τα καρπώνεται.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Ο κ. Χαλικιάς δεν έχει πολιτικούς λόγους για να κρύβει την αλήθεια (όπως κάνει η αριστερά κατηγορώντας τα κακά μονοπώλια, τις βίλες και τις καταθέσεις στην Ελβετία): το ποσοστό της μείωσης των κερδών και των προσόδων των επιχειρήσεων πήγε (σχεδόν αυτούσιο) στους μισθούς και τα ημερομίσθια (δες σχετικό πίνακα). Για τον ψυχρό τεχνοκράτη στα παραπάνω στοιχεία βρίσκεται και η λύση. Επενδύσεις θα υπάρχουν μόνο αν μειωθεί το εργατικό εισόδημα κι αν δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό θεσμικό περιβάλλον. Γιατί όλ' αυτά τα χρόνια οι αυξήσεις στους μισθούς και τα ημερομίσθια δεν ήταν ο μοναδικός λόγος που τα κέρδη ακολουθούσαν πτωτική πορεία. Ο έλεγχος των τιμών στην αγορά, οι περιορισμοί στις απολύσεις, ο ν. 1264/82 για τον συνδικαλισμό και φυσικά η Α.Τ.Α. που αποσυνδέει τις αυξήσεις μισθών από την παραγωγικότητα είναι οι κυριώτεροι λόγοι (σύμφωνα πάντα με την έκθεση) για την πτώση των κερδών και την συνακόλουθη πτώση των επενδύσεων. Άρα η άρση των παραπάνω «αντικινήτρων» είναι (όπως λέει και ο ΣΕΒ) ο πρωταρχικός όρος για την αποκατάσταση ενός ευνοϊκού κλίματος για τους επενδυτές, αλλά και για την αποκατάσταση – μέρους έστω – της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων με τη μείωση του εργατικού εισοδήματος (ατομικού και συνολικού). Στο σημείο αυτό όμως θάπρεπε να τονιστεί κάτι που επιμελώς αποκρύπτει η αριστερά: ότι δηλαδή η διαμόρφωση ενός τέτοιου κλίματος δεν ενδιαφέρει μόνο τους ιδιώτες-επενδυτές αλλά και το ίδιο το κράτος. Από τη στιγμή που τα ελλείμματα των κρατικοποιημένων επιχειρήσεων αλλά και του δημόσιου γενικότερα απειλούν την ίδια την εξουσία των τεχνοκρατών-διευθυντών τους, τότε η επιβολή της εργασιακής πειθαρχίας, το «λύσιμο των χεριών» να παρθούν οι απαραίτητες αποφάσεις χωρίς περιορισμούς είναι η αναγκαία συνθήκη για να εξακολουθήσουν να υπάρχουν. Φυσικά αυτό δεν ισχύει μόνο για τις επιχειρήσεις που υπάρχουν αλλά και για τις επενδύσεις που οραματίζεται (!) το ίδιο το κράτος.

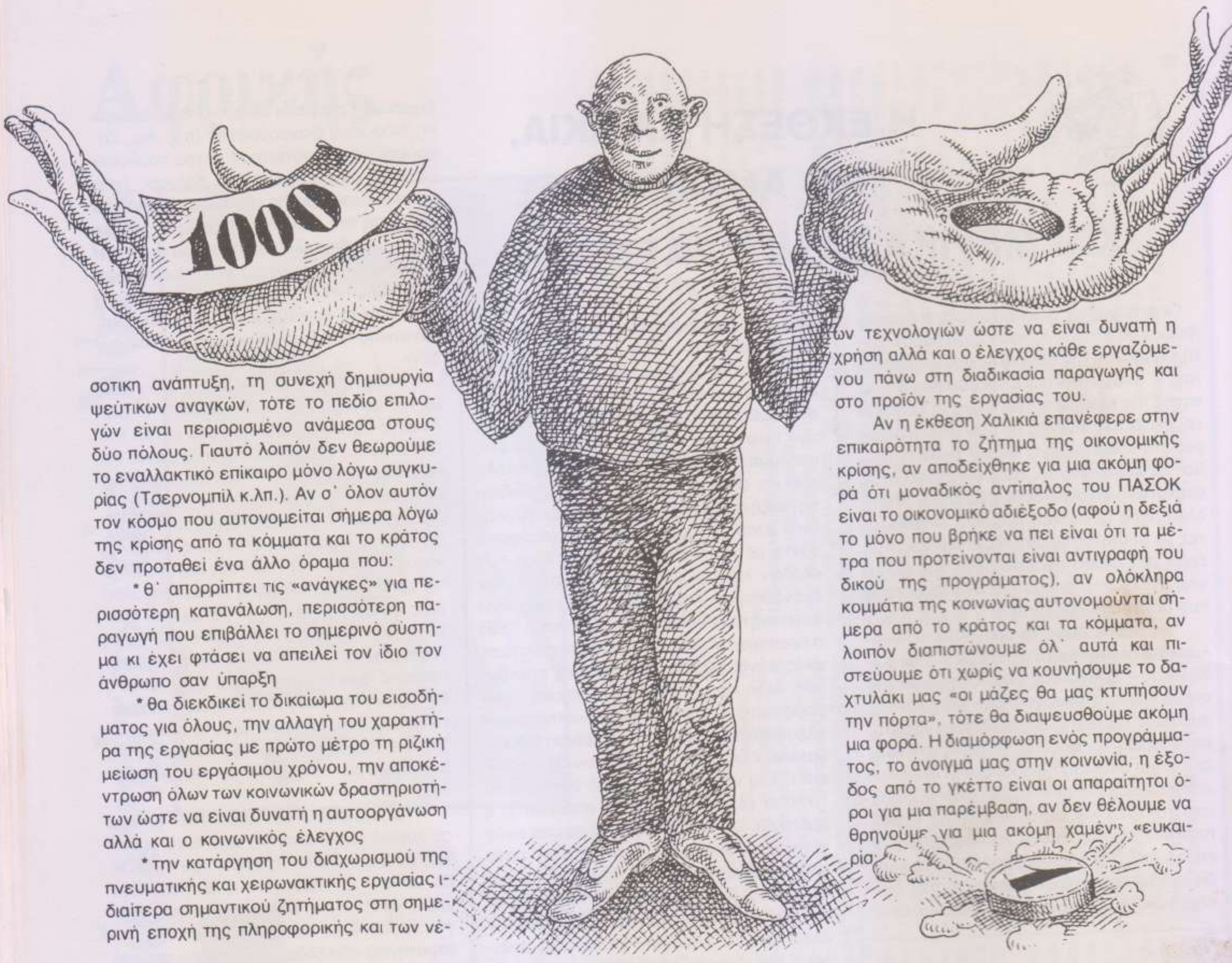
Απέναντι σε μια τόσο ξεκάθαρη (και κλασσική) τοποθέτηση από τη μεριά του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος οι αντιδράσεις ήταν σπασμωδικές, ρηχές και πολιτικάντικες. Χωρίς ν' αμφισβητούν τα στοιχεία που έδωσε ο κ. Χαλικιάς (άλλωστε δεν ακούγονταν για πρώτη φορά) η αριστερά και το συνδικαλιστικό κίνημα επιδόθηκαν σ' ένα κυνήγι φαντασμάτων που αποδεικνύει απλά την αδυναμία τους να προβάλουν ένα αντίπαλο όραμα. Ακόμη και το ΚΚΕ δεν μπορεί σήμερα ν' αναπτύξει τον κρατικίστικο λόγο του με την θέρμη που τόκανε παλιότερα, χωρίς να παίρνει υπ' όψη του τα ανοίγματα Γκορμπατσώφ (που αξιοποιεί βέβαια κατάλληλα το ΠΑΣΟΚ). Από την άλλη μεριά το ΚΚΕ εσ. βρίσκεται διχασμένο ανάμεσα σε δυο απόψεις: εκείνη διάφορων διανοουμένων (π.χ. Αιμ. Ζαχαρέας) που προτείνουν μέτρα παρόμοια με αυτά που αναφέρει ο Χαλικιάς (νέα συσσώρευση που θα προκύψει κι από την περικοπή της κατανάλωσης που με τη σειρά της θα προέλθει από την μείωση του εργατικού εισοδήματος) και σ' εκείνη των συνδικαλιστών του κόμματος που υπερασπίζονται τα κατακτημένα δικαιώματα της εργατικής τάξης αλλά «πέραν τούτου ουδέν».

Η αδυναμία αντιπαράθεσης είναι ακόμα πιο φανερή στο συνδικαλιστικό κίνημα. Ανίκανο να αντιδράσει ήδη στα μέτρα του Οκτωβρίου, γραφειοκρατικοποιημένο και πολυδιασπασμένο με τη συνδρομή και των ειρηνοδικών, με την αξιοπιστία του στο ναδίρ, ανάμεσα στους εργαζόμενους, περιορίστηκε σε φραστικές επιθέσεις που είναι τόσο σίγουρο ότι δεν πείθουν κανένα ώστε τις χρησιμοποιεί ακόμη κι ο Ραυτόπουλος (δες δηλώσεις του για τα μέτρα που προτείνει ο κ. Χαλικιάς). Άλλωστε βλέπει τη δυναμική του να μειώνεται συνέχεια (το ποσοστό των ανέργων είναι ήδη 10%), η εφαρμογή της νέας τεχνολογίας «υπόσχεται» νέες στρατιές ανέργων, οι νέοι εργαζόμενοι δείχνουν ελάχιστες διαθέσεις για συνδικαλισμό, προτιμούν τις ατομικές λύσεις κ.λπ.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν βέβαια σε καμμιά περίπτωση ότι οι όποιες επιλογές/ρυθμίσεις από τη μεριά του ΠΑΣΟΚ θα μείνουν αναπάντητες ή θα περάσουν χωρίς να κουνηθεί φύλλο. Εκείνο που γίνεται προσπάθεια να επισημανθεί είναι το στρατηγικό αδιέξοδο που υπάρχει σήμερα και που μέχρι στιγμής έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην αποτυχία των όποιων κινητοποιήσεων. Οι εργαζόμενοι βρίσκονται σήμερα εγκλωβισμένοι ανάμεσα στον άκρατο φιλελευθερισμό / ρεβανσισμό της δεξιάς και στο «αποτρόπαιο όραμα» του υπαρκτού σοσιαλισμού του ΚΚΕ. Και «φυσικά» επιλέγουν το ΠΑΣΟΚ και αποδέχονται τη λιτότητα σαν το μικρότερο κακό που θα μπορούσε να τους συμβεί. Το αδιέξοδο αυτό δεν είναι ψεύτικο. Έχουμε φτάσει σ' ένα σημείο που όσο οι λύσεις που προτείνονται δεν αμφισβητούν τις βασικές αρχές λειτουργίας του συστήματος, το αδιάκοπο κυνηγητό του κέρδους, την αδιάκοπη πο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
(σε ποσοστά % του συνόλου)

	1970	1980	1982	1985[3]
1. Εθνικό Εισόδημα	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
– Αγροτικό Εισόδημα	18,7	18,1	19,1	17,6
– Μισθοί και ημερομίσθια	39,6	47,3	50,4	52,0
– Πρόσοδοι και κέρδη επιχ.	41,7	34,6	30,5	30,4
2. Οικογενειακό Εισόδημα	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
– Αγροτικό Εισόδημα	16,5	15,9	16,1	14,6
– Μισθοί και ημερομίσθια	34,8	41,5	42,5	43,0
– Πρόσοδοι και κέρδη επιχ.	36,7	30,3	25,7	25,1
– Μεταβιβάσεις	12,0	12,3	15,7	17,3

σοτικη ανάπτυξη, τη συνεχή δημιουργία ψεύτικων αναγκών, τότε το πεδίο επιλογών είναι περιορισμένο ανάμεσα στους δύο πόλους. Γιαυτό λοιπόν δεν θεωρούμε το εναλλακτικό επίκαιρο μόνο λόγω συγκυρίας (Τσερνομπίλ κ.λπ.). Αν σ' όλον αυτόν τον κόσμο που αυτονομείται σήμερα λόγω της κρίσης από τα κόμματα και το κράτος δεν προταθεί ένα άλλο όραμα που:

* θ' απορρίπτει τις «ανάγκες» για περισσότερη κατανάλωση, περισσότερη παραγωγή που επιβάλλει το σημερινό σύστημα κι έχει φτάσει να απειλεί τον ίδιο τον άνθρωπο σαν ύπαρξη
* θα διεκδικεί το δικαίωμα του εισοδήματος για όλους, την αλλαγή του χαρακτήρα της εργασίας με πρώτο μέτρο τη ριζική μείωση του εργάσιμου χρόνου, την αποκέντρωση όλων των κοινωνικών δραστηριοτήτων ώστε να είναι δυνατή η αυτοοργάνωση αλλά και ο κοινωνικός έλεγχος
* την κατάργηση του διαχωρισμού της πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας ιδιαίτερα σημαντικού ζητήματος στη σημερινή εποχή της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών ώστε να είναι δυνατή η χρήση αλλά και ο έλεγχος κάθε εργαζόμενου πάνω στη διαδικασία παραγωγής και στο προϊόν της εργασίας του.

Αν η έκθεση Χαλικιά επανέφερε στην επικαιρότητα το ζήτημα της οικονομικής κρίσης, αν αποδείχθηκε για μια ακόμη φορά ότι μοναδικός αντίπαλος του ΠΑΣΟΚ είναι το οικονομικό αδιέξοδο (αφού η δεξιά το μόνο που βρήκε να πει είναι ότι τα μέτρα που προτείνονται είναι αντιγραφή του δικού της προγράμματος), αν ολόκληρα κομμάτια της κοινωνίας αυτονομούνται σήμερα από το κράτος και τα κόμματα, αν λοιπόν διαπιστώνουμε όλ' αυτά και πιστεύουμε ότι χωρίς να κουνήσουμε το δαχτυλάκι μας «οι μάζες θα μας κτυπήσουν την πόρτα», τότε θα διαψευσθούμε ακόμη μια φορά. Η διαμόρφωση ενός προγράμματος, το άνοιγμά μας στην κοινωνία, η έξοδος από το γκέττο είναι οι απαραίτητοι όροι για μια παρέμβαση, αν δεν θέλουμε να θρηνούμε για μια ακόμη χαμένη «ευκαιρία».

γ. τοξίδης

Αυτοδιαχείριση στην ΠΕΙΡΑ·Ι·ΚΗ - ΠΑΤΡΑ·Ι·ΚΗ

Την ίδια ώρα που εκατομμύρια τηλεθεατές στήθηκαν στην τηλεόραση για να δουν και να θαυμάσουν τον απερίγραπτο Μπάριος η Βάσω Παπανδρέου βγήκε να ανακοινώσει τα μέτρα για την εξυγίανση των προβληματικών.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Την άλλη μέρα, 5 Ιούνη, στις 2 το μεσημέρι ο πρόεδρος της Πειραϊκής - Πατραϊκής, Κων/νος Βαρβάκης κάλεσε το Δ.Σ. του σωματείου των Κεντρικών Γραφείων για να εξειδικεύσει τις ανακοινώσεις της Υπουργού για το χώρο της "Π-Π". Την ίδια στιγμή "αυθόρμητα" 200 περίπου εργαζόμενοι" μαζεύτηκαν στους διαδρόμους ζητώντας άμεση ενημέρωση απ' τον πρόεδρο της Εταιρείας. Μέχρι τις 5.30 που κράτησε η ενημέρωση των συνδικαλιστών έξω επικρατούσε γενικός χαμός. Ντουντούκες κατάγγελναν, κραυγές αγανάκτησης ακούγονταν κι οι γραφειοκράτες είχαν πανιάσει γιατί ξέρουν πολύ καλά πως η εργατική βία είναι πολύ πιο καλή και αποτελεσματική από τις 4ωρες και τους περιπάτους στα Υπουργεία. Όταν βγήκαν οι συνδικαλιστές οι της ΠΑΣΚΕ μίλησαν για πολιτική εκμετάλλευση από το ΚΚΕ του θέματος, ο κόσμος τους τσουβάλιασε στα ασανσέρ. Η ντουντούκα μεταφερόταν από χέρι σε χέρι κι ακούγονταν διάφορα ωραία όπως "οι μόνοι που περισσεύουν είναι οι γραφειοκράτες" κλπ κλπ.

Στις 6 Ιούνη πρωί-πρωί έγινε Δ.Σ. όπου η ΠΑΣΚΕ λέει πως συμφωνεί με όλες τις απεργίες που θα εξαγγελθούν από όπου κι αν προέρχονται και παρ' όλες τις επιφυλάξεις που έχουν για τον στόχο τους.

Στις 7 Ιούνη έγινε συντονιστικό όλων των σωματείων της "Π-Π", με απόφαση για 4ωρη στάση στις 12 Ιούνη, πορεία στο Υπουργείο Βιομηχανίας, συνέντευξη τύπου κλπ. Στην Συνέλευση των Κεντρικών Γραφείων, 11 Ιούνη, αποφασίστηκε κλιμάκωση του αγώνα σε αγώνα διαρκείας ενάντια στις εξαγγελίες για 1061 απολύσεις, αυτονόμηση των μονάδων κλπ.

Στην πορεία στις 12 Ιούνη ανακαλύψαμε πως άνθρωποι που φεύγανε από τις συνελεύσεις για να μην ψηφίσουν απεργία ήταν μπροστά στην πορεία εκφράζαν την αγανάκτησή τους ακόμα και μπροστά στους ΜΑΤατζήδες έξω απ' το

Υπουργείο Βιομηχανίας που κουβάλησε η Υπουργός γιατί ανακάλυψε πως σταμάτησε να είναι λαοφιλής...

Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΛΛΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ

Ο αγώνας συνεχίζεται, ταυτόχρονα όμως πρέπει να κριτικάρουμε τις ενέργειές μας, την τακτική μας, τα αιτήματά μας αν δεν θέλουμε να χάσουμε αυτή τη μάχη. Στο κέντρο του ενδιαφέροντος είναι αυτό τον καιρό η ΠΑΣΚΕ που δέχεται όλα τα πυρά. Η κριτική σ'αυτήν είναι ποσοτική. Δεν είναι κριτική που αντιπαραθέτει σ'αυτήν μια άλλη αντίληψη, είναι κριτική κάποιου που νοιώθει τον εαυτό του ακόμα στο ίδιο μπλοκ. Για παράδειγμα όλοι μιλάνε για "εξυγίανση" κι άλλος από αριστερά άλλος από δεξιά εννοεί το ίδιο πράγμα, δηλαδή ορθολογική αξιοποίηση του πραγωγικού δυναμικού της "Π-Π", αποδοτικότητα, παραγωγικότητα, εξαγωγές... για το καλό της Εθνικής Οικονομίας και του λαού... Απέναντι στην ΟΑΕ δεν μπορείς ν'αντιπαραθέτεις την κρατικοποίηση και τον Ενιαίο Φορέα Κλωστοϋφαντουργίας, απέναντι στη Διοίκηση των πράσινων γραφειοκρατών δεν προτείνεις "Διοίκηση που θα στηρίζεται στους εργαζόμενους". Μια αντίθεση στην ΠΑΣΚΕ και το ΠΑΣΟΚ πρέπει να στηρίζεται στην υπέρβαση της λογικής τους. Κι η υπέρβαση δεν μπορεί να είναι παρά μονάχα η αντίθεση στα αφεντικά και στους γραφειοκράτες, η προοπτική της ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ. Ευτυχώς η εργατική τάξη ανεξάρτητα από πολιτική τοποθέτηση έχει ξεκαθαρίσει αυθόρμητα μέχρι ένα βαθμό πως πρέπει να είναι ένα εργατικό πρόγραμμα.

Στα πλαίσια της εξυγίανσης η "Π-Π" προωθεί ένα σχέδιο αυτονόμησης. Και μεις είμαστε αντίθετοι γιατί θά'χει σαν συνέπεια το σπάσιμο του συνδικαλιστικού κινήματος, τη μείωση των θέσεων εργασίας, τη δυνατότητα κλεισίματος ή ξεπουλήματος τμημάτων κλπ, κλπ. Όμως απέναντι στα σχέδια των γραφειοκρατών δεν μπορούμε να αντιπαραθέτουμε μια τακτική ακινησίας. Τα κόμματα και οι συνδικαλιστές που μεσολαβούν για το εργατικό συμφέρον αρέσκονται να ασχολούνται με γενικολογίες, με εκφράσεις όπως Εθνική Οικονομία, ανάπτυξη, εκδημοκρατισμός, εξυγίανση, όροι που δεν απαντούν στα άμεσα προβλήματα της εργατικής τάξης. Ένα εργατικό πρόγραμμα πρέπει να ξεκινάει από το εργοστάσιο, από τη σχέση του εργάτη με τη μηχανή. Ο εργάτης ανακαλύπτει καθημερινά την αποξένωσή του και αλλοτρίωσή του από τη διαδικασία παραγωγής και διανομής του προϊόντος που παράγει, ανακαλύπτει καθημερινά πως από δημιουργός και παραγωγός γίνεται ένα συμπληρωματικό στοιχείο της λειτουργίας της κλώστριας. Απέναντι σ'αυτές τις τακτικές των διαχειριστών της εξουσίας ο εργάτης δεν καταλαβαίνει γιατί του είναι αδιάφορη τη λέξη "εκδημοκρατισμός". Έτσι βάζει σ'εφαρμογή ο ίδιος το δικό του πρόγραμμα που είναι η αυθόρμητη έκφραση της ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ του σαν ανάγκη και αντίσταση που πηγάζει απ'τη σχέση του με τις μηχανές. Κι αυτό το "πρόγραμμα" είναι η ανατροπή (καταστροφή) των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, μέσα από το μίσος του γι αυτήν την αλλοτριωμένη εργασία. Κλείνει τ'αυτιά του στους γραφειοκράτες συνδικαλιστές που δεν έχουν δουλέψει σ'εργοστάσιο, που μιλάνε για την ηθική της εργασίας, και στο "δουλειά, δουλειά ζητάει η εργατιά" κι αρνείται την πειθαρχία μέσα στο εργοστάσιο, κάνει μόνος του περισσότερα διαλείμματα, αρνείται να αυξήσει την εκμετάλλευσή του απ'τον καπιταλιστή. Μ'αυτό τον τρόπο ανατρέπει στην πράξη όλες τις εισοδηματικές πολιτικές, ανατρέπει όλη τη λογική του κεφάλαιου και τους κέρδους, οδηγεί σε κρίση τους καπιταλιστές.

Αυτός όμως ο κοινωνικός ανταρτοπόλεμος του εργάτη μέσα στο εργοστάσιο, απ'τη μια μεριά αναδεικνύει την εργατική τάξη σα δύναμη καταστροφής του κεφάλαιου απ' την άλλη όμως δεν υπάρχει ένα μοντέλο οικοδόμησης μιας άλλης κοινωνίας. Έτσι ενώ σε στρατηγικό επίπεδο είναι μια δύναμη ανατροπής, σε τακτικό πηγαίνει πίσω από σοσσιαλδημοκρατικές λογικές και προγράμματα.

Το πρόγραμμα λοιπόν βιωσιμότητας και παραγωγικότητας θα λυθεί όταν ο εργάτης επανιδιοποιηθεί τη διαδικασία παραγωγής, όταν ανατραπεί η ιεραρχία σα μέσο διαχείρισης του εργοστασίου, όταν η εργατική δύναμη δεν θα είναι εμπόρευμα και μέσο αξιοποίησης του κεφαλαίου, όταν προχωρήσουμε σε μια κοινωνία των ελεύθερα συνεταιρισμένων παραγωγών. Σημαίνει δηλαδή πως μονάχα η αυτοδιαχείριση θα αποκαταστήσει τον εργάτη μέσα στη διαδικασία παραγωγής μόνο τότε η εργασία θα γίνει μέσο της ανάπτυξης των δημιουργικών ικανοτήτων του ανθρώπου.

ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ "ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ" ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Για να κάνουμε πλέον κατανοητό πως η διαχείριση των αφεντικών και των γραφειοκρατών είναι ίδια θα αναφερθούμε στην περίοδο πριν και μετά την ένταξη της "Π-Π" στον ΟΑΕ. Το συνδικαλιστικό κίνημα της "Π-Π" έβαζε τότε ένα σύνθημα σ'αντιστοιχία με το "να πληρώσουν τα μονοπώλια" που έλεγε "να πληρώσουν οι Στράτος και Κατσάμπας". Όμως ο καπιταλισμός δεν είναι ένα σύστημα ολιγαρχίας αλλά στηρίζεται στη διανομή της υπεραξίας και σ'άλλα στρώματα που συμμαχούν με την αστική τάξη κι ένα απ'αυτά είναι οι διευθυντές. Για την περίοδο πριν την ένταξη στην ΟΑΕ κυκλοφορούν φήμες πως φορτηγά γεμάτα φεύγανε νύχτα, φορτηγά συγγενών διευθυντών της "Π-Π" πηγαινοέρχονταν άδεια ή ακόμα πως διευθυντές είχαν πάρει διαμερίσματα από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας. Μονάχα λοιπόν με ένα πόθεν εσχες θα ήταν δυνατό να δούμε που πήγαν τα λεφτά που κάναν την "Π-Π" υπερχρεωμένη. Αλλά θα ήταν σα να ζητούσαμε απ'το ΠΑΣΟΚ να χτυπήσει τον ίδιο του τον εαυτό, να χτυπήσει τα στρώματα που εκφράζει.

Μετά την ένταξη στον ΟΑΕ καμμιά αλλαγή δεν έγινε. Αυτό που έγινε μονάχα ήταν πως η ανέντιμη διαχείριση των αφεντικών αντικαταστάθηκε από την "έντιμη" των γραφειοκρατών. Όμως άρχισε και γι αυτούς να βρωμάει το πράμα. Καμμιά προσπάθεια δεν έγινε να "χάσουν" τα κεκτημένα της προηγούμενης Διοίκησης. Έτσι ο "κόκκινος" πρόεδρος της Εταιρείας Κων/νος Βαρβάκης κυκλοφορεί με Μερσεντές ή Ρένεγκεητ και γενικά κανένα κοντύλι διοικητικής λειτουργίας δεν μειώθηκε αισθητά. Απ'την άλλη μεριά απολύονται εργάτες σαν ύποπτοι για κλοπή ενός σεντονιού όταν άνθρωπος ευνοούμενος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας αγόρασε μεγάλο όγκο πουκαμίσων διαλογής και έσκασε κανόνι και ο Διευθυντής του Εργοστασίου Βόλου Κώστας Μπιζάνης πούλησε χωρίς να περάσει απ'το Τμήμα Πωλήσεων του τομέα πλεκτών 25 τόνους πλεκτό που ήταν αξιοποιήσιμο σαν στοκ με 250-300 δρχ το κιλό με μέσο κόστος 850-900 δρχ. Παρά το ότι πέρασε καιρός και είναι σε γνώση τόσο του Προέδρου της "Π-Π" όσο και του Διευθυντή Ελέγχου ουδέν συνέβη γιατί όπως φαίνεται σ'αυτή τη χώρα κυριαρχεί το σύνθημα "κλέψε περισσότερο".

Αυτό που δείχνει λοιπόν η θητεία της νέας διοίκησης είναι πως οι γραφειοκράτες διαχειρίζονται με τον ίδιο τρόπο τα μέσα παραγωγής όπως και τ' αφεντικά. Αυτός που δε θέλει να το παραδεχτεί είναι μονάχα αυτοί που προωθούν τις κομματικές εντολές παρί καλών γραφειοκρατών, γιατί το μοντέλο τους είναι μια διευθυντική-γραφειοκρατική κοινωνία. Η έλλειψη της περιόδου για το συνδικαλιστικό κίνημα της περιόδου στην "Π-Π" ήταν η άκριτη στήριξη των γραφειοκρατών και ηα δυναμία οικοδόμησης μιας λογικής εργατικού ελέγχου που θα ήταν ένα εργαστήρι γνώσης στην προοπτική της **ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**. Όμως παρ'όλα αυτά γυρνάμε πίσω όταν ζητάμε **ΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ** μιας μισοκρατικοποιημένης "Π-Π" ή Διοίκηση που να στηρίζεται στους εργαζόμενους. Οι διευθυντές είναι άχρωμοι σαν όλους τους γραφειοκράτες, δεν υπάρχουν μπλε, κόκκινοι και πράσινοι. Αυτό που καθορίζει τη συνείδηση είναι το κοινωνικό είναι, δηλαδή ο τρόπος που βγάζουν το ψωμί τους. Και το ψωμί τους οι γραφειοκράτες το βγάζουν απ'τη διανομή της υπεραξίας των εργατών.

Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ όμως είναι μια επιλογή σύγκρουσης με τ'αφεντικά και τους γραφειοκράτες' είναι μια επιλογή που δεν κρίνεται με οικονομικούς όρους αλλά με ταξικούς όρους. Γι αυτό η Κυβέρνηση χάλασε 100 δισ. για τις προβληματικές αλλά θα προτιμήσει να τις κλείσει παρά να τις δώσει στους εργάτες. Σ'αυτή την κοινωνία τ'αφεντικά έχουν το δικαίωμα ν'αποτύχουν, οι γραφειοκράτες το ίδιο, αυτοί που δεν έχουν το δικαίωμα να δοκιμάσουν είναι οι εργάτες.

Η ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ είναι ένα θέμα συζήτησης που πρέπει ν'ανοίξει στο συνδικαλιστικό κίνημα, ιδιαίτερα των προβληματικών. Οι αντιλήψεις που λένε πως σ'αυτό το σύστημα δεν μπορούν να δημιουργηθούν σοσιαλιστικές νησίδες κάνουν λάθος. Γιατί η **ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ** σε μια μόνο επιχείρηση θα είναι το μοντέλο κι ο φάρος για το σύνολο των εργοστασίων. Σ'όλα τα εργοστάσια θα έχει ανοίξει τότε ο δρόμος, κατάληψη με αίτημα την **ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ**. Με τα προβλήματα που θα αναφανούν θα ανοίξει η συζήτηση για τα προβλήματα που δημιουργεί ο "καπιταλιστικός περίγυρος" κι έτσι το εργατικό κίνημα θα φτάσει στην καρδιά του προβλήματος, στο κράτος, στο σύνολο της κοινωνίας κι έτσι οι "σοσιαλιστικές νησίδες" θα μπορούν προοπτικά να προχωρήσουν στη **ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ.**

Π.Κ.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»

- εκλογές του σωματείου
- σκέψεις και συμπεράσματα σχετικά με την παρέμβαση μας.

Τα μέλη του σωματείου αυξήθηκαν την τελευταία τριετία κατά 400. Αν και τα νούμερα των εκλογικών αποτελεσμάτων δείχνουν, ότι οι τρεις βασικές παρατάξεις διατήρησαν τις δυνάμεις που είχαν το 1983 και μοιράστηκαν αναλογικά τους «νέους», η κατάσταση είναι κάπως διαφορετική. Η αύξηση του ΚΚΕ προέρχεται κυρίως από νοσοκόμες, που το 1983 είχαν υποστηρίξει το ΠΑΣΟΚ και λιγότερο από νεοπροσληφθέντες, ενώ η αύξηση της «ΝΔ» προέρχεται από παλιούς δυσαρεστημένους, ως επί το πλείστον διοικητικούς υπαλλήλους. Το ΠΑΣΟΚ συγκεντρώνει την υποστήριξη του συνόλου σχεδόν των νεοπροσληφθέντων, ενώ η Συσπείρωση διατηρεί την δύναμη της του 1983 «ξαναδίνοντας» στο ΚΚΕ εσωτ. μερικούς ψήφους που του είχε «πάρει»· η ήττα της Συσπείρωσης συνίσταται στο ότι δεν κερδίζει κανένα «οριακό» ψήφο και στο ότι λόγω της ενισχυμένης αναλογικής του ν. 1264 χάνει την έδρα.

Ορισμένα ενημερωτικά

Το προσωπικό του νοσοκομείου που ανήκει στο σωματείο (οι γιατροί δεν είναι μέλη) είναι περίπου κατανεμημένο ως εξής: 600 αδελφές, 200 Καθαρίστριες, 100 παραϊατρικό, 100 εργατοτεχνίτες, 150 εργαζόμενοι σε κουζίνα, πλυντήρια κτλ. 200 διοικητικοί. Τα 3/4 του προσωπικού είναι γυναίκες. Ο πιο συντηρητικός κλάδος (συντεχνιακός και με εμπεδωμένη την «ιδεολογία» της εντατικοποίησης) είναι οι αδελφές· ο πιο τρομοκρατημένος και ελεγχόμενος είναι οι καθαρίστριες. Οι 400 προσλήψεις της τελευταίας τριετίας είναι κυρίως αδελφές και καθαρίστριες.

Το προσωπικό του νοσοκομείου έχει υπερδιπλασιαστεί την τελευταία πενταετία. Οι νεοπροσληφθέντες είναι κυρίως νέοι στην ηλικία, απολίτικοι ως επί το πλείστον (όλο και λιγοστεύουν αυτοί που έρχονται από τις οργανώσεις του ΠΑΣΟΚ) και περίπου οι μισοί έχουν συγγενικό δεσμό με κάποιον εργαζόμενο στο νοσοκομείο.

Η οικονομική κατάσταση των εργαζομένων στο νοσοκομείο είναι —συγκριτικά πάντα— καλή. Δουλεύουν στο νοσοκομείο πάρα πολλά ζευγάρια ή γονείς και παιδιά όπως επίσης, ειδικά οι αδελφές, επειδή εργάζονται πολύ περισσότερες νύχτες από ότι σε άλλα νοσοκομεία, έχουν αυξημένες αποδοχές. Τα 3/4 του προσωπικού του νοσοκομείου έχουν μισθό που ξεπερνά τις 50 χιλιάδες δραχμές.

Η πασοκική συνδικαλιστική γραφειοκρατία έχει τον απόλυτο έλεγχο του νοσοκομείου· από το 1974 εξ' άλλου ως το 1983 είχε και τις 9 έδρες της διοίκησης του σωματείου (βοηθούντος και του πλειοψηφικού...) Η διοικητική ιεραρχία του νοσοκομείου δεν διατηρεί ιδιαίτερη δύναμη ούτε αίγλη αυτό βεβαίως από μόνο του δεν είναι θετικό διότι αφ' ενός τον ουσιαστικό ρόλο της τον παίζει η συνδικαλιστική γραφειοκρατία και αφ' ετέρου δεν διαθέτει αυτή η ιεραρχία των στοιχειώδη δύναμη να συγκρουστεί με την γραφειοκρατία, ώστε να προκύψουν τα (επιθυμητά...) κενά και δυσλειτουργίες, που οξύνουν τις αντιθέσεις του χώρου.

Κατάσταση του χώρου και πολιτική των παρατάξεων

Ο χώρος βρίσκεται σε μια γοργή πορεία συντηρητικοποίησης. Οι ρυθμοί και ο χαρακτήρας αυτής της συντηρητικοποίησης είναι εντονότεροι απ' ότι σε άλλους χώρους της κοινής ωφέλειας. Αυτό οφείλεται στο ότι το σωματείο (και το νοσοκομείο) πασοκοκρατούνται σε κτηνώδη επίπεδα αλλά και στο ότι η κοινωνική φύση του χώρου ευνοούν την εντατικοποίηση και τον κατακερματισμό.

Με ιδεολογία την «εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου και των Θυσιών προς χάριν του» τα τελευταία χρόνια εξαπολύεται μια πρωτοφανής επιχείρηση «απόδοσης» και «κοινωνικού ευνουχισμού» των εργαζομένων, που ανεξάρτητα από τα οφέλη της στον τομέα της «παροχής υπηρεσιών» —παρεπιπτόντως είναι ελάχιστα—, μετασχηματίζει τον νοσοκομειακό σε εξάρτημα, που όχι μόνο αποδέχεται το εργασιακό καθεστώς που συγκροτείται σε βάρος του αλλά εν τέλει γίνεται αντικοινωνικός, οπότε ναι μεν «παρέχει ενέσεις και φάρμακα» αλλά ελαχιστοποιείται και συρρικνώνεται η κοινωνική ευαισθησία και προσφορά του.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ

ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	ΨΗΦΟΙ 1983	ΨΗΦΟΙ 1986	ΔΙΑΦΟΡΑ	ΕΔΡΕΣ 1983	ΕΔΡΕΣ 1986	ΔΙΑΦ.
•ΠΑΣΟΚ	**450**	**705**	+255	5	5	
•ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	**128**	**187**	+ 59	1	2	+1
•ΚΚΕ	**151**	**231**	+ 80	2	2	
•ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ	**88**	**71**	- 17	1	—	-1
•ΚΚΕ ΕΣΩΤ.	**16**	**41**	+ 25	—	—	
ΣΥΝΟΛΟ	**833**	**1.235**				

Αυτή την εντατικοποίηση και τον κατακερματισμό/ανταγωνισμό των εργαζομένων του νοσοκομείου οι παρατάξεις που καλλιεργούν ποικιλόμορφα. Το ΠΑΣΟΚ στηρίζεται στον ανταγωνισμό των διαφόρων κλάδων (π.χ. αδελφές - διοικητικοί) για να προβάλλει τις μικροϊδιαιτερότητες τους και να τους χειραγωγήσει ικανοποιώντας ανώδυνα επί μέρους αιτήματα τους. Το ΚΚΕ πέρα από την γενική κομματική προπαγάνδα του, αντλεί την συνδικαλιστική δράση και επιρροή του από τον υπερτονισμό αυτών των ιδιαιτεροτήτων και την «συνεπή» ικανοποίησή τους. Παράδειγμα: προβολή και επίμονη διεκδίκηση για καλύτερη δωρεάν και συμπληρωματική στολή στις καθαρίστριες... Η ομοιομορφία και η στρατιωτικοποίηση φέρνουν και συνδικαλιστικές επιτυχίες... Άλλο παράδειγμα: κύρια πολεμική του απέναντι στην Συσπείρωση (εκτός από τα «Εξάρχεια» και τους «αναρχοαυτόνομους», για τα οποία θα επανέλθουμε...), ότι λείπουμε συχνά και αργούμε τα πρωϊνά... ενώ οι αδελφές δεν μπορούν...

Η Δεξιά απευθυνόμενη αποκλειστικά σε παληούς εργαζόμενους του χώρου τονίζει αφ' ενός την υποκατάσταση της διοικητικής ιεραρχίας από την συνδικαλιστική γραφειοκρατία, εκφράζοντας όλο το κοινωνικό απωθημένο διάφορων ταλαίπωρων κυρίων, που κάποτε τους χαιρετούσε η Βασίλισσα και τώρα τους εξευτελίζει ο κάθε πράσινος μονοφυσίτης... Παράλληλα η δεξιά χρησιμοποιώντας τα σκάνδαλα και την μικροπρέπεια της πασοκικής διαχείρησης απευθύνεται με αρκετά αξιόπιστο τρόπο και σ' ένα κομμάτι έξυπνων και μορφωμένων (με ή χωρίς εισαγωγικά...) εργαζομένων που ασφυκτικούν στα πλαίσια της «κοινωνικοποίησης της φτώχειας» και του «συνδικαλιστικού ολοκληρωτισμού...»

Οι νέοι εργαζόμενοι απολίτικοι και αδρανείς είτε υποστηρίζουν φανατικά (όπως οι περισσότερες αδελφές που έρχονται από τα ΤΕΙ) το «σωματείο» και τις «θυσίες για το κοινωνικό σύνολο» δηλ. το ΠΑΣΟΚ, είτε είναι βουβοί και τρομοκρατημένοι (όπως οι καθαρίστριες...) και ανεξαρτήτως «φρονημάτων» υποστηρίζουν πάλι το ΠΑΣΟΚ...

Τα περιθώρια της Συσπείρωσης

Νομίζουμε, ότι απ' όσα προαναφέρουμε, γίνεται κατανοητό το δυσμενές κλίμα που αντιμετωπίζει η Συσπείρωση στην δράση της. Όταν τα σημεία τριβής του χώρου (που καθορίζονται τόσο από την πολιτική των παρατάξεων όσο και από την συνείδηση των εργαζομένων) περιστρέφονται κυρίως γύρω από ζητήματα, που αφορούν την «κακή διαχείρηση» (π.χ. σκάνδαλα, άδικες προαγωγές, ριξίματα κτλ.) ή τις μικροϊδιαιτερότητες και ανταγωνισμούς των κλάδων (επιδόματα, διαφοροποιήσεις ή εξομοιώσεις κτλ.) είναι σαφές, ότι μια ριζοσπαστική πολιτική ή θα πρέπει να πολυδιχαστεί, όπου το πιθανότερο είναι, ότι θα πάψει να είναι ριζοσπαστική και θα μετατραπεί σε μια ριζοσπαστική ρητορική με πλειοδοτικές συντεχνιακές εφαρμογές ή θα επιμένει στην διατή-

ρηση συνολικά του χαρακτήρα της με κίνδυνο όμως να συρρικνωθούν τα κοινωνικά ερείσματα της. Η Ανεξάρτηση Συσπείρωση Εργαζομένων —όχι χωρίς κραδασμούς— κινήθηκε στην δεύτερη κατεύθυνση.

Με άξονες τα οικονομικά αιτήματα και τις συνθήκες δουλειάς όλου του προσωπικού η Συσπείρωση τα τρία τελευταία χρόνια έδρασε πολλές φορές με αρκετή επιτυχία. Χαρακτηριστικά, με δική της πρωτοβουλία όλο το εργατοτεχνικό και βοηθητικό προσωπικό κέρδισε διαφορετικό υπολογισμό της ΑΤΑ με αναδρομικά για τον κάθε εργαζόμενο ως 50 χιλ. και τουλάχιστον 2 χιλ. αύξηση των μηνιάτικων αποδοχών του· με δική της πρωτοβουλία και κόντρα αρχικά σε ΠΑΣΟΚ - ΚΚΕ ξεκίνησε η πάλη για την ένταξη όλου του προσωπικού στο δημοσιοϋπαλληλικό μισθολόγιο με κατάληξη μετά από 12 μέρες απεργίας το «παντοδύναμο» ΠΑΣΟΚ με ελάχιστες ψήφους διαφορά να ξεπεράσει την πρόταση της Συσπείρωσης και να σταματήσει την απεργία. Πραγματικά παρ' όλο το δυσμενές κλίμα και τον συντηρητισμό του χώρου τα τελευταία χρόνια η Συσπείρωση αναπτύσσει ευρεία και «πλειοψηφική» δράση. Αυτό είναι εξ άλλου που κάνει σχεδόν ανυπόφορη την εκλογική ήττα μας. Οι κόντρες της Συσπείρωσης για τις συνθήκες δουλειάς, την τρομοκρατία που ασκούν πολλοί προϊστάμενμοι κτλ. για μια ολόκληρη περίοδο αναγορεύουν την Συσπείρωση σε έναν αξιόπιστο πόλο.

Η προβολή και η διεκδίκηση οικονομικών και εργασιακών αιτημάτων συνοδεύεται και από μια αρκετά σαφή επιχειρηματολογία για τον ανεξάρτητο ταξικό συνδικαλισμό, τον συντονισμό των αγώνων, την εργατική δημοκρατία και αυτοδιαχείρηση. Αυτή η δράση συνοδεύεται όμως και από μια αντικυβερνητική κριτική εξαιρετικά οξεία και όχι πάντα πειστική ειδικά, το 1982 ή το 1983 που τέλος πάντων το κοινωνικό σώμα διατηρούσε μεγάλες αυταπάτες για την «αλλαγή». Ο πρόωρος και οξύς αντι - ΠΑΣΟΚ χαρακτήρας της Συσπείρωσης μπορεί να έδεσε έναν κόσμο γύρω της αλλά μεγάλωσε το χάσμα που την χώριζε σαν τάση από τους εργαζόμενους του χώρου. Αυτό βοηθάει το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ να ξεκινήσουν την καταμέτωπο επίθεση στην Συσπείρωση αμέσως μετά τις εκλογές του 1983 και το σόκ που έπαθαν από την επιτυχία της συσπείρωσης. Ενώ μέχρι το 1983 η Συσπείρωση δρα στον χώρο με το στίγμα της «ανεξάρτητης εργατικής αριστεράς». Τα τρία τελευταία χρόνια - βοηθούντος και του συντηρητισμού - προσδιορίζεται σαν μια «αναρχοαριστερίστικη» ομάδα που λέει την αλήθεια, δεν φοβάται, υπερασπίζεται ανιδιοτελώς όλους τους εργαζόμενους, έχει καλούς συνδικαλιστές αλλά... είναι «αναρχοαριστερίστικη»...

Ο οξύς αντικυβερνητισμός, η ακραία στάση μας σε ζητήματα «στάσης» «ύφους» και... «ηθών» μαζί με την διαρκή επίθεση του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ απέναντι μας περιθωριοποίησαν αρκετά την Συσπείρωση· ενώ 3 μήνες πριν διεκδικούσαμε την καθοδήγηση του απεργιακού αγώνα βρεθήκαμε με μειωμένη την εκλογική μας δύναμη.

Χαρακτηριστικά του προεκλογικού κλίματος: μέλη του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ να κυκλοφορούν φωτοτυπίες, με φωτογραφία του σ.Ν.Γ. από συμπλοκή με αστυνομικούς, μοιράστηκαν δύο προκηρύξεις του ΠΑΣΟΚ και άλλες δυο του ΚΚΕ με αποκλειστική κριτική για την Συσπείρωση «τα εξάρχεια» τους αναρχοαυτόνομους», την «προσωπική ζωή του εκπροσώπου της Συσπείρωσης, που δεν αρμόζει σε συνδικαλιστή» κτλ, ανοιχτή τρομοκρατία σε βάρος «υπόπτων» για συμπάθεια στην Συσπείρωση με απειλές για απόλυση, τηλέφωνα σε σπίτια κτλ. Απέναντι σ αυτό το κλίμα και στη

δυσμενή συγκυρία έξαρσης της καταστολής και της «αναρχοφοβίας» η Συσπείρωση προσπάθησε να απαντήσει μεταφέροντας το ζήτημα στον χώρο και στα προβλήματα αλλά μάλλον ατύχησε... Όλοι οι οριακοί ψήφοι χάθηκαν, το ΠΑΣΟΚ μπόρεσε και κράτησε μια σημαντική μερίδα εργαζομένων που έπαιζε ανάμεσα σ' αυτό και στην Συσπείρωση (όχι στο ΚΚΕ) ειδικά εργατοτεχνίτες και διοικητικούς, το δε ΚΚΕ με πολύ μικρότερη παρουσία στον χώρο από την Συσπείρωση, μπόρεσε να αναδειχθεί σε ηγεμονική δύναμη της «αριστερής αντιπολίτευσης».

Ένας άλλος προσανατολισμός; όχι βεβαίως...

Αναμφίβολα η Συσπείρωση βρίσκεται σε δυσμενή θέση. Η μεγάλη εκλογική επιτυχία του δίνει στο ΠΑΣΟΚ την δυνατότητα να ισορροπήσει μετά τους κραδασμούς που υπέστη στην απεργία του Φεβρουαρίου. Μέχρι τις δημοτικές εκλογές δεν φαίνεται να ανοίγεται κάποια ιδιαίτερη δυνατότητα για μας. Όμως τα οικονομικά και οι συνθήκες δουλειάς παραμένουν στην επικαιρότητα. Η Συσπείρωση έχει «δέσει» μαζί της έναν σημαντικό αριθμό εργαζομένων έχει διπλασιάσει τα μέλη της σχέση με το 1983. Χρειάζεται μια πιο πειστική προβολή αιτημάτων και επιχειρημάτων και κυρίως μια πιο συστηματική καλλιέργεια δεσμών με τα διάφορα τμήματα του προσωπικού. Χρειάζεται ένα πιο συγκροτημένο μέτωπο ενάντια στο ΚΚΕ (κάτι που το είχαμε ολίγον «αλαζονικά» υποτιμήσει...), μια αξονισμένη και συνολική αντικυβερνητική κριτική.

Έτσι κι αλλιώς δεκαπέντε άνθρωποι για μερικά, τουλάχιστον χρόνια ακόμα θα χάνουμε την μισή ζωή μας στο «παίδων», ας τα αξιοποιήσουμε όσο μπρούμε... Η περίοδος προσφέρει και αφαιρεί διαρκώς ευκαιρίες· συνεχίζουμε να πιστεύουμε, ότι κυρίως εξαρτάται από τα «υποκείμενα» να βρουν την «χρυσή τομή...»

Νίκος Γιαννόπουλος

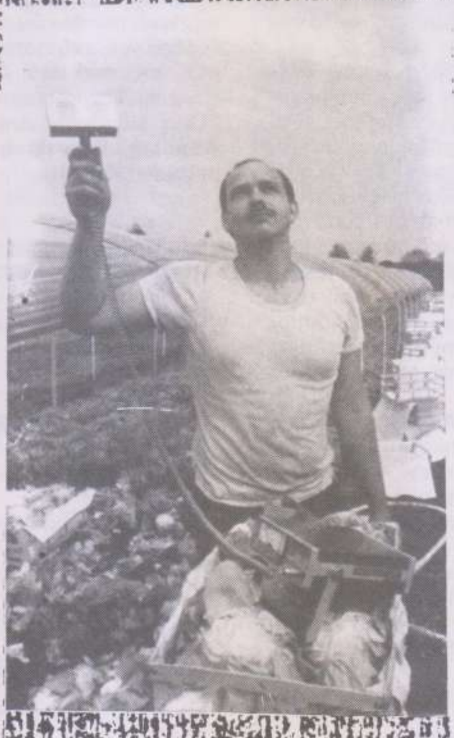
ЦЭРНОБИЛ

σημαίνει πυρηνικός θάνατος

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

"Η ανεξέλεγκτη δύναμη του ατόμου άλλαξε τα πάντα, εκτός από τον τρόπο που σκεφτόμαστε· κι έτσι βαδίζουμε προς μια χωρίς προηγούμενο καταστροφή."

Αλμπερτ Αϊνστάιν

Αν η ανθρώπινη ιστορία σηματοδοτείται από κάποια γεγονότα και ημερομηνίες, η 26 Απρίλη του 1986 θα μείνει στην ιστορία σαν μια ημερομηνία στροφής στην ανθρώπινη ιστορία, με το ίδιο τουλάχιστον βάρος με το Ναγκασάκι και τη Χιροσίμα. Οι επόμενες γενιές -αν υπάρξουν- θα χαρακτηρίσουν την εποχή μας σαν εποχή της Χιροσίμα-Τσερνομπίλ σαν την εποχή που πια ο άνθρωπος απόκτησε τη δυνατότητα και τα μέσα να καταστρέψει το ίδιο το είδος άνθρωπος και ίσως ολόκληρο τον πλανήτη. Ταυτόχρονα θα σφραγίσει ένα επίπεδο ανταγωνισμού χωρίς προηγούμενο ανάμεσα στα συμφέροντα του κεφαλαίου και των τεχνοκρατών και εκείνα του νέου αυτού προλεταριακού υποκειμένου στο οποίο τείνει να μεταβληθεί το είδος άνθρωπος. Όπως έλεγε και ο Νέγκρι σε ανύποπτο χρόνο η "ειρηνική" χρήση της πυρηνικής ενέργειας -με τις θανατηφόρες της συνέπειες δείχνει πόσο ο ανταγωνισμός ανάμεσα στο κεφάλαιο σαν νεκρή εργασία-σταθερό κεφάλαιο και την ζωντανή εργασία, τους ανθρώπους φτάνει στο απόγειό του. Η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων του κεφαλαίου σημαίνει πια θάνατο -θάνατο όλου του πλανήτη. Επομένως δεν πρέπει να μεταβληθεί μόνο η ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής αλλά να καταστραφεί η ίδια αυτή η μορφή και μοντέλο παραγωγής, η ίδια αυτή ανάπτυξη, ακριβώς για να επιβιώσουμε! Μόνο ένα εναλλακτικό μοντέλο κοινωνίας, μόνο ένας νέος πολιτισμός πέρα από τον σοσιαλ-καπιταλισμό μπορεί ίσως να προσφέρει κάποια λύση. Στις επόμενες δεκαετίες ή και αιώνες δεν θα παιχτεί πιθανά μόνο το "κομμουνισμός ή βαρβαρότητα", μια και τίποτα δεν είναι σίγουρο, αλλά και το αν θα επιβιώσουμε σαν είδος.

Αυτό το αφιέρωμα στην πυρηνική ενέργεια, η "ραδιενεργή ΡΗΞΗ", προσπαθεί όσο γίνεται στον περιορισμένο χώρο ενός περιοδικού να απαντήσει σε μια γκάμα πολλών προβλημάτων και ερωτηματικών.

Δίνουμε λίγα στοιχεία συνοπτικά για το Τσερνομπίλ και το συγκεκριμένο "ατύχημα", παραθέτοντας και την ομιλία του ευρωβουλευτή των Γερμανών Πράσινων, Όττο Βολφ στο πάρκο Ελευθερίας στην Αθήνα. Στη συνέχεια κάποιες εξηγήσεις για το πυρηνικό φαινόμενο, για τα πυρηνικά ατυχήματα, τις νόρμες ασφάλειας, τις καταστροφές στην ανθρώπινη υγεία και βέβαια μια εντελώς ξεχασμένη "κατηγορία" τους εργαζόμενους στα πυρηνικά σε όλο το κύκλωμα, από την εξόρυξη ουρανίου μέχρι την επανεπεξεργασία των καταλοίπων που σήμερα ξεπερνούν το ένα εκατομμύριο σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι κινητοποιήσεις στην Γιουγκοσλαβία, το πρόβλημα του Τούρκικου πυρηνικού εργοστάσιου φωτίζουν κάποιες ακόμα άγνωστες πτυχές.

Ένα πανόραμα των αντιπυρηνικών κινημάτων στην δεκαετία του '70, τα "οικονομικά" της πυρηνικής ενέργειας, οι εναλλακτικές τεχνολογίες, η εισήγηση του Γ. Καραμπελιά στο οικολογικό διήμερο της Θεσσαλονίκης, κείμενα του Αντρέ Γκορζ και του Αντόνιο Νέγκρι είναι ακόμα μερικά από τα περιεχόμενα του αφιερώματος.

ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΣΤΟ ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ

Το πυρηνικό "ατύχημα" του Τσερνομπίλ, το μεγαλύτερο στην ιστορία των πυρηνικών αντιδραστήρων ήταν ένα "ατύχημα" τήξης καρδιάς του αντιδραστήρα. Το καύσιμο ενός θερμικού αντιδραστήρα όπως αυτού του Τσερνομπίλ, είναι το Ουράνιο. Από τη στιγμή που θα μπει στον αντιδραστήρα και θ' αρχίσει η σχάση των πυρήνων ξεκινά η διαδικασία της αλυσιδωτής αντίδρασης. Αυτή η διαδικασία της διάσπασης δεν έχει καθοριστεί ακόμα με ακρίβεια και είναι δύσκολο να ελεγχθεί.

Ενας αντιδραστήρας ακόμα κι όταν σταματήσει κάτω από ομαλές συνθήκες συνεχίζει να εκπέμπει από το καμένο ουράνιο τεράστια ποσά ραδιενέργειας που λόγω της ειδικής κατασκευής του δεν διαφεύγει στο περιβάλλον. Η διάθεση των πυρηνικών απόβλητων τα οποία παραμένουν ραδιενεργά για πάρα πολλά χρόνια είναι μετά τα "ατυχήματα", ο μεγαλύτερος βραχνάς της πυρηνικής βιομηχανίας.

Ολες οι προσπάθειες στο Τσερνομπίλ αποβλέπουν στην εκ νέου θωράκιση του αντιδραστήρα ώστε η ραδιενέργεια να μη διαφεύγει στην ατμόσφαιρα. Η ραδιενέργεια που διέφυγε και διαφεύγει από το σταθμό του Τσερνομπίλ υπολογίζεται σε 1800-2000 φορές παραπάνω απ' αυτή που εκλύθηκε στη Χιροσίμα.

Η μόνη διαφορά είναι ότι εδώ δεν υπήρξε ωστικό και θερμικό κύμα γι' αυτό οι καταστροφές δεν ήταν άμεσες. Επίσης, η ραδιενέργεια σε περίπτωση διαρροής από αντιδραστήρα δεν σχηματίζει μανιτάρι που μεταφέρει τα ραδιενεργά μόρια στη στρατόσφαιρα για να τα ξαναρίξει στη γη σε 48 ώρες ή και πολύ περισσότερο. Εχει τη μορφή αόρατου αεροζόλ που παρασύρεται από τον άνεμο και κινείται σε ύψος 200 μόνο μέτρων από την επιφάνεια της γής.

Δεν υπάρχει καμμιά ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στην πολεμική και στην δήθεν "ειρηνική" χρήση της πυρηνικής ενέργειας. Το πλουτώνιο που παράγουν οι πυρηνικοί αντιδραστήρες χρησιμοποιείται για την παραγωγή πυρηνικών όπλων. Οι πρώτοι αντιδραστήρες φτιάχτηκαν ακριβώς γι αυτό το σκοπό, και η παραγωγή ρεύματος θεωρείτο υποπαράγωγο της λειτουργείας τους. Κι από ένα πειραματικό αντιδραστήρα ακόμα μπορούν να κατασκευαστούν πυρηνικά όπλα, πόσο μάλλον από ένα πυρηνικό εργοστάσιο. Είναι γνωστό ότι μ' αυτό το τρόπο κατασκεύασε πυρηνικά όπλα η Ινδία, που είχε κι αυτή ένα "ατύχημα" στο Μομπάλ. Αλλωστε όταν ο κόσμος απειλείται το ίδιο από τον πόλεμο που κάνουν οι εξουσίες, όσο κι απ' την ειρήνη τους τέτοιοι διαχωρισμοί δεν έχουν καμμιά σημασία.

Στην περίπτωση του Τσερνομπίλ που ήδη θα προκαλέσει χιλιάδες θανάτους η ανθρωπότητα στάθηκε τυχερή γιατί τη στιγμή του ατυχήματος ο αντιδραστήρας δεν λειτουργούσε σ' όλη του την ισχύ και γιατί σταμάτησε η αλυσιδωτή αντίδραση που θα είχε τρομακτικές συνέπειες. Ημασταν τυχεροί αλλά ως πότε;

Παρ όλα αυτά την πλήρη έκταση της καταστροφής δεν θα την ξέρουμε πριν περάσουν εβδομάδες ή μήνες γιατί είναι πιθανόν, σκεπάζοντας τον αντιδραστήρα με άμμο να αυξηθούν οι πιθανότητες να συνεχιστεί η τήξη της ραδιενεργού καρδιάς μέσα στη γη.

ΤΙ ΕΓΙΝΕ... ΤΗΝ "ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ"

1. Στη Σοβιετική Ενωση:

Οι σοβιετικές αρχές δήλωσαν με "θηριώδη κυνισμό" 36 ώρες μετά την έκρηξη και αφού την ανακάλυψαν πρώτα οι Σουηδοί, ότι η καθυστέρηση οφείλεται σε τεχνικούς λόγους. Μ' αυτή τη φοβερή καθυστέρηση άρχισε η εκκένωση του πληθυσμού απ' τη ζώνη βαρύτατης μόλυνσης (30 χιλμ. γύρω απ' το Τσερνομπίλ) που ολοκληρώθηκε σε μια βδομάδα. Οι περίπου 90.000 άνθρωποι και τα αντίστοιχα ζώα που απομακρύνθηκαν πήραν από τη μισή και πάνω θανατηφόρα δόση. Κανένα μέτρο προστασίας δεν ανακοινώθηκε στους κατοίκους του Κιέβου για μια ολόκληρη βδομάδα. Επιπλέον τουρίστες που ζήτησαν να μη πραγματοποιηθούν οι επισκέψεις στο Κίεβο, στάλθηκαν με το ζόρι ::: Ολοι οι δύσμοιροι που γύρισαν από το Κίεβο και απ' όλη την ανατολική Ευρώπη μετά το Πάσχα, αντιμετώπισαν ξαφνιασμένοι τα γκάιγκερς στα αεροδρόμια, είπαν ότι δεν ήξεραν τίποτε, ότι κανένα μέτρο δεν είχε ληφθεί κλπ

Η εγκληματική αυτή ενέργεια των Σοβιετικών που θα προκαλέσει πάνω από 10.000 καρκίνους σε 20-30 χρόνια (εκτός από τις μεταλλάξεις στις κληρονομικές καταβολές και τις μελλοντικές τερατογεννήσεις) σε ακτίνα 1000 χιλμ. από το Τσερνομπίλ, επιβεβαιώνει όχι μόνο ότι η χώρα αυτή είναι ένα απέραντο στρατόπεδο συγκέντρωσης, αλλά και ότι η "ειρηνική χρήση" της πυρηνικής ενέργειας δεν καταστρέφει λιγώτερο απ' την πολεμική ακόμα και στην "καρδιά του σοσιαλισμού". Παρ' όλα αυτά οι σοβιετικοί δηλώνουν πως όλα τα πυρηνικά προγράμματα θα συνεχιστούν κανονικά (π.χ. η εγκατάσταση ενός αντιδραστήρα τύπου Τσερνομπίλ στη Λιβύη) και ότι οι υπόλοιποι τρείς αντιδραστήρες του συγκροτήματος στο Τσερνομπίλ θα τεθούν ξανά σε λειτουργία και θα στηθεί ένας καινούργιος στη θέση του κατεστραμένου. Ασφαλώς θα πάρουν μεγάλα "πριμ" όσοι δεχτούν να δουλέψουν σ' αυτόν τον κρανίου τόπο ξανά.

2. Στην Αμερική:

Οι Αμερικανοί πιθανότατα γνώριζαν το "ατύχημα" σχεδόν ταυτόχρονα με τους Ρώσους από τους κατασκοπευτικούς δορυφόρους. Οι φωτογραφίες που δημοσιεύτηκαν όταν είδαν ότι οι σοβιετικοί δεν κατάφεραν να τα "κουκουλώσουν" είναι αποκαλυπτικότατες. Και είναι πολύ φυσικό όταν οι ίδιοι έχουν συγκαλύψει με τον ίδιο τρόπο αναρίθμητα τέτοια "ατυχήματα", εκτός από το "γνωστό" του Θρη Μάιλ Αιλαντ της Πενσυλβάνια το 1979. Γιατί τέτοια "ατυχήματα" επιβραδύνουν την ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας και χάνουν οι εταιρίες παραγωγής αντιδραστήρων. Η παραγωγή και η πώληση των πυρηνικών εγκαταστάσεων είναι μια εξαιρετικά κερδοφόρα επιχείρηση που ελέγχεται κατά το μεγαλύτερο κομμάτι της από την Αμερικάνικη Τεχνολογία. Γι αυτό ο Ρήγκαν, η Παγκόσμια οργάνωση Υγείας, η συνδιάσκεψη των 7 πιο ανεπτυγμένων χωρών της Δύσης, η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας "λυπούνται" για το "ατύχημα" και είναι μετριοπαθέστατοι.

3. Στην Ευρώπη:

Το ραδιενεργό νέφος έκανε πολλές βόλτες σπέρνοντας τον πανικό.

Πρώτοι το αντιλήφθηκαν οι Σουηδοί οι οποίοι ανίχνευσαν αύξηση της ραδιενέργειας κατά 200 φορές, κατά σύμπτωση κοντά σε δικό τους αντιδραστήρα, αρχικά. Το πρώτο 24ωρο δεν ήξεραν αν η διαρροή γινόταν απ' τον δικό τους ή προερχόταν από άλλον πράγμα που δημιούργησε τρομερή σύγχιση. Οι Σουηδοί κάνουν ουρές στα φαρμακεία.

Στην Βρετανία όπου το 1957 έγινε μια μεγάλη διαρροή στο Γουϊντσκέηλ, σταματάει η λειτουργία ενός αντιδραστήρα που είχε προβλήματα, ενώ μέχρι το Τσέρνομπιλ προσπαθούσαν να τα διορθώσουν χωρίς να τον σταματήσουν. Η Θάτσερ μέσω του υπουργού εξωτερικών δήλωσε ότι... δεν είναι καιρός για "αντισοβιετική δημαγωγία".

Στη Γαλλία, ξέσπασε σάλος διότι για μέρες δεν ανακοινώθηκε ότι το ραδιενεργό νέφος βρισκόταν πάνω από τη χώρα. Ο επικεφαλής καθηγητής των μετρήσεων δήλωσε ότι έφταιγαν οι δυο αργίες που μεσολάβησαν και δεν έκανε η υπηρεσία αμέσως ανακοινώσεις. Μια προγραμματισμένη πυρηνική δοκιμή εκτελείται κανονικά, αδιαφορώντας για την ήδη σημαντική επιβάρυνση της ατμόσφαιρας.

Τα μέτρα που παίρνονται στις διάφορες χώρες έχουν σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις. Ο Σουηδός γενικός διευθυντής της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας Χανς Μπλιξ τα χαρακτηρίζει "υπερβολικά", αν και δεν υπάρχει ασφαλές όριο έκθεσης στην ακτινοβολία γιατί τα αποτελέσματά της είναι αθροιστικά. Η ραδιενέργεια δεν καθαρίζεται, δεν πλένεται, δεν βράζεται και μολύνει τους ανθρώπους και το περιβάλλον σχεδόν για πάντα.

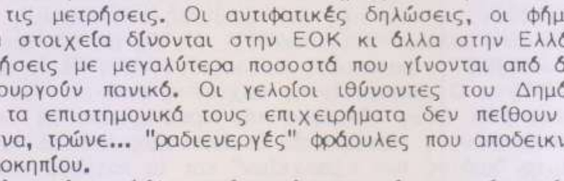
Οι 12 της ΕΟΚ, αδυνατούν να συμφωνήσουν στον καθορισμό των "αποδεκτών" ποσοστών ραδιενέργειας. Οι Ιταλοί ρωτάνε γιατί τα λαχανικά τους είναι πιο μολυσμένα από το γάλα των Γερμανών και πάει λέγοντας. Οι τεράστιες ζημιές, οι εμπορικοί ανταγωνισμοί, η χυδαία κερδοσκοπική εκμετάλλευση του κινδύνου του πυρηνικού θανάτου δείχνουν τι σημαίνει η σκόπιμα καλλιεργούμενη αυταπάτη της "απεριόριστης ανάπτυξης", που παράγει η βιομηχανική κοινωνία. Το πυρηνικό κλαμπ, και οι κρατικές συμμορίες που λυμαίνονται τον πλανήτη, έχουν μεταξύ τους αλληλεγγύη όταν χρειάζεται.

4. Στην Ελλάδα:

Εκεί που ξεπερνιούνται όπως πάντα όλα τα όρια είναι στην Ελλάδα. Ενώ όλες οι χώρες έχουν ήδη πάρει μέτρα, η κυβέρνηση με τους αρμόδιους επιστήμονες να τα μασάνε στην τηλεόραση διαβεβαιώνει ότι δεν υπάρχει φόβος στην Ελλάδα. Ξαφνικά τη Δευτέρα του Πάσχα, μέσα στην νύχτα γίνεται συνεδρίαση στο Πεντάγωνο όλου σχεδόν του υπουργικού συμβουλίου με 13 πυρηνικούς επιστήμονες. Στις 12 τα μεσάνυχτα ανακοινώνει η τηλεόραση τα πρώτα μέτρα για τα λαχανικά και το πρόβειο γάλα. Την Τρίτη ο Γεννηματάς λέει ότι και το αγελαδινό γάλα θα γίνει τυρί και θα διατεθεί στην κατανάλωση μετά από τρεις μήνες. Μετά από διαμαρτυρίες των βιομηχανιών που δεν μπορούν προφανώς να κάνουν όλο το γάλα τυρί, αίρονται τα μέτρα και αφήνεται ξαφνικά το γάλα ελεύθερο από την Παρασκευή.

Οι κρατικοί "ειδικοί" του Δημόκριτου κρατούν απόρρητες τις μετρήσεις. Οι αντιφατικές δηλώσεις, οι φήμες ότι άλλα στοιχεία δίνονται στην ΕΟΚ κι άλλα στην Ελλάδα, οι μετρήσεις με μεγαλύτερα ποσοστά που γίνονται από άλλους, δημιουργούν πανικό. Οι γελοίοι ιθύνοντες του Δημόκριτου που τα επιστημονικά τους επιχειρήματα δεν πείθουν πλέον κανένα, τρώνε... "ραδιενεργές" φράουλες που αποδεικνύονται θερμοκηπίου.

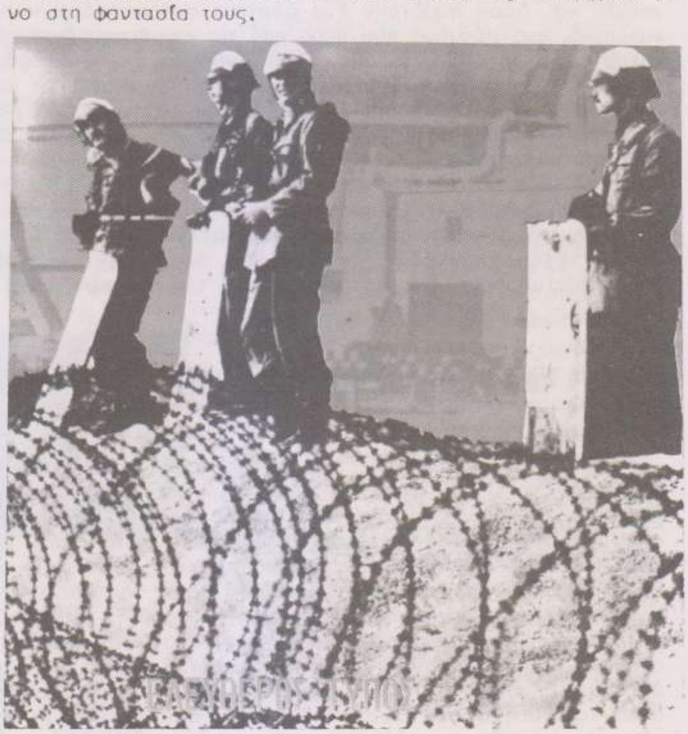
Δικαίως μέσα σ΄όλα αυτά ο κόσμος κάνει ουρές πρώτα στα σούπερ μάρκετ και μετά στα φαρμακεία, ο Μπαζαίος προτείνει τουλάχιστον για τρεις μήνες κονσέρβες και κατεψυγμένα τραβώντας τα μαλλιά του και οι ζαχαροπλάστες κρεμάνε ταμπέλες ότι τα γλυκά τους είναι με γάλα εβαπορέ.

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Η Ελληνική Εταιρεία Πυρηνικών Επιστημόνων δηλώνει: "...Σε καμμιά περίπτωση δεν πρέπει να εξομοιώνεται το ατύχημα με έκρηξη πυρηνικού όπλου που έχει σχεδιαστεί για να καταστρέφει. Απόψεις όπως: ένας πυρηνικός αντιδραστήρας είναι μια ελεγχόμενη ατομική βόμβα, ή πρέπει να κλείσουν άμεσα όλοι οι αντιδραστήρες, δεν έχουν καμμιά επιστημονική βάση...". Την ίδια στάση είχαν και όλοι οι επιστήμονες της Δύσης. Γιατί αυτοί μαζί με το κεφάλαιο και τους τεχνοκράτες κερδίζουν απ΄την πυρηνική ενέργεια κύρος, εξουσία και δύναμη, γίνονται οι "ειδικοί" που πλουτίζουν απ΄τις διάφορες εφαρμογές της.

Γιατί στη συνείδηση των αναίσθητων τεχνοκρατών είναι αδύνατο να βαρύνει το κοινωνικό κόστος και ο άνθρωπος έστω και λίγο περισσότερο απ΄το οικονομικό συμφέρον. Εκείνο που προσπαθούν να κρύψουν οι τεχνοφασίστες Ανατολής και Δύσης, είναι ότι η ραδιενέργεια έχει σαν αποτέλεσμα την τρομακτική αύξηση μιας σωρείας μη αντιμετωπίσιμων ασθενειών, οδηγώντας έτσι σε μια κοινωνία αρρώστων που αποσυντίθενται αργά και βασανιστικά από τον καρκίνο. Απέναντι σ΄αυτή τη μάστιγα δεν υπάρχει καμμιά απολύτως δυνατότητα προφύλαξης, και τα "όρια ασφαλείας" υπάρχουν μόνο στη φαντασία τους.

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Ενώ το ατύχημα στο Τσερνομπιλ αποκάλυψε τη διεθνή διάσταση του προβλήματος των πυρηνικών αντιδραστήρων, το ότι πέρα από χρώματα και ιδεολογίες ο πλανήτης κινδυνεύει να γίνει κόλαση, το ΚΚΕ κατηγορεί τον Αμερικάνικο ιμπεριαλισμό ως υπαίτιο του ατυχήματος κάτι που ούτε ο Γκορπατσόφ έκανε. Ο Ριζοσπάστης που όπως έχει πει παλιότερα ο Φλωράκης γράφει "ότι συμφέρει το λαό", επαναλαμβάνει συνέχεια ότι το μολυσμένο και επικίνδυνο "νέφος" δεν ξεκίνησε από το Τσερνομπιλ αλλά από την Ουάσιγκτον, ότι κανείς δεν κινδυνεύει, ότι η έκλυση ραδιενέργειας έχει σταματήσει, ότι το ατύχημα έγινε Δευτέρα και ανακοινώθηκε αμέσως. Τον διέψευσαν οι ίδιοι οι σοβιετικοί που διαβεβαίωσαν ότι το "ατύχημα" έγινε το βράδυ της Παρασκευής και ζήτησαν συγνώμη για την "τεχνικής φύσεως" καθυστέρηση, ότι δεν σταμάτησε η έκλυση ραδιενέργειας, ότι δεν εξέλιπε ο κίνδυνος κ.λ.π. Δυστυχώς όσο κι αν φυσάει ο Ριζοσπάστης το νέφος δεν φεύγει. 9 άνθρωποι έχουν ήδη πεθάνει, 35 είναι σε κρίσιμη κατάσταση και συνεχίζονται τα πειράματα μεταμοσχεύσεων μυελού των οστών από κοινού με Αμερικάνους "ειδικούς".

Απ΄την άλλη μεριά, ο Μητσοτάκης επιρρίπτει ευθύνες μόνο στους σοβιετικούς που ούτε ο Ρήγκαν επέρριψε. Θέλει να ζητήσει αποζημίωση απ΄τη Μόσχα αλλά δεν μπορεί να δεσμευτεί ότι δεν θα τοποθετήσουμε κι εμείς αντιδραστήρες, πιστός στη Γραμμή της Ν.Δ. για εγκατάσταση πυρηνικών στην Ελλάδα.

Ενώ ο Παπανδρέου κάνει τις συνηθισμένες φανφαρόνικες δηλώσεις του για τα πυρηνικά, η κυβέρνηση δεν μπορεί να αποκλείσει μελλοντική τοποθέτηση αντιδραστήρα διότι η χώρα βρίσκεται περικυκλωμένη από αντιδραστήρες (ο μεγαλύτερος της Ευρώπης βρίσκεται κοντά στα σύνορα μας με τη Βουλγαρία) και οι Τούρκοι δήλωσαν ότι θα προχωρήσουν κανονικά στην κατασκευή του πυρηνικού σταθμού απέναντι απ΄τα Δωδεκάνησα.

Ομως η στάση όλων αυτών είναι απόλυτα κατανοητή. Από τη στιγμή που το κεφάλαιο, κατεστημένοι επιστήμονες, τεχνοκράτες και πολτικά κόμματα αποδέχονται τη λογική του κέρδους, είτε αυτό είναι ιδιωτικό είτε κρατικό, τότε δεν μπορούν να ξεφύγουν από τη λογική του εξοντωτισμού. Ολοι αυτοί οδηγούν τον πλανήτη στην εξόντωση στο όνομα των αρχών της αποδοτικότητας, του κέρδους, της εξασφάλισης στρατηγικών πηγών ενέργειας ή όπλων. Οι ίδιοι που σε Ανατολή και Δύση παράγουν ένα σύστημα ανθρωποφάγο, καταναλωτικό, ένα σύστημα που πέρα από τις επιμέρους διαφορές καταστρέφει τη φύση, τα δάση, τον Ανθρωπο, (ας θυμηθούμε το πρόσφατο παράδειγμα της JET OIL), είναι ικανοί να μας οδηγήσουν στην εξόντωση. Επειδή με την πυρηνική ενέργεια μπορούν να υποκαταστήσουν το πετρέλαιο και να ρίξουν την τιμή του ηλεκτρικού, δεν διστάζουν να φέρουν τον πυρηνικό κίνδυνο τόσο κοντά μας ώστε η "ειρήνη" τους να μπορεί να μας καταστρέψει εξ' ίσου καλά όσο και ο πόλεμος τους. Το πυρηνικό ολοκαύτωμα μπορεί να προέλθει από τον καθημερινό πόλεμο που κάνει ενάντιά μας, το βιομηχανικό σύστημα του κέρδους, της αποδοτικότητας, του ανταγωνισμού.

ΤΟ ΠΥΡΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Απέναντι στα ημίμετρα που προτείνουν όλοι οι τεχνοκράτες και οι κυβερνήσεις για να αποκοιμίσουν τον κόσμο θα πρέπει να υπάρξει μια και μόνη ριζική απάντηση: **απαγόρευση των πυρηνικών, τόσο των όπλων όσο και της ειρηνικής λεγόμενης χρησιμοποίησης τους.** Προσανατολισμός της κοινωνίας και των ανθρώπων σε ένα σύστημα παραγωγής και κοινωνίας που δε θα διέπεται από την αρχή της αποδοτικότητας και του κέρδους αλλά από την προσαρμογή στις ριζικές ανάγκες του ανθρώπου. Προσανατολισμός στις ήπιες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τον ήλιο, τον άνεμο, την βιομάζα, όχι μόνο γιατί δεν ρυπαίνουν και είναι ακίνδυνες, αλλά και γιατί έχουν σχετικά απλή και κατανοητή τεχνολογία και ευνοούν τον έλεγχο από την πλευρά των πολιτών και την αυτονομία τους. **Γιατί πρέπει να πάψει η ζωή και η υγεία εκατομμυρίων ανθρώπων να εξαρτάται από μια χούφτα ειδικούς.**

Μόνο έτσι το κριτήριο της παραγωγής θα πάψει να είναι το κέρδος και θα γίνει η μακροπρόθεσμη εξυπηρέτηση του ανθρώπινου είδους και των αναγκών του. Το σύστημα που ζούμε σ' Ανατολή και Δύση μας οδηγεί στον οικολογικό φασισμό που είναι ο απεχθέστερος ολοκληρωτισμός, η μεγαλύτερη απειλή που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα. Η πυρηνική επιλογή κάνει αδύνατη μια κοινωνία πολιτών όπου ισχύουν οι δημοκρατικοί θεσμοί, η αυτοοργάνωση, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η κοινωνική δικαιοσύνη. **Πυρηνική ενέργεια και ελευθερία είναι έννοιες ασυμβίβαστες.** Από τη φύση της λειτουργίας τους, οι πυρηνικοί αντιδραστήρες προϋποθέτουν φοβερή μυστικότητα, πρωτοφανή μέτρα ασφάλειας, επιλεγμένους εργαζόμενους και περιορισμό των δικαιωμάτων τους. Προϋποθέτουν αστυνομία με ειδικές εξουσίες για την προστασία των σταθμών και συγκεντρωτική πολιτική ενέργειας. Η πληροφόρηση βρίσκεται αποκλειστικά στα χέρια του κράτους και των ειδικών.

1,2,3... 450 ΠΙΘΑΝΑ ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ

Καθεαυτή η πυρηνική ενέργεια συνεπάγεται τον κα λικό εκφασισμό της κοινωνίας και τη βιολογική αποσύνθε σαν κοινή μοίρα όλων μας. Με την είσοδο μας στην πυρ κή εποχή χάνουμε εντελώς κάθε έλεγχο στο παρόν και διασφαλίζουμε την ανυπαρξία οποιουδήποτε μέλλο στο είδος μας. Τα αντιπυρηνικά κινήματα σ' Ανατολή Δύση παλεύουν ενάντια στα πυρηνικά και στο μοντέλο πτυξης και κοινωνίας που συνεπάγονται. Αντιπυρηνικές δηλώσεις σε Γερμανία και Πολωνία χτυπήθηκαν άγρια συγκρούονται με την κατεστημένη εξουσία και συμφέρο Αυτές ακριβώς τις κινήσεις που ξεφεύγουν από τις πε σότερες κομματικές ψευδοεπιτροπές ειρήνης, χτύπησε το Πασοκ στην Ελλάδα.

Η άγρια καταστολή των πορειών, οι εκατοντάδες λήψεις, οι καταδίκες, η άνευ προηγουμένου κακοποίηση κρατουμένων, οι κλωτσιές στα πρόσωπα, στα κεφάλια, το ρίζωμα των μαλλιών συμπίπτει όχι τυχαία με την προώ του "σκληρού" στρατοκράτη Δροσογιάννη στη θέση του Δημ. Τάξης. Ο Δροσογιάννης άρχισε ηρωικά την νέα κα ρα του, έτσι όπως τέλειωσε την προηγούμενη με δεκ "αυτοκτονημένους φαντάρους". Οι δηλώσεις του ότι θα κ ρίσει το "κράτος των Εξαρχείων" και τα πογκρόμ που ε πέλυσε δείχνουν καθαρά τις προθέσεις και τις επιλογές κυβέρνησης.

Παρ όλα αυτά τα αντιπυρηνικά κινήματα της Δύσης ζί μ' αυτά της Ανατολής που σιγά-σιγά ξεπερνούν τις α θμητες διώξεις και σπάζουν το φράγμα της σιωπής, ισχ ποιούνται και με τους αγώνες τους την τελευταία δεκ νταετία έχουν εμποδίσει σ' ένα βαθμό την εξάπλωση πυρηνικών. Χιλιάδες άνθρωποι ενοποιούνται πάνω από σ ρα και στρατόπεδα σε ένα κοινό στόχο:

ΟΧΙ ΣΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΥΤΙΚΑ - ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΑΙ "ΕΙΡΗΝΙΚΑ"

ΟΧΙ ΣΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

ΤΟ ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΤΟ ΒΑΤΕΡΛΩ ΤΗΣ ΠΥΡΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΡΑΔΙ-ΕΝΕΡΓΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
Περιοδικό "ΠΡΑΞΗ"

ΤΙ ΣΥΝΕΒΗ ΣΤΟ ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ ΚΑΙ ΤΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΙΧΕ

Αποσπάσματα από την ομιλία του Φ. Ότто Βολφ, ευρωβουλευτή των Γερμανών Πράσινων στο Πάρκο Ελευθερίας της Αθήνας στις 2 Ιούνη, 1986

Δεν έχω λοιπόν την απαίτηση να πω πρωτάκουστα πράγματα αλλά ίσως είναι χρήσιμο να συνοψίσω τις απαντήσεις στις ερωτήσεις που σίγουρα θέτουν πολλοί από σας και που πρέπει να τίθενται.

Α. Τι συνέβη;
Β. Τι επακόλουθα είχε;
Γ. Τι μπορούμε να κάνουμε;
Δ. Τι ελπίδες μπορούμε να έχουμε;

Α. ΤΙ ΣΥΝΕΒΗ;

Πρέπει να σκίσουμε ένα ολόκληρο πλέγμα από ψέμματα για ν' απαντήσουμε σ' αυτή την ερώτηση, σοβιετικά ψέμματα και συσκοτιστικές ανακοινώσεις, καθώς και ψέμματα και συσκοτιστικές ανακοινώσεις της διεθνούς μαφίας των πυρηνικών, που κρατάει γερά στα χέρια της και τις κυβερνήσεις των δυτικών χωρών και τους πιο πολλούς ειδικούς εμπειρογνώμονες.

1. Ισχυρίζονται ότι στο Tschernobyl προέκυψε μια απλή «αβαρία» ένα εργασιακό ατύχημα που επιπλέον δεν ξέφυγε ποτέ από τον έλεγχο των τεχνικών. *Ψέμματα.* Βέβαια δεν ξέρουμε ακόμα όλες τις τεχνικές λεπτομέρειες αλλά στο μεταξύ τρία πράγματα ξεκαθαρίστηκαν απόλυτα.

Στο Tschernobyl συνέβη σ' ένα μπλοκ πυρηνικών αντιδραστήρων ένα σούπερ «Μέγιστο Υποθετικό Ατύχημα» (ΜΥΑ) δηλ. ένα ατύχημα μεγαλύτερο απ' αυτό που θεωρούσαν οι κατασκευαστές σαν μέγιστο υποθετικό ατύχημα και που χρησίμευε σα σημείο αναφοράς για την κατασκευή. Συγκεκριμένα προέκυψε *τήξη του πυρήνα*, δηλ. μία διαρκής, ανεξέλεγκτη πυρηνική αντίδραση στο μπλοκ των αντιδραστήρων, που επί μέρες εξέπεμπε σαν ηφαίστειο τα ραδιονουκλεϊδιά της. (η σύνθεσή τους δεν έχει γνωστοποιηθεί ακόμα στο σύνολό της), στα χαμηλότερα και τα μεσαία στρώματα της ατμόσφαιρας.

— Ο πυρηνικός αντιδραστήρας δεν εξερράγη σαν μπόμπα, μας λένε σοβιετικοί εμπειρογνώμονες προσπαθώντας να μας καθησυχάσουν — αλλά βέβαια *δεν* είναι *αυτός* ο κίνδυνος με τον οποίο μας απειλούν οι πυρηνικοί αντιδραστήρες. Και όπως απέδειξε το ραδιενεργό Fall-Out (η μόλυνση) σε όλη την Ευρώπη, που το μέγεθος του αξιολογείται ρεαλιστικά παρόμοιο μ' αυτό που προκύπτει από την έκρηξη μιας βόμβας υδρογόνου ή μ' αυτό που είχε προκύψει *συνολικά* σε όλη την περίοδο των ατμοσφαιρικών δοκιμών ατομικών όπλων αυτό το γεγονός δεν έχει και τίποτα το καθησυχαστικό: βέβαια δεν σκοτώθηκαν στα περίχωρα του Tschernobyl εκατομμύρια άνθρωποι, αλλά, όσο ζει η γενιά μας, θα πεθάνουν εκατοντάδες χιλιάδες από καρκίνο και στις επόμενες γενιές θα εμφανίζονται για αιώνες γενετικές βλάβες, που δεν θα συνέβαιναν χωρίς την ραδιενεργή μόλυνση.

— Η τήξη του πυρήνα στο Tschernobyl δεν ήταν ελεγχόμενη και δεν μπορούμε ούτε σήμερα να πούμε με απόλυτη βεβαιότητα ότι έχει τεθεί υπό έλεγχο, ακόμα και αν σβύστηκε η καύση στο γραφίτη που επιβράδυνε την αλυσιδωτή αντίδραση σ' αυτό τον αντιδραστήρα, ακόμα και αν, — με τεράστιες ατομικές θυσίες σ' ότι αφορά την επιβάρυνση με ακτινοβολία, για όσους δουλεύουν εκεί, — ο λυωμένος πυρήνας θάβεται πια κάτω από βόριο και μπετόν. Δύο σχετικά συμπεράσματα: Πρώτον ότι στο Tschernobyl θα μπορούσε νάχει συμβεί ακόμα μεγαλύτερη συμφορά, όπως π.χ. το λεγόμενο σύνδρομο της Κίνας, — με πολύ πιο μαζικό και μακρόχρονο ραδιενεργό Fall-out, έτσι που κανείς δεν έχει το δικαίωμα να θεωρήσει το Tschernobyl το μεγαλύτερο δυνατό δυστύχημα. Δεύτερον ότι πρέπει να θεωρούμε την κατάσταση στο Tschernobyl, όπως είναι τώρα, για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα σαν απειλητική, αφού ο λυωμένος πυρήνας και οι μεγάλες μάζες ραδιενεργής ύλης δεν εξουδετερώνονται σαν κίνδυνος, αλλά μόνο ελέγχονται εν μέρει με το να απομονώνονται.

2. Ισχυρίζονται ότι η καταστροφή στο Tschernobyl αποτελεί αποτυχία της συγκεκριμένης σοβιετικής τεχνολογίας, αν όχι του σοβιετικού συστήματος, κι ότι δεν έχει καμμία σχέση με την δυτική τεχνολογία. Αυτό είναι ένα ιδιαίτερα άτιμο και αισχρό ψέμμα. Δεν υπάρχουν ούτε καλή «καπιταλιστική» ούτε κακή «σοσιαλιστική» τεχνολογία πυρηνικής ενέργειας κι εξίσου ανόητο είναι να πιστεύουμε ότι στον σοσιαλισμό η πυρηνική ενέργεια γίνεται αίφνης ακίνδυνη. Οι δυτικοί εμπειρογνώμονες κατέτασσαν νωρίτερα την σειρά αντιδραστήρων, στην οποία υπάγεται αυτός του Tschernobyl, στους ιδιαίτερα ασφαλείς.

Απ' την άλλη μεριά ο καθένας που ενδιαφερόταν κι έψαχνε τα τελευταία τριάντα χρόνια τις σχετικές δημοσιεύσεις στον τύπο ξέρει ότι στις δυτικές πυρηνικές εγκαταστάσεις προέκυπταν συχνά βλάβες που δεν ήταν η τεχνολογία αλλά η τύχη που τις εμπόδιζε να εξελιχτούν σε καταστροφή. Υπενθυμίζω τα Windscale-Sellafield στη Μ. Βρεττανία και το Harrisbourg στις ΗΠΑ, γιατί δεν είναι δυνατόν ν' αναφερθεί κανείς σε όλα τα σχεδόν — ατυχήματα που έχουν απειλήσει με μαζική καταστροφή *όλα* τα κράτη που έχουν πυρηνικούς αντιδραστήρες, όπως το παρά τρίχα σούπερ-ΜΥΑ στο Bugey που απέκρυψαν οι γαλλικές αρχές και αποκάλυψε τελευταία η Canard Enchainé

Γιατί βέβαια, όπως είναι προφανές, η

φυσική της σχάσης του πυρήνα και της ελεγχόμενης αλυσιδωτής αντίδρασης, είναι η ίδια στην Ανατολή και την Δύση και δεν μπορεί να ελεγχθεί απόλυτα ούτ' εδώ ούτ' εκεί. Ίδια είναι όμως και η τεχνολογία, που η εξέλιξη της σφραγίσθηκε από τους πυρηνικούς αντιδραστήρες των υποβρυχίων του ναύαρχου Richoven, και επομένως είχε εξ αρχής σα σημείο αναφοράς στρατιωτικούς στόχους και όχι την ασφάλεια των ανθρώπων. Οι επίσημοι εμπειρογνώμονες προσπαθούν να βάλλουν στη συζήτηση ένα στοιχείο ακόμη, ότι δηλ. η καταστροφή του Tschernobyl είχε να κάνει και με το γεγονός ότι οι αντιδραστήρες εκεί χρησιμοποιούνται και για την κατασκευή πλουτωνίου για πυρηνικά όπλα, αλλ' αυτό, όχι μόνο δεν επαληθεύεται από τα γνωστά μέχρι σήμερα δεδομένα αλλά, αν ίσχυε, σίγουρα δεν θα αφορούσε μόνο το Tschernobyl και τη Σοβιετική Ένωση. Γιατί το γεγονός ότι προκύπτουν και νέοι κίνδυνοι από την χρήση πυρηνικών αντιδραστήρων για την παραγωγή της ατομικής βόμβας ισχύει για όλα τα πυρηνικά κράτη της γης και ανάλογοι κίνδυνοι θα προκύψουν και σε *όλους* τους κοινούς και σε *όλους* τους αναπαραγωγικούς αντιδραστήρες.

Όσο κι αν αξίζει να στενοχωριόμαστε που δεν υπάρχει στη Σοβιετική Ένωση και τις άλλες χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού μία ανεξάρτητη κοινή γνώμη που θα ανέπτυσσε εμπεριστατωμένη κριτική στην άποψη περί ραδιενέργειας που επέβαλαν οι κρατούντες, — και οι εξελίξεις στην Πολωνία τον καιρό της ανάπτυξης της «Αλληλεγγύης» και η εξέλιξη της πρωτοβουλίας πολιτών Düna Kör στην Ουγγαρία σήμερα φανερώνουν, τί δυναμικό κοινωνικών αναμορφώσεων υπάρχει σε μία τέτοια ανεξάρτητη κοινή γνώμη, — αυτό που πρέπει κυρίως να καταγράψουμε από τις αντιδράσεις στο Tschernobyl είναι η ομοιότητα στον τρόπο αντιμετώπισης από τους πολιτικούς μηχανισμούς εξουσίας, των κυβερνητικών εκπροσώπων καθώς και των «ειδικών περί ραδιενέργειας» στην Ανατολή και στη Δύση: Αποσιώπηση, μυστικότητα, απόκρυψη του κινδύνου και καθησυχασμός, αυτοί ήσαν παντού οι άξονες συμπεριφοράς των κυβερνώντων. Μόνο οι τεχνικές που χρησιμοποίησαν διέφεραν κάπως μεταξύ τους: Ενώ δηλαδή οι Γάλλοι ακριβώς όπως οι σοβιετικοί αρμόδιοι τυλίχτηκαν όσο μπορούσαν στη σιωπή, οι δυτικογερμανικές αρχές διέπρεψαν μ' ένα καταιγισμό από καθησυχαστικές ανακοινώσεις χάνοντας κάθε αξιοπιστία στην κοινή γνώμη με απόλυτα και φανερά ψευδείς δηλώσεις όπως «οι δικοί μας αντιδραστήρες είναι απόλυτα ασφαλείς» ή «η επιβάρυνση με ραδιενεργή ακτινοβολία δεν έχει δυσάρεστα αποτελέσματα», έτσι ώστε δίκαια ο κόσμος ανησυχούσε όλο και περισσότερο.

Και έχουμε πια πληροφορηθεί, από σχέδια για αντιμετώπιση καταστροφών που κρατούνται μυστικά, τί θα γινόμαστε, αν «έλυωνε» ένας από τους δικούς μας πυρηνικούς αντιδραστήρες, — πράγμα που θέλω να υπογραμμίσω ότι μπορεί να συμβεί κάθε στιγμή: Αν ζούμε, όπως συμβαίνει στους περισσότερους σε μια πυκνοκατοικημένη χώρα όπως η Δυτ. Γερμανία, στην άμεσα απειλούμενη περιοχή δεν θα μάθουμε τα της καταστροφής ούτε από την τηλεόραση, ούτε από το ραδιόφωνο αλλ' η πληροφορία θα διαδοθεί από στόμα σε στόμα: Όταν δηλαδή εμφανισθούν πια στην άκρη της συνοικίας οι βαρειά οπλισμένες μορφές με τις προστατευτικές στολές, για να μας φορτώσουν σε λεωφορεία και φορτηγά αν ανήκουμε στην κατηγορία των «τυχερών», ή για να μας αναγκάσουν να μείνουμε μέσα στα σπίτια ήσυχοι, αν υπαγόμαστε στους «άτυχους», ώστε να πεθάνουμε χωρίς να προκαλέσουμε αναταραχές και πανικό. Και θα έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν τα όπλα αν δεν υπακούμε. Στις σοβαρές στιγμές κάθε πυρηνικό κράτος είναι κράτος εκτάκτου ανάγκης που λειτουργεί με στρατιωτικό νόμο, και πρέπει να το πάρουμε απόφαση ότι ούτε σ' αυτό το σημείο διαφέρουν οι ανατολικές από τις δυτικές χώρες.

3. Ισχυρίζονται ότι ένας επί πλέον λόγος για να μην ξανασυμβεί Tschernobyl είναι που στατιστικά το ίδιο το ΜΥΑ εκεί ήταν σχεδόν απίθανο. Κι εδώ πρόκειται για ένα ηλίθιο ψέμμα, που απευθύνεται σ' αυτούς που δεν έχουν πραγματικά ιδέα τί πάει να πει στατιστική και τί πιθανότητα. Για να είμαι ακριβής πρόκειται για διπλό ψέμμα.

Πρώτον θεωρούν λέγοντας κάτι τέτοια ότι ήταν γνωστό ποιά είναι η «πιθανότητα» να συμβεί ατύχημα στο Tschernobyl. Αυτός ο κ. A. Petrosjauz, ο πρόεδρος της Κρατικής Επιτροπής για την Χρήση της Ραδιενέργειας, της ΕΣΣΔ, είναι σε σχέση με τους δικούς μας που μιλούν για απόλυτη ασφάλεια σχετικά ειλικρινής, όταν δηλώνει το Φεβρουάριο του 1986 ότι «Η πιθανότητα καταστροφής σ' ένα πυρηνικό αντιδραστήρα είναι υπολογισμένη της τάξης του 1:1000000 το χρόνο» (με 374 πυρηνικούς αντιδραστήρες που λειτουργούν σε 26 κράτη έχουμε ήδη ρίσκο 1:27.000 το χρόνο!). Αλλά κι αυτό ακόμα είναι ψέμμα, ένα τεχνοκρατικό τέχνασμα ταυτόσημο με ψέμμα. Γιατί η πιθανότητα να συμβεί κάποιο γεγονός μπορεί τότε μόνο να υπολογισθεί μαθηματικά, όταν είναι γνωστό το είδος αυτού του γεγονότος και ο αριθμός τέτοιων γεγονότων που συμβαίνουν σε μια χρονική περίοδο. Στο Tschernobyl συνέβη όμως μια καταστροφή που δεν ήταν καν προβλέψιμη στη συγκεκριμένη της ειδική μορφή. Τέτοια μη προβλέψιμα γεγονότα δεν συνυπολογίζονται σε καμμία στατιστική για λόγους μεθοδολογίας. Συμβαίνουν ωστόσο, κι έχουν συμβεί πολλές «μη προβλέψιμες» διαταραχές της λειτουργίας σε διάφορους πυρηνικούς αντιδραστήρες. Το Tschernobyl ήταν η πρώτη που οδήγησε σε σούπερ-ΜΥΑ. Έτσι όλες οι τιμές στατιστικής πιθανότητας πρέπει να διορθώνονται με τον πολλαπλασιασμό τους μ' έναν άγνωστο συντελεστή N που είναι ωστόσο μεγαλύτερο από το 1 (η τιμή δηλ. μεγαλύτερη από την αναφερομένη). Θα πρέπει δηλαδή να υπολογίζουμε την πιθανότητα να συμβεί ατύχημα σε πυρηνικό αντιδραστήρα μέσα σ' ένα χρόνο με την μαθηματική πράξη (1XN):27000 και φθάνουμε έτσι σε νούμερα μάλλον ανατριχιαστικά. Η θα πυροβολούσατε στην κατεύθυνση του παιδιού σας, αν σας έλεγαν ότι η πιθανότητα να το σκοτώσετε έτσι είναι «μόνο» 1:2.700; (γιατί σ' αυτό το ύψος περίπου υπολογίζεται)

Δεύτερο ισχυρίζονται συχνά ότι με την στατιστικά υπολογισμένη τιμή πιθανότητας μπορούν να κάνουν πρόγνωση για μεμονωμένα, συγκεκριμένα ατυχήματα. Σαν να είναι δηλαδή δικαιολογημένη η υπόθεση ότι σύμφωνα με το νούμερο που δίνει ο Petrosjanz ατύχημα σαν αυτό του Tschernobyl θα έπρεπε να περιμένουμε σε 27.000 χρόνια. Αυτό βέβαια είναι τελείως λαθεμένο κι αυτό το καταλαβαίνει ο καθένας πούχει λίγο πληροφορηθεί, τί είναι στατιστική, και νόμος πιθανοτήτων. Το *πότε* θα συμβεί ένα γεγονός είναι *απόλυτα* άγνωστο, έστω κι αν είναι γνωστή η τιμή της πιθανότητας να συμβεί, — μπορεί να συμβεί και αμέσως και αύριο και σε 30.000 χρόνια. Και βέβαια δεν υπάρχει καμμία εγγύηση, έστω κι αν αυτό είναι ελάχιστα πιθανό, ότι τέτοια γεγονότα δεν μπορούν να επαναληφθούν. Είναι ελάχιστα πιθανό να πέσει στη ρουλέττα πολλές φορές συνέχεια το ίδιο νούμερο, αλλά οι παίκτες ξέρουν ότι δεν αποκλείεται καθόλου να πέσει πάλι το 7, όταν τώρα μόλις έπεσε. Για ν' αναφερθούμε συγκεκριμμένα και θετικά στο πρόβλημά μας: Δεν μπορούμε να εμπιστευόμαστε τους στατιστικούς υπολογισμούς των ειδικών γιατί δεν μπορούν να λαμβάνουν υπ' όψη τους σ' αυτούς τα απρόβλεπτα γεγονότα, τα οποία όμως στην πραγματικότητα συμβαίνουν με βεβαιότητα. Και δυστυχώς η καταστροφή του Tschernobyl δεν μας επιτρέπει εφησυχασμό με τη σκέψη ότι στατιστικά προβλέπεται το επόμενο ατύχημα να συμβεί πια σε χιλιάδες χρόνια. Το επόμενο ατύχημα, μπορεί να συμβεί αύριο, μπορεί να έχει συμβεί ήδη ενώ είμαστε συγκεντρωμένοι εδώ.

Β. ΤΙ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΕΙΧΕ;

Ήδη τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διέδοσαν πολλές πληροφορίες σ' αυτό το σημείο κι έτσι θα είμαι σύντομος. Η καταστροφή στο Tschernobyl έχει σημαντικά και διαρκή αποτελέσματα σε τρία επίπεδα:

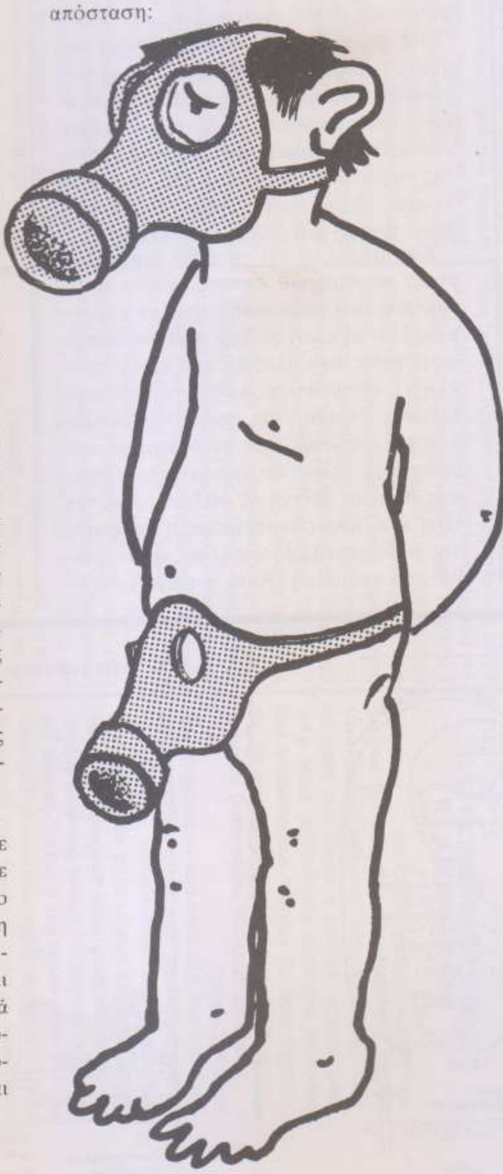
1. Ακτινική νόσος από την μεγάλη ραδιενεργή ακτινοβολία.

2. Καρκίνο και γενετικές βλάβες από «μεσαία» χρονικά περιορισμένη ραδιενεργή ακτινοβολία, από Ιώδιο-131 στον αέρα που αναπνέουμε, στο βρόχινο νερό, σε λίμνες και ποτάμια και στο έδαφος.

3. Καρκίνο και γενετικές βλάβες από μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα ανεβασμένο επίπεδο τεχνητής ραδιενεργής ακτινοβολίας και από τα μακρόβια νουκλεΐδια όπως το καίσιο, το στρόντιο, το πολώνιο, το νεπτούνιο και το πλουτώνιο.

Για το πρώτο επίπεδο: Στην ΕΣΣΔ πεθαίνουν ακόμα άνθρωποι από την ακτινική νόσο, και απ' αυτά που ξέρουμε για το χρόνο εκκένωσης του Tschernobyl και για τους τρόπους με τους οποίους δουλεύουν κοντά στον αντιδραστήρα οι ομάδες που προσπαθούν να αποσοβήσουν την καταστροφή, θα πεθαίνουν για καιρό ακόμα. Όπως ξέρουμε από την Χιροσίμα και το Ναγκασάκι αυτοί οι θάνατοι θα μας συνοδεύουν όσο ζούμε, εμάς και τα παιδιά μας, έστω κι αν δεν τους πληροφορούμαστε έναν-έναν. Και το γεγονός ότι στην Πολωνία εμφανίστηκαν παιδιά που έπαθαν ξαφνικά τριχόπτωση και αυτό που άκουσα για την Ελλάδα, ότι δηλαδή βοσκοί στα βουνά της Μακεδονίας εισήχθηκαν σε νοσοκομεία με έμετους και διάρροιες, μας κάνει να υποθέτουμε τελείως διαφορετικά και πολύ πιο δυσάρεστα πράγματα απ' αυτά που λένε οι ιθύνοντες για την ακτίνα γύρω από το Tschernobyl, όπου υπάρχει πιθανότητα να εμφανισθεί ακτινική νόσος. Κι έστω ότι οι άνθρωποι δεν θα πεθάνουν άμεσα και φρικτά από την ακτινική νόσο, οι βλάβες που προκαλεί η ραδιενέργεια στο ανοσοβιολογικό αμυντικό σύστημα του οργανισμού, θα οδηγήσουν σε άλλες αρρώστιες θανάσιμες και μη και κυρίως σε καρκίνους.

Για το δεύτερο επίπεδο: Οι άνθρωποι σ' όλη την Ευρώπη ζουν σήμερα μέσα σε ραδιενεργή σκόνη. Πόσο μεγάλη υπήρξε η ραδιενεργή επιβάρυνση τον Απρίλιο και το Μάιο του 1986, την πρώτη φάση μετά το ατύχημα, (ιδίως από το Ιώδιο-131 που εναποτίθεται στο θηρεοειδή και προκαλεί καρκίνο αυτού του αδένα, αλλά και στις ωοθήκες στους γυναικείους οργανισμούς), φαίνεται από διάφορα γεγονότα. Στο Windscale π.χ., που βρίσκεται στην δυτική ακτή της Μ. Βρεταννίας, στην άλλη άκρη της Ευρώπης, η συσκευή συναγερμού του εκεί αντιδραστήρα ούρλιαζε επί μέρες, χωρίς οι εκεί εγκαταστάσεις να παρουσιάζουν βλάβη, σε τέτοιο σημείο που την αποσύνδεσαν για να μην «ενοχλεί τους εργαζόμενους». Σε μεγάλες περιοχές η ραδιενεργή μόλυνση του εδάφους από τις βροχές ήταν τόσο μεγάλη, που αν είχε μετρηθεί σε εργαστήριο πυρηνικών, η διοίκηση του θα το είχε κλείσει επί εβδομάδες, για να καθαρίσει, σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές ασφάλειας. Το κρέας από κυνήγι, το σπανάκι, αλλά και τα ρούχα εκδρομέων στην Ο.Δ.Γ. και η άμμος από παιδικές χαρές είχαν μολυνθεί σε τέτοιο βαθμό, που θα έπρεπε να τα μεταχειρισθούν σαν ραδιενεργά απόβλυτα και να τα πετάξουν κλεισμένα σε ειδικά κιβώτια. Και για να μην τα λέμε τόσο ανεκδοτολογικά. Η Οικολογική Ομάδα του Αννόβερου υπολόγισε με κομπιούτερ τις εξής τιμές για την επιβάρυνση με Ιώδιο-131 μετά το Tschernobyl σε διάφορες ζώνες, ανάλογα με την απόσταση:

1 χιλιόμετρο απόσταση 530 rem
10 χιλιόμετρα απόσταση 200 rem
100 χιλιόμετρα απόσταση 11 rem
1000 χιλιόμετρα απόσταση 440 mrem
2000 χιλιόμετρα απόσταση 170 mrem

(Για 250-400 rem προβλέπονται 20% θάνατοι από ακτινική νόσο, σε δόσεις κάτω από 50 rem δεν φαίνονται άμεσα τα αποτελέσματα)

Πρέπει να πούμε εδώ ότι σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ισχύουν στην ΟΔΓ για την προστασία από ακτινοβολία, η μέγιστη επιτρεπτή ετήσια δόση σε Ιώδιο-131 για ένα ενήλικα είναι 90 mrem. Και σ' αυτά δεν έλαβαν υπ' όψει την μέγιστη τιμή για τα όργανα αναπαραγωγής, όρχεις και ωοθήκες, που είναι 30 mrem και που πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι θα έπρεπε να είναι ακόμη μικρότερη.

Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι οι τιμές που ανακοινώθηκαν επίσημα ήταν μέσοι όροι από μετρήσεις, και ότι σε μερικές περιοχές η μόλυνση στον αέρα και το έδαφος, έτσι όπως προέκυψε από τις καιρικές συνθήκες, ήταν για κάποια χρονικά διαστήματα πολλαπλάσια της τιμής που είχε ανακοινωθεί. Στις πρώτες δυο βδομάδες μετά το σούπερ-ΜΥΑ στο Tschernobyl, με το δεδομένο ότι το Ιώδιο-131 έχει χρόνο ημιζωής περίπου 8 ημέρες, θα έπρεπε απαραίτητα να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

— Θα έπρεπε ο πληθυσμός να ενημερώνεται συνεχώς για την κατά τόπους ακτινοβολία, περιοχή προς περιοχή, και όχι να ανακοινώνονται οι άχρηστες τιμές των μέσων όρων που υπολόγιζουν για όλη τη χώρα.

— Θα έπρεπε να συσταθεί στον πληθυσμό να μένει όσο δυνατόν περισσότερο σε κλειστούς χώρους και να αποφεύγει την σωματική κόπωση για να μειώνει το ποσοστό πρόσληψης από τον αέρα της αναπνοής και να κινείται έξω σε χώρους ασφαλτοστρωμένους ή τσιμεντοστρωμένους, γιατί η μόλυνση του χόρτου και του χώματος ήταν μεγαλύτερη απ' ότι στις λείες επιφάνειες.

— Θα έπρεπε να συσταθεί στον πληθυσμό να αποφύγει τις γεωργικές και κηπουρικές εργασίες, να μην αφήνει τα παιδιά να παίζουν στην άμμο των παιδότοπων και των παραλιών και να σταματήσει την ηλιοθεραπεία, και τα μπάνια σε πισίνες, λίμνες και ποταμούς.

— Να ληφθούν μέτρα για την αποφυγή της πρόσληψης ραδιενέργειας από τα νουκλεΐδια που είχαν επικαθίσει στα φυτά κυρίως με τη βροχή, τα φυτά που είναι βρώσιμα από ανθρώπους ή από ζώα που το κρέας τους ή το γάλα τους τρώγεται από ανθρώπους με τη σειρά του, και αυτό σημαίνει την κατάσχεση (έναντι αποζημίωσης βέβαια γιατί οι αγρότες δεν φταί-

νε σε τίποτα) όλων των μολυσμένων γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Και στον καθορισμό των επιτρεπτών ορίων θα έπρεπε να παίζουν ρόλο αυστηρά επιστημονικά ιατρικά κριτήρια και όχι βέβαια «οικονομικοί» και «πολιτικοί» παράγοντες.

Όλα αυτά τα μέτρα για την αποφυγή ή τη μείωση του κινδύνου δεν τα πήρε η δυτικογερμανική κυβέρνηση ή τα πήρε μισερά και με ασυνέπεια. Για να μη μας προκαλέσουν πανικό, μας είπαν, και εννοούσαν για να μην αμφισβητήσουμε την πυρηνική τους πολιτική.

Για να δοθεί μία εικόνα της κατάστασης στην ΟΔΓ, θέλω να πω, ότι δύο βδομάδες μετά το Tschernobyl μετρήθηκαν σε μερικές περιοχές τιμές ραδιενέργειας στο έδαφος που ξεπερνούσαν τα 100.000 Bq ανά τ.μ. Ότι σε βρώσιμα τμήματα φυτών και κυρίως σε σαλατικά μετριώνταν τιμές ανάμεσα σε μερικές εκατοντάδες και 20.000 Bq, ανά κιλό σε Ιώδιο-131 και από 10 έως μερικές χιλιάδες Bq ανά κιλό σε καίσιο 137. Και υπενθυμίζω για ν' αξιολογηθούν οι κίνδυνοι σε όλο τους το μέγεθος ό,τι η Επιτροπή Προστασίας από την Ακτινοβολία, που αποτελείται από ειδικούς με στενές διασυνδέσεις με την βιομηχανία, πρότεινε μέγιστες επιτρεπτές τιμές μόλυνσης 250 Bq Ιώδιο-131 ανά κιλό και 100 Bq Καισιο-137 ανά κιλό, ενώ οι ανεξάρτητοι επιστήμονες προτείνουν μέγιστες επιτρεπτές τιμές 10 Bq Ιώδιο-131 ανά κιλό και 50 Bq Καισιο-137 ανά κιλό.

Οι κυβερνήσεις και της Γερμανίας και της Ελλάδας επέτρεψαν σ' αυτές τις πρώτες καλοκαιρινές μέρες να μπουν οι βάσεις για χιλιάδες μελλοντικούς νεκρούς από καρκίνο, για χιλιάδες μελλοντικές γενετικές βλάβες.

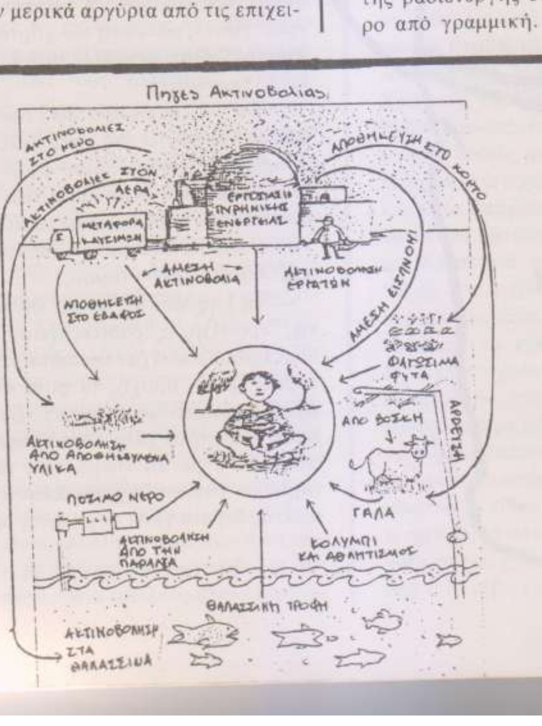
Αυτές οι κυβερνήσεις είναι στην ουσία συνένοχες σε πολλαπλούς φόνους, σε πολλαπλές σωματικές βλάβες, για να κερδίσουν μερικά αργύρια από τις επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας κι από την βιομηχανία πυρηνικών κατασκευών. Και είναι συνένοχες για τον φρικτό φόβο χιλιάδων εγγύων γυναικών και μελλοντικών πατέρων, που δεν μπορούν να ξέρουν, αν δεν είναι το δικό τους παιδί ένα απ' αυτά που τα βρήκε το κακό.

Θέλησαν να μας καθησυχάσουν επαναλαμβάνοντας ξανά και ξανά ότι δεν υπάρχει *άμεσος κίνδυνος* προσπαθώντας να μας κάνουν να πιστέψουμε ότι δεν υπάρχει *κανένας κίνδυνος*. *Αμεσος* κίνδυνος δεν υπήρξε βέβαια, αλλά υπάρχει τεράστιος μη άμεσος, κίνδυνος. Εν μέρει θα μπορούσε να αποφευχθεί με τα μέτρα προστασίας από τα βραχυπρόθεσμα ιδιαίτερα υψωμένα επίπεδα ακτινοβολίας (Ιώδιο-131), που δεν πάρθηκαν. Αλλά ο κίνδυνος είναι τέτοιος που δεν μπορεί ν' αποφευχθεί συνολικά με μέτρα που αφορούν κάθε άτομο χωριστά. Το πρόβλημα που θα παραμείνει για χρόνια άλυτο θα είναι το πέρασμα των μακρόβιων στοιχείων καίσιο-134 και 137 και στρόντιο-90 και -89 στις ρίζες όλων των βρώσιμων φυτών και στους οργανισμούς των ζώων. Έτσι θα προκύψει μακροπρόθεσμα αυξημένη επιβάρυνση με ακτινοβολία που είναι αναπόφευκτη και αποτελεί για πολλούς τον κυριώτερο κίνδυνο. Οι κυβερνήσεις της Ευρώπης και οι διαχειριστές της πυρηνικής ενέργειας μας πόνταραν κι εμάς και τα παιδιά μας σ' ένα επικίνδυνο τυχερό παιχνίδι, και... έχασαν.

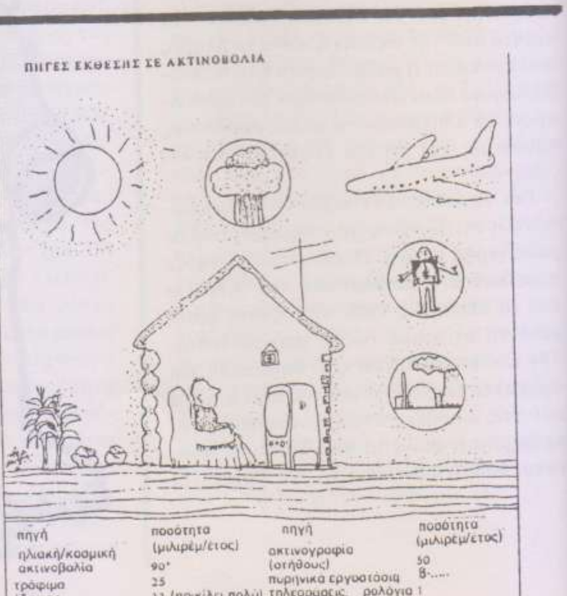
Και πρέπει να επισημανθεί ένα σημαντικό συμπέρασμα επιστημονικών ερευνών που έχει αποσιωπηθεί για να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε περίπου σωστά το μέγεθος των βλαβών που έχουν προκληθεί. «Οι νεώτερες καταμετρήσεις από Ιάπωνες επιστήμονες των αποτελεσμάτων της ακτινοβολίας σε σχέση με την δόση της στους επιζήσαντεςτης ατομικής βόμβας, δείχνουν, ότι για ορισμένα είδη κακοήθους νεοπλασίας η επίδραση της ραδιενεργής δόσης είναι περισσότερο από γραμμική. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε μεγαλύτερη αύξηση της συχνότητας ορισμένων καρκίνων σε μικρότερες επιβαρύνσεις με ραδιενέργεια απ' ότι υπολογίζουμε. Οι ανθρώπινοι οργανισμοί έχουν διαφορετική προδιάθεση για ορισμένες αρρώστιες, όπως ο καρκίνος, στην βάση διαφορετικής κληρονομικότητας, και επί πλέον κυμαινόμενη ευαισθησία ανάλογα με την ηλικία και άλλους παράγοντες. Στον ανθρώπινο πληθυσμό οι πιο απειλημένες ομάδες (δηλ. τα παιδιά, οι γέροι, οι άρρωστοι, τα αλλεργικά άτομα) επηρεάζονται ήδη από πολύ μικρές δόσεις». (Sternglass). Χρησιμοποιώντας και αυτή την μελέτη ο φυσικός της Βρέμης Jens Scheer καταλήγει στο συμπέρασμα ότι από το σούπερ-ΜΥΑ του Tschernobyl θα προκύψουν μόνο για την ΟΔΓ 40.000 επί πλέον θάνατοι από καρκίνο, ενώ η πιο αισιόδοξη εκτίμηση ενός ινστιτούτου της Χαϊδελβέργης προβλέπει για την ΟΔΓ για τα επόμενα 70 χρόνια 15.000 έως 60.000 επιπλέον καρκίνους. Στις περιοχές της ΟΔΓ που δέχτηκαν την περισσότερη ραδιενέργεια η πρόσθετη νοσηρότητα από καρκίνο θα φτάσει τις τιμές 1:1000 έως 1:25.

Η ποσοτική εκτίμηση των γενετικών βλαβών δεν φαίνεται δυνατή. Πρέπει ωστόσο να περιμένουμε ότι τις επόμενες δεκαετίες ο αριθμός των παιδιών που θα γενιούνται με γενετικές βλάβες θα είναι μεγαλύτερος. Και για ότι αφορά τους επόμενους μήνες με την αυξημένη ραδιενέργεια από Ιώδιο-131, θέλω τα τσιτάρω την οδηγία μιας ομάδας ερευνητών από την Χαϊδελβέργη:

«Φαίνεται ότι είναι το ελάχιστο προληπτικό μέτρο που πρέπει να ληφθεί η αποφυγή της τεκνοποιείας τους επόμενους μήνες. Τα κύτταρα είναι τόσο πιο ευπαθή από ακτινοβολία όσο συχνότερα πολλαπλασιάζονται. Έτσι τα αντρικά σπερματοζωάρια υπάγονται στα πιο ευαίσθητα σε ακτινοβολία κύτταρα» (Schmitt, Teufel κ.ά., Χαϊδελβέργη 1986).

ΠΗΓΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΕ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ

πηγή	ποσότητα (μιλιρέμ/έτος)	πηγή	ποσότητα (μιλιρέμ/έτος)
ηλιακή/κοσμική ακτινοβολία	90*	ακτινογραφία (στήθους)	50
τρόφιμα	25	πυρηνικά εργοστάσια	8-.....
έδαφος	11 (ποικίλει πολύ)	τηλεοράσεις, ρολόγια	1
πέτρινα κτίρια	35-50	διαρροές	5
πτήση μεγάλων τζετ	5		

ΑΚΜΗ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΗΣ ΠΥΡΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Η αμερικάνικη πυρηνική βιομηχανία είναι η παλιότερη στον κόσμο. Ταυτόχρονα επειδή βρίσκεται στα χέρια ιδιωτικών εταιρειών, παρά τις κρατικές επιδοτήσεις, είναι εκείνη που αποτελεί και το ασφαλέστερο κριτήριο για την ίδια την οικονομική αποδοτικότητα της πυρηνικής ενέργειας. Ένας ακόμη λόγος που μας κάνει να ασχολούμαστε ιδιαίτερα με την Αμερική για να αποδείξουμε την οικονομική αποδοτικότητα των πυρηνικών είναι πως η Αμερική έχοντας ένα τεράστιο απόθεμα πυρηνικών όπλων δεν χρειάζεται τόσο τους αντιδραστήρες των εργοστασίων παραγωγής ηλεκτρισμού για να παράγει πλουτώνιο που θέλει για τα όπλα της, όπως κάνουν οι χώρες του τρίτου κόσμου, της Ευρώπης κλπ. Για όλους αυτούς τους λόγους η κρίση της αμερικάνικης παραγωγής είναι πιστεύουμε ενδεικτική για το γεγονός ότι η επέκταση των πυρηνικών σε όλες τις χώρες δεν είναι δεμένη με την οικονομική τους αποδοτικότητα αλλά με πυρηνικά όπλα και με τη δυνατότητα εκβιασμού των παραγωγών πρωτογενών πηγών ενέργειας, είτε αυτοί είναι οι ανθρακωρύχοι στη Βρετανία είτε οι πετρελαιοπαραγωγές χώρες.

Έτσι ενώ μετά την πετρελαϊκή κρίση όλες οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης, με προεξέχουσα τη Γαλλία, αναπτύσσουν ένα τεράστιο πυρηνικό πρόγραμμα' στην Αμερική αρχίζει κιόλας η κρίση που μετά το Θρη Μάιλς Άιλαντ το 1979 οδηγεί στην πλήρη διακοπή της επέκτασης της πυρηνικής βιομηχανίας ηλεκτρισμού.

Η ΠΡΩΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Στις ΗΠΑ στη δεκαετία του 1960 πραγματοποιήθηκε μια χωρίς προηγούμενο επέκταση στα σχέδια για κατασκευή νέων πυρηνικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού. Οι δημόσιες και ιδιωτικές εταιρείες παραγωγής ενέργειας οδηγήθηκαν σ' αυτή την απόφαση για διάφορους λόγους. Λόγω της συνεχούς ανάπτυξης η ζήτηση για ηλεκτρισμό αυξανόταν 7 % το χρόνο, η τιμή των μετοχών τους αυξανόταν και οι ίδιες οι μετοχές τους ήταν περιζήτητες. Το κόστος παραγωγής ηλεκτρισμού έπεφτε ενώ οι τιμές που πλήρωναν οι καταναλωτές (καθορισμένες από ημιδημόσιες επιτροπές) παρέμεναν σταθερές. Έτσι οι εταιρείες είχαν πολλά διαθέσιμα κεφάλαια και συντηρούσαν την υψηλή ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας με διαφημίσεις για χρήση ηλεκτρικών συσκευών και απόλυτα ηλεκτροποιημένων σπιτικών (ηλεκτρική κεντρική θέρμανση). Οι ημιδημόσιες επιτροπές που ελέγχαν τις βιομηχανίες παραγωγής ηλεκτρισμού τους επέτρεπαν να καθορίσουν τις τιμές του ηλεκτρικού πάνω στη βάση των κεφαλαιουχικών εξόδων (κτίρια, καυστήρες, αντιδραστήρες κλπ) και όχι με βάση τα έξοδα λειτουργίας (καύσιμα). Έτσι αν επενδύαν σε εργοστάσια που θα ήταν πιο ακριβά στην κατασκευή τους θα κέρδιζαν περισσότερο! Αυτό δημιούργησε μια προτίμηση για τα πυηρνικά εργοστάσια γιατί στα εργοστάσια που έκαιγαν κάρβουνο τα καύσιμα κάλυπταν ένα πολύ ψηλότερο ποσοστό των εξόδων απ' ότι στα πυρηνικά. Μεγαλύτερο κόστος κατασκευής λοιπόν σήμαινε περισσότερα κέρδη, μεγαλύτερα μερίσματα και έτσι ευκολία δανεισμού! (Η οικονομική κατάσταση μιας εταιρείας ρυθμίζει τα επιτόκια που πληρώνει).

Έτσι ενώ το 1965 τα πυρηνικά εργοστάσια παρήγαγαν 926 Μεγαβατώρες, το 1977 (εργοστάσια που παραγγέλθηκαν την δεκαετία του '60 και κτίστηκαν στη δεκαετία του '70) έφτασαν τις 47.000 Μεγαβατώρες. Την ανάπτυξη αυτή βοήθησε και το κράτος με διάφορους τρόπους όπως άμεση συνεισφορά στα έξοδα ανέγερσης των αντιδραστήρων, δωρεάν καύσιμα (ουράνιο) για πέντε χρόνια, επιπλέον είχε αναλάβει όλα τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης

Επίσης υπήρχαν έμμεσες κρατικές παροχές όπως πολύ χαμηλές τιμές (λιγότερο από ό,τι κόστιζε στην κυβέρνηση) για επανεπεξεργασία του χρησιμοποιημένου καύσιμου, ψηλές τιμές αγοράς του υποπροϊόντος πλουτώνιου για χρήση σε πυρηνικά όπλα. Επιπλέον δεν είχε καθοριστεί το κόστος για αποθήκευση των απόβλητων μιας και ακόμα δεν έχει βρεθεί ασφαλής τρόπος αποθήκευσης.

Υπήρχε επίσης κρατική εγγύηση για αποζημίωση σε περίπτωση σοβαρού ατυχήματος σε πυρηνικό αντιδραστήρα.

ΑΛΛΑΓΗ ΣΚΗΝΙΚΟΥ

Στη δεκαετία του 1970 με τον πετρελαϊκό αποκλεισμό αυξήθηκε κατακόρυφα ο πληθωρισμός που χτύπησε ιδιαίτερα τα κεφαλαιοβόρα πυρηνικά εργοστάσια (που ήδη μαστίζονταν από υποεκτιμήσεις του κόστους). Έτσι σε μια μελέτη για 8 πυρηνικά εργοστάσια το 1965 βρέθηκε ότι το τελικό κόστος υπερέβαινε το προυπολογισθέν από 11 % ως 240 % (το φτηνότερο 18 εκατομμύρια και το ακριβότερο 134 εκατομμύρια δολλάρια). Στο κόστος συμπεριλαμβάνονταν άμεσες κρατικές επιδοτήσεις μεταξύ 10 % και 89 % του συνολικού κόστους.

Το 1975 μια άλλη μελέτη για 8 πυρηνικά εργοστάσια που μόλις είχαν αποπερατωθεί διαπίστωνε ότι το τελικό κόστος υπερέβη τον αρχικό υπολογισμό μεταξύ 58 % και 168 %. (Το κόστος κυμαινόταν μεαξύ 276 και 539 εκατομμυρίων δολλαρίων).

Το 1974 η αύξηση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας ήταν μηδενική και οι προβλέψεις για τις μακροχρόνιες τάσεις τοποθετήθηκαν στο 3,5 - 4 % τον χρόνο από 7 % προηγουμένως. Από την αρχή της δεκαετίας του 1970 είχε αρχίσει η κατακόρυφη αύξηση του κόστους παραγωγής μιας κιλοβατώρας ηλεκτρισμού. Μερικές εταιρείες για πρώτη φορά σε 100 χρόνια δεν πλήρωσαν μέρισμα απ' τα κέρδη στους μετόχους γιατί έπεσαν τα κέρδη τους. Η πρόβλεψη για μειωμένη ζήτηση ηλεκτρισμού σήμαινε ότι τα κέρδη των εταιρειών δεν θα αυξάνονταν τόσο όσο παλιότερα και έτσι θα έπεφτε η τιμή των μετοχών. Οι μεγαλοεπενδυτές δεν ενδιαφέρονταν πλέον για τις μετοχές των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού.

Λόγω μειωμένης ζήτησης έπεσαν πράγματι οι τιμές και έπρεπε να πωληθούν περισσότερες μετοχές απ' ό,τι πλαιότερα για να εξοικονομηθεί το ίδιο κεφάλαιο για καινούργιους σταθμούς παραγωγής. Η οικονομική κατάσταση των εταιρειών ήταν τόσο άσχημη (τα συνολικά δάνεια των ηλεκτρικών εταιρειών έφταναν τα 60 δισεκατομμύρια δολλάρια το 1973 από 40 το 1969) που αυξήθηκε το επιτόκιο που μπορούσαν να δανείζονται , κάνοντας έτσι τον καινούργιο δανεισμό απαγορευτικό.

Λόγω της μειωμένης ζήτησης ηλεκτρισμού οι καινούργιοι σταθμοί παραγωγής δεν ήταν αναγκαίοι. Πολλοί σταθμοί στο στάδιο της ανέγερσης ή του σχεδιασμού δε μπόρεσαν να αποπερατωθούν. Στις περιοχές που ακόμα υπήρχε αυξημένη ζήτηση ηλεκτρισμού συνέφερε η ανέγερση συμβατικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού (κάρβουνο) λόγω ακριβώς του χαμηλότερου κεφαλαιουχικού κόστους (απαιτούσαν μικρότερα δάνεια). Οι δε ημιδημόσιες επιτροπές καθορισμού των τιμών κατανάλωσης του ηλεκτρικού επέτρεψαν αυξήσεις βασισμένες στις τιμές των καυσίμων (πετρελαίου, άνθρακα κλπ) που αφαίρεσαν ένα ακόμα αβαντάζ των πυρηνικών.

Έτσι το 1974 ματαιώθηκαν 170.000 Μεγαβάτ από τα προγραμματισμένα 360.000 Μεγαβάτ και οι πυρηνικοί σταθμοί αντιπροσώπευαν τα 2/3 των ματαιώσεων. Οι παραγγελίες για νέα πυρηνικά εργοστάσια από 35 το1973 έπεσαν σε 3 το 1976 και 4 το 1977.

ΚΑΡΒΟΥΝΟ ΚΑΤΑ ΟΥΡΑΝΙΟΥ

Διάφοροι υπολογισμοί που έχουν γίνει συγκρίνοντας το κόστος της κιλοβατώρας μεταξύ των πυρηνικών σταθμών και σταθμών που καίνε κάρβουνο έδειξαν ότι το 1975 το κόστος από τους πυρηνικούς σταθμούς ήταν 36 % ανώτερο των συμβατικών. Μια πιο πρόσφατη μελέτη αναφέρει ότι η πυρηνική είναι λόγο φτηνότερη από τη συμβατική ενέργεια. Τα αποτελέσματα αυτά εξαρτώνται όμως από τα δείγματα των εργοστασίων που χρησιμοποιούνται και τις υποθέσεις για την αποδοτικότητα του κάθε εργοστάσιου.

Οι μεγάλοι χρόνοι ανέγερσης και οι φανταστικές υπερβάσεις του προυπολογισθέντος κόστους οφείλονται όχι μόνο στον πληθωρισμό και τα αυξημένα εργατικά αλλά και στην ανικανότητα των προμηθευτών να παραδώσουν έγκαιρα και με πλήρεις προδιαγραφές τα αναγκαία υλικά καθώς επίσης και τα καινούργια μέτρα ασφάλειας και τοποθεσίας (μακριά από κατοικημένες περιοχές, σε μη σεισμικές ζώνες κλπ) που επέβαλε το αντιπυρηνικό κίνημα.

Η αποδοτικότητα του κάθε εργοστασίου είν' ο όρος μεταξύ των παραγώμενων κιλοβάτ ανά έτος προς τα σχεδιασμένα κιλοβάτ του εργοστασίου. Για τα πυρηνικά εργοστάσια είναι ιδιαίτερα χαμηλός. Ως το 1975 ήταν 55 % (ενώ για τους σταθμούς που καίνε άνθρακα 69 %). Τα πυρηνικά εργοστάσια φτάνουν τη μέγιστη αποδοτικότητά τους (περίπου 65 %) μεταξύ του 4ου και 7ου χρόνου λειτουργίας ενώ οι σταθμοί που καίνε κάρβουνο από την έναρξη της λειτουργίας τους ως τα 12 και παραπάνω χρόνια. Μετά, και για τους δυο μειώνεται αλλά για τα πυρηνικά η αποδοτικότητα πέφτει στο 40 % ενώ στα συμβατικά στο 55 %.

Τα πυρηνικά εργοστάσια είναι πλέον οικονομικά στο μέγεθος 1000 ως 1200 μεγαβάτ ενώ τα συμβατικά μεταξύ 600 και 800. Τα μικρότερα συμβατικά εργοστάσια είναι πιο αξιόπιστα. Η επιδιόρθωση βλαβών στα πυρηνικά είναι πολύπλοκη, χρονοβόρα και πολύ δαπανηρή υπόθεση λόγω της ραδιενέργειας που υπάρχει στο εσωτερικό των αντιδραστήρων. Επιπλέον αν και τα λειτουργικά έξοδα είναι λιγότερα για τα πυρηνικά εργοστάσια το κόστος του ουράνιου αυξάνεται σταθερά τα δε κοιτάσματα του ουράνιου είναι και αυτά περιορισμένα.

ΤΟ ΑΔΗΛΟ ΚΟΣΤΟΣ

Υπάρχουν επιπλέον άδηλες δαπάνες που δεν φαίνονται πουθενά στο κόστος ανά κιλοβατώρα. Το αμερικάνικο κράτος είχε ξοδέψει 5 δισεκατομμύρια δολλάρια ως το τέλος του 1974 για έρευνα και ανάπτυξη πυρηνικών αντιδραστήρων για την παραγωγή ενέργειας. Το 1972 υπολογίστηκε ότι τα έξοδα για έρευνα και ανάπτυξη θα πρόσθεταν 0,7 σέντς ανά κιλοβατώρα στο κόστος ηλεκτρισμού από πυρηνικούς σταθμούς (4 σεντς/κιλοβατώρα).

Σύμφωνα με το νόμο Πράις-Άντερσον του 1957 η πυρηνική βιομηχανία είναι υπεύθυνη να πληρώσει μόνο ως 560 εκατομμύρια σε περίπτωση πυρηνικού ατυχήματος. Πρόσφατοι υπολογισμοί του κράτους θέταν το ύψος των καταστροφών από ένα σοβαρό πυρηνικό ατύχημα στα 40,5 δισεκατομμύρια δολλάρια. Αν οι εταιρείες ήταν αναγκασμένες να πληρώνουν ασφάλιστρα για να καλύψουν πιθανές καταστροφές του ύψους αυτού, το κόστος ανά κιλοβατώρα θα διπλασιαζόταν.

Υπάρχουν δε οι μειωμένες τιμές σε σχέση με το πραγματικό κόστος που ζητά η κυβέρνηση για τον εμπλουτισμό του ορυκτού ουρανίου που και αυτό είναι μια μορφή κρατικής επιδότησης. Όταν το πυρηνικό καύσιμο καταναλωθεί πρέπει να αφαιρεθεί απ' τον αντιδραστήρα και να σταλεί στο εργοστάσιο επανεπεξεργασίας όπου θεωρητικά ραφινάρεται το ουράνιο ώστε να επαναχρησιμοποιηθεί. Τρία εργοστάσια στις ΗΠΑ που ασχολούνταν με τη διαδικασία αυτή έκλεισαν ή ποτέ δεν άρχισαν να λειτουργούν εξαιτίας των δυκολιών στην επεξεργασία των πολύ ραδιενεργών ουσιών. Ένα από τα τρία έχει τόσο μολύνει τα νερά της γύρω περιοχής ώστε υπολογίζεται ότι θα χρειαστούν 660 εκατομμύρια δολλάρια για να "καθαριστεί". ΣΤις ΗΠΑ υπάρχουν τώρα μόνο κρατικά εργοστάσια επανεπεξεργασίας. Το εργοστάσιο της Μ. Βρετανίας στο Γουίντσκεηλ είχε ένα σοβαρό ατύχημα, ενώ ένα άλλο χτίζεται τώρα στη Δυτική Γερμανία όπου συναντά τη σθεναρή αντίσταση του αντιπυρηνικού κινήματος.

Τέλος υπάρχει το ζήτημα των ραδιενεργών απόβλητων. Ένας τόνος ατομικού καύσιμου δημιουργεί υγρά ραδιενεργά απόβλητα που κυμαίνονται από 40.000 μέχρι μερικές εκατοντάδες χιλιάδες γαλόνια. Το 1963 υπολογίστηκε ότι ως το 1995 θα υπάρχουν 2 δισεκατομμύρια γαλόνια υγρών ραδιενεργών απόβλητων για φύλαξη. Και τι φύλαξη; Απαιτείται σχεδόν αιώνια φύλαξη. Κάτι τέτοιο είν' αδύνατο να το εγγυηθεί οποιαδήποτε ανθρώπινη τεχνολογία οποιασδήποτε κοινωνία. Ήδη σε δεξαμενές που φυλάσσονται υγρά απόβλητα υπάρχουν διαρροές. Αυτές δεν είναι απλές δεξαμενές. Τα ραδιενεργά απόβλητα βράζουν από την ενέργεια που έχουν και έτσι απαιτούν ψυκτικές εγκαταστάσεις κυκλοφορίας, αντλίες κλπ που κι αυτές διατρέχουν κίνδυνο μόλυνσης. Έχει υπολογιστεί ότι οι υπηρεσίες που χρειάζονται μετά τον πυρηνικό σταθμό παραγωγής ηλεκτρισμού θα κόστιζαν μεταξύ 1,5 και 2 σεντς ανά κιλοβατώρα.

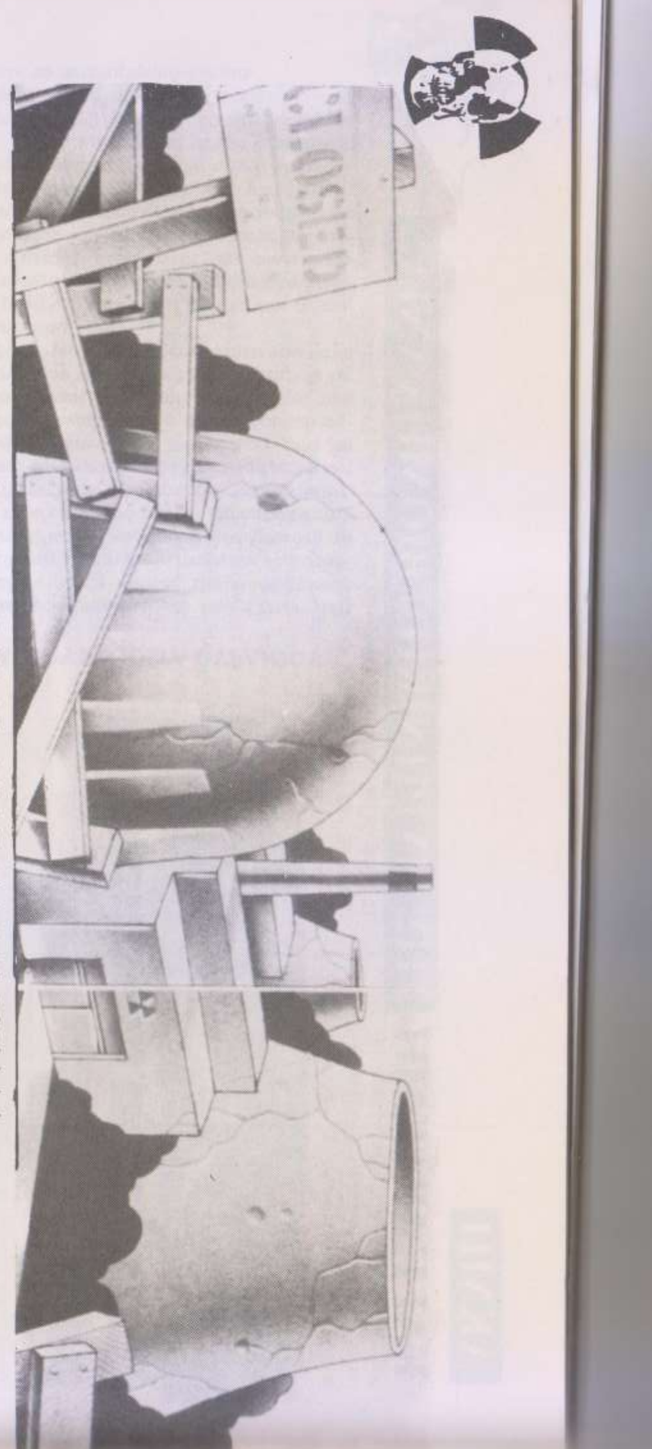
Τέλος φτάνουμε στο ζήτημα του παροπλισμού του πυρηνικού σταθμού. Στο τέλος της ζωής του που φτάνει τα 20 ή 30 χρόνια, δηλαδή όταν δεν θα συμφέρει πλέον η λειτουργία του λόγω της εσωτερικής ραδιενεργής μόλυνσης πρέπει να βρεθεί τρόπος να καθαριστεί. Και λέμε να βρεθεί γιατί ακόμα δεν έχει υπάρξει τέτοια περίπτωση. Φέτος ο πρώτος αντιδραστήρας στην Αμερική θα παροπλιστεί. Υπάρχουν υπολογισμοί που αναφέρουν ότι το κόστος παροπλισμού θα φτάσει το 10 με 15 % του κόστους ανέγερσης, αν και όλα αυτά είναι θεωρητικά γιατί κανείς δεν το έχει κάνει ποτέ.. Βέβαια το κόστος του παροπλισμού δεν το έχουν ποτέ υπολογίσει οι εταιρείες και θα το πληρώσουν οι μελλοντικοί καταναλωτές ηλεκτρισμού.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Το αντιπυρηνικό κίνημα στις ΗΠΑ έχει κατακτήσει το δικαίωμα να παρεμβαίνει στη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων για τα νέα πυρηνικά εργοστάσια και να αναγκάσει τις εταιρείες να ετοιμάσουν μια Δήλωση Περιβαλλοντολογικών Επιπτώσεων, όπως απαιτείται από οποιαδήποτε άλλη Βιομηχανία, για τα νέα εργοστάσια. Έτσι ο χρόνος έκδοσης αδείας και ανέγερσης εως τη λειτουργία έχει φτάσει τα 10 με 12 χρόνια, μια περίοδο αρκετά μεγάλη ώστε να μην μπορεί να προβλέψει τη ζήτηση ηλεκτρικού στο τέλος της. Σ' αυτό το χρόνο αυξάνονται τα επιτόκια στα δάνεια, χρειάζονται καινούργια κεφάλαια λόγω του πληθωρισμού και της αύξησης των εργατικών και έτσι οι εταιρείες ηλεκτρικού δεν μπορούν πλέον να προβλέψουν το τελικό κόστος των πυρηνικών εργοστασίων τους. Αυτά τα τελευταία χρονικά διαστήματα έχουν σχεδόν σκοτώσει την πυρηνική ενέργεια στις ΗΠΑ.

Η πυρηνική βιομηχανία όπως είδαμε μαστίζεται από πολλά προβλήματα. Τα έξοδα ανέγερσης αυξάνονται, η αποδοτικότητα των αντιδραστήρων είναι χαμηλή και δεν είναι αξιόπιστα. Το πραγματικό λειτουργικό κόστος αν συνυπολογιστούν όλες οι φανερές και κρυφές κρατικές επιδοτήσεις είναι 25 % ως 200 % πάνω απ' το σημερινό. Η πυρηνική βιομηχανία αντιμετωπίζει προβλήματα χρηματοδότησης και επιπλέον το αντιπυρηνικό κίνημα την έχει αναγκάσει να πληρώνει πολλές απ. τις δαπάνες που πριν τις φόρτωνε στον πληθυσμό και συνεχίζει τις προσπάθειες προς αυτήν την κατεύθυνση. Έτσι η ανάπτυξη της πυρηνικής βιομηχανίας στις ανεπτυγμένες δυτικές χώρες είναι σχεδόν μηδενική.

Π.Χ.

Νάταν "κιτρινισμός"; Όχι! Νάταν έλλειψη δεοντολογίας; Όχι! Ήταν, είναι και θα είναι απλά: "καγκεμπίτες".

Βλέποντας τη στάση του "Ριζοσπάστη" τις μέρες του ατυχήματος του Τσερνομπίλ, μόνο μ' ανοιχτό το στόμα μπορεί να μείνει κανείς για τη γνώμη πούχουν αυτοί οι άνθρωποι για τη νοημοσύνη μας. Αφού τις δυο πρώτες μέρες προσπαθούσε να υποβιβάσει και να κάνει το θέμα ανύπαρκτο, καταχωρώντας την είδηση στην τελευταία σελίδα σε 4-5 σειρές, όταν έγινε κεντρικό θέμα, ο Ριζοσπάστης ανακάλυψε και πάλι τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό και τη δυτική προπαγάνδα, πίσω απ' όλα. Το στυλ των άρθρων του ήταν: ... Ραδιενέργεια ποια ραδιενέργεια; Ατύχημα; ε! έγινε, τώρα τι να κάνουμε; Για τους Πέρσιγκ-Κρουζ γιατί δε μιλάτε; Κασσάνδρες πανικοβάλλεται τον κόσμο, τα λέτε για να ξεχάσουμε την Α.Τ.Α. και τη Γ.Σ.Ε.Ε. κ.ά.

Κι όταν άρχισε να τους κράζει ο Μασσαβέτας ή και οι ίδιοι οι Κνίτες, τότε παραδέχτηκαν επιτέλους ότι έγινε το ατύχημα, και πήραν και συνέντευξη από 4 ειδικούς επιστήμονες για να "ενημερώσουνε" κι αυτοί τον κόσμο.

Ο ένας είπε για τη ραδιενέργεια: "ναι σώζει ζωές" (Κυρ. Στριγκάρης 11-5-86), ο άλλος ότι "υπονομεύουν τις προσπάθειες για μέτρα οι διεθνείς ιμπεριαλιστικοί οργανισμοί με ηγέτη τις ΗΠΑ" (Γ. Πρωτονοτάριος 11-5-86), ο τρίτος ότι πανικοβάλλουν τον κόσμο για να τον αποπροσανατολίσουν απ' το πρόβλημα των στρατιωτικών εξοπλισμών (Π. Κρητίδης) κι ο τέταρτος (Ν. Κατσαρός) είπε ότι η Σοβιετική Ένωση παλεύει για τον πυρηνικό αφοπλισμό και την κατάργηση των πυρηνικών όπλων. Σ' αυτό το πνεύμα κινήθηκε όλες τις μέρες ο Ριζοσπάστης: 1) Απαραίτητη η πυρηνική ενέργεια. 2) Δουλειά της CIA η όλη υπόθεση. 3) Παλεύουμε ενάντια στα πυρηνικά όπλα.

Ούτε λόγος για κατάργηση των πυρηνικών αντιδραστήρων, ούτε λόγος για την εγκληματικότητα της παράλογης ανάπτυξης της πυρηνικής εποχής, ούτε λόγος για την υποταγή των ανθρώπινων αναγκών στις αξίες του κέρδους και του εμπορεύματος και της σύνδεσης τους με τα οικοδομούμενα "πυρηνικά κράτη". Ως κι ο Γκορμπατσώφ κρατούσε καλύτερη στάση απ' αυτούς μιας κι έβλεπε πως δεν πείθει κανένα η σοσιαλιστική αναγκαιότητα να πεθαίνεις ραδιενεργός. Με τη στάση του Ριζοσπάστη δεν θάταν περίεργο (όπως είπε κι ο Βότσης) να βλέπαμε καραβάνια Κνιτών να ξεκινάνε εκδρομές για το Τσερνομπίλ για να φανεί πως δεν υπάρχει κίνδυνος. Ακόμα κι όταν το θερμόμετρο της αγωνίας είχε φτάσει στο κατακόρυφο κι όλη η Ελλάδα παραμίλαγε αγοράζοντας ΝΟΥΝΟΥ, βγάλαν εκείνο τον ανεπανάληπτο "Κυριακάτικό" τους με την ένδειξη "αποκαλυπτικό" και τίτλο: "ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ". Ε! Είπαμε κι εμείς φαίνεται το παίζουν έξυπνα. Μπρος στην κατακραυγή γίνανε κάπως υπεύθυνοι. Λάθος όμως. Στον υπότιτλο έγραφε: από τις βάσεις θανάτου των ΗΠΑ στην Ελευσίνα, Λαγκαδά, Κιλκίς, Σούδα, Γιανιτσά κλπ. Τι να πει κανείς;

Ως και γι' αυτούς που αντέδρασαν είχε "αποψάρα" και θέση ο "Ρ". Μια ζωή για τον "Ρ" οι διαφωνούντες (π.χ. Μασσαβέτας, Βότσης, οικολόγοι, πρωτοβουλίες αντιπυρηνικές κλπ.) είναι δεξιοί, οι αντιπυρηνικοί διαδηλωτές είναι "προβοκάτορες με γνωστούς ρόλους" και η αλήθεια είναι οι ανακοινώσεις της κάθε κεντρικής επιτροπής τους ή του κάθε Φαράκου τους.

Τελειώνοντας θάπρεπε ν' αναφέρουμε και το ρόλο που έπαιξε και η "ΠΡΩΤΗ". Αυτή η εφημερίδα ήρθε να καλύψει το κενό του "Έθνους" που έγινε ξεκάθαρο ότι χάθηκε για πάντα για το ΚΚΕ. Απ' την εμφάνιση της σαν εφημερίδα μέχρι και τη θεματολογία της είναι φανερό πως ήθελε ν' αγγίξει ένα πλατύτερο φάσμα κόσμου απ' αυτόν του ΚΚΕ. Καντεμιά όμως! Έπεσε πάνω στο Τσερνομπίλ, και βάζοντας για πρωτοσέλιδους τίτλους αυτούς της "Πράβδας", ξεσκεπάστηκε κι απέδειξε το ρόλο της προτού προλάβει να καθιερωθεί.

Όλ' αυτά βέβαια ήταν ένα ελάχιστο κομματάκι της τεράστιας εκστρατείας παραπληροφόρησης κι εφησυχασμού που εξαπολύθηκε κείνες τις μέρες από T.V. - ράδιο - "υπεύθυνους" - "ψεύτες" - "φραουλάκηδες καθηγητές" - "Παντογνώστες πρωθυπουργούς" - σ' όλο τον κόσμο για να μην εξαπλωθεί το αντιπυρηνικό κίνημα, για να μην απαιτήσουμε το δικαίωμά μας στη ζωή...

Τ.Γ.

Το "ατύχημα" στο Τσερνομπίλ απέδειξε τα αποτελέσματα της "ειρηνικής χρήσης" της πυρηνικής ενέργειας. Μας έδειξε ότι η Βόρεια και η Νότια Ευρώπη δοκιμάστηκαν το ίδιο από το "ατύχημα" στο Τσερνομπίλ.

Μετά το Θρη Μάιλς Άιλαντ και το Τσερνομπίλ ανέδειξε προβλήματα που πλήττουν όχι μόνο τον Αμερικάνικο Ιμπεριαλισμό και το νέο ρεβιζιονισμό της Σοβιετικής Ένωσης και τους λαούς τους αλλά έχουν επιπτώσεις σε μεγάλα τμήματα της υδρογείου.

Παρ' όλα αυτά η Χούντα της Τουρκίας -όπως ανακοίνωσε ο Οζάλ- αποφάσισε την εγκατάσταση δύο πυρηνικών εργοστασίων στην Τουρκία. Στην **Akkyuym** έχουν αρχίσει οι εργασίες κατασκευής του εργοστασίου και για την **Sinop** έχουν πάρει απόφαση για την κατασκευή του.

Αποτέλεσμα αυτής της απόφασης θα είναι η μεγαλύτερη εξάρτηση του Τούρκικου λαού από τους Αμερικάνους Ιμπεριαλιστές και τους ντόπιους υποστηρικτές τους.

Φαίνεται ότι πιστεύουν οι αρχές της Χούντας, ότι τα όπλα που έχουν δεν τους φτάνουν για να παίζουν το ρόλο του χωροφύλακα στη Μέση Αντολή και τη Μεσόγειο γι αυτό χρειάζονται τα πυρηνικά εργοστάσια.

Στον πλανήτη μας υπάρχουν εκατομμύρια που πεθαίνουν από την πείνα και αυτές οι δυνάμεις, στο όνομα της προόδου προωθούν την τεχνολογία που σκοτώνει.

Το όνομα αυτής της τεχνολογίας δεν μπορεί να είναι "προόδου σιωπής".

Θα τους θυμίσουμε άλλη μια φορά ότι οι λαοί της γης δεν θα τους αφήσουν να προωθούν τη "σιωπή της δολοφονίας" τους. Και στο τέλος θέλουμε να υψώσουμε τη φωνή μας για να πούμε ότι ούτε στην Τουρκία ούτε σε όποια χώρα της γης δεν θα περάσουν τα πυρηνικά δύσης και ανατολής.

Αγωνιστές του
DEVRIMCI,YOL

ΙΧΝΗ ΑΠΟ ΚΑΡΚΙΝΟ ΑΙΩΡΟΥΝΤΑΙ

ΠΑΝΩ ΑΠ΄ ΤΟΝ ΚΑΘΕΝΑ ΜΑΣ

Κι όμως δεν είμαστε υπερβολικοί... Μια και στη φυσική ραδιενεργό ακτινοβολία έχει προστεθεί η ραδιενέργεια και των πυρηνικών δοκιμών και των πυρηνικών εργοστασίων και των διαρροών που συχνά συμβαίνουν σ' αυτά, και των "ατυχημάτων" που είναι πιθανόν να γίνουν μόνο "μια φορά στα 100.000 χρόνια", και των αποβλήτων και, και, και...

Πιστεύουμε ότι επιτέλους φθάσαμε στο πολυπόθητο σημείο όπου ο αέρας, το νερό, η γη, τα δέντρα, τα ψάρια και τα υπόλοιπα είδη του ζωικού βασιλείου να είναι πλέον αρκετά μολυσμένα έτσι ώστε καθένας από το θαυμαστό ανθρώπινο είδος να μη μείνει παραπονούμενος.

Κάπου εδώ όμως θα πρέπει μάλλον να αφήσουμε την ειρωνεία και τον αυτοσαρκασμό, μια και το θέμα είναι τόσο σοβαρό όσο και η ζωή μας.

Τι σημαίνει ότι η ραδιενέργεια είναι επικίνδυνη για τον άνθρωπο;

Οι μορφές ακτινοβολίας των ραδιενεργών σωμάτων ονομάζονται "ιονίζουσες ακτίνες", γιατί μπορούν να μετατρέψουν ηλεκτρικά ουδέτερα σωματίδια, σε ιόντα δηλαδή σε σωματίδια ηλεκτρικά φορτισμένα. Αυτό πιο απλά σημαίνει ότι όταν οι ιονίζουσες ακτίνες πλήξουν τους ανθρώπινους ιστούς διαρρηγνύουν και τραυματίζουν τα άτομα των κυττάρων.

Πιο συγκεκριμένα μπορούμε να διακρίνουμε δυο τύπους επιπτώσεων της ραδιενέργειας:

— τις σωματικές, οι οποίες εκδηλώνονται στο σύνολο ή σ' ορισμένα μόνο όργανα του ανθρώπινου οργανισμού.

— τις γενετικές, οι οποίες εμφανίζονται στους απογόνους των ακτινοβολημένων ατόμων.

Οι σωματικές βλάβες μπορούν να εμφανιστούν είτε μερικές ώρες ή μερικούς μήνες αργότερα, είτε μετά την πάροδο μερικών έως δεκάδων χρόνων. Τέλος οι βλάβες από ακτινοβολία είναι δυνατόν να εμφανιστούν σ' όλο τον ακτινοβολημένο πληθυσμό ή μόνο σε κάποιους από το σύνολο που εκτέθηκε σε ακτινοβολία του ίδιου μεγέθους. Στην πρώτη περίπτωση μπορούμε να ονομάσουμε τις επιπτώσεις τυχαίες ή "στοχαστικές".

Αν η βλάβη είναι καταστροφική, το κύτταρο που δέχτηκε την ακτινοβολία, πεθαίνει. Αν η βλάβη είναι μικρότερου μεγέθους, το κύτταρο είναι δυνατόν να ζήσει για πολύ καιρό ακόμη. Και όχι μόνο αυτό, αλλά είναι δυνατόν να διαιρεθεί και να δημιουργήσει άλλα κύτταρα. Δυστυχώς όμως τα καινούργια αυτά κύτταρα θα φέρνουν πάνω τους τη βλάβη που το κύτταρο, από το οποίο προέρχονται, είχε υποστεί.

Συγχρόνως, έχει δειχτεί ότι η βλάβη που δεν αποδεικνύεται μοιραία για τα κύτταρα κάποιων συγκεκριμένων ανθρώπινων ιστών, είναι πιθανόν, περισσότερο επικίνδυνη — μιας και μετά από κάποια περίοδο χρόνων, ένα μόνο τραυματισμένο κύτταρο μπορεί να δημιουργήσει καρκίνο ή λευχαιμία.

Ακόμα δεν είναι γνωστό τι είδους βλάβη προκαλεί η ιονίζουσα ακτινοβολία, έτσι ώστε να δημιουργείται καρκίνος 5, 10, 15 ή 20 χρόνια αργότερα. Από την ιονίζουσα ραδιενέργεια είναι δυνατόν να παρουσιαστούν τραυματισμοί σε μεγάλη ποικιλία τύπων και βαθμών. Ίσως μόνο ένας ή ελάχιστοι απ' αυτούς ν' ανήκουν σ' εκείνο το είδος, το οποίο τελικά θα δημιουργήσει καρκίνο.

Η λανθάνουσα περίοδος για τη λευχαιμία είναι γύρω στα πέντε χρόνια, για τον καρκίνο του θυρεοειδούς δεκατρία. Για κάποιες άλλες μορφές καρκίνου ο "χρόνος επώασης" δεν έχει ακόμα προσδιοριστεί αν και έχουν προταθεί περίοδοι 20 και παραπάνω χρόνων.

Παρόλα αυτά όμως στο Ναγκασάκι και τη Χιροσίμα, συνεχίζονται 20 χρόνια μετά τον βομβαρδισμό με σχεδόν αμείωτους ρυθμούς να εμφανίζονται θύματα οξείας λευχαιμίας

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΖΩΝΤΑΝΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Ο πυρήνας θεωρείται το πιο ευαίσθητο και βασικό σημείο του κυττάρου. Και πιο συγκεκριμένα τα χρωμοσώματα, που ως γνωστόν περιέχουν όλες τις πληροφορίες των δραστηριοτήτων των κυττάρων.

Όταν η ραδιενέργεια επιδράσει σε κάποιο χρωμοσώμα, υπάρχουν δυο κύριοι οδοί μέσω των οποίων το σύστημα πληροφοριών του κυττάρου μπορεί να μεταβληθεί σε μόνιμη βάση, τη μετάλλαξη και τη διάλυση. Τα γονίδια είναι ενότητες πληροφοριών μέσα στο χρωμόσωμα, κύρια αποτελούμενα από το **D.N.A.** Η ραδιενέργεια μ π ο ρ ε ί να μετατρέψει τη χημική σύσταση ενός μόνο γονιδίου, έτσι ώστε το γονίδιο να δρα ανώμαλα από εκεί και έπειτα, τροφοδοτώντας το κύτταρο με λάθος κατευθύνσεις και οδηγίες. Όταν αυτό το κύτταρο διαιρεθεί, το μεταλλαγμένο γονίδιο είναι δυνατόν ν' αναπαραχθεί στα επόμενα κύτταρα.

Η ραδιενέργεια μπορεί να μεταβάλλει και διαφορετικά το πληροφοριακό σύστημα του κυττάρου (σχήμα 6-72). Όταν η ραδιενέργεια αποκόψει από το κύριο σώμα ένα από τα δυο άκρα του χρωμοσώματος, αυτό το κομμάτι δεν έχει πια κεντρομέριο. Τ' αποτέλεσμα είναι ότι αυτό το κομμάτι χάνεται στην επόμενη κυτταρική διαίρεση. Το χαμένο αυτό κομμάτι περιέχει δεκάδες ως εκατοντάδες γονίδια μέσα του, τα οποία δεν μεταβιβάζονται στα καινούργια κύτταρα. Αν χαθούν πολλά σημαντικά γονίδια, τότε το κύτταρο πεθαίνει. Αν όμως οι απώλειες είναι μικρότερες, το κύτταρο επιβιώνει αλλά διαμορφώνεται σε καρκινική εστία.

Τέλος, είναι πλέον γνωστό και αποδεδειγμένο ότι ο κίνδυνος εμφάνισης καρκίνου είναι ανάλογος με την ποσότητα της ραδιενέργειας, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει την ύπαρξη μιας ασφαλούς δόσης ραδιενέργειας.

Επίσης ο τύπος του καρκίνου είναι ανάλογος με το όργανο που δέχτηκε την ακτινοβολία.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ

Οι ραδιενεργές βλάβες στα γενετικά κύτταρα έχουν πολύ πιο εκτεταμένες επιπτώ-

σεις, από τη βλάβη που οδηγούν κάποιους άλλους τύπους κυττάρων στη λευχαιμία και τον καρκίνο. Οι αλλαγές στα χρωμοσώματα των κυττάρων των ωαρίων και σπερματοζωαρίων, μπορεί να μεταβιβαστούν σ' όλες τις επόμενες ανθρώπινες γενιές. Όταν αυτού του είδους τα χρωμοσώματα τραυματιστούν δεν υπάρχει κανένας, γνωστός στον άνθρωπο, τρόπος επανόρθωσης της βλάβης.

Ο τραυματισμός των χρωμοσωμάτων ωαρίων και σπερματοζωαρίων όταν βρίσκονται στην ωοθήκη και στους όρχεις αντίστοιχα, είτε με μετάλλαξη είτε με διάσπαση, μπορεί να μεταφερθεί σε κ ά θ ε κύτταρο του νέου ανθρώπου που θα γεννηθεί. Και ακόμα χειρότερα, όπως όλα τα κύτταρα του θα είναι μεταλλαγμένα, έτσι θα είναι και τα ωάρια ή τα σπερματοζωάρια του. Έτσι ώστε η αρχική βλάβη να παραμένει και στις επόμενες γενιές.

Ευτυχώς, που μερικές μεταβολές έχουν τόσο ολέθριες επιπτώσεις έτσι ώστε είτε να μην είναι δυνατή η γονιμοποίηση, είτε αν αυτή επιτευχθεί, να αποβάλλεται το έμβρυο. Παρόλα αυτά όμως υπάρχουν άνθρωποι που υποφέρουν από σοβαρές ασθένειες, αποτελέσματα των μεταλλάξεων.

Μόλις τώρα αρχίζουμε να συνειδητοποιούμε ότι το ανθρώπινο είδος είναι δυνατό να ανεχθεί μόνο έναν ελάχιστο αριθμό επιπρόσθετων των φυσικών, μεταλλάξεων στα γονίδια και τα χρωμοσώματα. Αν βέβαια θέλουμε να συνεχίσουμε ν' αναπαραγόμαστε.

Αμέτρητοι είναι οι ειδικοί της γενετικής που προειδοποιούν καιρό τώρα την κοινωνία σχετικά με τον κίνδυνο που διατρέχει επιτρέποντας οποιαδήποτε ανάπτυξη που εισάγει οποιοδήποτε τύπο μετάλλαξης στον πληθυσμό. Είναι γνωστό ότι ένα σύνολο μεταλλάξεων οφείλεται στη φυσική ραδιενέργεια αλλά και σε άλλες αιτίες που ακόμα παραμένουν άγνωστες.

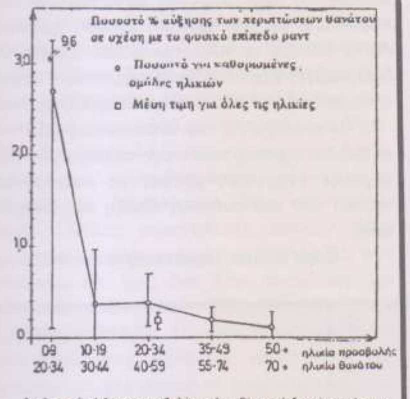
Σήμερα όμως, όπως υποστηρίζει και ο νομπελίστας της γενετικής, καθηγητής **Joshua Uderberg**, τα υπάρχοντα στάνταρντ για την τεχνητή ραδιενέργεια επιτρέπουν μόνο μια αύξηση 10% στο ρυθμό των μεταλλάξεων. Ο ίδιος θεωρεί ότι μια αύξηση της τάξης του 1%, που θα περιλαμβάνει το μέγιστο ανεκτό όριο γενετικών μεταλλάξεων, προκαλούμενες και από τη ραδιενέργεια αλλά και απ' όλα τα χημικά, είναι ήδη τεράστια.

Η πρόκληση βλαβών από τη φυσική ραδιενέργεια είναι παράλογο να μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το αντίστοιχο ποσοστό βλαβών από την τεχνητή ραδιενέργεια δεν κάνει κακό!!!

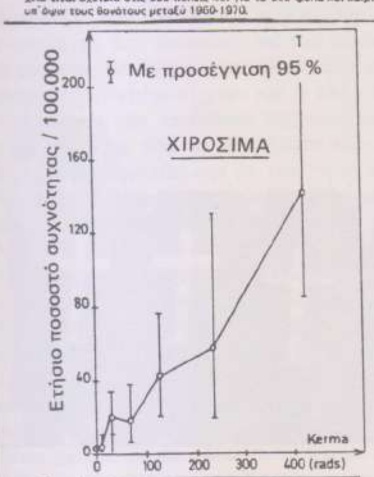
Τέλος, θα πρέπει να προσθέσουμε ότι οι πρόσφατες έρευνες αποδεικνύουν ότι ένα μεγάλο μέρος των πιο σοβαρών ανθρώπινων παθήσεων προκαλούνται από ανωμαλίες των γονιδίων σε συνδυασμό με περιβαλλοντολογικούς παράγοντες. Έτσι και

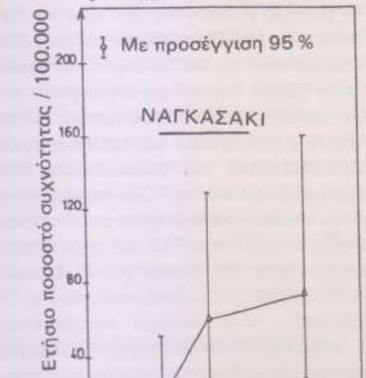

Συχνότητα εμφάνισης λευχαιμίας στους επιζήσαντες της έκρηξης της Α-βόμβας στη Χιροσίμα 1946-1970

Αναλογικοί κίνδυνοι προσβολής από ασθένειες (εξαιρείται η λευχαιμία) των επιζώντων από τις ατομικές βόμβες σε σχέση με την ηλικία τους την στιγμή της έκρηξης (ηλικία ακτινοβόλησης). Αυτά τα στοιχεία είναι σχετικά στις δύο πόλεις και για τα δύο φύλα και παίρνουν υπ' όψιν τους θανάτους μεταξύ 1960-1970.

Αριθμός των βέβαιων και πιθανών περιπτώσεων λευχαιμίας (όλων των μορφών) για 100.000 επιζήσαντες για την περίοδο Οκτώβρη 1950 - Σεπτέμβρη 1966 και για κάθε βομβαρδισμένη πόλη

γι' αυτόν το λόγο θα πρέπει να γίνει επανεκτίμηση και επανακαθορισμός των "επιτρεπτών" δόσεων ραδιενέργειας, κάτω από τον έλεγχο των πρόσφατων δεδομένων της γενετικής.

Ο άνθρωπος μπορεί ν' ακτινοβοληθεί από ραδιονουκλίδια που βρίσκονται έξω από το σώμα του (εξωτερική ραδιενέργεια) είτε μέσα στο σώμα του (εσωτερική ραδιενέργεια). Οι βιολογικές επιπτώσεις δεν παρουσιάζουν καμιά διαφορά, αν η ραδιενέργεια είναι εξωτερική ή εσωτερική, από τη στιγμή που έχει απορροφηθεί η ίδια ποσότητα ραδιενέργειας από κάποιο συγκεκριμένο όργανο του σώματος.

Ειδικότερα, οι ακτίνες βήτα, όταν το ραδιονουκλίδιο που τις ακτινοβολεί βρίσκεται έξω από το σώμα, δεν μπορούν εξ αιτίας των μικρών ταχυτήτων τους να προσβάλουν τα εσωτερικά όργανα. Ακόμα δεν είναι σε θέση να διαπεράσουν τους βαθύτερους ιστούς του δέρματος. Παρόλα αυτά όμως, η βλάβη στο δέρμα από μια τέτοια εξωτερική πηγή μπορεί να αποδειχτεί ιδιαίτερα σοβαρή.

Από την άλλη πλευρά, αν το ίδιο ραδιονουκλίδιο μπει μέσα στον οργανισμό με την κατανάλωση μολυσμένης τροφής ή νερού, και κατανεμηθεί ομοιόμορφα στους ανθρώπινους ιστούς, είναι δυνατόν όλα τα όργανα του σώματος να ακτινοβοληθούν απ' αυτό.

Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και στις ακτίνες Χ και στις ακτίνες γάμμα.

Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΑ ΟΡΓΑΝΑ

Τα ραδιενεργά στοιχεία, που παράγονται σ' έναν αντιδραστήρα συμπεριφέρονται σχεδόν όμοια με τα μη ραδιενεργά ισότοπά τους.

Κατ' αυτό τον τρόπο το ιώδιο-131 συμπεριφέρεται χημικά και βιολογικά όπως το ιώδιο, το οποίο συγκεντρώνεται κύρια στο θυρεοειδή για την παραγωγή της θυροξίνης.

Ορισμένα στοιχεία, τα οποία προσλαμβάνονται από το νερό και το φαγητό, δεν συγκεντρώνονται σ' έναν ορισμένο ιστό αλλά διασκορπίζονται σ' όλο το σώμα. Μια τέτοια πορεία έχει το ραδιοϊσότοπο του καισίου, το καίσιο-137.

Άλλο ένα σημαντικό στοιχείο είναι η χημική ομοιότητα μεταξύ στοιχείων. Το ποτάσιο π.χ., στοιχείο βασικό της κυτταρικής ζωής, ανήκει στην ίδια χημική ομάδα με το καίσιο. Αν π.χ. τα ψάρια που ζουν στο νερό με χαμηλή περιεκτικότητα ποτασίου, ακριβώς επειδή αυτό το συστατικό τους είναι απολύτως απαραίτητο, έχουν τη δυνατότητα να απορροφήσουν 1000 φορές αναλογικά περισσότερο απ' αυτό που υπάρχει. Το καίσιο απορροφάται με τον ίδιο περίπου μηχανισμό του ποτασίου. Αν λοιπόν συμβεί να υπάρχει το ραδιενεργό ισότοπο του καισίου, το

καίσιο-137, μπορεί κανένας πολύ εύκολα να φανταστεί τη ζημιά που θα προκληθεί στον τελικό καταναλωτή στην αλυσίδα τροφής, τον άνθρωπο.

Μια μορφή ραδιενέργειας, συνδεδεμένη με την πυρηνική ηλεκτρική ενέργεια, αξίζει ιδιαίτερης μνείας: η ραδιενέργεια άλφα. Οι σωματιδιακές ακτίνες άλφα, προσβάλλουν την ύλη τόσο εκτεταμένα έτσι ώστε να ξοδεύουν όλη τους την ενέργεια πριν καταφέρουν να εισχωρήσουν στους ιστούς.

Επίσης, οι ακτίνες άλφα είναι χειρότερες από τις υπόλοιπες ακτίνες, ανά ραντ που απορροφάται, κι αυτό φαίνεται και από τις βλάβες που επιφέρουν, συμπεριλαμβανόμενου και του καρκίνου του δέρματος.

Πολύ χειρότερη όμως είναι η εισπνοή νουκλιδίων που εκπέμπουν σωματίδια άλφα. Στην πραγματικότητα, αυτή είναι η πηγή των καρκίνων των πνευμόνων που παθαίνουν οι εργάτες των ορυχείων ουρανίου.

Τα θερμά σωματίδια, είναι πολύ μικρά, σαν σκόνη σωματίδια, που έχουν δημιουργηθεί από ουσίες που εκπέμπουν ακτίνες άλφα. Ένα απ' αυτά είναι το πλουτώνιο-239, που ονομάζεται κιόλας "το καύσιμο του μέλλοντος".

Τα θερμά αυτά σωματίδια ακριβώς επειδή είναι μια έντονη πηγή σωματιδίων άλφα είναι 10 ως 10.000 φορές πιο επικίνδυνα για τη δημιουργία καρκίνων.

Ειδικότερα, το πλουτώνιο-239, συνδυάζει την ιδιότητα του μεγα-παραγωγού καρκίνων, με μια ημι-ζωή 24.000 χρόνων. Αυτό λοιπόν το πλουτώνιο-239 μπορεί να δημιουργεί καρκίνο των πνευμόνων στους ανθρώπους για 100.000 με 200.000 χρόνια.

Η παραγωγή του πλουτώνιου-239 και η ευρεία χρήση του στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να αντιπροσωπεύσει την πιο ανήθικη πράξη του ανθρώπου.

Ένας ακόμα σημαντικότατος παράγοντας στη βλάβη από ραδιενέργεια, είναι η ηλικία. Έχει ήδη αποδειχθεί ότι τα έμβρυα είναι ασύγκριτα πιο ευαίσθητα στη δημιουργία λευχαιμίας και καρκίνων, σαν επιπτώσεις της ραδιενέργειας, από τους ενήλικους. Σε βαθμό ευαισθησίας ακολουθούν τα παιδιά, και ύστερα οι ενήλικες.

Στα έμβρυα επίσης, πέρα από την πιθανότητα δημιουργίας μελλοντικών καρκίνων, υπάρχει ο κίνδυνος βλάβης σε κάποια όργανα, αν ακτινοβοληθούν τους μήνες της οργανογένεσης.

Χαρακτηριστικά είναι τα στατιστικά αποτελέσματα από το Ναγκασάκι και τη Χιροσίμα που δίνονται στο διάγραμμα (σελίδα 135).

Δυστυχώς, επειδή οι επιπτώσεις της ραδιενέργειας πάνω μας όχι μόνο δε γίνονται αμέσως ορατές αλλά είναι δυνατόν να εμφανιστούν και μετά είκοσι χρόνια, μας καταλαμβάνει μια ψευδαίσθηση ασφάλειας — και βέβαια, κάτι τέτοιο, μέχρις ενός σημείου είναι φυσικό, μιας και έχουμε να κάνουμε μ' έναν εχθρό αόρατο, άοσμο, άγευστο και ύπουλο.

«καθημερινά» πυρηνικά ατυχήματα

Η εταιρία **Bantel Power Corporation**, που κατασκεύαζε έναν πυρηνικό αντιδραστήρα στο **Hope Creek** του **New Jersey** είχε αναθέσει την κατασκευή μιας ουσίας που χρησιμοποιόταν για επάλειψη των τσιμεντένιων τοιχωμάτων του εσωτερικού του αντιδραστήρα για εύκολο καθάρισμα και απομόλυνση του αντιδραστήρα, στην εταιρία **Con Chemical**. Ο διευθυντής ποιοτικού ελέγχου της εταιρίας αυτής ονόματι **Green** έκανε τεστ για να δει την ανθεκτικότητα της ουσίας αυτής στη ραδιενέργεια. Τα τεστ έδειξαν ότι η ουσία ξεφλουδάει πολύ πιο γρήγορα απ' ότι έπρεπε από το τσιμέντο. Με το ξεφλούδισμα θα έπεφτε στους σωλήνες και θα έφραζε το σύστημα ψύξεως. Ήταν το πρώτο πρόγραμμα που διεύθυνε ο **Green**. Είπε στο βοηθό του να φέρει φωτογραφικά υλικά από την αποθήκη. Ο βοηθός γυρίζοντας τον είδε να βάφει με σπρεϋ κομμάτια τσιμέντου που δεν είχαν υποβληθεί σε ραδιενέργεια. Ο **Green** είπε στον βοηθό του να φωτογραφίσει αυτά τα φρεσκοβαμμένα και μερικά άλλα που είχαν συμπληρώσει τις προδιαγραφές και αντικατέστησε τις φωτογραφίες των αποτυχημένων με αυτές. Όλα πήγαν καλά έως ότου απολύθηκε ο βοηθός και ένα χρόνο αργότερα πήγε στο **FBI** και πιάστηκε ο **Green**, που είπε ότι "έκανε ότι νόμιζε πως ήθελε η εταιρία". Καταδικάστηκε σε 3 χρόνια φυλακή. Αλλά συνάμα αποδείχτηκε πόσο σαθρό ήταν το σύστημα που άφηνε ποιοτικούς ελέγχους στις εταιρίες που προσπαθούσαν να πουλήσουν στην **Bechtel** και τις άλλες εταιρίες παραγωγής διάφορα προϊόντα και υλικά.

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΚΡΗΞΗ;

Το πυρηνικό εργοστάσιο Φέρμι 50 χιλιόμετρα έξω από το Ντητρόιτ, ήταν σχεδιασμένο να παράγει περισσότερο καύσιμο (πλουτώνιο) απ' ότι θα κατανάλωνε, έτσι ώστε να παύσει η εξάρτηση της πυρηνικής βιομηχανίας από τα λιγοστά αποθέματα (τότε) ουρανίου. Είχε αρχίσει να κατασκευάζεται το 1956 παρά την αντίθετη γνώμη της Επιτροπής για την Ασφάλεια των Αντιδραστήρων (ενός κρατικού οργάνου), γνώμη που αγνόησε η Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας. Ήταν ένα πειραματικό εργοστάσιο, και ποτέ ως τότε δεν είχε ξανακτιστεί άλλο τέτοιο σε τόσο μεγάλη κλίμακα (200.000 κιλοβάτ). Το ψυκτικό του πυρηνικού αντιδραστήρα ήταν υγρό νάτριο, ένα μέταλλο που σε επαφή με αέρα ή νερό εκρήγνυται. Το εργοστάσιο από την κατασκευή του είχε τρομερά προβλήματα. Οι κλειστοί σωλήνες που περιείχαν το καύσιμο φούντωσαν πολύ πιο γρήγορα απ' ότι έπρεπε και δεν υπήρχε κανονική ροή του ψυκτικού υγρού γύρω του. Έπρεπε να αντικατασταθούν όλοι ενώ είχε καταναλωθεί μόνο το 0,4% αντί του προδιαγραφέντος 3% του καύσιμου. Η αντικατάσταση είναι μια διαδικασία πολύπλοκη και χρειάστηκε ένα χρόνο. Όταν τέλεωσε ανακάλυψαν ότι το υγρό νάτριο είχε βουλώσει διάφορους σωλήνες και διαβρώσει τον γραφίτη που επιβράδυνε την πυρηνική αντίδραση. Αφού διορθώθηκαν αυτά χρειάστηκε να ξανακατασκευαστεί ο θόλος πάνω από τον αντιδραστήρα ώστε σε περίπτωση έκρηξης το καπάκι του αντιδραστήρα να μην εκτιναχθεί κατευθείαν πάνω του. Επίσης χάλασε ο μηχανισμός που μετακινούσε τα στοιχεία του καύσιμου (τους κλειστούς σωλήνες). Οι αντιδραστήρες όπου η

θερμότητα του νάτριου απορροφιόταν από νερό που γινόταν ατμός και κατόπιν δημιουργούσε ηλεκτρισμό σε ατμοστρόβιλους "έσταζαν" νάτριο κι ένας σχεδόν τινάχτηκε στον αέρα. Το καλοκαίρι του 1966 το εργοστάσιο Φέρμι είχε κοστίσει 120 εκατομμύρια δολάρια, παρά τους αρχικούς υπολογισμούς για 40-45 εκατομμύρια δολάρια. Είχε παράγει ηλεκτρικό αξίας 300 χιλιάδων δολαρίων και δεν είχε καν πλησιάσει τη σχεδιασμένη δυνατότητα παραγωγής. Στις 4 Οκτωβρίου του 1966 λειτούργησε ξανά ο αντιδραστήρας. Σιγά-σιγά αυξήθηκε η ένταση με την απόσυρση των ράβδων που απορροφούν τη ραδιενέργεια. Στις 5 Οκτωβρίου επιδιορθώθηκε μια χαλασμένη βαλβίδα και συνέχισε η αύξηση της έντασης. Το μεσημέρι χάλασε μια αντλία αλλά ενεργοποιήθηκε μια άλλη. Ο αντιδραστήρας είχε φτάσει το επίπεδο των 20.000 κιλοβάτ. Τότε εμφανίστηκαν διακυμάνσεις σε κάτι όργανα. Από αυτόματο χειρισμό άλλαξαν σε χειρωνακτικό έως ότου εξαφανίστηκαν. Επέστρεψαν στον αυτόματο στα 34000 κιλοβάτ αλλά εμφανίστηκαν ξανά οι διακυμάνσεις μαζί με πολύ υψηλές θερμοκρασίες σε ορισμένα σημεία της καρδιάς (που περιείχε το καύσιμο). Κάποιος παρατήρησε ότι οι ράβδοι ελέγχου ήταν τραβηγμένοι πιο έξω από ότι έπρεπε για το επιθυμητό επίπεδο λειτουργίας. Τότε χτύπησαν οι σειρήνες για έκλυση ραδιενέργειας κι αυτόματα κλείστηκαν τα τμήματα που υπήρχαν οι ενδείξεις, ευτυχώς χωρίς κανέναν μέσα. Σε απόσταση 50 χλμ. υπήρχαν όμως 2 εκατομμύρια άνθρωποι.

Υπήρξε κάποια διαρροή ραδιενεργών αερίων και τελικά αποφασίστηκε να "σβηστεί" ο αντιδραστήρας με την εισαγωγή έξι ράβδων ασφάλειας στην καρδιά του που απορρόφησαν τα νετρόνια και σταμάτησαν την αλυσιδωτή αντίδραση. Ο κίνδυνος όμως δεν είχε περάσει. Υπήρχαν ενδείξεις ότι μέρος του καύσιμου του πυρηνικού αντιδραστήρα είχε λιώσει. Υπήρχε δε η περίπτωση ότι αρκετό είχε λιώσει ώστε οποιαδήποτε προσπάθεια αφαίρεσης των κατεστραμμένων καυσίμων θα μετακινούσε και θα συγκέντρωνε το λιωμένο καύσιμο έτσι ώστε να συγκεντρωθεί η κρίσιμη μάζα που χρειαζόταν για μια μικρή ατομική έκρηξη.

Τελικά όλοι στάθηκαν τυχεροί και κάτι τέτοιο δεν συνέβηκε, ενώ κατά τη διάρκεια του πρώτου μήνα μετά το "ατύχημα" κανείς δεν ήταν σίγουρος. Ένα χρόνο αργότερα ανακοινώθηκε ότι ένα μεταλλικό εξάρτημα μήκους 20 πόντων έφταιγε για όλα. Ήταν ένα από 6 ίδια κομμάτια, τμήμα του συστήματος ψύξης που τα αρχικά σχέδια δεν είχαν καν προβλέψει. Κάποιος τα έβαλε την τελευταία στιγμή στην ανέγερση του εργοστασίου σαν έκτακτα μέτρα ασφάλειας. Ένα από αυτά δεν είχε ασφαλιστεί όπως έπρεπε, παρασύρθηκε από το νάτριο και βούλωσε τα στόμια του συστήματος ψύξης, και έτσι ορισμένα στοιχεία καυσίμων υπερθεμάνθηκαν, στράβωσαν, έλιωσαν και μετακίνησαν άλλα δημιουργώντας το "ατύχημα". Ο αντιδραστήρας δεν λειτούργησε ποτέ πλέον.

"ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ" ΠΑΡ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ

Στον κρατικό πειραματικό αντιδραστήρα **EBR-2** που είχε διάφορα προβλήματα αποκαλύφθηκε σε μια εξέταση του Κογκρέσου των ΗΠΑ ότι στην κατασκευή του αντιδραστήρα αυτού και κατ' επέκταση στους εμπορικούς αντιδραστήρες υπήρχε η άποψη "Να βιαστούμε να τελειώνουμε μ' αυτή τη δουλειά γιατί αλλιώς κάτι θα χάσουμε". Έτσι δεν γίνονταν τεστ όπως ακτίνες Χ σε διάφορα συστήματα ή οι ακτινογραφίες έβγαιναν θολές και παρ' όλα αυτά προχωρούσαν στο επόμενο βήμα. Πολλές φορές δεν υπήρχαν γραπτές διαδικασίες για τους διαφόρους ελέγχους ενώ άλλες διαδικασίες δεν ακολουθιόνταν. Άλλες περιπτώσεις αποκαλύφθηκαν όπου οι ελεγκτές ήταν υπάλληλοι των εταιριών και που δεν ήταν αναγκασμένοι να αναφέρουν στην Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΑΕ). Οι προμηθευτικές εταιρίες τότε ήταν ελεύθερες να πουλάνε και κατόπιν να ελέγχουν τα μηχανήματά τους χωρίς να είναι υπεύθυνες προς την ΕΑΕ.

Αυτά συνέβαιναν ως τις αρχές της δεκαετίας του 1970 όταν η ΕΑΕ διαχωρίστηκε σε δυο επιτροπές εκ των οποίων η μια είχε την ευθύνη για τον έλεγχο των πυρηνικών αντιδραστήρων και η άλλη την ευθύνη για την προώθηση της πυρηνικής ενέργειας. Με όλα τα ατυχήματα που είχαν ως τότε συμβεί και με την πίεση του κινήματος (με τη ματαίωση διάφορων εργοστάσιων, όπως στην Καλιφόρνια κοντά στο ρήγμα του Σαν Αντρέας (σεισμογενή περιοχή) και με τον διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων αυξήθηκαν τα διάφορα στάνταρ ασφάλειας και δημιουργήθηκε μια τεράστια γραφειοκρατία για τον έλεγχο των αντιδραστήρων. Σαν αποτέλεσμα αυξήθηκε επιπλέον ο χρόνος κατασκευής των ατομικών εργοστάσιων (έφτασε να ξεπερνά τα δέκα χρόνια με αποτέλεσμα να έχουν αλλάξει οι προβλέψεις για ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στο μεταξύ) και συνεπώς το κόστος που ως και πενταπλασιάστηκε. Οι δε κακοτεχνίες παρόλα αυτά συνεχίστηκαν. Σ' ένα εργοστάσιο που δεν έχει ακόμα τελειώσει στο Οχάιο έχει κατασκευαστεί και γκρεμιστεί ο ίδιος τοίχος τρεις φορές (γιοφύρι της 'Αρτας). Με την ανάπτυξη του γραφειοκρατικού αυτού συστήματος είναι ακόμα πιο δύσκολο, αν όχι αδύνατο να αποδειχθεί ποιος φέρει την ευθύνη έστω και για το βίδωμα μιας βίδας.

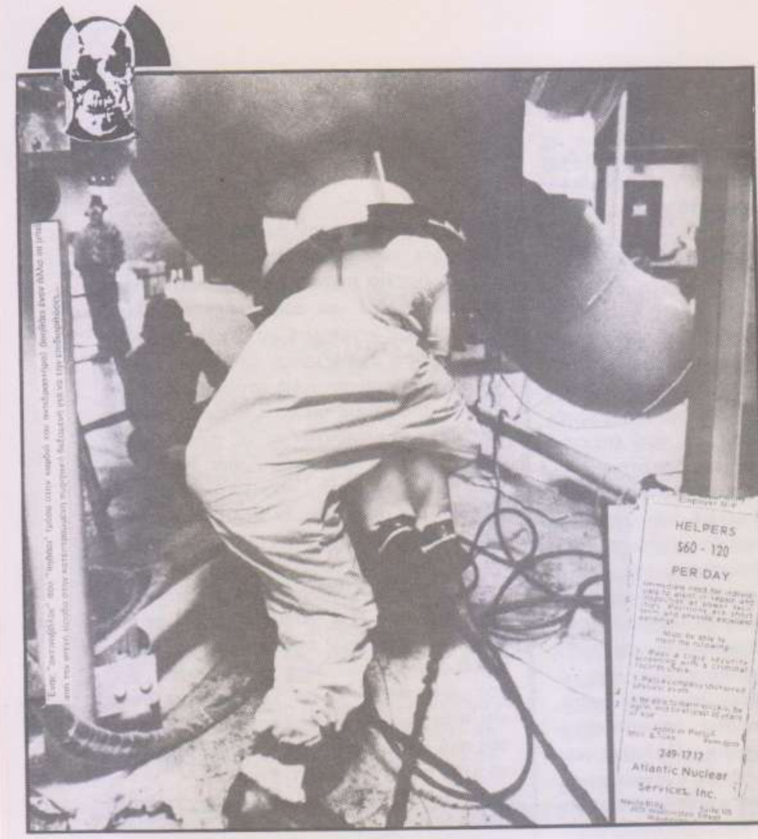
ΕΝΑ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟ ΦΕΡΕΤΡΟ

Ο Ναύαρχος Ρικόβερ του Ναυτικού των ΗΠΑ, ο άνθρωπος που μόνος του υποστήριξε και έσπρωξε το πρόγραμμα της πυρηνοκίνησης των υποβρυχίων των ΗΠΑ και πασίγνωστος για την προσήλωσή του στις αυστηρές προδιαγραφές, ανέφερε τα εξής για τα δοχεία πίεσης (που περιείχαν τους αντιδραστήρες) και τους ατμοστρόβιλους που προορίζονταν για τα υποβρύχια. Πάνω από 50% χρειάζονταν επιπλέον εργασία για να εκπληρώσουν τις προδιαγραφές. Οι διευθυντές στους οποίους αναφέρονταν οι κακοτεχνίες αρνιόνταν να τις παραδεχτούν και γενικά αντιμετώπιζαν την παραγωγή εξαρτημάτων για την πυρηνική βιομηχανία σαν για μια οποιαδήποτε άλλη βιομηχανία, ενώ χρειάζονται πολύ πιο αυστηρά στάνταρ και ανάλογη προσοχή στην κατασκευή. Ανάφερε και άλλα παραδείγματα όπως ένα εξάρτημα που είχε χρησιμοποιηθεί σε ένα σύστημα σωλήνων από κράμα νικέλιου - χαλκού που ενώ είχε πιστοποιηθεί από τον κατασκευαστή με χημικές αναλύσεις και πιστοποιητικά και έγραφε πάνω ότι ήταν από το κράμα αυτό στην πραγματικότητα ήταν από ανοξείδωτο ατσάλι.

Το 1963 300 χλμ. από τις ανατολικές ακτές της Αμερικής χάθηκε αύτανδρο το πυρηνικό υποβρύχιο **USS Thresher** με 129 άτομα. Σε μια επιθεώρηση πριν αποπλεύσει σε 5% μόνο των κολλήσεων σε σωλήνες μεγαλύτερους των 5 πόντων διάμετρο. Βρέθηκε ότι το 10% των κολλήσεων αυτών χρειάζονταν επισκευή ή αντικατάσταση. Δηλαδή σε εφαρμογές όπου υπάρχει αυστηρή επιθεώρηση (στρατιωτικές χρήσεις) ανακαλύπτονται κακοτεχνίες είτε υλικά που δεν πληρούν τις προδιαγραφές ενώ στην πυρηνική βιομηχανία οι επιθεωρήσεις γίνονταν από τις προμηθεύτριες εταιρίες ενώ σε άλλες περιπτώσεις οι κατασκευάστριες εταιρίες βιάζονταν για την αποπεράτωση της κατασκευής με επακόλουθο την άσκηση πίεσης ώστε να τελειώνουν οι εργασίες γρήγορα και χωρίς καθόλου προσοχή στην ποιότητα.

Ο δε σχεδιασμός επιπλέον μέτρων ασφάλειας (διπλών και τριπλών παραπανίσιων αντλιών, βαλβίδων κλπ.) περιπλέκει και κάνει περισσότερο πολύπλοκη τη λειτουργία ενός πυρηνικού εργοστάσιου.

«ΟΙ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΟΙ»

Η αγγελία ζητάει άτομα να βοηθήσουν στην επιδιόρθωση και επιθεώρηση ηλεκτροπαραγωγικών σταθμών. Προσωρινή δουλειά, καλά λεφτά (60-120 την ημέρα). Τουλάχιστον 20 χρονών. Το όνομα της εταιρίας Ατλαντική-Πυρηνικές Υπηρεσίες Α.Ε.

Αυτό το τελευταίο σε βάζει σε σκέψεις, αλλά ας πάμε να δούμε περί τίνος πρόκειται. Πας, κανονίζεις ένα ραντεβού και κάθεσαι σε ένα δωμάτιο μ' άλλους 18 άνεργους και ακούς έναν τύπο της εταιρίας να σου λέει.

— Ας μιλήσουμε για τη ραδιενέργεια. Αν δουλέψετε εδώ δεν θα ακτινοβολείτε τη νύχτα ούτε θα γίνετε στείροι. Όσα έχετε ακούσει για τη ραδιενέργεια είναι υστερίες των αντιπυρηνικών. Έχω μπει και βγει από ατμοστρόβιλους δεκάδες φορές και πάντα ήμουν τόσο κοντός, άσχημος και είχα αρχίσει καράφλα πριν "πηδήξω" (όρος που χρησιμοποιούν όταν μπαίνεις στον ατμοστρόβιλο όπου γίνεται η μεταφορά της θερμότητας από το ραδιενεργό νερό στο "κανονικό" νερό που θα ψύξης του ατομικού αντιδραστήρα στο "κανονικό" νερό που θα γίνει ατμός και θα μετατραπεί σε ηλεκτρισμό. Πολλοί απ' τους σωλήνες βέβαια στάζουν ραδιενεργό νερό).

Ο "στρατολόγος" γιατί περί αυτού πρόκειται, χτυπάει το τραπέζι και τρίβει το χέρι του πάνω σ' αυτό.

— Αυτό δεν το κάνεις στο εργοστάσιο γιατί η σκόνη είναι μολυσμένη. Δεν τρέχει τίποτα, όμως είναι μπελάς να το ξεπλύνεις. Αν βέβαια μπει μέσα σου τότε είναι πιο δύσκολο. Τότε πρέπει να πιεις έξι μπύρες και να το κατουρήσεις.

Οι υποψήφιοι γελάνε και αισθάνονται πιο άνετα.

— Σας μιλάω ντόμπρα. Αν η ραδιενέργεια ήταν επικίνδυνη όλοι θάμαστε νεκροί γιατί είναι παντού. Το ποσόν που θα λάβεις σε ένα ατμοστρόβιλο δεν θα σε πειράξει — δεν θα υπάρχει καμιά αίσθηση. Θα σκοτώσει μερικά λευκά αιμοσφαίρια αλλά αυτά πεθαίνουν κάθε δευτερόλεπτο ούτως ή άλλως.

Είναι σίγουρος γι' αυτά που λέει και πειστικός.

— Θα παίρνετε 6$ την ώρα. Τον περισσότερο καιρό θα περιμένετε να "πηδήξετε". Θα πηδήξετε μόνο 15 με 20 λεπτά σύνολο, αλλά θα πληρωθείτε για δυο ή τρεις βδομάδες. Η εταιρία επιτρέπει απορρόφηση 2 1/2 ρεμ ενώ τα κρατικά στάνταρ είναι 3 ρεμ. Δεν σας ξεγελάμε λέγοντας ότι αυτό μπορεί να οδηγήσει σε καριέρα, αλλά τα λεφτά θα σας βοηθήσουν για λίγο.

Κατόπιν παρακολουθούν ένα βίντεο για τους κινδύνους της ραδιενέργειας που παρομοιάζει τον κίνδυνο με αυτόν του καπνίσματος ή της οδήγησης χωρίς να λέει τίποτα για μακροχρόνια προβλήματα. Ένας υποψήφιος φεύγει γιατί η αγγελία δεν έλεγε τίποτα για ραδιενέργεια. Συμπλήρωναν χαρτιά που λένε ότι η ΑΠΥ Α.Ε. έχει εμπιστοσύνη στα μέτρα ασφάλειας που έχουν προκύψει από την επιστημονική γνώση, και ότι δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος.

Την επόμενη μέρα τους οδηγούν στον πυρηνικό σταθμό για άλλα βίντεο. Ένας φυσικός υπάλληλος της ηλεκτροπαραγωγικής εταιρίας αρχίζει να τους κατακλύζει με αριθμούς και κανονισμούς για την επιτρεπόμενη από το κράτος δόση, λέγοντας πως οι προδιαγραφές στο σταθμό αυτό είναι αυστηρότερες. Είναι όλοι ζαλισμένοι. Ένας άνεργος με γυναίκα και 2 παιδιά λέει.

"Είναι εύκολο να γελάς όταν ξέρεις ότι θα πεθάνεις". Δεν είμαι σίγουρος όμως.

"Η γυναίκα μου δεν ενθουσιάστηκε μ' αυτή τη δουλειά. Βλέπεις καμιά γυναίκα στο δωμάτιο; Καμιά. Είναι αρκετά έξυπνες γι' αυτό."

Το επόμενο βίντεο δείχνει μια κοπέλα που γδύνεται. Μένει μ' ένα μαγιώ, χρώμα δέρματος και μετά δείχνει πώς φοράνε την προστατευτική στολή. Κάνει μια στροφή και χαμογελάει. Η "τάξη" ενθουσιάζεται.

Υπογράφουν ένα χαρτί που λέει. "Ξέρω ότι για να προφυλάξω την υγεία και την ασφάλειά μου είμαι υποχρεωμένος να ακολουθήσω τους κανόνες και τις διαδικασίες που έχω διδαχτεί."

Ένας δεν είναι και τόσο σίγουρος. Τηλεφωνάει σ' ένα γιατρό, καθηγητή της φυσικής, τον Δρ. Τζων Γκόφμαν που λέει:

— Για κάθε 200 ρεμ έκθεσης σε ένα δείγμα εικοσάχρονων θα συμβεί ένας καρκίνος που θα οδηγήσει σε θάνατο. Δηλαδή με δυο ρεμ για κάθε εργάτη σε 100 εργάτες θα συμβούν δυο καρκίνοι. Ο ένας θανάσιμος. Οι πιθανότητες είναι 1 προς 50. Πρέπει να είσαι τρελός.

Ένας που είχε μόλις "πηδήξει" είναι ενθουσιώδης: "Έχουν δοσίμετρα παντού. Στον καρπό, στο κεφάλι και χρησιμοποιούν χρονόμετρο. Δεν πλησίασα καν τα δυο ρεμ. Μπαίνεις μέσα στο κτίριο που έχει σχεδιαστεί για να κρατήσει τη ραδιενέργεια σε περίπτωση ατυχήματος. Σου φοράν τη στολή την κλείνουν καλά με ταινία και σου φοράνε ένα μικρόφωνο, τ' ακουστικό και μια πλαστική κουκούλα στο κεφάλι. Μπουσουλώντας μπαίνεις από την καταπακτή στο κτίριο του ατμοστρόβιλου. Πάνω σου υπάρχουν χιλιάδες σωλήνες και από κάτω ο τεράστιος σωλήνας εισόδου νερού στον αντιδραστήρα. Σε παρακολουθούν σε κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης και σου μιλούν σε ήρεμους τόνους. Σου έχουν αναθέσει ορισμένους σωλήνες. Τους βρίσκεις και βάζεις το πιστόλι με πεπιεσμένο αέρα. Αν είναι σωστός ανάβει ένα φως και το πυροδοτούν απ' έξω."

Τελικά ο παντρεμένος και δυο φοιτητές τα παρατήσαν. Όσοι "πηδάνε" αποκαλούνται από το προσωπικό υγείας "α κ τ ι ν ο β ό λ ο ι".

Στους "ακτινοβόλους" που αριθμούσαν σχεδόν 40.000 το 1982 συμπεριλαμβάνονται τεχνικοί που ανιχνεύουν διαρροές, συγκολλητές που τις κλείνουν, ατομικές καθαρίστριες που σφουγγαρίζουν τα χυμένα. Η προσπάθεια πρόσληψης καινούργιων συνεχίζεται μιας και ο εκπρόσωπος της Επιτροπής Πυρηνικών Κανονισμών (ΕΠΚ) περιγράφει το πρόβλημα των διαρροών στους αντιδραστήρες σαν επιδημία. Κάθε χρόνο 5.000 "ακτινοβόλοι" απασχολούνται μόνο μ' αυτό το πρόβλημα. Όταν υπάρχουν πολλές διαρροές ο αντιδραστήρας κλείνει για να βρεθούν. Τότε εταιρίες σαν την ΑΠΥ Α.Ε. εμφανίζονται για να "λύσουν" το πρόβλημα. Υπολογίζεται ότι έχει χρησιμοποιήσει 24.000 "ακτινοβόλους" τα τελευταία αυτά χρόνια. 40 από τα 73 λειτουργούντα εργοστάσια στις ΗΠΑ έχουν σημαντικές διαρροές και χρειάζονται τέτοιες εταιρίες.

Το 1980 η ΕΠΚ στην αναφορά της για την έκθεση των εργαζόμενων στη ραδιενέργεια βρήκε ένα μέσο όρο έκθεσης 0,67 ρεμ το χρόνο. Ο αριθμός αυτός επιτεύχθηκε με την πρόσληψη δεκάδων χιλιάδων προσωρινών εργατών. Από το 1978 ως το 1980 η μέση έκθεση ανέβηκε 69% ενώ ο αριθμός των εκτεθειμένων αυξήθηκε από 44.000 σε 77.000 και παράχθηκε λιγότερη ηλεκτρική

ενέργεια. Οι μισοί από τους εκτεθειμένους εργαζόμενους ήταν προσωρινοί και οι πιο πολλοί απ' αυτούς ανειδίκευτοι που κάνουν και τις πιο επικίνδυνες δουλειές. Ο κίνδυνος πρόκλησης καρκίνου είναι ο ίδιος είτε πρόκειται για 10.000 είτε για 40.000 εργάτες μιας και εξαρτάται από το συνολικό ποσό ραδιενέργειας που απορροφούν οι ανθρώπινοι ιστοί.

Μια μελέτη του Πανεπιστήμιου Κλαρκ προβλέπει ότι οι εργαζόμενοι στην πυρηνική βιομηχανία θα φτάσουν τις 150.000 ενώ 84.000 από αυτούς θα είναι προσωρινοί. Μετά δε το 1990 υπολογίζεται ότι πρέπει να αρχίσει παροπλισμός των κλειστών και μολυσμένων εργοστασίων. (Η ζωή ενός πυρηνικού εργοστάσιου παραγωγής ηλεκτρισμού είναι 30 χρόνια). Ο καθαρισμός του Θρη Μάιλ 'Αιλαντ θα χρειαστεί έξι χρόνια και 10.000 "ακτινοβόλους".

Ανεξάρτητα από το αν χτιστεί άλλο καινούργιο εργοστάσιο η δουλειά αυτή (παροπλισμός και καθαρισμός) έχει ψωμί για τα επόμενα 40 χρόνια. 'Ενα παράδειγμα είναι το εργοστάσιο επανεπεξεργασίας των ατομικών καυσίμων της Υπηρεσίας Ατομικών Καυσίμων στη Γουέστ Βάλεϋ της Νέας Υόρκης. Οι εργαζόμενοι σε αυτό είχαν τη μεγαλύτερη έκθεση (7,2 ρεμ ανά μόνιμο εργάτη το 1971) και το εργοστάσιο χρειαζόταν περίπου 1400 "ακτινοβόλους" το χρόνο ως το κλεισιμό του το 1972. Οι περισσότεροι ήταν άνεργοι και έφηβοι από τα γκέττο. Μια 12χρονη μελέτη του Δρ. Μανκούσο στους 34.000 εργαζόμενους στο κρατικό εργοστάσιο του Χάνφορντ στην Πολιτεία της Ουάσιγκτον βρήκε θανάσιμο καρκίνο 10 φορές πάνω από μια φόρμουλα που νόμιζε ότι ίσχυε η Εθνική Ακαδημία Επιστημών των ΗΠΑ.

Η εταιρία που καθαρίζει το Θρη Μάιλ 'Αιλαντ απέλυσε έναν εργάτη που βοηθούσε τους "ακτινοβόλους" να ξεντυθούν γιατί αρνήθηκε να δουλεύει χωρίς προστατευτική μάσκα με οξυγόνο. Αρχικά οι εργάτες φορούσαν φόρμες, δυο αδιάβροχα, 4 ζευγάρια γάντια, μπότες και προστατευτική μάσκα με οξυγόνο. Επειδή όμως όλα αυτά τους εμπόδιζαν και αύξαναν το χρόνο παραμονής στο χώρο των αποδυτηρίων (ένα χώρο μόνο 5 τετραγωνικών μέτρων) η εταιρία αποφάσισε ότι ο κίνδυνος προσβολής από ραδιενέργεια χωρίς τη μάσκα ισοδυναμούσε με το κάπνισμα ενός τσιγάρου. Τότε αρνήθηκαν να εργαστούν και οι 26 εργαζόμενοι. Η εταιρία με απειλές απόλυσης τους έπεισε, εκτός από 3 που απόλυσε. Οι δυο τελικά ξαναγύρισαν αλλά ο τελευταίος πρόσφυγε στα δικαστήρια για να ξαναπροσληφθεί και να κάνει τη δουλειά πιο ασφαλή.

Χάρης Πατσός

ΟΡΜΥΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Το παρακάτω κείμενο το έβγαλε σε προκήρυξη και το μοίρασε σαν ανακοίνωση στις εφημερίδες η ΚΟΒ ΚΚΕ ΟΡΜΥΛΙΩΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, για την πορεία που έγινε στο χωριό τους, μ' αφορμή το Τσερνομπίλ.

Αποδεικνύει ότι ούτε το "ΚΜΑΤ" δεν υπήρξε ποτέ γι' αυτούς παρατραβηγμένος χαρακτηρισμός.

Μπορεί νάταν και λίγος...

Τ.Γ.

ΤΟ ΣΥΝΟΘΥΛΕΥΜΑ

Τη δεύτερη μέρα του Πάσχα πραγματοποιήθηκε στο χωριό μας, μια πορεία που ξεκίνησε από την καφετέρια Οικονομίδη ακολούθησε τον κεντρικό δρόμο μέχρι την πλατεία και επέστρεψε στη βάση της. Αποτελούνταν από περίπου 30 άτομα και φώναζαν το σύνθημα: 'Οχι στα πυρηνικά, δυτικά, ανατολικά.

Μπράβο ευαισθησία στα παιδιά αυτά, μεγάλη υπόθεση πράγματι να αγωνίζεσαι για την ειρήνη.

'Ομως εκδηλώσεις για την ειρήνη έγιναν στον τόπο μας πάμπολλες και κανένα από τα άτομα αυτά δεν συγκινήθηκε. Ναι αλλά τώρα υπάρχει η αιτία που προκάλεσε την ευαισθησία τους, είναι το ατύχημα που έγινε σε πυρηνικό εργοστάσιο ηλεκτρικής ενέργειας που έγινε στη Σοβιετική 'Ενωση και που η τηλεόραση και ο τύπος επί 12 μέρες μιλούν και δεν τελειώνουν. Βλέπετε και ο Ρήγκαν εξοργίστηκε απ' αυτό το κακό που έγινε ενάντια στην ειρήνη. Πρόκειται όπως βλέπετε για μια επικίνδυνη απειλή της ειρήνης , ενώ οι πυρηνικές δοκιμές της Αμερικής στη Νεβάδα, η γκαγκστερική επιδρομή στη Λιβύη, ο πόλεμος των άστρων, η ύπαρξη πυρηνικών όπλων στη χώρας μας καθόλου δεν συγκίνησαν τους λεβέντες, παρότι αυτά αποτελούν τον πραγματικό κίνδυνο για την παγκόσμια ειρήνη και όχι ένα ατύχημα στο πυρηνικό εργοστάσιο της Σοβιετικής 'Ενωσης. Οι οδοιπόροι αυτής της πορείας προσποιούνται ότι δεν ξέρουν, ότι δεν άκουσαν τίποτα, παρότι ανάμεσά τους αρκετοί επιστήμονες και όλοι μορφωμένοι- για τις απανωτές προτάσεις της Σοβιετικής 'Ενωσης για την κατάργηση των πυρηνικών όπλων. Είναι φανερό λοιπόν ότι δεν τους ενδιαφέρει η υπόθεση της ειρήνης Τι όμως τους ενδιαφέρει, ποιός κοινός πόθος τους συνένωσε; Να επιτύχουν μια όσο μεγαλύτερη συσπείρωση δυνάμεων ενάντια στο πραγματικό φιλειρηνικό, προοδευτικό κίνημα του χωριού μας, βλέπετε πάμε και για εκλογές. 'Ετσι τα κατάφεραν να βρουν τρόπο να συνενωθούν παρότι τους χωρίζουν τόσες πολλές διαφορές. Περπάτησαν λοιπόν μαζί προσποιούμενοι ότι πονούν και υποφέρουν για την ειρήνη οι:

Δήμιτσας Τάκης (δάσκαλος), Παπασαραφιανός Γιώργος, Κυρομέτης Γιάννης της Λίνας, Μέλιος 'Αγγελος μετά της συζύγου, Ριγάνης Μήτσος, Παπαδόπουλος Παναγιώτης και 'Εφη, Σταμούδης Λευτέρης του Δημητρίου, Καραδήμος Παράσχος (καθηγητής), Γιοματάρης Γιάννης (πυρηνικός επιστήμονας), Πειραλής Χρήστος και Μήτσος του Αποστόλου, Σακκάς Χρήστος του Γιαννάκη, Γέργος Γιώργος, Δρούγκας Στέλλιος του Αγαπητού, 'Ορης Δημήτριος του Παναγιώτη, Ευαγγελινός Αργύρης και η μεγάλη έκπληξη Μαλακούδης Θανάσης του Κοσμά.

'Οπως βλέπετε οι λεβέντες προέρχονται απ' όλες τις παρατάξεις πλην του ΚΚΕ. Εμείς δεν χρεώνουμε στις παρατάξεις τους αυτό το κατόρθωμα. 'Ομως οι ίδιες οι παρατάξεις τους τις λένε;

Τα «στάνταρ» έκθεσης

Υπάρχει ένα διεθνές σώμα που έχει θεσπίσει προδιαγραφές για την έκθεση των εργαζόμενων στη ραδιενέργεια, η Διεθνής Επιτροπή για τη Ραδιολογική Προστασία (ΔΕΡΠ). Πριν απ' αυτή πιστευόταν ότι "δεν υπήρχαν τοξικές επιπτώσεις" (ιατρική έκθεση του 1916). Με την ίδρυσή της το 1928 θέσπισε επιτροπές μελέτης για να προστατεύσουν τους εργαζόμενους από τραύματα, μιας και είχε ανακαλυφθεί ότι οι ακτίνες Χ σε υψηλές δόσεις προκαλούσαν σοβαρά εγκαύματα. Το 1936 έθεσε ένα στάνταρ έκθεσης στα 36 ρεμ το χρόνο. Στην αρχή της δεκαετίας του 1950 συνέβηκε "επιδημία" λευχαιμίας στους επιζώντες από τις ατομικές εκρήξεις στην Ιαπωνία. Ήταν ήδη γνωστό (από το 1926 και 1931) ότι οι μεταλλωρύχοι στα ορυχεία ουρανίου και οι εργαζόμενοι με ράδιο είχαν εμφανίσει υψηλό ποσοστό καρκίνων και όμως μόλις τότε η ΔΕΡΠ θέσπισε προδιαγραφές για την είσοδο ραδιενεργών υλικών στο σώμα. Στη δεκαετία του 1950 άρχισαν και οι ατμοσφαιρικές δοκιμές ατομικών βομβών και με αυτές εντάθηκαν οι φόβοι για γενετικές ανωμαλίες. Παρότι η ΔΕΡΠ είχε στα χέρια της μελέτες από το 1952 για τον γενετικό κίνδυνο, δεν θέσπισε στάνταρ ως το 1958. Ενώ ο καρκίνος και οι γενετικοί κίνδυνοι προκαλούνταν ακόμα και από χαμηλές δόσεις ραδιενέργειας (αλλά εκδηλωνόντουσαν πολύ αργότερα), αντίθετα εγκαύματα από ακτίνες Χ και δημιουργία καταρράκτη στα μάτια από έκθεση στη ραδιενέργεια πιστευόταν ότι συνέβαιναν σε δόσεις άνω των 50 ρεμ και έτσι διαλέχτηκε το στάνταρ των 5 ρεμ σαν το 1/10 του "κατωφλιού". Για τις γυναίκες θεσπίστηκε ένα διαφορετικό και χαμηλότερο στάνταρ λόγω του αυξημένου κινδύνου σε έκθεση ραδιενέργειας των εμβρύων.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1950 πιστευόταν πλατιά στην επιστημονική κοινότητα ότι δεν υπήρχε κάποιο κατώφλι που πέρα από αυτό η ραδιενέργεια προκαλούσε καρκίνο ή τερατογενέσεις. Την ίδια εποχή άρχισε το πρόγραμμα "Το Άτομο για την Ειρήνη" στις ΗΠΑ, η ανάπτυξη δηλαδή της βιομηχανίας πυρηνικής ενέργειας. Η ΔΕΡΠ ξέφυγε από την παγίδα της θέσπισης προδιαγραφών που θα βασίζονταν στο γεγονός ότι δεν υπάρχει κάποιο κατώφλι κινδύνου και που θα σταματούσε την ατομική βιομηχανία πάνω στη γέννησή της. Αντίθετα, αποφάσισε ότι οι εταιρίες που θα λειτουργούσαν τα πυρηνικά εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρισμού έπρεπε να περιορίσουν τις δόσεις "τόσο χαμηλά, όσο είναι εύκολα κατορθωτό" (ΤΧΟΕΕΚ). Δηλαδή στο επίπεδο που θα εξισούταν το κόστος της μείωσης του επιπέδου ραδιενέργειας με το κόστος που θα πλήρωνε ο εργοδότης για τραύματα, αρρώστιες και θανάτους που θα προκαλούσε στους εργαζόμενούς του. Το "στάνταρ" αυτό προτάθηκε το 1965 και υιοθετήθηκε το 1973 από τη ΔΕΡΠ. Έτσι στη Μ. Βρετανία διάλεξαν μια τιμή 5 λιρών ανά ρεμ-άτομο και στις ΗΠΑ τις 500 λίρες ανά ρεμ-άτομο. Το στάνταρ αυτό (ΤΧΟΕΕΚ) χρησιμοποιήθηκε στα δικαστήρια της Μ. Βρετανίας σε υποθέσεις βιομηχανικών αποζημιώσεων. Το στάνταρ αυτό είναι η καπιταλιστική λογική τραβηγμένη στο τελικό της συμπέρασμα: η υγεία των εργαζόμενων και των καταναλωτών ενάντια στην ανάγκη για μεγιστοποίηση των κερδών της βιομηχανίας. Η ΔΕΡΠ όμως το 1977 έφτασε στο έγγραφο ΔΕΡΠ - 26 που "περιορίζει τον κίνδυνο της μη

NO NUKES

Τα ραδιενεργά ισότοπα μπορούν να προσβάλουν το σώμα με πολλούς τρόπους. Εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά τους, ποικίλα στοιχεία συγκεντρώνονται σε διάφορα μέρη ή περιοχές του σώματος, όπου προκαλούν διαφόρων ειδών ζημιές.

Ένα από τα γνωστότερα παραδείγματα είναι το **στρόντιο-90** το οποίο χημικά είναι όμοιο με το ασβέστιο. Εισάγεται στο φυσικό περιβάλλον από πυρηνικές βόμβες ή αντιδραστήρες και παραμένει επικίνδυνα ραδιενεργό για εκατοντάδες χρόνια. Κινείται στην αλυσσίδα διατροφής με πολλούς τρόπους αλλά ο πιο σημαντικός δρόμος φαίνεται πως είναι μέσω του αγελαδινού γάλακτος. Όταν το στρόντιο κάθεται στο γρασίδι, οι αγελάδες το τρώνε και αυτό αρχίζει να συγκεντρώνεται στο γάλα τους. Όταν κανείς το πιεί, το στρόντιο απορροφάται σαν το ασβέστιο, συγκεντρώνεται στο σκελετό και προκαλεί καρκίνο των οστών και του μυελού των οστών. Επιπλέον συγκεντρώνεται στο γάλα του γυναικείου μαστού, προσβάλλοντας μακροπρόθεσμα με καρκίνο τα μικρά παιδιά και τα μωρά.

Με παράλληλο τρόπο το **ιώδιο-129** και **-131** συγκεντρώνεται στο θυρεοειδή, το **πλουτώνιο** εισδύει στους πνεύμονες και τα γεννητικά όργανα, το **κάλιο** και το **καίσιο** προσβάλλουν τους μυς κ.ο.κ.

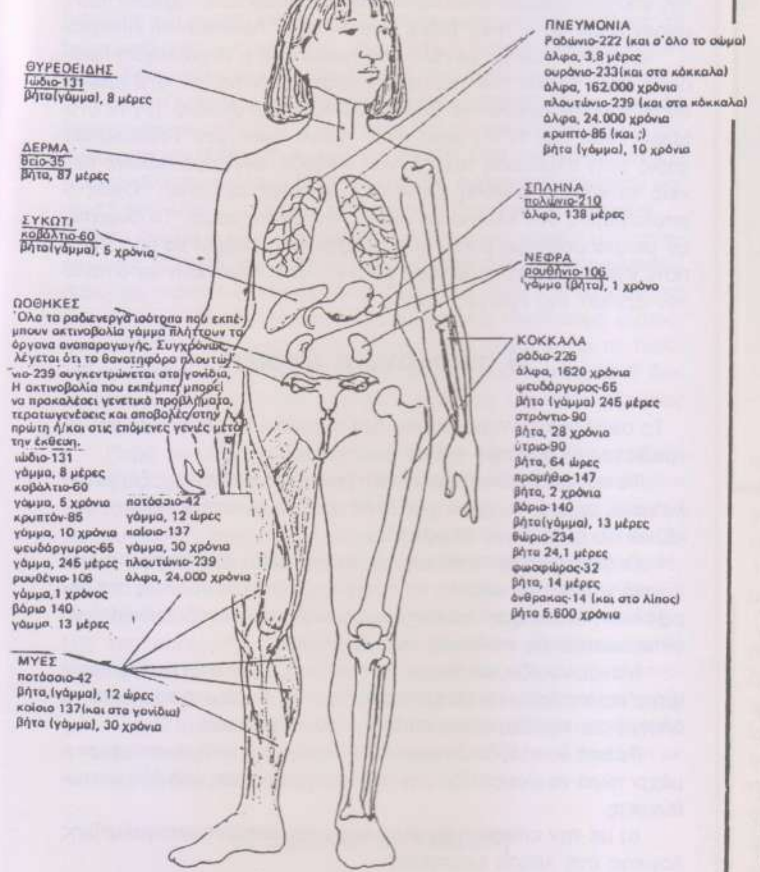
Αυτός ο χάρτης δείχνει πού τα ραδιενεργά ισότοπα συνηθίζουν να προσβάλλουν το ανθρώπινο σώμα. Οι χρόνοι που βρίσκονται δίπλα από τον τύπο της ακτίνας που εκπέμπεται είναι το μισό του χρόνου διάρκειας ή αλλιώς πόσος χρόνος χρειάζεται για να εξουδετερωθεί το μισό του ραδιενεργού υλικού.

Ένα σωματίδιο **«άλφα»** είναι ένας θετικά φορτισμένος πυρήνας «ήλιου» (He)-2 πρωτόνια και 2 νετρόνια — βομβαρδισμένος από διασπασμένο άτομο. Ένα σωματίδιο **«βήτα»** είναι ένα ταχύτατο ηλεκτρόνιο. Οι ακτίνες **«γάμμα»**, είναι όμοιες με τις ακτίνες Χ. Καθένα απ' αυτά μπορεί να καταστρέψει τη λεπτή ισορροπία του ανθρώπινου κυττάρου, οδηγώντας σε γρήγορο ανώμαλο πολλαπλασιασμό «χαλασμένων» κυττάρων και σε καρκίνο. Χρειάζεται μόνο μια πλανώμενη ακτίνα ή μόριο που να προσβάλλει ένα κύτταρο για να προκαλέσει το μοιραίο κρούσμα του καρκίνου.

στη ραδιενέργεια

ΙΟΝΙΖΟΥΣΑ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΩΜΑΤΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΚΑΡΚΙΝΟ

ΑΡΑΧΝΟΒΟΤΑΝΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Γύρω από πέντε πυρηνικά εργοστάσια στην Αμερική έχει φυτευθεί ένα είδος φυτού που αλλάζει χρώμα όταν εκτεθεί στη ραδιενέργεια. Πρόκειται για το αραχνοβότανο του οποίου τα μπλε κύτταρα στο στήμονα γίνονται ροζ. Η αλλαγή παρατηρείται μέσα σε 13 μέρες από την έκθεση στη ραδιενέργεια. Υπό το φως ενός κανονικού μικροσκοπίου μπορεί να μετρηθεί ο αριθμός των ροζ κυττάρων για να υπάρξει μια ένδειξη της ραδιενεργού δόσης.

Το φυτό είναι "το καλύτερο σύστημα που ξέρουμε για την ανίχνευση χαμηλού επιπέδου ραδιενέργειας", λέει ο γενετιστής Δρ. Σαντάνο Ιτσικάβα που το έχει μελετήσει από τη δεκαετία του 1960 στην Ιαπωνία. Στην Αμερική έχει χρησιμοποιηθεί σαν ένας λαϊκός μετρητής Γκάϊγκερ. Εμπρός λοιπόν να φυτεύσουμε αραχνοβότανα. Τα φυτά κατά της ραδιενέργειας.

Χ.Π.

ύπαρξης κατωφλιού, θέτει ένα ανώτατο όριο και επιπλέον απαιτεί δικαίωση και βελτίωση της τεχνολογίας". Το έγγραφο αυτό εν συγκρίσει με το προηγούμενο του 1973 (ΔΕΡΠ - 9) αυξάνει τα επιμέρους όρια ενώ κρατάει την έκθεση για το σύνολο του σώματος στα 5 ρεμ.

ΜΕΓΙΣΤΑ ΟΡΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ιστός	Ισχύον ΔΕΡΠ-9 ρεμ	Προτεινόμενο ΔΕΡΠ-26 ρεμ	αύξηση ή μείωση %
Σύνολο σώματος	5	5	ίδιο
Γεννητικά όργανα	15	20	133%
Στήθος	15	33	210%
Μυελός οστών	5	42	840%
Πνεύμονας	15	42	280%
Θυρεοειδής	30	50	170%
Κόκαλα	30	50	170%
Δέρμα, χέρια, πόδια, αστράγαλοι	75	50	μείωση
Υπόλοιπο δέρματος	30.	50	170%

Με το προτεινόμενο αυτό στάνταρ οποιαδήποτε ραδιενεργή δόση σε τμήμα του σώματος μετατρέπεται σε ενδεικτική δόση στο σύνολο του σώματος. Πριν η έκθεση κάθε μέρους του σώματος αντιμετωπιζόταν ξεχωριστά. Το νέο στάνταρ επισημαίνει ξανά ότι δεν υπάρχει κατώφλι κάτω από το οποίο η ραδιενέργεια να είναι ασφαλής και παραδέχεται ότι υπάρχει άμεση εξάρτηση μεταξύ δόσης και πρόκλησης καρκίνου ή τερατογενέσεων. Προβλέπει ότι η έκθεση ενός ανθρώπου σε ένα ρεμ θα προκαλέσει 125 θανάτους ανά 1.000.000 ανθρώπους. (Η Ακαδημία Επιστημών των ΗΠΑ σε πρόσφατη έρευνα και ανασκόπηση διαφόρων μελετών ανεξάρτητα από την ΔΕΡΠ διχάστηκε σ' αυτό το θέμα. Η πλειοψηφία όμως υπολόγισε ότι θα συμβούν 400 καρκίνοι σε 1.000.000 άνδρες και 600 σε 1.000.000 γυναίκες). Το ΔΕΡΠ - 26 αναφέρει ότι η κοινωνία πρέπει να έχει κάποιο κέρδος για την εισαγωγή νέας ραδιενεργής τεχνολογίας (δεν λέει τίποτα όμως για την ήδη υπάρχουσα). Επίσης δεν πρέπει να ξεπεραστεί το ανώτατο όριο εκτός από θεραπεία ασθενών και ξαναθέτει το ΤΧΟΕΕΚ. Διαλέγει δε τα 5 ρεμ υποστηρίζοντας ότι η βιομηχανία στην πραγματικότητα δεν ξεπερνά τα 0,5 ρεμ.

Είναι πλέον φανερό ότι με τα χρόνια οι επιστήμονες έχουν περάσει από τη θέσπιση προδιαγραφών για την αντιμετώπιση των νέων ραδιενεργών κινδύνων στη φιλοσοφία του κόστους-οφέλους. Έχουν οι ίδιοι διχαστεί σε καλούς και κακούς επιστήμονες με τους κακούς να απολύονται (Δρ. Γκόφμαν, Τάμσλιν του Ινστιτούτου Λώρενς Λίβερμορ) ή να μην χρηματοδοτείται η έρευνα τους (π.χ. για τις επιπτώσεις χαμηλού επιπέδου ραδιενέργειας "λόγω" των μεγάλων δειγμάτων που χρειάζονται) γιατί μια έρευνα θα αποδώσει αποτελέσματα ανάλογα με τη χρηματοδότησή της). Η ουδετερότητα της επιστήμης έχει προ πολλού πεθάνει και πρέπει να μπορέσουμε μόνοι μας να διαμορφώσουμε γνώμη. Το γεγονός παραμένει ότι "αν η ραδιενέργεια τραυματίσει τον πυρήνα ενός μόνο κυττάρου αυτό είναι πρόδρομος ενός κακοήθους όγκου" (Δρ. Μόργκαν, πρώην πρόεδρος υποεπιτροπής της ΔΕΡΠ).

Χ.Π.

Η ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΕΙΝΑΙ «ΠΥΡΗΝΙΚΟ»

Πριν από 15-20 περίπου χρόνια όταν η χρήση της πυρηνικής ενέργειας εφάρμοσε στην «αγορά» το παραπάνω σύνθημα ήταν ταυτόσημο με το: «η πυρηνική ενέργεια είναι πρόοδος».

Η Δύση ασφυκτιούσε κάτω από τις πιέσεις των πετρελαιοπαραγωγών χωρών που άρχιζαν να αφυπνίζονται και να αποχτούν ανεξαρτησία. Η ενεργειακή της εξάρτηση από το πετρέλαιο έπρεπε να σπάσει. Η επιλογή της πυρηνικής ενέργειας ήταν μάλλον καθαρή. Το μέλλον προπαγανδιζόταν άνετο και πυρηνικό. Όμως ο πυρηνικός χειμώνας δεν άργησε να φανεί στον ορίζοντα υποσχόμενος ένα μέλλον όχι και τόσο θαυμαστό: 12 Δεκέμβρη 1952. Σ' ένα πειραματικό σταθμό κοντά στην Οττάβα του Καναδά ένα λάθος οδήγησε σε μερική τήξη της καρδιάς του αντιδραστήρα με αποτέλεσμα τη συσσώρευση 4,5 εκατ. λίτρων ραδιενεργού νερού. Από τότε βέβαια έχουν επαναληφθεί πολλές «ειρηνικές Χιροσίμες». Κάθε πυρηνική δύναμη έχει να επιδείξει τουλάχιστον ένα ατύχημα με συνέπεια να απελευθερωθεί μικρή ή μεγάλη ποσότητα ραδιενέργειας. Και τελικά μέχρι πριν από λίγους μήνες το σοβαρότερο ήταν το Three Miles Island. Ήταν το πιο σοβαρό ατύχημα των Η.Π.Α σ' έναν αντιδραστήρα κοντά στο Χάρισμπουργκ που είχε σαν αποτέλεσμα την μερική τήξη της καρδιάς του αντιδραστήρα. Το ατύχημα ελέγχθηκε μια ώρα πριν πάρει καταστροφικές διαστάσεις. Τα ποσά της ραδιενέργειας που απελευθερώθηκαν καθώς και οι συνέπειες είναι ακόμα άγνωστα.

Κι ενώ οι κάτοικοι του Χάρισμπουργκ, φαίνεται να ένοιωσαν την υπόσχεση του επερχόμενου «κατακλυσμού» ο υπόλοιπος κόσμος σ' ανατολή και δύση έδειξε να ξεπερνάει το σοκ και να είναι πρόθυμος να συμβιώσει με την ατομική απειλή (την φαντάζονταν άλλωστε τόσο μακρινή)

Άλλωστε οι «ειδικοί» φρόντιζαν να καθησυχάζουν πολύ καλά τον κόσμο. *Η πιθανότητα*, μας έλεγαν, *τήξης της καρδιάς ενός αντιδραστήρα είναι μια φορά στις 10.000 χρόνια*. Αλλά φυσικά δεν μας έλεγαν ότι αυτό δεν σημαίνει πως ένα πιθανό ατύχημα παραπέμπεται στο 12.000 μ.χ. αλλά σημαίνει πως η πιθανότητα ξεκινάει από σήμερα.

Ο σοβιετικός χειμώνας

Κι έτσι φτάσαμε στον Μάη του '86. Δεν πέρασαν 10.000 χρόνια, δεν φτάσαμε στο 12.000 μ.χ., δεν «έσπασε ο διάολος το ποδάρι του». Απλώς μέσα από μια σύμπτωση ανθρώπινων, μηχανικών, ηλεκτρονικών κ.τ.λ. λαθών φτάσαμε στη μεγαλύτερη απειλή του πλανήτη. Η Ευρώπη έζησε (και ίσως να ζει ακόμα) τον δικό της εφιάλτη. Το Τσέρνομπιλ ήρθε να υποσχεθεί πως το μέλλον της γηραιάς ηπείρου είναι καθόλα όμοιο αυτού που, 7 χρόνια πριν, υπόσχονταν το «Three Miles Island» στην Αμερικανική ήπειρο.

Διαπιστώσαμε με μεγάλο μας τρόμο πως η τεχνολογική πρόοδος στον τομέα των πυρηνικών ήταν τεράστια: αν στο πρώτο δυστύχημα με ανθρώπινα θύματα σε πυρηνικό σταθμό, (έγινε στο Idaho Falls των ΗΠΑ) αυτά ήταν «μόνο τρία» στο Τσέρνομπιλ, χάρις στην αλματώδη τεχνολογική πρόοδο, αγγίξαμε θάλεγε κανείς τα κρίσιμα μεγέθη. Οι νεκροί, αρκετές δεκάδες. Όμως ο απολογισμός δεν κλείνει με αυτήν την πρώτη σειρά. Τα θύματα, σε μακροπρόθεσμη βάση, του ατυχήματος, μπορεί να μη γίνουν ποτέ γνωστά, όμως το σίγουρο είναι ότι θα ξεπεράσουν κατά πολύ τον αριθμό της πρώτης σειράς

Η οικολογική άνοιξη

Το οικολογικό κίνημα βέβαια δεν περίμενε να πέσουν τα πρώτα «ραδιενεργά θύματα» για να αναπτυχθεί.

Το συγκεκριμένο βιομηχανικό μοντέλλο ανάπτυξης ξέρει πολύ καλά, ακόμα και χωρίς ραδιενέργεια, να καταστρέφει το φυσικό και το ανθρώπινο περιβάλλον.

Οι διάφορες αντιστάσεις που αρχικά είχαν συγκεκριμένο κοινωνικό χαρακτήρα ενάντια σε συγκεκριμένες επεμβάσεις στο περιβάλλον, ανάδειξαν ένα κίνημα εύρρωστο και παγκόσμια ικανό να ανταγωνιστεί τις επιλογές του κεφαλαίου.

Μένει, νομίζω, να δούμε σε ποιό βαθμό αυτό το κίνημα κατάφερε και καταφέρνει να κινητοποιήσει τις δυνάμεις του ώστε να αποτρέψει την πυρηνική επιλογή του κεφαλαίου.

Τελικά λοιπόν, θα δούμε ότι το οικολογικό κίνημα καταφέρνει μέχρι τώρα να αναχαιτίζει την πυρηνική επέκταση από δύο κατευθύνσεις.

α) με την επικράτηση στην κοινωνία μιας αντικαταναλωτικής λογικής στη χρήση ενέργειας.

β) με την άμεση αντίθεση στη βιομηχανική και στρατιωτική χρήση της ατομικής διάσπασης.

Η αντικαταναλωτική λογική

Πριν από μια δεκαετία φαινόταν για τους κεφαλαιοκράτες ότι ανατέλλει ο χρυσός αιώνας της κατανάλωσης. Με βάση τις «φουτουριστικές» τους εκτιμήσεις ξεκίνησαν πολλά φιλόδοξα επενδυτικά προγράμματα. Κι ένας σπουδαίος τομέας ήταν η ενέργεια. Ευημερία για τον κόσμο άρχισε να σημαίνει το πόσα KW καταναλώνει το κάθε άτομο. Όσο μεγαλύτερη η κατανάλωση ενέργειας τόσο πιο ανεβασμένο το βιοτικό επίπεδο! Όμως τα πρότυπα άρχισαν να διαφοροποιούνται. Κι εδώ βρίσκεται ο ρόλος του οικολογικού κινήματος. Η καταγγελία του αδηφάγου καταναλωτικού συστήματος κατέληγε και σε προτάσεις αντικαταναλωτικές και εξοικονόμησης ενέργειας.

Δεν ισχυριζόμαστε βέβαια ότι η οικολογία ανέτρεψε το κυρίαρχο καταναλωτικό πρότυπο. Όμως η έστω και μικρή της επίδραση είχε τα παρακάτω αποτελέσματα:

Όλες οι προβλέψεις των δημοσίων επιχειρήσεων ηλεκτρισμού έχουν διαψευστεί οικτρά. Και βέβαια οι αποκλίσεις δεν είναι ασήμαντες. Ας δούμε τις συνέπειες.

ΚΙΝΗΜΑ: ΠΟΙΟΣ ΝΙΚΑΕΙ ΠΟΙΟΝ;

Στην Ιταλία η ENEL (η ιταλική ΔΕΗ) βάσιζε το 1975 το πρόγραμμα ανάπτυξης της πυρηνικής ενέργειας στην «επιστημονική» πρόβλεψη ότι οι ενεργειακές ανάγκες θάφταναν το 1990 στα 520 δισ. κιλοβάτ (!). Σήμερα όλοι παραδέχονται ότι το 1990 αυτές οι ανάγκες θα φτάνουν μετά βίας τα 200 δισ. κιλοβάτ. Έτσι λοιπόν οι προβλεπόμενοι για το '90... 62 ιταλικοί πυρηνικοί σταθμοί δεν είναι προς το παρόν παρά μόνο 3 (!) και πιθανόν μέχρι το '90 να μην υπάρχει ούτε ένας.

Η ιταλική περίπτωση δεν είναι η μόνη. *Στις Η.Π.Α.* λόγω χαμηλής ένδειξης της ζήτησης ηλεκτρισμού, οι εταιρείες ηλεκτροπαραγωγής ακύρωσαν πάνω από 90 πυρηνικούς αντιδραστήρες τα τελευταία 6 χρόνια και παρ' όλα αυτά η υπάρχουσα ηλεκτρική ισχύς ξεπερνάει τη μέγιστη ζήτηση του δικτύου κατά 33% (!!).

Στην Δ. Γερμανία υπάρχει πλεόνασμα εγκατεστημένης ισχύος δικτύου περίπου 50% (!!!). και στασιμότητα της ζήτησης ηλεκτρισμού από το 1980. Έτσι, από τα 45.000 MW πυρηνικής ισχύος που προβλέπονταν το 1970 για το 1985, πραγματοποιήθηκαν μόνο 13.500 MW και μερικά απ' αυτά ενδέχεται να κλείσουν.

Στην Αγγλία η εθνικοποιημένη αγγλική επιχείρηση ηλεκτροπαραγωγής (CEGB) δοκιμάζεται από μια φθίνουσα ζήτηση ηλεκτρισμού (οι πωλήσεις ηλεκτρισμού του 1983 ήταν 2% μικρότερες από εκείνες του 1973) και από ένα σημερινό πλεόνασμα ισχύος, της τάξης του 40% που προβλέπεται να αυξηθεί μέχρι το 1990.

Στη Γαλλία η EDF (ΔΕΗ) χάνει κάθε χρόνο πάνω από 8 δισ. φράγκα, κι αυτό λόγω του μεγάλου μεγέθους της πλεονάζουσας ισχύος του γαλλικού δικτύου.

Παρά τις εξαγωγές ηλεκτρισμού με συμβάσεις κάτω του κόστους και τεράστιες προσπάθειες για να πειστούν οι καταναλωτές του οικιακού τομέα να μετατρέψουν σε ηλεκτρική τη θέρμανση του σπιτιού τους οι πωλήσεις ηλεκτρισμού το 1980-83 αυξήθηκαν με ρυθμούς 3 φορές μικρότερους από τους προβλεφθέντες.

Σχεδόν παντού, λοιπόν, τα προγράμματα ραγδαίας ανάπτυξης της πυρηνικής ενέργειας βασίστηκαν σε εξωπραγματικές προβλέψεις των ειδικών. Κι έτσι φτάσαμε στη σημερινή κατάσταση που χαρακτηρίζεται από μια υπερπαραγωγή ενέργειας (τουλάχιστο για Δ. Ευρώπη και ΗΠΑ) ακριβώς όπως συμβαίνει με το γάλα ή το βούτυρο (!!!). Σήμερα η Δ. Ευρώπη δεν ξέρει τί να κάνει με τα ενεργειακά της πλεονάσματα.

Η άμεση αντίθεση

Όμως ο ανταγωνισμός μεταξύ κινήματος και πυρηνικής επιλογής του κεφαλαίου είχε και μιαν άλλη καταπληκτική συνέπεια. Συγχρόνως με την αύξηση των ατυχημάτων οι εταιρείες πυρηνικής ηλεκτροπαραγωγής αναγκάζονταν να παίρνουν όλο και περισσότερα προστατευτικά μέτρα για να πείθουν τον κόσμο ότι είναι ασφαλή. Αυτό, φυσικά, μεταφράζεται σε συνεχή αύξηση του κόστους παραγωγής και εγκατάστασης.

Έτσι οι τεράστιες επενδύσεις για την κατασκευή πυρηνικών σταθμών (το εργοστάσιο του Βάκενσντορφ στη Βαυαρία θα κοστίσει τουλάχιστο 4 δισ. δολλάρια, θα είναι δηλαδή η μεγαλύτερη μεταπολεμική βιομηχανική επένδυση της Δ. Γερμανίας) χρειάζονται πολλές δεκαετίες για να αποσβεσθούν· τα πυρηνικά εργοστάσια, όμως, έχουν ένα μεγάλο ελάττωμα· γερνούν πολύ γρήγορα. Είναι λίγο-πολύ ευρέως γνωστό ότι μετά από 20-30 χρόνια εξαντλούν τον κύκλο ζωής τους.

Για να καταλάβουμε το μέγεθος των συγκλινουσών συνεπειών ας δούμε πάλι το παράδειγμα της Ιταλίας. Ο μεγαλύτερος πυρηνικός σταθμός της που κατασκευάστηκε το 1980 (στο Καόρσο) θα ολοκληρώσει την απόσβεση των δαπανών κατασκευής του μόλις το 2010 (!!!), δηλαδή ακριβώς *όταν θα αρχίζει να εγκαταλείπεται*, με αποτέλεσμα τα πρώτα κέρδη του να χρειάζεται να επενδυθούν στα έξοδα διάλυσής του (!!!) (τα έξοδα αυτά αγγίζουν ένα όχι και τόσο ευκαταφρόνητο ποσοστό της δαπάνης κατασκευής)

Και για να δούμε λίγο τους αριθμούς: στις Η.Π.Α το κόστος κεφαλαίου των πυρηνικών σταθμών των τελευταίων χρόνων (τιμές 1983) ήταν περίπου 2.400 $/KW πράγμα που σημαίνει 2,5 φορές ακριβότεροι από τους ανθρακικούς. Και ως προς το λειτουργικό κόστος τώρα, οι μισές τιμές κατά τη δεκαετία 1973-1983 ήταν, 12$/kwh για τους πυρηνικούς, 6,2$/Kwh για τους ανθρακικούς και 6,5$/Kwh για τους πετρελαϊκούς σταθμούς.

Όλα δείχνουν λοιπόν ότι υπάρχει μια σοβαρή κρίση στην πυρηνική βιομηχανία. Βέβαια οι εκφράσεις αυτής της κρίσης είναι διαφορετικές στα διάφορα σημεία του πλανήτη. Θα μπορούσαμε χοντρικά να τις χωρίσουμε σε δύο: Η μια έκφραση είναι αυτή των Η.Π.Α., της χώρας της απεριόριστης ιδιωτικής πρωτοβουλίας, όπου το κέρδος είναι ο άμεσος και κύριος παράγων της οποιασδήποτε βιομηχανικής επιλογής. Στις Η.Π.Α. λοιπόν βλέπουμε ότι σχετικά με την πυρηνική βιομηχανία δεν πρόκειται απλά για κρίση αλλά για αληθινό Βατερλώ. *Από το 1980 και πέρα, δεν έχει παραγγελθεί ούτε ένας νέος αντιδραστήρας*. Παράλληλα δε, παρατηρείται το φαινόμενο να εγκαταλείπονται μαζικά οι σπουδές πυρηνικής μηχανικής προς όφελος κάποιων άλλων με περισσότερο μέλλον. Η δεύτερη έκφραση της κρίσης είναι αυτή της Ευρώπης (καθώς και των Ανατολικών χωρών). Εδώ η επιλογή της πυρηνικής ενέργειας στη βιομηχανία είναι, θα λέγαμε, περισσότρο *πολιτική επιλογή*. Η κρίση εδώ, μεταφράζεται σε τεράστια ελλείματα των εθνικοποιημένων επιχειρήσεων ηλεκτρισμού (ας θυμηθούμε τα 8 δισ. φράγκα της γαλλικής EDF). Είναι θάλεγε κανείς μια υπόθεση που οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις την συγκρατούν απ' τα μαλλιά

Η πυρηνική «ευφορία» λοιπόν πάει περίπατο.

Και τελικά...

Η πυρηνική ενέργεια, όμως, δεν ήταν από μόνη της ασύμφορη στην βιομηχανική της χρησιμοποίηση. Η υπόσχεση ενός καινούργιου «χρυσού αιώνα» που έφερναν οι ερευνητές των περασμένων δεκαετιών δείχνει ότι οι εκτιμήσεις και προβλέψεις των ειδικών ήταν μάλλον διαφορετικές από τη σημερινή κατάσταση. Η πυρηνική ενέργεια, λοιπόν *έγινε* ασύμφορη. Και *έγινε*, μόνο όταν ο κόσμος άρχισε να αντιστέκεται σ' αυτή τη θηριώδη επιλογή του κεφαλαίου· μόνο όταν ο κόσμος (οι μάζες που λένε) άρχισε να οργανώνεται για να αντιμετωπίσει τα διάφορα «Τσέρνομπιλ» που

δεν ήταν και λίγα (βλέπε κατάλογο των πυρηνικών ατυχημάτων: περιοδικό νέα ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ τεύχος 20 σελ. 13)

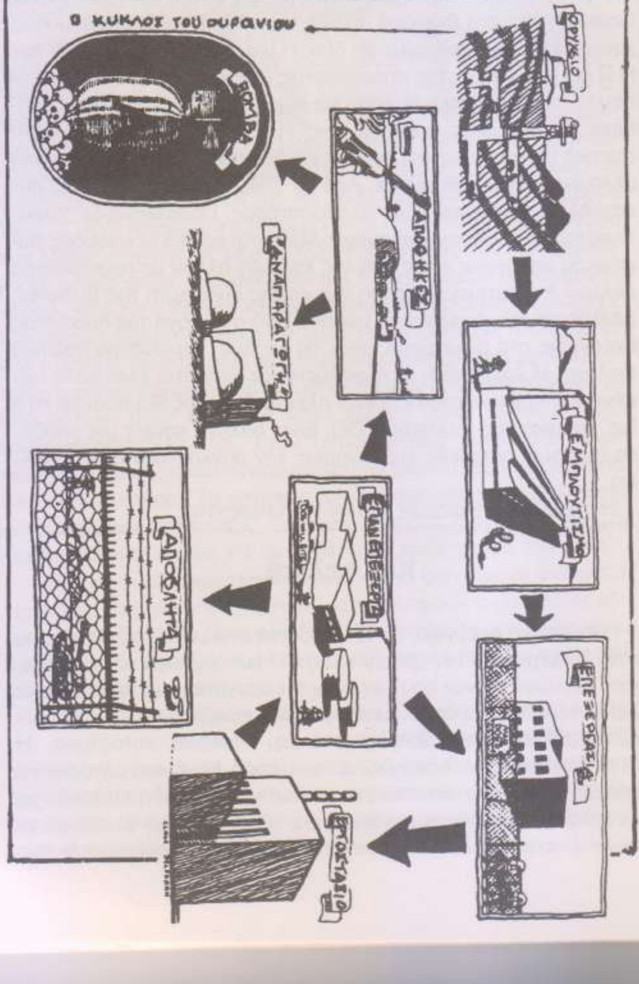
Στην αρχή τον καιρό ακόμα της ευφορίας, οι πυρηνικοί σταθμοί φύτρωναν σωρηδόν χωρίς πολλές φασαρίες και οικονομικά εμπόδια. Τα ραδιενεργά σκουπίδια πετιούνταν στη θάλασσα ή θάβονταν, οι σταθμοί δεν αντιμετώπιζαν ακόμα το φάσμα του κλεισίματος και γενικώς το ζήτημα των ραδιενεργών καταλοίπων από τη βιομηχανική χρήση της πυρηνικής ενέργειας αντιμετωπίζονταν με προχειρότητα.

Όταν όμως η αντίδραση του κόσμου άρχισε να παίρνει διαστάσεις κινήματος και όταν συγχρόνως τα διάφορα ατυχήματα έδειξαν καθαρά στον κόσμο τι μέλλον του προδιαγράφουν, τότε η χρήση της μπήκε σε μια νέα καμπή. Διπλά και τριπλά μέτρα προστασίας, αυξημένη ανάγκη νέων τεχνολογιών προστασίας κ.τ.λ.

Είναι σημαντικό να δούμε τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στις χώρες με πυρηνική ενέργεια όπου υπάρχει ανεπτυγμένο αντιπυρηνικό και οικολογικό κίνημα και στις χώρες με πυρηνική ενέργεια όπου η κοινωνική αντίδραση είναι εγκλωβισμένη (χούντες, ανατολικές χώρες, Κίνα κ.τ.λ.) Είναι τεράστια η διαφορά μεταξύ π.χ. της Κίνας όπου πρόσφατα ανακαλύφτηκε πως τα πυρηνικά απόβλητα ενός αντιδραστήρα τα έχυναν σε χωματερές (!!!) και της Ιταλίας όπου το κόστος είναι τεράστιο επειδή τα απόβλητα χρειάζονται ειδική φροντίδα. Για άλλη μια φορά, λοιπόν, οι «μάζες» είναι αυτές που ξέρουν, που καταλαβαίνουν ότι οι επιλογές του κεφαλαίου είναι αντίθετες προς τις δικές τους ζωτικές επιλογές.

Στο ερώτημα του κεφαλαίου: **ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ;** το κίνημα απαντάει: **ΟΧΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!** Και όλα δείχνουν ότι κερδίζει.

Δημήτρης Μπάσογλου

ΟΙ ΔΙΑΚΙΝΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΥΡΗΝΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Οι ίδιοι άνθρωποι που μας έφεραν την πετρελαϊκή κρίση και την έλλειψη φυσικού αερίου είναι εκείνοι επίσης που κερδίζουν από την ατομική ενέργεια.

12 εταιρείες πετρελαίου και αερίου ελέγχουν τα μισά αποθέματα ουρανίου στις Η.Π.Α μερικά από τα οποία τ' αγόρασαν μ' ευνοϊκούς όρους πριν από την πετρελαϊκή κρίση του 1973

5 εταιρείες πετρελαίου και αερίου που ενώθηκαν με πολυεθνικά μετοχικά κεφάλαια ελέγχουν το 62% της εκμετάλλευσης του εγχώριου ουρανίου.

Η εταιρεία **Badcock and Wilcox** που είναι υπεύθυνη για την καταστροφή στο Three Miles Island ανήκει στον J. Ray Mc Dermott που είναι ο μηχανικός και ο κατασκευαστής των παράκτιων μηχανημάτων άντλησης πετρελαίου.

Η παραγωγή πυρηνικών αντιδραστήρων ελέγχεται απόλυτα από τέσσερις μεγάλες επιχειρήσεις. Δύο απ' αυτές — η **General Electric** και η **Westinghouse** πήραν περισσότερες από τα 2/3 των παραγγελιών για αντιδραστήρες που εγκαταστάθηκαν στις ΗΠΑ από το 1953 ως το 1977

Τρεις κατασκευαστικές φίρμες — **Bechtel, Stone and Webster** και η **United Engineers** — πήραν τα 3/4 των συμβολαίων για την κατασκευή των εργοστασίων. Ένα σύνολο από 7 φίρμες ανέλαβαν το 99% τέτοιων παραγγελιών.

Οι κύριοι αγοραστές πυρηνικών αντιδραστήρων είναι οι 200 εταιρείες κοινής ωφέλειας με ιδιωτικά κεφάλαια (I.O.U.) που τροφοδοτούν με ηλεκτρισμό το 80% των Αμερικανών. Αυτές οι εταιρείες είναι συνδεδεμένες με τις ίδιες τράπεζες που ελέγχουν τις χρηματοδοτήσεις της **General Electric,** της **Westinghouse** και των κατασκευαστών αντιδραστήρων.

Π

TO ΟΥΡΑΝΙΟ

ἡ σκοτεινή πλευρά τῆς πυρηνικῆς ἐνέργειας κρύβει τήν ἐξάρτηση ἀπό τό Οὐράνιο. Ὅπως θά δεῖ κανείς παρακάτω, ἄν ὁ κόσμος ἐξαρτηθεῖ ἀπό τήν πυρηνική ἐνέργεια, θά εἶναι σέ πολύ χειρότερη θέση ἀπό τήν ἐξάρτηση τοῦ πετρελαίου πού τώρα παράγεται σέ πάνω ἀπό πενῆντα χῶρες. Δίνουμε παρακάτω τίς χῶρες παραγωγῆς καί τούς τόννους τό 1980 καί 1985. Ἐπίσης τό ποσοστό ἐπί τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς (χωρίς τίς ἀνατολικές χῶρες). SOUTH MAY 1986/79.

Χώρα σέ τόννους	1980		1985	
ΗΠΑ	16807	38,6%	5990	15,7%
Καναδᾶς	6739	15,4	10790	28,3
Γαλλία	2635	6	3400	9
Ἐξαρτημένες ἀπό Γαλλία				
Γκαμπόν	1033	2,7	900	2,3
Νίγηρ	3880	9	3400	8,9
Νότιος Ἀφρική	6186	14,2	5700	14,9
ἐξαρτώμενη ἀπό Ν. Ἀφρική				
Ναμίμπια	4083	9,3	3650	9,6
Αὐστραλία	1561	3,6	3850	10
Ἄλλοι	549	1,3	500	1,3
Σύνολο	43428	100%	38180	100%

ΤΟ ΑΝΤΙΠΥΡΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Αυτή η χρονολογική παράθεση γεγονότων στη Γαλλία, Ελβετία, Γερμανία και Ιταλία -των χωρών με το δυνατότερο αντιπυρηνικό κίνημα- γίνεται για να αποκτήσει κανείς μια χοντρική ιδέα για τη διεθνή έκταση του Ευρωπαϊκού αντιπυρηνικού κινήματος. Δεν περιλαμβάνει όλες τις εκδηλώσεις ούτε κι όλες τις χώρες όπου έχει αναπτυχθεί αντιπυρηνική αντιπολίτευση, αλλά περισσότερο καταγράφει τις μεγάλες διαδηλώσεις ή μικρότερες ενέργειες που υπήρξαν σημαντικά σημεία καμπής για το κίνημα, και βέβαια μόνο για τη δεκαετία του '70.

ΓΑΛΛΙΑ

1971

–12 Απρίλη — Fessenhaim

1300 άτομα διαδηλώνουν ενάντια σ'ένα σταθμό πυρηνικής ενέργειας που βρίσκεται υπό κατασκευή. Είναι η πρώτη αντιπυρηνική εκδήλωση της Ευρώπης.

–19 Ιούνη — Lyon

3.500 άτομα διαδηλώνουν την συμπαράσταση τους σε 7 αντιπυρηνικούς ακτιβιστές που δικάζονται επειδή μπήκαν στην αίθουσα ελέγχου πυροδότησης της βάσης πυρηνικών βλημάτων του Μον Βερντέν και κρέμασαν αντιπυρηνικά πανώ!

–10 Ιούλη — Saint-Valbas

15.000 άτομα συμμετέχουν σε μεγάλη ειρηνική πορεία εναντίον της πυρηνικής εγκατάστασης Buzey 1 στο ποταμό Ροδανό στο Saint-Valbas.

–4 Σεπτέμβρη — Bagey 1

Αρχίζει 40ήμερη καθιστική διαμαρτυρία 30 αντιπυρηνιστών.

1972

–7 Μάη — Fessenheim

10.000 άτομα εναντίον του τοπικού πυρηνικού σταθμού (που είδαμε παραπάνω). Μέλη της αντιπολίτευσης μαζεύουν 50.000 υπογραφές που καλούν σε διάλογο για συμφωνία ενάντια στην κατασκευή όλων των ειδών των πυρηνικών.

1973

–6 Μάη

Συνδυασμένες διαδηλώσεις σε διάφορα μέρη της Γαλλίας, για παράδειγμα 5.000 μαζεύονται στο Στρασβούργο και 3.000 στο Παρίσι.

1974

–Μάης

Η Εθνική Επιχείρηση ηλεκτρισμού αρχίζει την κατασκευή δρόμου προσπέλασης προς τοποθεσία όπου θα χτιστεί πυρηνική εγκατάσταση στο Brand-Saint-Louis χωρίς άδεια. Υστερα από διαμαρτυρίες οι αγρότες της περιοχής καταλαμβάνουν το εργοτάξιο, μετακινούν τα καλούπια του τσιμέντου και τα αφήνουν μπροστά στο τοπικό δημαρχείο όπου και κάνουν καθιστική διαμαρτυρία.

–25 Αυγούστου

Γάλλοι και Γερμανοί διαδηλώνουν σε μια πορεία εναντίον του πυρηνικού κέντρου Wuyl στη Γερμανία και του εργοστασίου μολύβδου του Markolsheim.

–20-29 Αυγούστου — Markolsheim

Κατάληψη του τοπικού εργοστασίου μολύβδου. Την πρώτη μέρα συμμετέχουν στην κατάληψη 100 άτομα' τη δεύτερη μέρα 1000.

–20 Σεπτέμβρη — Markolsheim

Αρχίζει κατάληψη του εργοστασίου μολύβδου που έχει σχεδιαστεί από Γερμανική εταιρεία στη Γαλλική πλευρά του Ρήνου.

–Νοέμβρης

Αντιπυρηνικές ομάδες συγκροτούνται σ'όλη τη Γαλλία ύστερα από την ανακοίνωση του Γαλλικού Υπουργείου Ερευνών ότι σχεδιάζεται η ανάγερση 50 πυρηνικών εγκαταστάσεων.

1976

–3 Ιούλη — Malville

Διαδήλωση 20.000 ατόμων εναντίον του αναπαραγωγικού πυρηνικού σταθμού "Super Phenix" στο εργοτάξιο κατασκευής του. Μια ομάδα διαδηλωτών καταφέρνει να περάσει το φράχτη και να καταλάβει τη περιοχή.Μετά 2 μέρες 5 μονάδες ΜΑΤ εισβάλλουν και "καθαρίζουν" την περιοχή. Μετά απ'αυτό οι αγρότες οργανώνουν πορεία απελευθέρωσης των κρατουμένων όπου συμμετέχουν 5.000 άτομα.

–17-18 Ιούλη — Bugey 1

Διοργανώνεται έκθεση "πληροφόρησης του κοινού" στην όχθη του Ροδανού απέναντι απ'το εργοτάξιο. Προβάλλεται ένα φιλμ για την κατάληψη του Whyl στη Γερμανία το 1975.

–24 Ιούλη — περιοχή της Malville

Μια πορεία με αυτοκίνητα και τρακτέρ μήκους 5 χιλιομέτρων ακολουθεί ένα δρομολόγιο δια μέσου των πόλεων και των εξοχικών τοποθεσιών που απειλούνται από το "Σούπερ Φοίνιξ" της Μαλβίλλ.

–8 Αυγούστου — περιοχήτης Malville

Αγρότες από το χωριό Πολεριώ μπλοκάρουν φορτηγά με ανταλλακτικά του πυρηνικού αντιδραστήρα που περνάνε απ'το χωριό τους για να πάνε στη Μαλβίλλ. Συλλαμβάνονται 24 διαδηλωτές (ανάμεσά τους Δυτικογερμανοί και Ελβετοί). Το βραδάκι 300 άτομα συγκεντρώνονται γύρω από την αστυνομική κλούβα διεκδικώντας την απελευθέρωση των κρατουμένων.

–9 Σεπτέμβρη

Ημέρα δράσης σ'όλη τη χώρα ενάντια στην κατασκευή του "Σούπερ Φοίνιξ" της Μαλβίλλ. 'Ενας πειρατικός αντιπυρηνικός ραδιοσταθμός εκπέμπει για μια βδομάδα χωρίς

να ανακατευτεί η αστυνομία.

—15 Δεκέμβρη

1000 μηχανικοί, φυσικοί και τεχνικοί του CERN (Ευρωπαϊκού Κέντρου Πυρηνικών Ερευνών) στέλνουν επιστολή στη Γαλλική, Ιταλική και Δυτικογερμανική κυβέρνηση απαιτώντας ένα μορατόριουμ στην κατασκευή των αναπαραγωγικών αντιδραστήρων.

1977

—26 Ιούνη

Διαδηλώσεις οργανώνονται σε διάφορες επαρχίες της Γαλλίας για την προετοιμασία της μεγάλης διεθνούς διαδήλωσης στη Μαλβίλλ της 31 Ιούλη. Στο Mogent-Sur-Seine μια εγκατάσταση πυρηνικής ενέργειας έξω απ'το Παρίσι , 10.000 άτομα μαζεύονται για μια έκθεση πληροφόρησης και ενημέρωσης.

—30 Ιούνη — Grenoble

150 αντιπυρηνιστές, διαδηλώνουν μπροστά στο δημαρχείο τη διαμαρτυρία τους για το κόψιμο του ηλεκτρικού σε 300 κατοίκους της πόλης που δεν πλήρωσαν το 15 % των λογαριασμών τους του ηλεκτρικού στα πλαίσια μιας αντιπυρηνικής καμπάνιας. Οι δημοτικοί άρχοντες της πόλης, που ανήκουν στο Σοσιαλιστικό Κόμμα, οχυρώνονται στα γραφεία τους.

—29 Ιούλη

3.000 άτομα διαμαρτύρονται για την επίθεση μιας φασιστικής ομάδας στο κρίτιο όπου γινόταν η συνάντηση των οργανωτικών επιτροπών της Γκρενόμπλ και της Μαλβίλλ.

—31 Ιούλη — Malville

60.000 άτομα απ'τη Γαλλία αλλά και όλη την Ευρώπη συναντώνται στη Μαλβίλλ για να διαμαρτυρηθούν για την πυρηνική εγκατάσταση "Σούπερ Φοίνιξ". Η αστυνομία επιτίθεται με δακρυγόνα και επιθετικές χειροβομβίδες με αποτέλεσμα το θάνατο ενός δασκάλου, του Βιτάλ Μισαλώ. Πολλοί διαδηλωτές τραυματίζονται.

ΙΣΠΑΝΙΑ

1976

—Μάης — Χώρα των Βάσκων

150.000 υπογραφές συγκεντρώνονται γαι να μην κατασκευαστεί πυρηνικό εργοστάσιο στο Λεμονίζ.

1977

—14 Ιούλη — Bilbao

150.000 άτομα, στη χώρα των Βάσκων, διαμαρτύρονται για το εκτεταμένο πυρηνικό πρόγραμμα της Ισπανικής Κυβέρνησης που προβλέπει πάνω από 12 πυρηνικά μόνο κατά μήκος της ακτής των Βάσκων. Ταυτόχρονα 1.000 άτομα στην Caspe διαδηλώνουν ενάντια στην κατασκευή πυρηνικού εργοστάσιου που προβλέπεται για την πόλη τους.

1978

—10 Μάρτη — Lemoniz

Διαδήλωση 100.000 ατόμων ενάντια στο ντόπιο πυρηνικό εργοστάσιο.

ΕΛΒΕΤΙΑ

1975

—31 Μάρτη ως 14 Ιούνη — Kaiseraugst

Κατάληψη του εργοτάξιου, όπου κατασκευάζεται πυρηνικό εργοστάσιο. Οι καταληψίες δέχονται έμπρακτες απειλές απ'τον εισαγγελέα, την αστυνομία και τον στρατό. Αγρότες με τις οικογένειές τους αλλά και κάτοικοι των γύρω πόλεων έρχονται και συμπαρίστανται ενεργά στην παράνομη πράξη της κατάληψης. Ένα σπίτι φιλίας, ένα νηπιαγωγείο και μικρές καλύβες χτίζονται στην καταλειμένη περιοχή.

1976

—18 Δεκέμβρη — Kaiseraugst

Μαζεύονται στην περιοχή 1.000 άτομα και διαμαρτύρονται

1977

—1 Γενάρη — Kaiseraugst

700 διαδηλωτές στην περιοχή του πυρηνικού εργοστασίου

—Άνοιξη

Μια Πασχαλινή αντιπυρηνική πορεία κάνει έκκληση για ένα τετραετές μορατόριουμ (στη κατασκευή πυρηνικών αντιδραστήρων). Ο κόσμος υποστηρίζει την πορεία σε απαντεχο βαθμό.

—28-29 Μάη — Kaiseraugst

Συγκέντρωση 7.000 διαδηλωτών στη θέση που σχεδιάζεται το πυρηνικό εργοστάσιο. Γίνεται πορεία ως το Waorig, περιοχή που προτείνεται η ίδρυση αποθήκης πυρηνικών και καταλήγει σε συλλαλητήριο. Την επόμενη μέρα 3.000 αντιπυρηνιστές συγκεντρώνονται στο Leibstadt και κάνουν πορεία προς το Aaron .

—30 Μάη — Goesgen

Συγκέντρωση και πορεία 5.000 ατόμων προς το Goesgen Όταν φτάνουν στον προορισμό τους έχουν αυξηθεί στις 10.000. Ανάμεσά τους και 800 Γερμανοί που διαδήλωναν απ'την άλλη μεριά του Ρήνου, είδαν την πορεία των Ελβετών και διέσχισαν το ποτάμι για να ενωθούν μαζί τους.

—25 Ιούνη — Goesgen

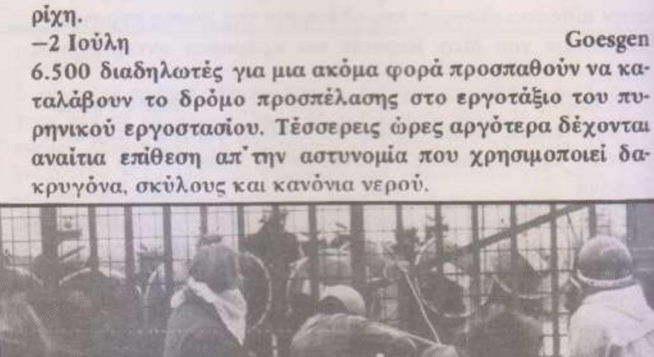
4.000 άτομα προσπαθούν να μπλοκάρουν το δρόμο που οδηγεί στο πυρηνικό εργοστάσιο. Τους επιτίθενται 350 αστυνομικοί με εξοπλισμό μάχης. Την επόμενη μέρα ο ραδιοσταθμός "αντιραδιενεργό ραδιόφωνο" ξαναρχίζει τις εκπομπές του, αφού τον είχε σταματήσει η αστυνομία 2 μέρες πριν από την επιχείρηση κατάληψης του δρόμου.

—6 Ιούνη

Διαδήλωση 2.000 ατόμων στη Βασιλεία και 2.500 στη Ζυρίχη.

—2 Ιούλη — Goesgen

6.500 διαδηλωτές για μια ακόμα φορά προσπαθούν να καταλάβουν το δρόμο προσπέλασης στο εργοτάξιο του πυρηνικού εργοστασίου. Τέσσερεις ώρες αργότερα δέχονται αναίτια επίθεση απ'την αστυνομία που χρησιμοποιεί δακρυγόνα, σκύλους και κανόνια νερού.

1978

–25 Μάρτη Aarau

Τριήμερη μαζική απεργία πείνας ενάντια στο Ελβετικό πρόγραμμα ατομικής ενέργειας. Ιδιαίτερη επιτυχία στο Goesgen και το Leibstadt.

–1 Απρίλη Kaiseraugst

Διαδήλωση και αναδάσωση της περιοχής.

–13 Μάη Lucens

Πορεία και συλλαλητήριο για να σταματήσουν τα σχέδια μετατροπής ενός κλειστού πυρηνικού εργοστασίου σε προσωρινή αποθήκη ραδιενεργών καταλοίπων.

ΙΤΑΛΙΑ

1976

–30 Γενάρη Capalbio

Διαδήλωση κατά ανεγειρόμενου πυρηνικού εργοστασίου.

1977

–Γενάρης

Κάτοικοι του Καπάλμπιο μπλοκάρουν την σιδηροδρομική γραμμή Ρώμης-Γένοβας όταν γίνεται γνωστό ότι η κρατική Επιχείρηση Ηλεκτρισμού σχεδιάζει να κάνει απαλλοτριώσεις σε αγροτικά εδάφη για να κατασκευάσει πυρηνικά εργοστάσια. Στο Μοντάλτο, το Καπάλμπιο, το Ορμπέτελλε και την Ταρκουινία αρχίζουν να εμφανίζονται ομάδες πρωτοβουλίας κατοίκων που αναλαμβάνουν να οργανώσουν την αντίσταση.

–Φλεβάρης Montalto

Διαδήλωση 2.000 ατόμων.

–20 Μάρτη Montalto

Η ομάδα πρωτοβουλίας κατοίκων της πόλης διοργανώνει έκθεση πληροφόρησης με κεντρικό θέμα τη μη-βία. Περισσότεροι από 15.000 επισκέπτες.

–3-4 Φλεβάρη Μιλάνο

Συγκέντρωση σε πανιταλικό επίπεδο των αντιπυρηνικών ομάδων. Για δυο μέρες οι 800 σύνεδροι συζητάνε με θέματα "Πυρηνική ενέργεια - Εναλλακτικές μορφές ενέργειας - Νέες μορφές ανάπτυξης".

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

1971

–Αρχίζει η αντιπυρηνική κίνηση στο Kaiserstuhl, στο Breisach.

1973

–Υποκύπτοντας στις πιέσεις των τοπικών ομάδων η κυβέρνηση δέχεται να μην οικοδομηθεί πυρηνικό εργοστάσιο στο Breisach. Αντί αυτού επιλέγεται το Wyhl.

1974

20 Σεπτέμβρη Markolsheim

Κατάληψη του εργοτάξιου όπου κατασκευάζεται εργοστάσιο μολύβδου. Αυτή η τοποθεσία βρίσκεται απέναντι από το Wyhl. Φυσικά πολλοί Γερμανοί διασχίζουν το ποτάμι και ενώνονται με τους Γάλλους καταληψίες.

1975

–18 Φλεβάρη Wyhl

Πρώτη κατάληψη του χώρου κατασκευής καθώς αρχίζει η αποψίλωση του δάσους.

—20 Φλεβάρη **Wyhl**
Η αστυνομία κάνει βίαιες εκκαθαρίσεις της περιοχής με κανόνια νερού, πάνω από ειδικά οχήματα.
—23 Φλεβάρη **Wyhl**
Δεύτερη κατάληψη της περιοχής. 28.000 άτομα απ' τη Γερμανία, Γαλλία και Ελβετία συμμετέχουν στην κατάληψη, που συνεχίζεται για περισσότερο από ένα χρόνο. Φυσικά η κατασκευή του εργοστάσιου σταματάει.
—25 Φλεβάρη
Νίκη κι από την άλλη μεριά του Ρήνου, στο Μάρκολσαϊμ. Η εγκατάσατση μολύβδου δε θα χτιστεί.
—21 Μάρτη **Wyhl**
Οι δικαστικές αρχές του Φράιμπουργκ σταματούν την κατασκευή στο Wyhl..
1 Απρίλη
Κατάληψη στο Kaiseraugst στην Ελβετία. Πολλοί Γερμανοί συμμετέχουν στην δράση των ελβετικών ομάδων.

1976
—31 Οκτώβρη **Brokdorf**
6.000-7.000 άτομα καταλαμβάνουν την περιοχή όπου θα χτιστεί πυρηνικό εργοστάσιο. Η αστυνομία τους κυνηγάει το άλλο πρωί.
—13 Νοέμβρη **Brokdorf**
Δεύτερη απόπειρα κατάληψης του εργοστασίου. Συμμετέχουν 30.000 άτομα που δέχονται τη μαζική βίαιη απάντηση της αστυνομίας.

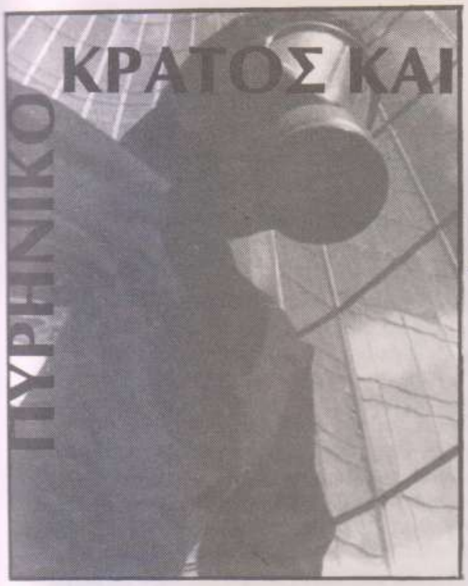
1977
—19 Φλεβάρη **Itzehoe, Brokdorf**
50.000 άτομα διαδηλώνουν κοντά στο εργοτάξιο και στη διπλανή πόλη. Συμβολική κατάληψη γίνεται και στο Γκρόχουντ από 100 άτομα.
—19 Μάρτη **Grohude**
Δεύτερη απόπειρα κατάληψής του από 15.000 άτομα. Καταστέλλεται βίαια από την αστυνομία.
—Ιούνης **Grohude**
Δίπλα στο εργοτάξιο κατασκευάζεται αντιατομικό χωριό.
—Ιούλης **Brokdorf**
Κι άλλη αντιατομική κατασκήνωση ιδρύεται.
—24 Σεπτέμβρη **Kalkar**
Διαδήλωση 50.000 ατόμων εναντίον του αναπαραγωγικού αντιδραστήρα που κατασκευάζεται εκεί.

1978
—Φλεβάρης - Μάρτης **Stuttgart-Hamburg**
Στη Στουτγάρδη και το Αμβούργο αρχίζει μποϋκοτάρισμα στην πληρωμή των λογαριασμών του ηλεκτρικού. Δεν πληρώνεται η αναλογία που αντιστοιχεί στο πρόγραμμα υποτήριξης και κατασκευής σταθμών πυρηνικής ενέργειας.
—5 Μάρτη **Schleswig-Holstein**
Καταπληκτική επιτυχία των "πράσινων" περιβαλλοντολόγων στις τοπικές εκλογές. Η π ρ ώ τ η ε κ λ ο γ ι κ ή ε μ φ ά ν ι σ η τ ω ν π ρ ά σ ι ν ω ν.

αριστος γ.

ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ Σ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

χώρα	πυρηνικοί αντιδραστήρες	παραγγελίες που ακυρώθηκαν	ποσοστό % παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από πυρηνικά εργοστάσια	έχουν παραγγείλει αντιδραστήρες
Καναδάς	14	-	11	-
ΗΠΑ	82	107	13	-
Μεξικό		-	-	ναι
ΠόρτοΡίκο		1	-	-
Βραζιλία	1	-	2	-
Αργεντινή	2	-	10	-
Ρωσία	40	-	7	-
Πακιστάν	2	-	2	-
Ινδία	4	-	3	-
Ν.Αφρική		-	-	ναι
Κίνα		-	-	ναι
Ν.Κορέα	3	2	13	-
Ιαπωνία	24	-	19	-
Ταϊβάν	4	-	40	-
Φιλιππίνες		-	-	ναι
Φινλανδία	4	-	40	-
Σουηδία	10	-	40	-
Ολλανδία	1	3	5	-
Πολωνία		-	-	ναι
Αγγλία	37	-	16	-
Βέλγιο	6	-	45	-
Γαλλία	32	-	48	-
Δ.Γερμανία	15	-	17	-
Α.Γερμανία	5	-	42	-
Τσεχοσλοβακία	3	-	-	-
Ρουμανία	-	-	-	ναι
Αυστρία	-	1	-	
Ελβετία	4	-	28	
Ιταλία	3	-	4	
Γιουγκοσλαβία	1	-	-	
Βουλγαρία	4	-	29	
Ισπανία	7	-	9	

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΟ

Το κείμενο που δημοσιεύουμε είναι το γραπτό κείμενο εισήγησης που έγινε από το Γιώργο Καραμπελιά στο αντιπυρηνικό διήμερο που οργάνωσε στη Θεσσαλονίκη το περιοδικό ΠΡΑΞΗ και η Οικολογική Κίνηση, στις 29 και 30 Μαΐου, σε πάρκο του Δήμου στην παραλία της πόλης.

Το ζήτημα του πυρηνικού κράτους ήρθε βίαια να εισβάλει στη χώρα μας από τους αιθέρες. Ένα ζήτημα, που έμοιαζε σχετικά μακρυνό απ' αυτή την απομακρυσμένη και επαρχιακή γωνιά της Ευρώπης, ξεπροβάλλει με όλη του την ένταση για να υπενθυμίσει πως το πυρηνικό κράτος είναι κι' όλας ένα παγκόσμιο κράτος. Βέβαια την ιστορία του δεν θα την ανιχνεύσουμε στην σχετικά πρόσφατη επέκταση της πυρηνικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Το πυρηνικό κράτος γεννήθηκε για πρώτη φορά στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι. Τότε για πρώτη φορά με την μορφή ενός εφιαλτικού υπερκαθορισμού επιβλήθηκε το πρώτο πυρηνικό τελεσίγραφο. Και η σκληροτράχηλη Ιαπωνία υποχώρησε. Είχε αρχίσει η εποχή του πυρηνικού τρόμου, η εποχή του πυρηνικού κράτους.

Σύντομα η Σοβιετική Ένωση απόκτησε κι αυτή την βόμβα και στο εξής ο κόσμος χωρίστηκε σε δυο κόσμους, υποχρεωτικά, που ελέγχουν την πυρηνική αποτροπή. Δεν είναι τυχαίο εξ άλλου πως την θέση της πολιτικής μεγάλης δύναμης, με κάποια πολιτική αυτονομία, διαθέτουν μόνο εκείνες οι χώρες που διαθέτουν πυρηνικά όπλα, η Γαλλία, η Αγγλία, η Κίνα, η Ινδία. Ήδη από τότε, από το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου πόλεμου, άρχισε να χτίζεται το πυρηνικό κράτος, το κράτος του πυρηνικού τρόμου. Και τα χαρακτηριστικά του διαγράφτηκαν από την αρχή. Εκβιασμός όλου του πλανήτη σε μια υποχρεωτική ιεραρχία με κορυφή τις πυρηνικές υπερδυνάμεις. Η συγκεντροποίηση και ο έλεγχος δεν είναι κάτι το καινούργιο, αρχίζει ήδη από τη στιγμή που εμφανίζονται τα πυρηνικά όπλα και μάλιστα σε πλανητικό επίπεδο. Το συγκεντρωτικό πυρηνικό κράτος εμφανίζεται σαν ανάγκη. Η κατοχή και η απειλή της χρήσης τέτοιων τερατωδών μηχανισμών καταστροφής διαμόρφωσε νέες κοινωνικές ιεραρχίες, ενίσχυσε την δύναμη των στρατιωτικών και επιστημονικών γραφειοκρατιών, τον αυταρχισμό της εκτελεστικής εξουσίας, για τον έλεγχο των πυρηνικών μυστικών και την ασφαλή φύλαξη και χρήση τους. Τα Πανεπιστήμια έτειναν να μεταβληθούν σε προέκταση του υπουργείου άμυνας και οι παλιοί φιλελευθερισμοί των αστών, ο λεγόμενος πλουραλισμός της αστικής δημοκρατίας, όπως και η σοβιετική δημοκρατία από την άλλη πάνε περίπατο. Η κοινωνία γίνεται κοινωνία της άμυνας, του πυρηνικού μυστικού, της Ασφάλειας. Η CIA και η KGB, ο πόλεμος των κατασκόπων, οι κλειστές επιστημονικο-στρατιωτικές ελίτ εξουσιάζουν το μέλλον μας.

Βέβαια το πέρασμα σε μια τέτοια πραγματικότητα ήταν συνέπεια του ίδιου του συστήματος, κι αυτό από δύο πλευρές.

Α. Η τάση στον έλεγχο, η τάση στην κυριαρχία, ενυπάρχει στο βιομηχανικό σύστημα καπιταλισμού και σοσιαλισμού, Ανατολής και Δύσης. Η ανάπτυξη του κεφάλαιου, η ανάπτυξη του ταξικού ανταγωνισμού, οδηγούν αναπόφευκτα στη διόγκωση του κράτους, στην υποταγή των ανθρώπων σε μια κεντρικά ελεγχόμενη δομή, που η τάση της είναι να υπερβεί το εθνικό κράτος και να οικοδομήσει το μέγα-κράτος που περιγράφει ο Οργουελ και που αποπειράθηκε ο Χίτλερ με τις εκατόμβες που προκάλεσε και με την απόπειρα είτε του σταλινικού σοσιαλισμού είτε του χιτλερικού εθνικοσοσιαλισμού είτε τέλος την ρουζβελτιανή εκδοχή του κράτους πρόνοιας.

Πριν λοιπόν υπάρξει το πυρηνικό κράτος, πριν ανακαλυφθούν και χρησιμοποιηθούν τα πυρηνικά όπλα, το σύστημα εμπεριείχε το σπέρμα αυτού του ολοκληρωτικού κράτους, αυτής της άκαμπτης παγκόσμιας πυραμίδας. Η πυρηνική ενέργεια στα χέρια του Χίτλερ καταλαβαίνουμε τι θα είχε σημάνει για την ανθρωπότητα. **Ο εξοπλισμός με τα πυρηνικά όπλα δημιουργεί ένα ποιοτικό άλμα στην οικοδόμηση του ολοκληρωτικού κράτους, στην κυριαρχία του Μεγάλου αδερφού.** Με τα πυρηνικά όπλα οι δύο υπερδυνάμεις μπορούν πια να καταστρέψουν η μια την άλλη και οι δυο μαζί ολόκληρο τον πλανήτη. Κατέχουν έτσι ένα απόλυτο όπλο που δεν είχε ο Χίτλερ. Η ισορροπία του τρόμου, η ειρήνη του πυρηνικού τρόμου, γίνεται η καθημερινότητα, απτή και χειροπιαστή, της ζωής μας! **Ο άνθρωπος έφτασε στα όρια της ισχύος του, μπορεί να καταστρέψει τον ίδιο τον πλανήτη.**

Β. Μέσα στο ίδιο το σύστημα, μέσα στο φαουστισμό της βιομηχανικής επανάστασης υπήρχε η διάσταση του ολοκληρωτισμού, η διάσταση που επέτρεψε την ανάπτυξη του πυρηνικού κράτους.

Η λογική της προόδου, που ξεκινάει από την Αναγέννηση και τον Ορθολογισμό, η λογική της αδιάκοπης προόδου, η λογική της αδιάκοπης επέκτασης της κυριαρχίας του ανθρώπου πάνω στη φύση, η λογική της αδιάκοπης τελειοποίησης των μέσων του πολέμου, αυτή η αδιαφοροποίητη και α-ηθική λογική της ανάπτυξης, που στη συνέχεια οδήγησε σε όλες τις σφαγές από τις αποικίες μέχρι τις μητροπόλεις για τον εκπολιτισμό των ιθαγενών και το σωφρονισμό των προλεταρίων, αυτή είναι που καταρρίπτει όλα τα παλιά ταμπού της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Στο 19ο αιώνα αυτή η προμηθεϊκή συμπεριφορά του λευκού εκπολιτισμένου και βιομηχανικού ανθρώπου εξυμνήθηκε σαν η οριστική κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση και η έλευση της αταξικής κοινωνίας αντιμετωπίστηκε σαν η κορωνίδα αυτής της κατάκτησης, σαν την κοινωνία που θα οικοδομηθεί, αναγκαία και αναπότρεπτα, πάνω στη βάση των νέων τεραστίων παραγωγικών δυνάμεων που γέννησε η βιομηχανική εποχή. Ο νεαρός Μαρξ σε μια υπέρτατη στιγμή πρόκλησης απέναντι στη Φύση μιλούσε για τον άνθρωπο που μέσα από την βιομηχανία μεταβάλλει όλο το φυσικό κόσμο σε ιστορικό, ανθρώπινο κόσμο – σε υλικό σώμα του ανθρώπου. Αν αυτή η υπερβολή που μεταβάλει τον άνθρωπο σε νέο θεό που εξουσιάζει το σύμπαν μετριάστηκε από τον ώριμο Μαρξ δεν παύει όμως να αποδίδει όλο το μέγεθος του προμηθεϊκού θετικισμού που διαπερνούσε τη σκέψη του 19ου αιώνα. Ο άνθρωπος, η επιστήμη, η τεχνική βαδίζουν προς την πρόοδο και δεν υπάρχει άλλη εκδοχή εκτός από τον τελικό θρίαμβο του ανθρώπου πάνω στη φύση και το πεπρωμένο του. Η ανάπτυξη, ο νόμος της ανάπτυξης, η λατρεία της ανάπτυξης γίνεται το άλφα και το ωμέγα της ιδεολογίας τόσο των αστών όσο και

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

των σοσιαλιστών. Εκεί θα αναζητηθεί και η βαθύτερη ιδεολογική συνάφεια που συνδέει τον καπιταλισμο με το σοσιαλισμό, σ΄ εκείνη τη θεωρία της προόδου που προσμετράται με την αέναη συσσώρευση υλικών αγαθών, από την οποία συσσώρευση απορρέει σχεδόν αυτόματα και η κοινωνική πρόοδος! Εξ άλλου αυτό δεν λένε και τα δύο συστήματα σήμερα, δηλαδή ο σοσιαλ-καπιταλισμός του παρόντος, πως η ανάπτυξη επιφέρει την υλική πρόοδο και ευημερία των μελών της κοινωνίας, άσχετα με την τάξη που ανήκουν. Η ποσοτική συσσώρευση είναι τα άγια των αγίων του θετικισμού του 19ου αιώνα.

Και έπρεπε να έρθει ο 20ός αιώνας για να ανατραπεί αυτό το θεοφράστειο αναπτυξιακό ειδώλιο. Έπρεπε να έρθει ο 20ος αιώνας με τα εκατομμύρια-δεκάδες εκατομμύρια θύματα στα πεδία των μαχών, έπρεπε να έρθει ο 20ος αιώνας, ο αιώνας του Άουσβιτς και του Γκουλάγκ, για να ενταφιάσει αυτά τα αναπτυξιακά παραμύθια. Έπρεπε να έρθει ο αιώνας όπου το επίπεδο της ζωής ανάμεσα στην Καλλιφόρνια και το Μπάγκλα Ντες διαφέρει τόσο όσο ποτέ άλλοτε στην ανθρώπινη ιστορία, όπου η ανάπτυξη μερικών σημαίνει την υπανάπτυξη και το θάνατο των άλλων.

Έπρεπε να έρθει, ο αιώνας που παρά την κάλυψη, δυνητικά, των θεμελιακών αναγκών όλου του πλανήτη, τα δύο τρίτα του συνεχίζουν να πεινάνε ενώ το άλλο τρίτο σκάει από υπερσιτισμό, προσπαθεί να κάνει κούρες αδυνατίσματος και πεθαίνει από καρκίνους, καρδιοπάθειες και αυτοκινητιστικά δυστυχήματα. Έπρεπε να έρθει ο αιώνας των ηρεμιστικών και των ναρκωτικών στη Δύση, και της βότκας στην Ανατολή, για να αρχίσει να κλονίζεται ο μύθος της ανάπτυξης, για να γίνει κατανοητό πως υπάρχει ένα πραγματικό δίλημμα, ένα δίλημμα που παίρνει σήμερα μια νέα και επείγουσα μορφή: **ζωή ή θάνατος, κομμουνισμός ή βαρβαρότητα. Δεν υπάρχει μονόδρομος αλλά επιλογή.**

Σ΄ αυτές λοιπόν τις δύο προϋποθέσεις – ιδεολογικές και πολιτισμικές – την τάση για έλεγχο και κυριαρχία από την μια και την θεωρία της αδιάκοπης ανάπτυξης ήρθε να οικοδομηθεί το πυρηνικό κράτος.

Με την πυρηνική ενέργεια αυτές οι δύο σταθερές του σοσιαλ-καπιταλισμού βρίσκουν την ολοκλήρωσή τους, τόσο ώστε οδηγούν στην αντιστροφή τους. Η λογική της συγκέντρωσης και του ελέγχου οδηγεί στον απόλυτο έλεγχο μέσω της πυρηνικής απειλής και της υπέρβασης κάθε προηγούμενου όριου της ανάπτυξης, με την διάσπαση του ατόμου και του πυρήνα του. Εδώ πια αποκαλύπτεται σ΄ όλο το μεγαλείο του ο διττός χαρακτήρας της ανάπτυξης. **Ανάπτυξη τίνος πράγματος και για ποιο στόχο;**

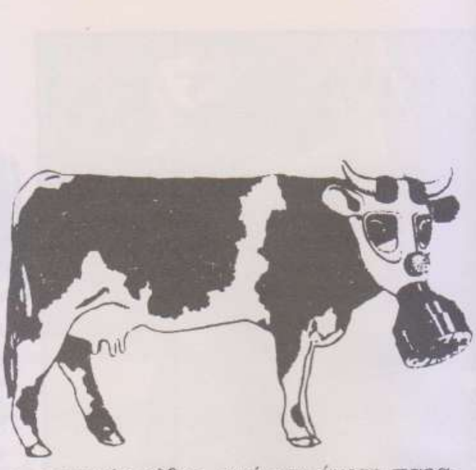
Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΥΡΗΝΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η επέκταση της χρήσης της πυρηνικής ενέργειας στη παραγωγή ήταν προφανώς η αναπόφευκτη συνέπεια της πολεμικής ανακάλυψης. Σ΄ όλη την ιστορία του ανθρώπινου πολισμού ο πόλεμος και η τεχνολογική ανάπτυξη ήταν δίδυμα αδέρφια. Πρώτα ήρθαν τα σιδερένια ξίφη των Ασυρίων και των Δωριέων και μετά – πολύ μετά, τα σιδερένια αλέτρια. Τα κράμματα του χάλυβα, του σιδήρου, του μαντεμιού, δοκιμάστηκαν πρώτα στα κανόνια και μετά, πολύ μετά, στις ατμομηχανές.

Κι αυτή τη φορά το πέρασμα από τον πόλεμο στην ειρήνη δεν ήταν παρά η φυσική και λογική συνέπεια της πυρηνικής ανακάλυψης. Όμως το βήμα δεν ήταν απλά ποσοτικό, έφερνε μια νέα ποιοτική διάσταση. Αν πάντοτε – όπως λέει ο Μπρεχτ – η ειρήνη τους εξόντωνε οτι άφηνε όρθιο ο πόλεμός τους, αν πάντοτε η ειρήνη των κυρίαρχων τάξεων σήμαινε το λιμό, το θάνατο, την υπερεργασία, τη μόλυνση και τη δυστυχία, ποτέ άλλοτε πριν τα πυρηνικά η ταύτιση ειρήνης και πολέμου δεν έπαιρνε τέτοιες διαστάσεις. **Τόσο ο πόλεμός τους μπορεί να εξοντώσει την ανθρώπινη ζωή, όσο και η ειρήνη τους.** Η ειρήνη τους ποτέ άλλοτε δεν ήταν τόσο πόλεμος εναντίον μας όσο σήμερα. Η οικοδόμηση του πυρηνικού κράτους βρίσκει την ολοκλήρωσή του στη λεγόμενη ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας.

Α. Ο πρώτος λόγος για την χρήση της πυρηνικής ενέργειας για παραγωγή ηλεκτρισμού είναι για τις περισσότερες χώρες αν όχι για όλες, η κατοχή της πυρηνικής τεχνολογίας που θα τους επιτρέψει στη δεδομένη στιγμή είτε να κατασκευάσουν, είτε να πολλαπλασιάσουν πυρηνικά όπλα, με το πλουτώνιο που παράγουν οι αντιδραστήρες.

Β. Η επέκταση της πυρηνικής ηλεκτροπαραγωγής αρχίζει σε μεγάλη κλίμακα μετά την πετρελαϊκή κρίση που δεκαπλασίασε την τιμή του πετρέλαιου. Και όχι μόνο γιατί δεκαπλασιάστηκε η τιμή του, αλλά για ένα βαθύτερο λόγο. Ο βιομηχανικός κόσμος κατανόησε πως οι χώρες που ελέγχουν τις πηγές των πρώτων υλών και της ενέργειας μπορούν να απειλήσουν με ασφυξία τον βιομηχανικό κόσμο. Το ίδιο όπως και οι σκληροτράχηλοι ανθρακωρύχοι μέσα στις μητροπόλεις. Επομένως πέρα από την άμεση οικονομική αποδοτικότητα των πυρηνικών ηλεκτροσταθμών – που είναι εξ άλλου αμφίβολη και αμφισβητούμενη – το κύριο στοιχείο είναι η πολιτική αποτελεσματικότητα, η περιθωριοποίηση των χωρών παραγωγών πρωτογενών πηγών ενέργειας και της παραδοσιακής εργατικής τάξης. Την ίδια στιγμή δηλαδή που το κράτος κάνει την επιλογή της αυτοματοποίησης, της ρομποτοποίησης και της χρήσης πυρηνικής ενέργειας στην παραγωγη, σαν εκδίωξη των παραγωγών, της

εργατικής τάξης, από την άμεση παραγωγική διαδικασία και έτσι πλησιάζει το όνειρό του της εξάλειψης κάθε στοιχείου ανταγωνισμού από την παραγωγή, την ίδια στιγμή κάνει μια παραπλήσια επιλογή σε μια άλλη κλίμακα, την επιλογή της πυρηνικής ενέργειας πρυ αποκλείει και υποτάσσει τις πετρελαιοπαραγωγούς χώρες. Και είδαμε πως αυτή η πολιτική απέδωσε ήδη τεράστιους καρπούς. Οι τιμές του πετρελαίου κατρακύλησαν και οι πετρελαιοπαραγωγές χώρες βρέθηκαν και πάλι εξαρτημένες από τα δάνεια των μητροπόλεων. Έτσι οδηγείται στο ζενίθ η τάση του κεφαλαίου να εξαλείψει από την παραγωγή κάθε κοινωνική ή ταξική αναφορά, να απορρίψει κάθε σχέση ανθρώπου με άνθρωπο και να την μεταβάλει σε σχέση του κεφαλαίου με τις μηχανές.

Οι συνέπειες αυτής της μετατροπής είναι ανυπολόγιστες.

Αρχικά ενισχύονται στον υπέρτατο βαθμό οι τάσεις ελέγχου και κυριαρχίας που ήδη είχαν εγκαινιαστεί με το πέρασμα στα πυρηνικά όπλα. Η στρατιωτικο-επιστημονική πυρηνική ελίτ επενδύει πια το σύνολο των ηγετιδών τάξεων και επιβάλει το νόμο του ελέγχου, του πυρηνικού μυστικού, των αδιαφανών μηχανισμών ουσιαστικής εξουσίας. Αν ήδη ο παραδοσιακός αστικός φιλελευθερισμός κατέρρεε, κάτω από την συγκέντρωση και ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας, αν η ζωντανή εργασία, οι άνθρωποι στέναζαν όλο και περισσότερο κάτω από το διογκωμένο βάρος της νεκρής εργασίας, του σταθερού κεφάλαιου, το πέρασμα στην πυρηνική βιομηχανία εξαλείφει πια κάθε έννοια και δυνατότητα αυτονομίας. **Το ειρηνικό πυρηνικό κράτος, παράλληλα με το στρατιωτικό, είναι το κράτος του απόλυτου ελέγχου.**

Κατά συνέπεια η τάση στον εξοντωτισμό γίνεται κυρίαρχη. Δείξαμε προηγουμένως πως η πρόοδος είχε πάντα έναν αμφίστομο χαρακτήρα, ένα χαρακτήρα ζωής και θανάτου ταυτόχρονα. Λειτουργούσε σαν ζωή και θάνατος. Όμως σε σχέση με τη φύση ο βιομηχανικός πολιτισμός έχει μια και μόνη σχέση, τη σχέση του θανάτου, της υποταγής. Η υποταγή και ο θάνατος της φύσης είναι ο νόμος και οι προφήτες αυτού του νέου Λεβιάθαν. Καθημερινά, αδιάκοπα, ο βιομηχανικός πολιτισμός καταστρέφει ατελειωτες δυνάμεις της φύσης. Από τα εκατομμύρια των τόννων ορυκτών που εξάγει, τα εκα-

τομμύρια ζώα που κατακρεουργεί, μέχρι τα ποτάμια και τις θάλασσες που μολύνει. Ξέρουμε όλοι πως το κύριο χαρακτηριστικό του ανθρώπου είναι πως πατώντας πάνω στη φυσική του υπόσταση τραβάει πέρα απ΄ αυτή. Όμως αυτός ο δυϊσμός που εκφράζει όλη την τραγικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης, σαν φύση και ύλη και σαν πνεύμα, ιδέες, συναισθήματα, όνειρα, πολιτισμό, αυτός ο δυϊσμός της ανθρώπινης φύσης σε ελάχιστες κοινωνίες και εποχές έτεινε προς κάποια ισορροπία. Στις περισσότερες χωριζόταν προς δύο κατευθύνσεις, είτε προς μια παθητική σχέση με τη φύση, μια αποδοχή της κυριαρχίας του φυσικού - ζωϊκού χαρακτήρα, και αυτό τον προσανατολισμό θα τον συναντήσουμε σε πολλές ανατολικές ή αμερικανο-ινδιάνικες κοινωνίες, είτε να πάρει μια μορφή κατάκτησης και καταστροφής της φύσης, μια αγχωτική αναζήτηση της μετατροπής της φύσης στο σύνολό της σε υλικό και ιστορικό σώμα του ανθρώπου όπως οραματίζονταν ο νεαρός Μαρξ.

Μόνο εποχές σαν την αρχαία Ελλάδα, ή την Αναγέννηση στη Δύση αντιπροσωπεύουν κάποιες στιγμές ισορροπίας. Κάποιες στιγμές που ο άνθρωπος σαν ζωϊκότητα-φύση και σαν πνευματικότητα, εξανθρωπισμένη δημιουργικότητα, έτειναν να ισορροπούν, έστω και για λίγο. **Ο βιομηχανικός πολιτισμός οικοδομείται πάνω σε μια μονοσήμαντη σχέση υποταγής και περιφρόνησης της φύσης.** Και βέβαια αυτή η περιφρόνηση της φύσης γενικά συνεπάγεται ή και προϋποθέτει την ίδια την περιφρόνηση της ανθρώπινης φύσης και υπόστασης. Ο βιομηχανικός πολιτισμός δεν ενδιαφέρεται για τους ανθρώπους αλλά για την εργατική τους δύναμη, την καταναλωτική τους δυνατότητα, τους αντιμετωπίζει σαν κατηγορία ή κατηγορίες. Έτσι πέντε ή δέκα εκατομμύρια νεκροί σε ένα πόλεμο, μερικά εκατομμύρια πρόσφυγες δεν είναι παρά λύση σε ένα πολιτικό ή κοινωνικό πρόβλημα. Σε τελική ανάλυση η ανθρώπινη ζωή είναι αδιάφορη, εκείνο που ενδιαφέρει είναι η πρόοδος, η πρόοδος των κερδών, η κυριαρχία. Αυτή η τάση της καταστροφής της φύσης φτάνει μέχρι την καταστροφή της ανθρώπινης φύσης μέσα από τη διατροφή, την μόλυνση, τα κάθε είδους ναρκωτικά, τα χημικά προϊόντα, το άγχος και τις ψυχασθένειες. Με τα πυρηνικά όπλα και τους πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτρενέργειας η τάση του εξοντωτισμού, της καταστροφής της φύσης, φτάνει στην υπέρτατη εγκληματική συνέπειά της. Ο πόλεμος ενάντια στη φύση μεταβάλλεται σε πόλεμο ενάντια στην ίδια την ανθρώπινη φύση, την ίδια την ανθρώπινη υπόσταση. Ο κύκλος έχει πια ολοκληρωθεί, η καταστροφή της φύσης μεταβάλλεται στην καταστροφή ή την απειλή της καταστροφής της ανθρώπινης φύσης. Ποιό άλλο ον ποιός άλλος πολιτισμός θα εφτανε μπρος στις ανάγκες της κυριαρχίας του να απειλεί τον εαυτό του με εξαφάνιση; Ποιός άλλος πολιτισμός θα διακινδύνευε το πυρηνικό

Ο Καναδάς ήταν το πρώτο κράτος που κατάρτισε δημόσια πυρηνικά προγράμματα... και, στα 1952, η πρώτη χώρα όπου σημειώθηκε μεγάλο ατύχημα. Ένας πειραματικός αντιδραστήρας στο Τσωκ Ρίβερ εξερράγη, αλλά κανείς δεν σκοτώθηκε κι έτσι κανείς δεν θορυβήθηκε...

ολοκαύτωμα ενός πολέμου, είτε τον πυρηνικό χειμώνα των Τσερνομπίλ;

Ο εξοντωτισμός γίνεται έτσι η κατευθυντήρια γραμμή της κοινωνίας του κεφαλαίου, σε ανατολή και δύση. Για τις ανάγκες της κυριαρχίας και της συσσώρευσης μας απειλεί με εξαφάνιση. **Η κοινωνία μας γίνεται πια κοινωνία της αγωνίας του θανάτου.** Το παραμικρό στρατιωτικό ή ειρηνικό παραπάτημα και θα ακολουθήσει η καταστροφή. Τι πιο ένδοξο τέλος για την πρόοδο!

Όμως το πυρηνικό κράτος δεν διασπάει μόνο τον πυρήνα του ατόμου, θέλει να μεταβάλει και τον πυρήνα, τα χρωμοσώματα των ίδιων των ανθρώπων. Σήμερα το πυρηνικό κράτος δεν ξοδεύει δισεκατομμύρια δολλάρια μόνο για τα πυρηνικά αλλά και για την βιογενετική, για τον έλεγχο και προσανατολισμό της γενετικής πληροφορίας, στα χρωμοσώματα. Σήμερα το πυρηνικό κράτος είναι πυρηνικό μ΄ αυτή τη διττή έννοια, είναι διττά εξοντωτικό. Δεν απειλεί μόνο την ανθρώπινη ζωή με τη ραδιενέργεια αλλά και το ανθρώπινο είδος με γενετικές μεταλλάξεις. Ο θαυμαστός καινούργιος κόσμος για τον οποίο μίλαγε ο Χάξλεϋ, ο κόσμος όπου οι τάξεις θα ορίζονται σύμφωνα με τα γενετικά τους χαρακτηριστικά, όπου η κάστα των υπερανθρώπων θα κυβερνάει τους υπανθρώπους, αποτελεί μια απειλή πολύ πιο κοντινή απ΄ ότι φανταζόμαστε.

Και η εικόνα έρχεται να ολοκληρωθεί με την πληροφορική και τους ηλεκτρονικούς εγκεφάλους, που συγκεντροποιούν την παγκόσμια πληροφορία και παγκοσμιοποιούν τις παραγωγικές διαδικασίες.

Αυτός είναι ο κόσμος που ζούμε και **οι νέοι ιππότες της αποκαλύψεως έχουν νέα ονόματα, πρόοδος, επιστήμη, συσσώρευση.**

ΠΟΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΛΥΣΗ

Απέναντι σ΄ αυτή τη ριζική απειλή του εξοντωτισμού είναι προφανές, πως πρέπει να πάρουμε ριζικά μέτρα. Και δεν θεωρούμε ριζικά μέτρα αυτό που συνήθως λέγεται, να ανατρέψουμε την κυριαρχία του κεφαλαίου. Προφανώς αυτός είναι απαραίτητος όρος αλλά όχι και επαρκής. Εκείνο που πρέπει να ανατραπεί δεν είναι απλά μια τάξη, είναι ένας ολόκληρος πολιτισμός, χρειαζόμαστε όχι απλά μια κοινωνική αλλαγή αλλά αλλαγή εποχής, αλλαγή πολιτισμού. Αυτό συγκεκριμένα σημαίνει:

Α. Ότι προφανώς ανατρέπεται μια κοινωνία εκμετάλλευσης του ανθρώπου από άνθρωπο και χώρας από χώρα. Όμως για να γίνει πραγματικότητα κάτι τέτοιο και να πάψει να γεννάει την κυριαρχία και την εξουσία μέσα από τους πόρους της, για να μην αντικαταστήσουμε την παλιά ιεραρχία του κεφαλαίου με μια νέα τεχνο-φασιστική ιεραρχία, θα πρέπει να ανατραπεί εκ βάθρων όλο το οικοδόμημα του σημερινού πολιτισμού σε όλους τους τομείς.

Στον ιδεολογικό τομέα θα πρέπει να απορριφθεί η ιδεολογία της αδιάκοπης ποσοτικής ανάπτυξης. Η ανάπτυξη όχι απλά πρέπει να αναπροσανατολιστεί αλλά συχνά και να σταματήσει. Αυτό σημαίνει πως σπάει η πρόσδεση στο φαουστικό πρότυπο, η πρόσδεση στο εξωστρεφές και κατακτητικό πρότυπο του δυτικού πολιτισμού, που απλώθηκε στη συνέχεια σε όλο τον κοσμο - και προωθείται ένα πρότυπο συμβίωσης του ανθρώπου με την φύση και με τον άλλο άνθρωπο καθόσον φύση.

Θα πρέπει επίσης να καταρριφτεί η παιδιάστικη θετικιστική αντίληψη της αδιάκοπης προόδου, της πίστης σε μια Χεγγελιανή ή και θρησκευτική αντίληψη της τελείωσης, που ισχυρίζεται πως παρ΄ όλα τα εμπόδια ο άνθρωπος βαδίζει προς τα πεπρωμένα της απελευθέρωσης με κινητήρα την πρόοδο. Σ΄ αυτή την αντίληψη εδράζεται και η σκοπιά εκείνων των ειρηνιστών, στυλ Παπανδρέου, Μαρκόπουλου ή Φλωράκη που ενώ στρέφονται ενάντια στη χρήση των πυρηνικών όπλων

- στα λόγια πάντα - από την άλλη υποστηρίζουν την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας. Πρόκειται για έκφραση της βαθειά ριζωμένης αντίληψης. Είναι ο καπιταλισμός και οι πόλεμοι που κάνουν κακή τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας. Αν λοιπόν εξαλείψουμε αυτό τον κίνδυνο - ιδιαίτερα σήμερα που η Ρωσία έχει λυγίσει κάτω από το βάρος των εξοπλισμών - τότε η ανθρωπότητα θα μπορεί περιχαρής να γεμίσει όλο τον πλανήτη με πυρηνικά εργοστάσια, που κατά το κοινώς λεγόμενο «θα διευκολύνουν τη ζωή του ανθρώπου» μόνο που ξεχνάνε να συμπληρώσουν - απειλώντας την με θάνατο. **Πρέπει να πάψουμε να πιστεύουμε στο αναπόφευκτο της προόδου, της αλλαγής, του κομμουνισμού.** Η πάλη με τις καθεστωτικές εξουσιαστικές δυνάμεις είναι μια πάλη ζωής ή θανάτου, μια πάλη όπου δεν ανοίγεται μπροστά μας κάποιος κομμουνιστικός μονόδρομος συνδεδεμένος με την πρόοδο, αλλά ένα δίλημμα ανάμεσα σε μια κοινωνία αυτόνομη και εναλλακτική και μια κοινωνία τεχνοφασιστική, μια κοινωνία του πυρηνικού κράτους, μια κοινωνία της ευγονικής και του ελέγχου των επιθυμιών και πληροφοριών.

Η πίστη στο αναπόφευκτο του κομμουνιστικού παραδείσου, όμοια με την πίστη στο αναπόφευκτο του επουράνιου υπερβατικού παραδείσου, δεν στηρίζεται πουθενά, η βαρβαρότητα και ο θάνατος είναι τόσο κοντά όσο ο κομμουνισμός και η ζωή. Και πρόκειται να επιλέξουμε εμείς και όχι κάποια τεχνολογία ή επιστήμη για το είδος της κοινωνίας που θέλουμε. **Κανένας μηχανιστικός ντετερμινισμός, καμμιά σιδερένια αλληλουχία, αλλά ελευθερία, αυτοκαθορισμός, αυτονομία, για το καλύτερο και το χειρότερο!**

Κατά δεύτερο λόγο αυτός ο ιδεολογικός μετασχηματισμός πρέπει να συνοδευτεί από την πρόταση και την επιδίωξη μιας άλλης κοινωνίας. Μιας κοινωνίας που στηρίζεται στην **απο-κέντρωση** και όχι τη συγκέντρωση, τη **συνεργασία** και όχι την κυριαρχία, την **αυτονομία** και όχι την υποταγή. Αυτό σημαίνει σπάσιμο των παραγωγικών και οικιστικών μονάδων, διασπορά των πληροφοριακών μέσων, καταφυγή σε ήπιες μορφές ενέργειας, που στο μεγαλύτερο ποσοστό τους να μπορούν να ελεγχθούν από την κοινότητα και να ενταχθούν σε ένα παραγωγικό σύστημα ταυτόχρονα σύγχρονο και αποκεντρωμένο.

Όπως λέει ο Αντρέ Γκορζ μια τέτοια κοινωνία στηρίζεται κατ΄ αρχήν στην οργάνωση της παραγωγής σε επίπεδο της μικρής κοινότητας και περιορίζει όσο περισσότερο γίνεται τις παραγωγικές μονάδες, από τις οποίες ελάχιστες μόνο συνεχίζουν να έχουν εθνικές ή και υπερεθνικές διαστάσεις. Αυτή η αποκέντρωση και σμίκρυνση των παραγωγικών μονάδων στηρίζεται στις τεράστιες αποκεντρωτικές δυνατότητες της μικροηλεκτρονικής και της πληροφορικής.

Μια τέτοια κοινωνία προϋποθέτει την **μείωση της κατανάλωσης υλικών αγαθών** στον αναπτυγμένο βιομηχανικό κόσμο και την **σταδιακή μεταφορά πόρων** από τις μητροπόλεις προς την περιφέρεια. Αυτή η μείωση της κατανάλωσης στις αναπτυγμένες χώρες είναι προϋπόθεση για την μείωση του εργάσιμου χρόνου και την μεταφορά πόρων στον Τρίτο Κόσμο. Η μείωση της κατανάλωσης σε τρόφιμα, ατσάλι, τσιμέντο, πλαστικά, αυτοκίνητα και εμπορευματοποιημένη κοινωνικότητα είναι, για παράδειγμα, όρος για μια άλλη κοινωνία, στην οποία δεν φτάνουμε απλά κατανέμοντας με διαφορετικό τρόπο την πίττα του εισοδήματος, αλλά αλλάζοντας την ίδια την πίττα, την ίδια την παραγωγή.

Τέλος η πραγματικότητα του πυρηνικού κράτους και της βιογενετικής επιβάλει σε μια νέα κοινωνία να οικοδομήσει μια σειρά από νέες απαγορεύσεις, που θα έρθουν να αντικαταστήσουν τα παλιά ξεπερασμένα ταμπού. Με τον ίδιο τρόπο που οι κοινωνίες θεσμοθέτησαν την απαγόρευση της αιμομιξίας, ή της δολοφονίας, έτσι σήμερα σε μια άλλη κοινωνία πρέπει να υπάρξουν οι σύγχρονες δέκα εντολές, η σύγχρονη κατηγορική επιταγή δίπλα στο βιβλικό και τόσο καταπατημένο «ου φονεύσεις». Μια τέτοια κοινωνία πρέπει να θέσει υπό απαγόρευση τα πυρηνικά, εκτός από την χρήση τους για έρευνα και να απαγορεύσει κάθε παρέμβαση στη γενετική πληροφορία. Η απαγόρευση της πυρηνικής ενέργειας πρέπει να είναι καθολική, όχι μόνο σε ότι αφορά τα όπλα, αλλά και τη παραγωγή.

Αν φανταστούμε για λίγο τον κόσμο μας χωρίς πυρηνικά όπλα μπορούμε να συνειδητοποιήσουμε την τεράστια αλλαγή στην παγκόσμια ιεραρχία που θα επέφερε. Αυτοκρατορίες και μπλοκ θα κατέρρεαν, θα αυξανόταν η αυτονομία της περιφέρειας, απέναντι στο πυρηνικό κέντρο κλπ.

Μια εναλλακτική αυτόνομη κοινωνία δεν θα αποδεχόταν αδιάκριτα κάθε πρόοδο επιστημονική και τεχνική, θα απέρριπτε την ύβρη της πυρηνικής ενέργειας όπως και κάθε μορφή επιστημονικής και τεχνικής εξέλιξης που θα οδηγεί σε καταστροφή της φύσης και δη της ανθρώπινης φύσης, θα οικοδομεί κάποια νέα ταμπού για την κοινωνία μας και θα αποπειράται την εγκαθίδρυση μιας **νέας ισορροπίας ανάμεσα στον άνθρωπο και τη φύση, ανάμεσα στον άνθρωπο σαν υπέρβαση της φύσης και τον άνθρωπο σαν φύση.**

ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ

Το ερώτημα που ανακύπτει βέβαια είναι το υποκείμενο του μετασχηματισμού. Ποιό είναι το κοινωνικό υποκείμενο που μπορεί να βάλει φραγμό στην παραπέρα επέκταση του πυρηνικού κράτους και να θεσπίσει μια νέα κοινωνία ένα νέο πολιτισμό.

Στον 19ο αιώνα, και στο πρώτο μισό του 20ού η απάντηση έμοιαζε απλή και σχεδόν αυτόματη, το υποκείμενο της σοσιαλιστικής επανάστασης, της αλλαγής της κοινωνίας είναι η εργατική τάξη, με την παραδοσιακή της έννοια σαν η τάξη των βιομηχανικών εργατών. Και για τον 19ο αιώνα και την εποχή μας μέχρι την Κεϋνσιανή επανάσταση – όσο η αξιοποίηση του κεφαλαίου αφορούσε μόνο τον τομέα της συγκεντρωμένης βιομηχανικής παραγωγής, τα πράγματα ήταν κάπως έτσι. Από τη στιγμή και πέρα που το κεφάλαιο επεκτείνει την αξιοποιητική του κυριαρχία στην αναπαραγωγή, από τη στιγμή που οι παλιές ατομικές, οικογενειακές κλπ. υπηρεσίες μεταβάλλονται σε εμπόρευμα, έκτοτε η παλιά έννοια της εργατικής τάξης παύει να αποδίδει την πραγματικότητα. Η έννοια του εκμεταλλευόμενου και του καταπιεζόμενου διευρύνεται αφάνταστα και γι΄ αυτό η εποχή μας γνωρίζει την επέκταση νέων πρωτόφαντων, κινημάτων – νεολαιίστικο, φοιτητικό, γυναικείο, φυλετικό, εθνωτικό – όλα αυτά τα κινήματα έρχονται να προστεθούν στα κινήματα της εργα-

τικής τάξης. Και τέλος ένα ακόμα καινούργιο κίνημα, το οικολογικό κίνημα, το κίνημα που ασχολείται με την καταστροφή του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης φύσης. Το υποκείμενο του μετασχηματισμού μεταβάλλεται σε ένα παζλ δυνάμεων και πρακτικών. Γιατί πράγματι το γυναικείο κίνημα ξεκινώντας από την αντίθεση άντρα-γυναίκας και την υποδεέστερη θέση της γυναίκας έρχεται να προστεθεί σαν τέτοιο-γυναικείο κίνημα - στις δυνάμεις που παλεύουν ενάντια στον κεφαλαιοκρατικό υπερκαθορισμό. Το νεολαϊίστικο κίνημα ξεκινώντας από την αντίθεση νέων-ώριμων, ενσωματωμένων στην παραγωγή και έξω απ' αυτή, έρχεται να προστεθεί στις δυνάμεις της αντικαπιταλιστικής ανατροπής κ.ο.κ. Το υποκείμενο λοιπόν χάνει από την μια την παλιά του ομοιογένεια, διασπάται, αλλά γίνεται ταυτόχρονα πολύ πιο καθολικό. Πολλαπλές και αυτόνομες αντιθέσεις επενδύονται με ένα νέο αντικεφαλαιοκρατικό περιεχόμενο. Σ' αυτή ακριβώς την πολλαπλότητα του υποκειμένου στηρίζεται η αυτονομία του. Η προσδοκία της μεταβολής του προλεταριάτου σε καθολικό υποκείμενο, που αναγγελόταν από το Μαρξ σαν στοιχείο της σοσιαλιστικής ανατροπής, αρχίζει να πραγματώνεται στις μέρες μας με ένα τρόπο που δεν μπορούσε να φανταστεί ο Μαρξ. **Η ανατροπή του σοσιαλ-καπιταλισμού αρχίζει να παίρνει ανθρωπολογικές διαστάσεις.** Και αυτές οι ανθρωπολογικές διαστάσεις δεν είναι κρυμμένες ή έμμεσες όπως αυτές που επεσήμαναν στο 19ο αιώνα, ότι δηλαδή η απελευθέρωση της εργατικής τάξης θα σημάνει την απελευθέρωση του ανθρώπου γενικά από το εμπόρευμα ακόμα και του ίδιου του αστού, μέσα από την εξάλειψή του σαν αστού, και του προλετάριου μέσα από την εξάλειψη του σαν προλετάριου. Σήμερα αυτή η ανθρωπολογική διάσταση γίνεται άμεση και απτή. Το κεφάλαιο απειλεί την ίδια την ανθρώπινη υπόσταση, μέσα από την καταστροφή του περιβάλλοντος, μέσα από την καταστροφή της ανθρώπινης φύσης. Γι αυτό και το οικολογικό κίνημα έχει διαστάσεις άμεσα οικολογικές και ανθρωπολογικές, γιατί αφορά ένα νέο είδος καθολικού προλετάριου, - τον άνθρωπο - το, είδος άνθρωπος.

Αν λοιπόν ο προλετάριος του φιλελεύθερου καπιταλισμού ήταν η βιομηχανική εργατική τάξη και το προλεταριάτο του κοινωνικού κράτους είναι ο κοινωνικός εργάτης, ποιός άλλος εκτός από το είδος άνθρωπος, είναι ο προλετάριος του πυρηνικού κράτους, ο πυρηνικός προλετάριος;

Έτσι λοιπόν παράλληλα με τις έμμεσες ανθρωπολογικές διαστάσεις του παλιού προλεταριακού κινήματος, το κίνημα του πυρηνικού κράτους αποκτάει άμεση οντολογική διάσταση. Πράγμα που βέβαια δεν σημαίνει πως οι παλιές διαιρέσεις ανάμεσα σε τάξεις και στρώματα εξαφανίζονται ολοσχερώς, αλλά παύουν να έχουν την παλιά διαφάνεια, μια και

νέου τύπου αντιθέσεις - γυναικειο,νεολαϊίστικο, οικολογικό κλπ. έρχονται να υπερκεράσουν παλιές διαστρωματώσεις και ταξικότητες και να τις αναπαράγουν κάτω από τον υπερκαθορισμό τους.

Το υποκείμενο της πάλης ενάντια στο πυρηνικό κράτος για την έλευση μιας νέας κοινωνίας είναι ένα υποκείμενο πολλαπλό, **ένα υποκείμενο που συμπεριλαμβάνει δίπλα στις παλιές κατηγορίες, εργάτες, νέοι, γυναίκες, ένα νέο καθολικό υποκείμενο, την κατηγορία άνθρωπος.** Οι παλιές άκαμπτες ταξικότητες διαπερνούνται από νέες, διαταξικές συσσωματώσεις. Ή μάλλον για να είμαστε ακριβέστεροι **το πυρηνικό κράτος είναι ένα τεράστιο βήμα για την προλεταριοποίηση του είδους άνθρωπος, πέρα από τις επί μέρους διαιρέσεις και αντιθέσεις.**

Βέβαια εδώ θα πρέπει να προσέξουμε ένα σημείο. Η ανθρωπολογική διάσταση της αντιπαράθεσης δεν σημαίνει πως ξαφνικά η πάλη για την ανατροπή του συστήματος μεταβάλλεται σε πάλη χωρίς αντίπαλο. Απέναντί μας θα εξακολουθούν να υπάρχουν άνθρωποι, μπάτσοι, καπιταλιστές, τεχνοκράτες κλπ. Όμως, αυτό δεν αναιρεί την ανθρωπολογική διάσταση του κινήματος. Απλούστατα το κίνημα του ταξικού ανταγωνισμού επενδύεται άμεσα με ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά,κι έτσι τείνει στην καθολικότητα.

Αυτή η πολλαπλότητα του υποκειμένου και των αντιθέσεων που εκφράζει είναι εκείνη που θεμελιώνει και την αυτονομία των κινημάτων. Αυτά τα διαφορετικά κινήματα δεν είναι αναγώγιμα σε μια και μοναδική αντίθεση· αναφέρονται σε πολλαπλές αντιθέσεις, αστών-προλεταρίων, άνδρα-γυναίκας, πολιτιστικής εποχής και μόνο υπερκαθορίζονται από το κεφάλαιο Γι αυτό είμαστε αυτόνομοι. Η αυτονομία δεν είναι η διακήρυξη μιάς ιδεολογικής προϋπόθεσης αλλά μια πρακτική διαπίστωση. Και βέβαια αυτονομία δεν σημαίνει ανταγωνισμός ανάμεσα στις διαφορετικές διαστάσεις και υποκείμενα. **Αυτονομία και συνεργασία.** Συνεργασία, γιατί ο αντίπαλος είναι αν όχι κοινός, αλλά ΚΑΙ κοινός. Αυτό είναι το πρώτο συνθετικό της πρότασης γύρω από το υποκείμενο και τις εναλλακτικές λύσεις. Το δεύτερο είναι ακριβώς η εναλλακτικότητα!

ΤΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ,ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ

Η διαφοροποίηση του νέου υποκειμένου σε σχέση με το παλιό δεν αφορά μόνο τις διαστάσεις, το εύρος, τη σύνθεση του, αφοράει και τον τρόπο πάλης του, τις προτάσεις του. Το νέο υποκείμενο δεν παραμένει ένα υποκείμενο οραματικό, όπως ήταν το εργατικό υποκείμενο του 19ου αιώνα, η έλευση μιας νέας κοινωνίας-εναλλακτικής λύσης απέναντι στο πυρηνικό κράτος - δεν θα στηριχτεί μόνο η κύρια στην πολεμική μεγαμηχανή κάποιου επαναστατικού κόμματος αλλά πολύ περισσότερο στην καθημερινή μοριακή επανάσταση, εκείνη την επανάσταση που απαντάει στη μικρο-φυσική της εξουσίας του κοινωνικού και πυρηνικού κράτους. Η σημερινή πάλη ενάντια στο Λεβιάθαν του κράτους και του κεφαλαίου δεν είναι ούτε μπορεί να είναι μονοδιάστατα πολιτική. Την εποχή που ωριμάζει ο κομμουνισμός σαν διεκδίκηση των ριζικών αναγκών του ανθρώπου δεν είναι δυνατή η κυριαρχία της υψηλής πολιτικής, γιατί ακριβώς η κομμουνιστική ανατροπή προϋποθέτει την υποκειμενική και προσωπική, μοριακά, συμμετοχή του καθένα. Και προφανώς αυτή η συμμετοχή δεν μπορεί να εξαντλείται σε κάποια μακρυνή στοχοθέτηση, αλλά να αφοράει την ίδια την καθημερινότητα, την ίδια την πολυποίκιλη παρέμβαση και πρακτική των ανθρώπων σε όλα τα πεδία.

Έτσι λοιπόν όταν προτείνουμε απέναντι στο πυρηνικό κράτος μια εναλλακτική πρόταση κοινωνίας δεν εξαντλούμαστε μόνο σ' αυτή τη διακήρυξη των

προθέσεων. Αντίθετα η ίδια η συνολική πρόταση προϋποθέτει την ενεργοποίησή μας εδώ και σήμερα. Εδώ και σήμερα θα χτίσουμε εκείνους τους αντιθεσμούς, τα κινήματα, τις νέες ατομικές υποκειμενικότητες και ανθρώπινες σχέσεις. Εδώ και σήμερα θα προτείνουμε νέα μοντέλα παραγωγής, νέα μοντέλα οργάνωσης της παραγωγής. Εδώ και σήμερα, παράλληλα με τις διαδηλώσεις και την αντιπαράθεση με το κράτος, παράλληλα με τα δημοψηφίσματα και τις εκλογικές κινητοποιήσεις, θα οικοδομούμε εκείνες τις πρωτόλειες σήμερα κοινοτικές-κοινοβιακές μορφές εναλλακτικού τρόπου καθημερινότητας και παραγωγής. **Γιατί η ανάγκη μιας άλλης κοινωνίας είναι πια υπερώριμη. Γι αυτό και αναδύεται σαν άμεση, πιεστική, ατομικοποιημένη επιθυμία και ανάγκη των ανθρώπων.**

Αυτή η γενική κατεύθυνση σημαίνει πως από σήμερα - και για σήμερα, ακριβώς για να μπορεί να υπάρξει αύριο, για να συνεχίσουμε να υπάρχουμε σαν κίνημα αλλά και σαν έμβια όντα - παλεύουμε ενάντια στα πυρηνικά, παλεύουμε για την απαγόρευσή τους και προτείνουμε τόσο μια νέα οργάνωση της παραγωγής όσο και της ενεργειακής βάσης. Αυτό που προτείνουμε και που πειραματικά μπορούμε να προχωρήσουμε ήδη από σήμερα, είναι η στροφή του ενεργειακού μοντέλου προς ένα μοντέλο που θα καταναλώνει λιγώτερη ενέργεια (γιατί ας φανταστούμε τι θα γίνει στον κόσμο μας αν οι χώρες του τρίτου κόσμου αρχίσουν να χρησιμοποιούν αυξημένα ποσά ενέργειας, παραπλήσια με εκείνα των βιομηχανικών χωρών. Προφανώς θα οδηγηθούμε στις χειρότερες οικολογικές καταστροφές και θα πεθάνουμε ψητοί από το φαινόμενο του θερμοκηπίου, πριν ίσως μας εξοντώσει η μόλυνση ή η ραδιενέργεια). **Άμεση λοιπόν και δραστική μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.** Μόνο ο περιορισμός του συγκοινωνιακού χάους που δημιουργεί το ιδιωτικό αυτοκίνητο, η ισόρροπη κατανομή χώρων κατοικίας και παραγωγής, κλπ. κλπ. θα συνεπάγονταν τεράστια μείωση των καταναλωνόμενων ενεργειακών πόρων.

Παράλληλα με την παρέμβαση σ΄ αυτό το επίπεδο, την αλλαγή δηλαδή του μοντέλου κοινωνίας, που οδηγεί στη μείωση της καταναλωνόμενης ενέργειας στο μισό της σημερινής - και αυτό σε ένα πρώτο στάδιο - θα πρέπει να παρέμβουμε και σε ένα άλλο.

Εκείνο της προώθησης της χρησιμοποίησης ανανεώσιμων και όχι ρυπογόνων πηγών ενέργειας. Ο αέρας, ο ήλιος, τα κύματα της θάλασσας, η βιομάζα, οι υδατοπτώσεις κλπ. μπορούν να αναπτυχθούν σε πολλαπλά επίπεδα, αρχίζοντας από εκείνο της ατομικής κατοικίας, που μπορεί να αυτονομείται ενεργειακά, φτάνοντας τη χρησιμοποίηση θερμών υπόγειων υδάτων για τη θέρμανση των πόλεων κλπ.

Αυτές οι μορφές ενέργειας μπορούν να δοκιμάζονται πειραματικά και να χρησιμοποιούνται από εμάς τους ίδιους.

Οι εναλλακτικές λύσεις λοιπόν.απέναντι στο πυρηνικό κράτος περιγράφουν ολόκληρη τη γκάμα των λύσεων, από εκείνη της αλλαγής του τρόπου ζωής μας και των ενεργειακών αναγκών μας, μέχρι την πάλη για νέες μορφές ενέργειας και για την κατάργηση των πυρηνικών και φτάνουν μέχρι την συνολική εναλλακτική πρόταση μιας άλλης κοινωνίας, ενός άλλου πολιτισμού που θα ξεπεράσει τις ιδεολογικές και πολιτιστικές προϋποθέσεις του ίδιου του δυτικού πολιτισμού και όχι απλά του καπιταλισμού. Γιατί πράγματι **ο δυτικός πολιτισμός οδηγεί αναπόφευκτα στο θάνατο, την ερήμωση, το πυρηνικό κράτος.** Η ανθρώπινη ιστορία χρειάζεται, απαιτεί μια νέα σύνθεση, μια αληθινά πλανητική σύνθεση. Και το δίλημμα που μπαίνει μπρος στους ανθρώπους είναι το εάν θα αφεθούν και πάλι στην θανατηφόρα ορμή κάποιων βαρβάρων, του Αττίλα που εδρεύει στην Ουάσιγκτων και τη Μόσχα αλλά και στα ίδια τα μυαλά και τις επιθυμίες του Χόμο Καταναλότικους, με κίνδυνο και τίμημα την εξαφάνιση, είτε αν θα κατορθώσουν να ξεπεράσουν τον ιστορικό νόμο που μέχρι τα σήμερα διείπε τις ανθρώπινες κοινωνίες:

Ένας πολιτισμός, μια μορφή πολιτισμού, δεν ανατρέπεται για να έρθει αμέσως στη θέση του ένας νέος πολιτισμός. Πάντα το τέλος ενός πολιτισμού ήταν παρακμή και αποσύνθεση, και μόνο μετά, σε ένα νέο έδαφος και ίσως και σε άλλες περιοχές, εμφανιζόταν κάποια νέα πολιτιστική, παραγωγική ταυτότητα. Εμείς σήμερα δεν διαθέτουμε την πολυτέλεια για τέτοιου είδους αναμονή. Το αίτημα είναι επείγον και κατηγορικό. Είτε θα αντικαταστήσουμε εδώ και τώρα αυτό το είδος πολιτισμού, που μοιάζει πια όλο και περισσότερο με βαρβαρότητα, με ένα νέο πολιτισμό, με ένα νέο άνθρωπο, είτε ίσως δεν θα ξαναβρούμε καμιά άλλη μελλοντική ευκαιρία. Για μια ακόμα φορά θα δοκιμαστεί η ανθρώπινη αυτονομία. Άραγε θα διαψεύσει έναν ακόμα δήθεν αδήριτο και αμετάθετο ιστορικό νόμο, θα διακηρύξει με την πράξη του το πέρασμα σε ένα νέο στάδιο της ανθρώπινης ιστορίας; **Αυτό είναι το στοίχημα που βάζει το αυτόνομο εναλλακτικό επαναστατικό κίνημα της εποχής μας, που αναμετριέται πια με τις ρομφαίες του πυρηνικού θανάτου.** Η αισιοδοξία είναι η μοναδική διέξοδος, αισιοδοξία της θέλησης και αισιοδοξία του λογικού! Πέρα όμως από κει ο θάνατος και η βαρβαρότητα.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Η καταστροφή ενός από τους τέσσερις πυρηνικούς αντιδραστήρες στο σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο Τσερνομπίλ αποκάλυψε για μια ακόμα φορά με τον πιο τραγικό τρόπο, το τερατόμορφο των καρπών που παράγει η αιμομικτική σχέση κεφάλαιου και κράτους.

Η εξάπλωση της ραδιενέργειας σ' όλη σχεδόν την Ευρώπη, οι λυσσαλέες προσπάθειες απόκρυψης του γεγονότος, οι αλλεπάλληλες συσκέψεις για επαναπροσδιορισμό και αύξηση της δόσης ραδιενέργειας που πρέπει να χορηγείται στους λαούς, καταδείχνουν με τον πιο ωμό και απροκάλυπτο τρόπο τον παραλογισμό που διαπερνά από την κορφή ως τα νύχια, το σύγχρονο μοντέλο "ανάπτυξης" και "εκπολιτισμού" των λαών.

Το τι θα κοστίσει στην ανθρωπότητα η υλοποίηση αυτού του μοντέλου, σύμφωνα με τους υπολογισμούς των σχεδιαστών και των κατασκευαστών του, είναι ούτε λίγο ούτε πολύ, η ίδια τους η ύπαρξη. Ο κύκλος της πυρηνικής ανάπτυξης — από την εξόρυξη και επεξεργασία πυρηνικού μεταλλεύματος μέχρι την κατασκευή πυρηνικών κεφαλών και πυρηνικών σταθμών παραγωγής ενέργειας — δεν αφήνει περιθώρια διαπραγματεύσεων και παζαριών.

Και κάπου εδώ αναλαμβάνουν το ρόλο τους τα αντιπυρηνικά κινήματα.

Είναι σίγουρο ότι η σημερινή κοινωνία έτσι όπως είναι δομημένη, απαιτεί όλο και μεγαλύτερα ποσά ενέργειας για να ζήσει και να αναπτυχθεί.

Αλλά και στα εναλλακτικά μοντέλα μελλοντικής κοινωνίας, οι ενεργειακές ανάγκες καίτοι μικρότερες, σε καμιά περίπτωση δεν είναι αμελητέες ή ανάξιες λόγου.

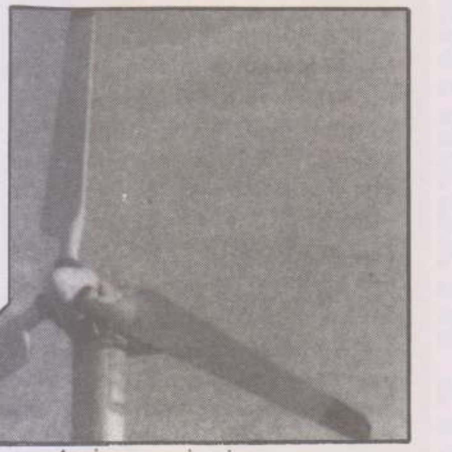
Ταυτόχρονα, οι οικολογικές συνέπειες μαζί με τις οικονομικές και πολιτικές, που προκαλεί η εγκατάσταση πυρηνικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και συμβατικών θερμοηλεκτρικών (σε μικρότερη κλίμακα) κάνουν επιτακτική την ανάγκη συγκρότησης ενός πόλου αντίστασης σ' αυτές τις επιλογές και παράλληλα την ανάπτυξη ενός προβληματισμού γύρω από τις εναλλακτικές απαντήσεις στο θέμα της ενέργειας.

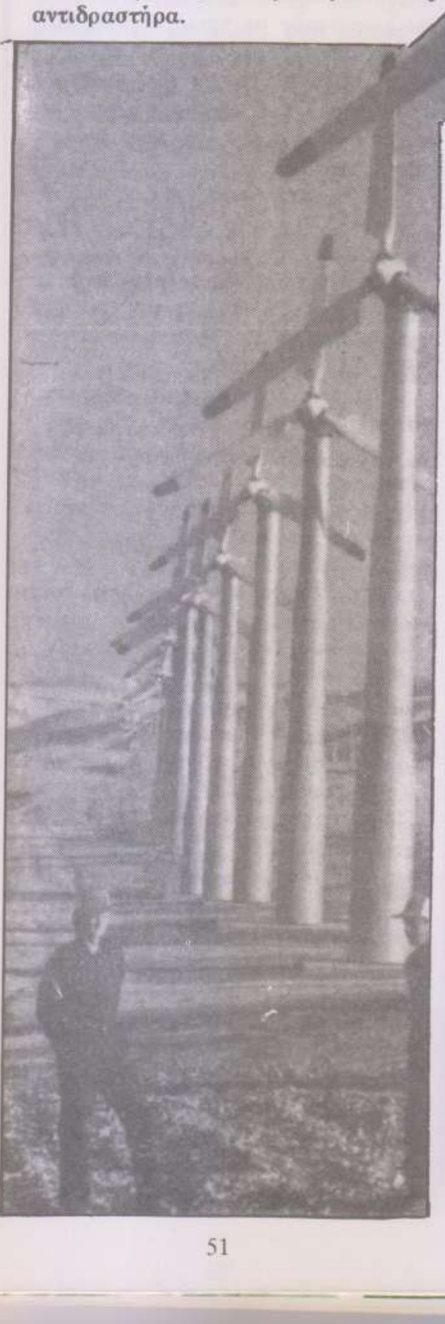
Οι οικολογικές επιπτώσεις από τη χρήση πυρηνικής ενέργειας για "ειρηνικούς" σκοπούς, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν απλώς σαν ρύπανση του περιβάλλοντος.

Εκείνο που διαφοροποιεί την πυρηνική ενέργεια από τις άλλες πηγές ρύπανσης, είναι το ότι μπορεί από μόνη της και χωρίς την βοήθεια καμιάς άλλης, να φέρει σε πέρας το έργο της καταστροφής οποιασδήποτε μορφής ζωής πάνω στον πλανήτη.

Αλλά και σε μικρότερης κλίμακας "διαρροές", η φύση αδυνατεί να κινητοποιήσει τον οποιοδήποτε μηχανισμό της εναντίον της ραδιενέργειας. Εκτός ίσως απ' τον άνθρωπο.

Οι απαιτήσεις των πολιτικών και τεχνικών μερίδων για ισχυρότερα και αποτελεσματικότερα συστήματα ελέγχου κι ασφάλειας των πυρηνικών αντιδραστήρων δείχνουν έμμεσα αλλά σαφέστατα τον τεράστιο κίνδυνο που φωλιάζει στην καρδιά ενός αντιδραστήρα.

Όσο πιο πολύ "αγωνίζονται" οι επιστήμονες για έναν ασφαλή αντιδραστήρα, τόσο πιο πολύ αποκαλύπτουν και επιβεβαιώνουν τις καταστροφικές δυνατότητές του.

Αφήνω κατά μέρος τις κοινωνικές και ψυχολογικές πιέσεις που εξασκεί αυτή η φοβερά εύθραυστη ισορροπία.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Πιστεύω ότι οι οικολογικές συνέπειες και μόνο φθάνουν για να δικαιολογήσουν την κάθετη στάση μας απέναντι στους πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτρικής ενέργειας.

Στη διαμόρφωση όμως μιας εναλλακτικής πρότασης-απάντησης στο ενεργειακό πρόβλημα, το οικολογικό μπορεί να είναι πρωτεύον αλλά δεν είναι μόνο του.

Θα αναφέρω ονομαστικά μερικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια εναλλακτική πηγή ενέργειας και η απαιτούμενη τεχνολογία αξιοποίησής της.

α) Μικρή ή καθόλου μόλυνση και κυρίως γρήγορα αφομοιώσιμη από το φυσικό περιβάλλον.

β) Ανακυκλώσιμο "καύσιμο".

γ) Απεριόριστη λειτουργικότητα.

δ) Αποκεντρωμένες και αυτάρκεις μικρές μονάδες.

ε) Χαμηλή τεχνολογία και ειδίκευση.

στ) Τεχνολογία ελεγχόμενη απ' τις ανάγκες και όχι απ' το κέρδος.

Με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά, οι πιο ελκυστικές πηγές ενέργειας με αρκετά αναπτυγμένη τη σχετική τεχνολογία, είναι η ηλιακή, η αιολική, η ενέργεια από τα κύματα και η γεωθερμική ενέργεια. Με λιγότερο αναπτυγμένη τεχνολογία μπορούμε να

δούμε το αέριο από μεθάνιο, το αέριο από τη σήψη βιομάζας, τις μεγάλες θερμοκρασιακές διαφορές μεταξύ επιφάνειας της θάλασσας και κάποιου βάθους της. Επίσης άλλες, μικρότερων δυνατοτήτων και για πολύ συγκεκριμένες συνθήκες βρίσκονται ακόμα σε πειραματικό στάδιο.

Ένα τεχνικό σημείο που πρέπει να αναφέρουμε είναι ότι η απόδοση στη διαδικασία μετατροπής τους σε δευτερογενή ενέργεια (ηλεκτρική) είναι αρκετά χαμηλή.

Αυτό όμως είναι πρόβλημα σε πολύ λίγες και συγκεκριμένες εφαρμογές τους μιας και οι πηγές αυτές είναι μάλλον αστείρευτες.

Απ' την άλλη, σε αντίθεση με τη χρήση ορυκτών καυσίμων, δεν προσθέτουν κανένα ενεργειακό φορτίο στην βιόσφαιρα της γης μιας και δεν παράγεται πλεονάζουσα θερμότητα στη διαδικασία μετατροπής τους.

Ας δούμε όμως μια-μια τις βασικότερες από αυτές τις πηγές ενέργειας.

Ηλιακή ενέργεια

Για χώρες με μεγάλη ηλιοφάνεια, ίσως είναι η πιο σημαντική εναλλακτική λύση στο ενεργειακό τους πρόβλημα.

Το ενδιαφέρον για τη χρήση της, τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί ραγδαία.

Αν και κυρίως ενδιαφέρει τροπικές χώρες, έχει αποδειχθεί ότι ακόμα και για χώρες σε γεωγραφικό πλάτος 60° οι δυνατότητες χρησιμοποίησης της ηλιακής ενέργειας αν και μικρότερες, σε καμιά περίπτωση δεν είναι ασήμαντες.

Η ηλιακή ενέργεια μπορεί να χρησιμοποιηθεί γενικά με δυο τρόπους.

Μπορεί να μετατραπεί άμεσα σε θερμότητα για να θερμάνει ένα χώρο — φαινόμενο του θερμοκηπίου — ή μέσω των ηλιακών θερμοσιφώνων για να ζεστάνει νερό, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και πάλι για θέρμανση χώρου (καλοριφέρ).

Οι ηλιακοί θερμοσίφωνες ήδη βρίσκονται σε μεγάλη ανάπτυξη — και στην Ελλάδα — και τίποτε στον ορίζοντα δεν δείχνει ότι θα σταματήσει την εξάπλωσή τους.

Η άλλη εναλλακτική χρήση της ηλιακής ενέργειας είναι η μετατροπή της σε ηλεκτρική ενέργεια.

Αυτό γίνεται, είτε χρησιμοποιώντας ηλιακές κυψέλες παρόμοιες μ' αυτές που δίνουν ενέργεια στους δορυφόρους, είτε με την παραγωγή εξαιρετικά υψηλών θερμοκρασιών (3-5000° C) εστιάζοντας μεγάλα ποσά ηλιακού φωτός με κάτοπτρα σε ένα σημείο και ύστερα χρησιμοποιώντας αυτή τη θερμότητα για την κίνηση γεννητριών.

Δεν θα αναφερθώ σε επιμέρους τεχνικές λεπτομέρειες για τις αρχές λειτουργίας των διαφόρων προτάσεων και των εφαρμογών που βρίσκονται σήμερα σε χρήση. Αυτά μπορούμε να τα βρούμε στη σχετική βιβλιογραφία η οποία δεν είναι καθόλου μικρή μιας και η έρευνα σ' αυτόν το τομέα έχει αφήσει προ πολλού το εμβρυακό στάδιο.

Με βάση την αρχή λειτουργίας της κάθε εφαρμογής, αυτές μπορούν να χωριστούν σε τρεις κυρίως ομάδες.

1) Στις μονάδες που χρησιμοποιούνται μ ό ν ο για οικιακή χρήση και γενικά για μ ι κ ρ έ ς απαιτήσεις ενέργειας.

Η εγκατάστασή τους είναι αποκεντρωμένη και ο καθένας ελέγχει τη δικιά του.

Δεν έχουν δυνατότητες ανάπτυξης σε μεγάλη κλίμακα γιατί μειώνεται δραστικά και η αποδοτικότητά τους και η βιωσιμότητά τους.

Τέτοιες μονάδες είναι οι ηλιακοί θερμοσίφωνες και οι ηλιακές κυψέλες παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος.

2) Μονάδες που μπορούν να ικανοποιήσουν και μικρές ανάγκες (οικιακές) αλλά και πολύ μεγαλύτερες, όπως μεγάλων νησιών ή μεγάλης έκτασης βιομηχανικών περιοχών. Αυτές είναι η συγκέντρωση με κάτοπτρα ή φακούς Frenel, μεγάλων ποσών ηλιακού φωτός και ανάπτυξη μεγάλων θερμοκρασιών με σκοπό την αξιοποίησή τους για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Απαιτούν υψηλότερη τεχνολογία και περισσότερο συγκεντρωτικές εγκαταστάσεις παραγωγής τους.

Κατά συνέπεια η επιλογή αυτών των μονάδων σαν εναλλακτική λύση αναπόφευκτα είναι και πρόταση εγκατάστασης βιομηχανίας παραγωγής τους με όλες τις καλές και κακές συνέπειες που έχει αυτό.

Βέβαια και οι μονάδες της προηγούμενης κατηγορίας, απαιτούν εγκαταστάσεις παραγωγής αλλά κυρίως αυτές είναι σε επίπεδο βιοτεχνίας.

3) Σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν οι γιγαντόμορφες "εναλλακτικές λύσεις" που προτείνει το μεγάλο κεφάλαιο με κύριο εκπρόσωπό του την εταιρία Arthur D. Little.

Το σχέδιό της είναι: εγκατάσταση σε γεωστατική τροχιά (δηλ. σε ύψος περίπου 36.000 χιλιομέτρων από τη Γη) ενός τεράστιου δορυφόρου με διαστάσεις 8 επί 8 χιλιόμετρα.

Πάνω στο δορυφόρο θα γίνεται η συλλογή ηλιακής ενέργειας με ηλιακά κελιά (κυψέλες) και η μετατροπή της σε ενέργεια μικροκυμάτων.

Στη συνέχεια η ακτινοβολία μικροκυμάτων θα κατευθύνεται με ακτίνα πάνω σ' ένα δέκτη έκτασης 7 τετρ. χλμ. που θα βρίσκεται στη γη και εκεί θα γίνεται η μετατροπή της μικροκυματικής ακτινοβολίας σε ηλεκτρικό ρεύμα.

Μ' ένα κόστος περίπου τριπλάσιο από το κόστος ισοδύναμης ισχύος πυρηνικού αντιδραστήρα θα μπορούσε άνετα να καλύψει όλες τις ενεργειακές ανάγκες της Ν. Υόρκης.

Η ολοκληρωτική εξάρτηση, που συνεπάγεται αυτό το σύστημα — τουλάχιστον ενεργειακά — μάλλον το τοποθετεί δίπλα στους πυρηνικούς αντιδραστήρες και όχι στις εναλλακτικές λύσεις.

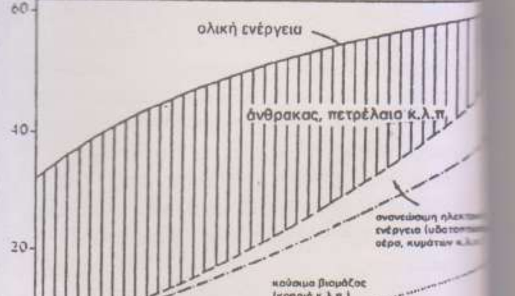
Ένα δεύτερο σχέδιο που προτείνεται με περίπου τις ίδιες συνέπειες με το πρώτο, είναι ένας μεγενθυμένος κατά 100 ή 200 φορές, σταθμός ηλιακής ενέργειας με αρχή λειτουργίας τη συγκέντρωση φωτός σ' ένα σημείο.

Σχέδιο, εξίσου απαγορευτικό.

Αιολική ενέργεια

Είναι ίσως η μόνη μορφή ενέργειας που από τη φύση της απαιτεί αποκεντρωμένες, πολλές και μικρές μονάδες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, 19

Η μεταβλητότητα της ταχύτητας και της κατεύθυνσης του ανέμου, αποκλείουν μεγάλες κεντρικές μονάδες σαν κύρια πηγή ενέργειας ενώ ταυτόχρονα επιβάλλουν την ανάπτυξη δικτύου μικρών ανεμόμυλων σε μεγάλη έκταση προκειμένου να έχουμε μια κάπως σταθερή παροχή ισχύος. Η επίδραση του δικτύου αυτού στο περιβάλλον είναι μάλλον αισθητική παρά άμεσα οικολογική.

Γενικά μια τυπική αιολική μονάδα αποτελείται από έναν αρκετά μεγάλο ανεμόμυλο, οριζόντιου ή κάθετου άξονα, μια συμβατική γεννήτρια παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος και τα σχετικά συστήματα ελέγχου της ταχύτητας του ανεμόμυλου και του προσανατολισμού του με βάση τη διεύθυνση του ανέμου. Η τεχνολογία που χρειάζεται είναι αρκετά χαμηλή. Το μεγάλο πρόβλημα όμως της αποθήκευσης της ηλεκτρικής ενέργειας και το εφήμερο του ανέμου, κάνουν τη χρήση της μάλλον επικουρική και αναγκαία τη συνεργασία της με άλλες μονάδες διαφορετικής μορφής.

Βέβαια και γι' αυτή τη μορφή ενέργειας αναπτύχθηκαν μεγαλεπίβολα και μεγαλόπνοα σχέδια από τις μεγάλες εταιρίες ενέργειας.

Το πιο εξεζητημένο από αυτά περιλαμβάνει ένα δάσος από ανεμόμυλους-γεννήτριες, σε τόπους που υπάρχουν μεγάλης έντασης άνεμοι.

Με το ηλεκτρικό ρεύμα που θα παράγεται θα ηλεκτρολύονται μεγάλες ποσότητες νερού στα συστατικά του.

Στη συνέχεια θα μεταφέρεται υγροποιημένο το υδρογόνο με ειδικά τάνκερ σε ενεργειακούς σταθμούς που χρησιμοποιούν πυραυλικές τουρμπίνες αερίου με υδρογόνο. Εκεί θα ξαναμετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια απαλλαγμένη απ' την ασυνέχεια και ασυνέπεια του ανέμου.

Υδάτινη ενέργεια

Οι μορφές και οι χρήσεις της είναι λίγο-πολύ γνωστές.

Οι βασικές φυσικές μορφές είναι οι ορμητικοί ποταμοί, οι παλίρροιες και τα κύματα. Η ενέργεια αποσπάται άμεσα είτε με υδροστρόβιλους είτε με πλωτές εξέδρες που παλινδρομούν εξ αιτίας της κίνησης των κυμάτων ή της πλημμυρίδας και αμπώτιδας των παλιρροιών.

Τεχνητά, η εκμετάλλευση της υδάτινης ενέργειας των ποταμών γίνεται με την κατασκευή μεγάλων φραγμάτων κάθετα στη ροή τους.

Έτσι πετυχαίνεται η μεγάλη υψομετρική διαφορά που χρειάζεται για την κίνηση των υδροστροβίλων.

Συχνά η κατασκευή τέτοιων φραγμάτων επιφέρει εκτεταμένη περιβαλλοντική καταστροφή, με τη δημιουργία της τεχνητής λίμνης πίσω απ' αυτά.

Δεν έδωσα μεγάλη έμφαση στις τεχνολογικές επιτεύξεις, σχετικά με τις τρεις βασικές εναλλακτικές λύσεις που ανέφερα, ακριβώς γιατί οι αιτίες που έχουν απαγορεύσει την εφαρμογή τους στο βαθμό που είναι δυνατή, δεν είναι τεχνολογικές.

Όντας όλες τους οικολογικά συνεπείς και τεχνολογικά εφαρμόσιμες, αναδεικνύουν τους πραγματικούς λόγους για τους οποίους, δεν έχουν προωθηθεί καθόλου, ενώ άλλες έχουν επικρατήσει σε όλο τον κόσμο. Και οι λόγοι αυτοί είναι κατά βάση οικονομικοί και πολιτικοί.

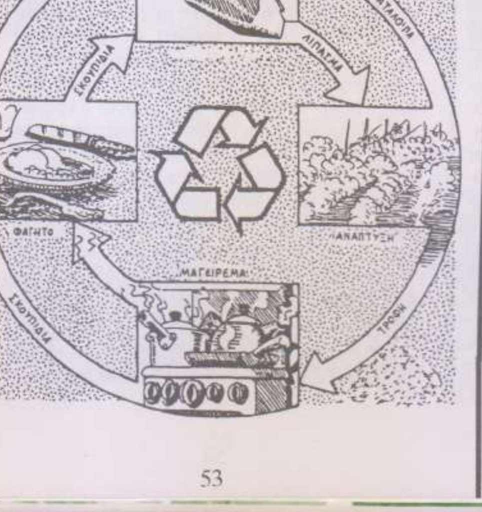
Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι οι εναλλακτικές πηγές ενέργειας είναι φθηνές ή ακριβές. Αυτό δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί, αλλά δεν είναι και τόσο αναγκαίο.

Σημασία έχει, ότι σήμερα, είναι ήδη σε λειτουργία τεράστιες βιομηχανίες παραγωγής και διάθεσης θερμοηλεκτρικών και πυρηνικών σταθμών και δεν σκέφτονται να κλείσουν ή να μετατραπούν σε κάτι άλλο.

Τα κράτη — οικονομικοί και πολιτικοί μέτοχοι — φροντίζουν επισταμένως για τη μακροβιότητα κι αυτών των βιομηχανιών.

Ως εκ τούτου η εγκατάσταση εναλλακτικών σταθμών παραγωγής ενέργειας είναι μάλλον αποτέλεσμα πολιτικής διαδικασίας παρά τεχνικο-οικονομικής μελέτης.

αρης π.

Αντόνιο Νέγκρι

ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ και ΣΑΜΠΟΤΑΖ

Το πυρηνικό Κράτος μορφή της κυριαρχίας του κεφάλαιου

Δημοσιεύουμε απόσπασμα για το πυρηνικό κράτος από το κείμενο του Νέγκρι "κυριαρχία και σαμποτάζ" που θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις "Κομμούνα" τον Ιούλη του 1986. Το απόσπασμα είναι από το 7ο κεφάλαιο, "Μια τρίτη παρένθεση (για τις παραγωγικές δυνάμεις)", και γράφτηκε σε ανύποπτο χρόνο, το 1977.

Αλλά το κεφάλαιο παίζει το μεγάλο χαρτί του μέσα από την ενεργειακή πολιτική˙ να καταστήσει δηλαδή τερατωδώς απολυταρχική την εξουσία του, να παγιοποιήσει με τρόπο ανεπίστρεπτο -μακροπρόθεσματην καπιταλιστική προσταγή, το καθεστώς του κέρδους. Με την ενεργειακή πολιτική το κράτος προσπαθεί να αποκαταστήσει την απόλυτη πρόσοδο της προσταγής.

Δεν χρειάζεται εδώ να επαναλάβουμε αναλύσεις που είναι τρέχουσες γύρω απ΄τις συνέπειες που η θεμελιακή χρήση της πυρηνικής ενέργειας, η γενικευμένη βιομηχανική χρήση της, επιφέρει. Από τον πάντα επικείμενο κίνδυνο του θανάτου, με όλα τα σχετικά επακόλουθα στη μορφή—Κράτος: το πυρηνικό κράτος ΄καθιστά την πυρηνική ενέργεια τον βασικό εκβιασμό, την βάση πάνω στην οποία νομιμοποιεί την ισχύ της πιο αποδιαρθρωμένης προσταγής. Δεν μας ενδιαφέρει λοιπόν να επαναλάβουμε αυτήν την φαινομενολογία. Μας ενδιαφέρει περισσότερο το θεωρητικό πρόβλημα που αυτή η τερατώδης ανάπτυξη ορθώνει μπροστά στους επαναστάτες μαρξιστές.

Λοιπόν. Για τον σοσιαλισμό ο θεμελιακός στόχος είναι η α ν ά π τ υ ξ η τ ω ν π α ρ α γ ω ι κ ώ ν δ υ ν ά μ ε ω ν. Η απελευθέρωση των παραγωγικών δυνάμεων από τις σχέσεις παραγωγής και εκμετάλλευσης που τις οργανώνουν. Είναι μια διαδικασία εσωτερική στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Πάντα όμως ο σοσιαλισμός ερμηνεύει αυτή την συνάφεια σαν μια κλειστή σχέση, σαν μια σχέση αναγκαία και άθραυστη. Τώρα όμως μπροστά στο πυρηνικό Κράτος, απ΄το όποίο δεν υπάρχει επιστροφή σ΄ό,τι αφορά την πυρηνικοποίηση της οικονομικής ανάπτυξης, πώς είναι δυνατόν να υπάρξει συνάφεια ή έστω συμβιβασμός ανάμεσα σ΄αυτό το καταστρεπτικό δυναμικό και την απελευθερωτική διεκδίκηση; Παλιοί καλοί καιροί, καλοί καιροί όταν ο Λένιν μπορούσε να συλλαμβάνει μαζί "Σοβιέτ και ατμομηχανές", "Σοβιέτ και εξηλεκτρισμό". ΄Οχι, συνάφεια και συμβιβασμός δεν υπάρχουν πια. Το κεφάλαιο έχει

ΑΝΤΡΕ ΓΚΟΡΖ

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ

Από το βιβλίο "Οι δρόμοι του Παραδείσου" του Αντρέ Γκορζ που εκδίδεται τον Ιούλιο από τις εκδόσεις "Κομμούνα", δημοσιεύουμε δύο αποσπάσματα, από τον πρόλογο και την 13η θέση του βιβλίου του με τον τίτλο "ο αδύνατος καπιταλισμός". Ο στόχος αυτής της παράθεσης είναι να προσφέρει στοιχεία προβληματισμού για μια έξοδο από τον "τεχνοφασισμό" του πυρηνικού κράτους του σοσιαλκαπιταλισμού.

Το εύρος και η σημασία των μετασχηματισμών που εισάγει η παρούσα κρίση είναι τέτοια που την κάνουν να συγκρίνεται με την πρώτη βιομηχανική επανάσταση: οι κοινωνίες μας αποδιαρθρώνονται από την επιθανάτια αγωνία μιας Τάξης που, μπορεί να επιβιώνει για καιρό ακόμα μετά τον ίδιο της το θάνατο, ενταφιάζοντάς μας κάτω από τους αδρανείς μηχανισμούς της. Η βαρύτητα της πραγματικότητας μάς παρασύρει σ΄ένα νεκροζώντανο καπιταλισμό όπου παραγωγή και κοινωνικός έλεγχος, σύστημα παραγωγής και σύστημα ελέγχου, συγχέονται και όπου μια ομαλοποιητική τεχνοκρατία εξακολουθεί να εξυμνεί ένα σύστημα που έχει ήδη εκλείψει, στο όνομα αξιών που από καιρό τώρα έχουν πάψει να ισχύουν. Δεν είναι ν΄απορεί κανείς που το σοβιετικό σύστημα, αυτό το όμοια σβησμένο αστέρι, γοητεύει τις δυτικές τεχνοκρατίες: γιατί ακριβώς προσφέρει το παράδειγμα μιας νεκροζώντανης τάξης πραγμάτων η οποία, όντας ανίκανη να λειτουργήσει σύμφωνα με τους κανόνες, τις αξίες και τους στόχους που την ορίζουν, δεν επιβιώνει παρά μέσα από τους μηχανισμούς ελέγχου.

Σ΄αυτή την κατάσταση, ορθοδοξίες και "ρεαλισμός" είναι εξίσου θανατηφόρα. Η παρούσα κρίση σπάει τη συνέχεια δυό αιώνων ιστορίας που σημαδεύτηκαν από την πρόοοδο του βιομηχανισμού και την επέκταση των εμπορευματικών σχέσεων. Απαιτεί μια ρήξη στις συνήθειες της σκέψης μας και στα σχέδιά μας. Για να πραγματοποιήσουμε αυτή τη ρήξη δεν είναι ανάγκη να γυρέψουμε τις αναφορές μας στο προκαπιταλιστικό στάδιο. Πράγματι, οι προοπτικές που έβαζε το εργατικό κίνημα στη γέννησή του αποκτούν σήμερα μια εκπληκτική επικαιρότητα. Φτάνουμε στο σημείο ακριβώς που ανάγγελλαν οι πρώτοι οραματιστές της μετακαπιταλιστικής εποχής όταν, πέρα από την αστική κοινωνία και το βιομηχανικό καπιταλισμό που μόλις γεννιόταν, διέβλεπαν μια διαφορετική τάξη πραγμάτων: εκείνη όπου η αποτελεσματικότητα των μηχανών θα καταργούσε την εργασία, τη λογική του κεφάλαιου και των εμπορευματικών ανταλλαγών, γ ι α ν α α ν α δ υ θ ε ί ό "ε λ ε ύ θ ε ρ ο ς χ ρ ό ν ο ς" σ α ν μ έ τ ρ ο τ ο υ "π ρ α γ μ α τ ι κ ο ύ π λ ο ύ τ ο υ".

Ο ΑΔΥΝΑΤΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ

Η καινοτομία της παρούσας κρίσης είναι ότι οι τεχνολογικοί μετασχηματισμοί με τους οποίους απαντά σ΄αυτήν ο καπιταλισμός δεν είναι ελεγχόμενοι μέσα στο πλαίσιο της καπιταλιστικής ορθολογικότητας. Επιταχύνοντας τις καταστροφές κεφαλαίων και θέσεων εργασίας, αυτοί οι μετασχηματισμοί επιτρέπουν την παραγωγή αυξανόμενων ποσοτήτων εμπορευμάτων με ταχέως μειωνόμενες ποσότητες κεφαλαίου κι εργασίας. Το σύνθημα "να κάνουμε περισσότερα με λιγότερα", χωρίς αμφιβολία, υπήρξε πάντα ένας από τους στόχους της πολιτικής οικονομίας˙ αλλά ο στόχος αυτός επιδιωκόταν στο επίπεδο σ χ ε τ ι κ ώ ν μόνο μεγεθών (λιγότερο κεφάλαιο και εργασία ανά μονάδα προϊόντος), μέσα σε πλαίσια αύξησης των α π ο λ ύ τ ω ν ποσοτήτων (περισσότερο κεφάλαιο γίνεται αποδοτικό μέσα από μια παραγωγή που αυξάνεται ταχύτερα απ΄αυτό). Αλλά, όπως είδαμε, η αυτοματοποίηση έχει σαν αποτέλεσμα να μειώνει τις απόλυτες ποσότητες κε-

εξαπολύσει καταπάνω μας την ίδια την ατομηχανή... Εδώ η ενοποιημένη αντίληψη της καπιταλιστικής ανάπτυξης θρυμματίζεται. Απ' την μια η ανάπτυξη του σταθερού κεφάλαιου γίνεται μια καταστρεπτική ανάπτυξη, απ' την άλλη οι παραγωγικές δυνάμεις οφείλουν να απελευθερωθούν οριστικά από την σχέση του κεφάλαιου. Η υποταγή της ζωντανής εργασίας στο κεφάλαιο αποκαλύπτει σ' αυτό το σημείο ένα εσωτερικό ανυπέρβλητο όριο. Η υποταγή γίνεται μια τρομοκρατική λειτουργία, η συνάρθρωση της νεκρής εργασίας με τη ζωντανή εργασία αντί να καθορίζει νέα αξία, παράγει δυνατότητα καταστροφής - αναπόφευκτης, γενικής, επικείμενης. Είμαστε πέρα για πέρα στο πεδίο που υπέδειξε ο Μαρξ, όλη η ανάλυση του Μαρξ υποδεικνύει πως, μέσα στην ανάπτυξη, τα στοιχεία της σύνθεσης του κεφαλαίου οφείλουν αναγκαία να διαχωριστούν, να αποχωριστούν. Από την μια βρίσκεται το καπιταλιστικό σύστημα, θύμα της ίδιας της αποδιάρθρωσής του -που σημαίνει αδιαφοροποίητη εξουσία, απόλυτη απαγκίστρωση από την αξία, δηλαδή δυνατότητα (αναγκαιότητα) καταστροφής- απ' την άλλη βρίσκονται οι συνθήκες της συλλογικής απελευθέρωσης της ζωντανής εργασίας. Είμαστε λοιπόν στο πεδίο του Μαρξ' αλλά αυτή η υλοποίηση της τάσης μας συγκινεί βαθύτατα.

φαλαίου που μπορούν να αξιοποιηθούν με την παραγωγή μιας αυξανόμενης ποσότητας εμπορευμάτων, τόσο υλικών όσο και άυλων.

Είναι αλήθεια ότι αυτές οι περιορισμένες ποσότητες κεφαλίου θα είναι πολύ πιο αποδοτικές απ' ό,τι στο παρελθόν. Αλλά αυτή ακριβώς η πολύ ψηλή αποδοτικότητά τους θέτει, σαν τέτοια, ένα πρόβλημα. Στο απόλυτα αυτοματοποιημένο εργοστάσιο, η ποσότητα της ζωντανής εργασίας τείνει προς το μηδέν ταυτόχρονα με την οικονομική αξία (με την μαρξιστική έννοια) του προϊόντος καθώς και την αγοραστική δυναμη που κατανέμεται με την μορφή του μισθού. Με άλλα λόγια, η αυτοματοποίηση καταργεί τους εργαζόμενους και ταυτόχρονα τους δυνητικούς αγοραστές. Η κατανάλωση της παραγωγής δεν μπορεί να διασφαλιστεί παρά μέσω κατανομών αγοραστικής δύναμης εξωτερικών ως προς το κλασικό οικονομικό κύκλωμα, οι οποίες δηλαδή δεν στηρίζονται σε εμπορευματικές ανταλλαγές και δεν αμείβουν κάποια εργασία. Η εμπορευματική (ανταλλακτική) αξία των προϊόντων τείνει προς ένα μέγεθος ίσο με το κόστος συντήρησης, αναπαραγωγής και λειτουργίας των αυτόματων μηχανημάτων.

Ξαναβρίσκουμε εδώ "την κατάρρευση της παραγωγής που στηρίζεται στην ανταλλακτική αξία", που ο Μαρξ αναγγέλλει στα Γκρουντρίσσε. Με άλλα λόγια, ο στόχος της παραγωγής δεν μπορεί πια να είναι η αύξηση της ανταλλακτικής αξίας, της υπερεργασίας και της υπεραξίας έτσι ώστε να αυξηθεί το κεφάλαιο, κ.ο.κ., αφού το αυτόματο εργοστάσιο, πρακτικά, δεν παράγει πια τίποτα άλλο έξω από υπεραξία.

Στο μέτρο που γενικεύεται η αυτοματοποίηση και αυξάνεται η μάζα της υπεραξίας, καθώς και το ποσοστό της, αυτή η τελευταία είναι πια αδύνατο να κεφαλαιοποιηθεί: εξαφανίζεται η δυνατότητα αποδοτικής επανεπένδυσής της.

Οι μέθοδοι και οι στόχοι της διαχείρισης της οικονομίας δεν μπορούν λοιπόν να συνεχίσουν να είναι εκείνοι του καπιταλισμού, όπως και οι κοινωνικές σχέσεις δεν μπορούν να παραμένουν βασισμένες στην πώληση της εργατικής δύναμης, δηλαδή στη μισθωτή εργασία. Αυτή η διαχείριση δεν μπορεί να είναι ούτε σοσιαλιστική, στο βαθμό που η αρχή "στον καθένα σύμφωνα με την εργασία του" έχει ξεπεραστεί εκ των πραγμάτων και που η κοινωνικοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας (η ολοκλήρωση της οποίας, σύμφωνα με τον Μαρξ, έπρεπε να είναι ο σοσιαλισμός) έχει ήδη πραγματοποιηθεί. Επομένως, η αυτοματοποίηση μας παραπέμπει σε κάτι πέρα από τον καπιταλισμό και τον σοσιαλισμό. Αυτό το πέρα είναιτο κεντρικό ζητούμενο και μπορεί να πάρει δυό κύριες μορφές: τη μορφή των τεχνοκρατικών κοινωνιών πλήρως "προγραμματισμένων" (με την έννοια που δίνει ο Αλαίν Τουραίν σ' αυτό τον όρο) και τη μορφή της απελευθερωμένης κοινωνίας, που ο Μαρξη αποκαλούσε "κομμουνιστική", στην οποία η αναγκαία παραγωγή του απαραίτητου δεν απασχολεί παρά ένα πολύ περιορισμένο κομμάτι του χρόνου του καθενός και στην οποία επομένως η (μισθωτή) εργασία παύει να αποτελεί την κύρια δραστηριότητα.

Αυτές οι δύο μορφές κοινωνίας έχουν υποχρεωτικά κοινό χαρακτηριστικό τον διαχωρισμό ανάμεσα στο δικαίωμα σε ένα εξασφαλισμένο εισόδημα και την κατοχή μιας θέσης εργασίας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν είναι θεμελιακά διαφορετικές.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Jederska Energija Ne, Hvala!" Ή, αν δεν μιλάτε σλοβένικα "Πυρηνική Ενέργεια; Όχι, ευχαριστώ".

Ναι, το γνωστό αντιπυρηνικό σήμα έχει εμφανισθεί σε μια ακόμη γλώσσα σ' εκείνη που μιλιέται από 2.000.000 ανθρώπους, της πιο Ευρωπαϊκής, πλούσιας και βιομηχανοποιημένης Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας. Μπορούμε να ελπίζουμε σ' ένα αντιπυρηνικό κίνημα εκεί;

Ανάλογο ενδεχόμενο φαινόταν δύσκολο σε μια άλλη Ευρωπαϊκή χώρα, την Ιρλανδία, όταν η κυβέρνηση ανήγγειλε εκεί το πυρηνικό της πρόγραμμα το 1977. Όμως το Ιρλανδέζικο κίνημα αποδείχθηκε το πιο πετυχημένο στην Ευρώπη. Μετά από εμπόδια και συζητήσεις αρκετών χρόνων, η κυβέρνηση της Ιρλανδίας εγκατέλειψε τα πυρηνικά της σχέδια.

Τώρα μπορούμε και στη Γιουγκοσλαβία να δούμε τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός αντιπυρηνικού κινήματος. Οι σοβαρότερες ενδείξεις άρχισαν να παρουσιάζονται μετά την εμφάνιση του ραδιενεργού νέφους του Τσερνομπίλ πάνω απ' τη χώρα. Στις 10 Μάη περίπου 2.000 διαδηλωτές έκαναν πορεία στους κεντρικούς δρόμους της Λιουμπλιάνα, πρωτεύουσας της Σλοβενίας, φωνάζοντας συνθήματα, όπως: "Χρησιμοποιήστε το μυαλό, όχι το 'Ατομο" και "Σταματήστε την πυρηνική καταστροφή". Στην πορεία καλούσε το κίνημα για την Οικολογία, την Ανεξαρτησία και την Ειρήνη.

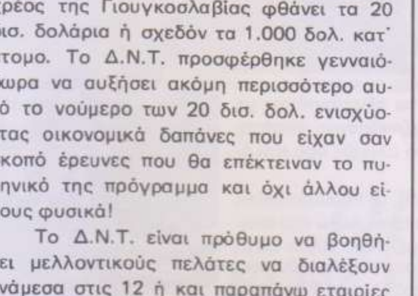
Οι διαδηλωτές απαίτησαν απ' την κυβέρνηση να:

1) Διαμαρτυρηθεί άμεσα για τη μυστικότητα της Σοβιετικής κυβέρνησης σχετικά με την καταστροφή που προκλήθηκε απ' το δυστύχημα του Τσερνομπίλ και να απαιτήσει πληροφορίες σχετικά με το μέγεθος και τις συνέπειες της ραδιενέργειας που διέφυγε.
2) Να γίνει δημοψήφισμα σχετικά με το πυρηνικό πρόγραμμα της Γιουγκοσλαβίας.
3) Να κλείσει το μοναδικό ορυχείο ουρανίου που έχει η Γιουγκοσλαβία και βρίσκεται στη Σλοβενία, και τέλος απαίτησαν τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης επιτροπής που θα ρυθμίζει και θα ελέγχει όλες τις πηγές ραδιενέργειας στη χώρα.

Έτσι το Τσερνομπίλ αποκρυστάλλωσε το αντιπυρηνικό αίσθημα που είχε αρχίσει να αναπτύσσεται πολύ πριν χτυπήσει η καταστροφή. Αν και η Γιουγκοσλαβία έχει ήδη ένα πυρηνικό εργοστάσιο σε λειτουργία στο **Krsko** εδώ και αρκετά χρόνια, το ζήτημα που αφορούσε τα πυρηνικά άνοιξε πάλι πέρσι όταν ο πρόεδρος ανακοίνωσε τα σχέδια εγκατάστασης 4 ακόμη εργοστασίων μέχρι το τέλος του αιώνα. Προς απάντηση, οι αντιπρόσωποι της Σλοβενίας στην Εθνική Συνέλευση πρότειναν ένα 5ετές πάγωμα της διεύρυνσης του πυρηνικού προγράμματος για οικονομικούς λόγους.

Το προτεινόμενο πάγωμα σαν προσωρινή λύση αντανακλούσε το αυξανόμενο αντιπυρηνικό αίσθημα μέσα στο μοναδικό πολιτικό κόμμα της χώρας, την "'Ενωση των Κομμουνιστών", αλλά και σε άλλες οργανώσεις. Όταν η Συμμαχία της Νεολαίας των Σοσιαλιστών της Σλοβενίας συγκάλεσε το ετήσιο συνέδριό της τον Απρίλη — συμβολικά στο **Krsko** — ψήφισε την αντίσταση σ' οποιαδήποτε ανάπτυξη και επέκταση του πυρηνικού προγράμματος. Οι αντίστοιχες οργανώσεις στη Σερβία και το Μοντενέγκρο έκαναν το ίδιο. Και όταν η Σοσιαλιστική Συμμαχία των εργατών της Γιουγκοσλαβίας συγκάλεσε διάσκεψη οργανωμένη από την τάση που υποστήριζε τα πυρηνικά προγράμματα, η πλειοψηφία των αντιπροσώπων τοποθετήθηκε κατά της πυρηνικής ενέργειας. Η αντίθεση των Γιουγκοσλάβων στη χρήση και εγκατάσταση εργοστασίων πυρηνικής ενέργειας πριν ακόμα το δυστύχημα του Τσερνομπίλ οφειλόταν κατά ένα μέρος και σε οικονομικούς λόγους. Όπως η Ιρλανδία έτσι και η Γιουγκοσλαβία βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στην ομάδα των χωρών των οποίων το εξωτερικό χρέος είναι πολύ υψηλό. Το εξωτερικό χρέος της Γιουγκοσλαβίας φθάνει τα 20 δισ. δολάρια ή σχεδόν τα 1.000 δολ. κατ' άτομο. Το Δ.Ν.Τ. προσφέρθηκε γενναιόδωρα να αυξήσει ακόμη περισσότερο αυτό το νούμερο των 20 δισ. δολ. ενισχύοντας οικονομικά δαπάνες που είχαν σαν σκοπό έρευνες που θα επέκτειναν το πυρηνικό της πρόγραμμα και όχι άλλου είδους φυσικά!

Το Δ.Ν.Τ. είναι πρόθυμο να βοηθήσει μελλοντικούς πελάτες να διαλέξουν ανάμεσα στις 12 ή και παραπάνω εταιρίες πυρηνικών οι οποίες ανταγωνίζονται απεγνωσμένα για να επενδύσουν όσο το δυνατόν περισσότερο σε τέτοιες χώρες μην έχοντας πια περιθώρια να πουλήσουν στις ίδιες τις χώρες τους. Για πολλές άλλες χώρες που αγοράζουν πυρηνική τεχνολογία, η χρησιμοποίησή της για πολεμικούς σκοπούς φαίνεται σαν η κυριότερη προοπτική αλλά όχι και για τη Γιουγκοσλαβία. Μια γενιά πριν, μια ομάδα μέσα στην ηγετική ελίτ είχε φιλοδοξίες για τη δυνατότητα κατασκευής πυρηνικών όπλων. Ωστόσο οι φιλοδοξίες αυτές της ομάδας δεν επικράτησαν έναντι της στροφής του κόμματος που έγινε το 1965 κι είχε μια διαφορετική προσέγγιση: σοσιαλισμός της αγοράς κι αυτοδιαχείριση των εργαζόμενων. Η μη επικράτηση της πρώτης ομάδας οφειλόταν

εν μέρει στην αναξιόπιστη, γραφειοκρατική και κολλεκτιβίστικη στάση. Αν και η ταξική σύνθεση της ομάδας που επικράτησε είναι άλλη ιστορία, εν πάση περιπτώσει αυτό ήταν το τέλος των στρατοκρατικών πιέσεων για εισαγωγή πυρηνικής τεχνολογίας.

Υπέρ και κατά των πυρηνικών προγραμμάτων

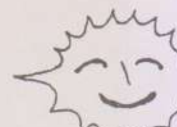
Ποιος, λοιπόν, στη Γιουγκοσλαβία θέλει περισσότερη πυρηνική ενέργεια; Όπως στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, κύριοι υποστηρικτές μιας τέτοιας ιδέας είναι οι εταιρίες παραγωγής ηλεκτρισμού, όπως η Εταιρία παραγωγής ηλεκτρισμού της Σλοβενίας. Μεγάλος σύμμαχος σ' αυτόν τον αγώνα υπέρ της χρήσης πυρηνικής ενέργειας είναι η βαριά βιομηχανία, η οποία ωφελείται από το χαμηλότερο κόστος ηλεκτρικής ενέργειας που οι ηλεκτροπαραγωγές εταιρίες χρεώνουν τις βιομηχανίες αυτές. Η ειδική αυτή μεταχείριση γίνεται κατά προτίμηση για τις βαριές βιομηχανίες, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με τους καταναλωτές μικρότερης κλίμακας. Η βαριά βιομηχανία, ειδικά εκείνη που επεξεργάζεται ατσάλι, υπολογίζει στη συνεχή πτώση της τιμής που αγοράζει το ρεύμα, ως ανταμοιβή της υποταγής της στις πολιτικές επιλογές της κυβέρνησης.

Υπέρμαχοι της χρήσης της πυρηνικής ενέργειας, είναι ακόμη οι καριερίστες επιστήμονες που φιλοδοξούν να γίνουν γνωστοί και να αποκτήσουν κύρος μέσω της επεξεργασίας κάποιου πυρηνικού προγράμματος και της ενεργοποίησής του. Από τις 6 δημοκρατίες της χώρας, μόνο η κυβέρνηση της Κροατίας έχει υποστηρίξει ως τώρα τις προτάσεις για επέκταση κι ανάπτυξη του πυρηνικού προγράμματος. Φαινομενικά η υποστήριξη αυτή εκφράζει την ελπίδα της κυβέρνησης της Κροατίας να εξασφαλίσει την εγκατάσταση του επόμενου εργοστασίου στην περιοχή της, εφ' όσον η **Westinghouse** καθορίζει την εγκατάσταση 2 εργοστασίων, από τα οποία το ένα πρόκειται να τοποθετηθεί στην Κροατία.

Το πρώτο εργοστάσιο της χώρας κτίσθηκε στη Σλοβενία στο **Krsko**, μια μικρή πόλη ανάμεσα στη Λιουμπλιάνα και το Ζάγκρεμπ. Το εργοστάσιο του **Krsko** είχε κρατηθεί κρυφό ώστε η λειτουργία του δεν έδωσε την ευκαιρία σε αντι-πυρηνικές συζητήσεις και αντιδράσεις. Εκείνο που είναι γνωστό, είναι ότι το συμβόλαιο με την **Westinghouse** απαιτούσε από τη Σλοβενία να αγοράσει όχι μόνο την εργοστασιακή εγκατάσταση αλλά και τη διοικητική δομή, και να δεχτεί τον τρόπο λειτουργίας που υποδείκνυε η εταιρία αν και το εργοστάσιο χειρίζονται και δουλεύουν Γιουγκοσλάβοι.

Ίσως εν μέρει γι' αυτό το λόγο, οι αντι-πυρηνικές δυνάμεις περιλαμβάνουν και μεγάλες εταιρίες πληροφορικής οι οποίες

συνειδητοποιούν ότι θα εξαιρεθούν από οποιοδήποτε προϊόν τεχνολογικής ανάπτυξης πρόκειται να συμπεριληφθεί. Αντίθετες επίσης είναι πολλές μικρότερες βιομηχανίες, οι οποίες δεν χρεώνονται το ρεύμα στην ίδια χαμηλή τιμή με τις βαριές βιομηχανίες.

Μερικοί κορυφαίοι αντίπαλοι είναι οι κοινωνικοί επιστήμονες, οικονομολόγοι και περιβαλλοντολόγοι. Μερικοί απ' αυτούς αυτοαποκαλούνται "Πράσινοι". Αλλά ωστόσο έχουν πολιτική επιρροή ως κομματικά μέλη. Άλλη μια αντιπυρηνική ομάδα που αποτελεί ιδιαιτερότητα για τη Γιουγκοσλαβία, είναι η οργάνωση για την αυτοδιαχείριση, μια οργάνωση αποτελούμενη από ομάδες βιομηχανικών εργατών που πιστεύουν ότι η πυρηνική ενέργεια αποκλείει τους εργάτες απ' οποιοδήποτε έλεγχο.

Ωστόσο η αντιπυρηνική δυσπιστία γενικεύθηκε όταν μυστικά έγγραφα από τις Φιλλιπίνες αποκάλυψαν ότι ο Μάρκος δέχτηκε χρηματικά ανταλλάγματα από την **Westinghouse** σ' αντάλλαγμα για τα εκεί πυρηνικά συμβόλαια. Κατόπιν ένας Γιουγκοσλάβος κατηγόρησε τους πολιτικούς της χώρας του για παρόμοιες ενέργειες, οι οποίοι δεν τις αρνήθηκαν.

Πυρηνικές διαφωνίες

Τα πρώτα σημάδια του αντιπυρηνικού αισθήματος εμφανίσθηκαν στη Σλοβενία. Στην πρωτεύουσά της, τη Λιουμπλιάνα, πάνω από 600 άτομα, παρευρέθηκαν στην πρώτη δημόσια συνάντηση που έγινε ποτέ σ' ολόκληρη τη χώρα σχετικά με την πυρηνική ενέργεια στις 27 Μάρτη και οργανώθηκε από την **Casopisra Kritiko Znanosti**, μια Μαρξιστική Επιθεώρηση για την κριτική της επιστήμης και υποστηρίχθηκε οικονομικά από τη Συμμαχία της Σοσιαλιστικής Νεολαίας της Σλοβενίας. Από κοινού η Επιθεώρηση και η Συμμαχία που έχουν κομματικά μέλη πήραν επιχορήγηση από την πολιτεία της Σλοβενίας. Έτσι μέσα από τις δικές τους πολιτικά ανεξάρτητες οργανώσεις οι ακροαριστεροί Μαρξιστές μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν κρατικά κονδύλια ακόμα και το ίδιο το κόμμα για να αντιταχθούν στις πολιτικές αποφάσεις της Ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Για παράδειγμα στην προσπάθεια να νομιμοποιήσουν το δικαίωμα της απεργίας, καθώς επίσης ν' αντιταχθούν στην πυρηνική ενέργεια. Δημόσια συνάντηση που έγινε στις 27 Μάρτη και διήρκεσε 5 ώρες αποκάλυψε λίγα για την πυρηνική ενέργεια στη Γιουγκοσλαβία, αλλά πολλά για τις πολιτικές τάσεις του Γιουγκοσλαβικού λαού.

Η συνάντηση άνοιξε με 2ωρη παρουσίαση των 5 προσκεκλημένων ομιλητών, από τους οποίους 4 ήταν απ' το εξωτερικό. Ο μοναδικός Γιουγκοσλάβος ομιλητής ήταν ένας φυσικός ο **Miha Tomsic**, που υποστήριξε ότι μια μικρή επένδυση θα μπορούσε να εξοικονομήσει το 30% της κατανάλωσης ενέργειας η οποία γενικά σπαταλιέται από τη βιομηχανία. Επίσης υποστήριξε ότι το εθνικό δίκτυο χάνει κατά τη διανομή το 1/3 της όλης ενέργειας που μεταφέρει. Και ότι η χώρα έχει αξιοποιήσει μόνο κατά ένα μικρό μέρος τη δυνατότητα παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Οι 4 ξένοι ομιλητές παρουσίασαν τα αντιπυρηνικά τους επιχειρήματα που είχαν προκύψει απ' την έρευνά τους σχετικά με την ασφάλεια των πυρηνικών και την εξωτερική αγορά πυρηνικών και απ' την εμπειρία τους σχετικά με την αντίθεση στην πυρηνική ενέργεια, που έχει αναπτυχθεί στην Βρετανία, Αυστρία και Δυτική Γερμανία.

Η τρίωρη συζήτηση που επακολούθησε — στην οποία τα μικρόφωνα κυριολεκτικά κυκλοφόρησαν σ' όλο το ακροατήριο — επικεντρώθηκε λιγότερο σε αντι-πυρηνικά επιχειρήματα και περισσότερο σε διαδικαστικά θέματα. Με ποιο τρόπο θα αποφάσιζε η Γιουγκοσλαβία; Ακολούθησαν προτάσεις για δημόσια επερώτηση, επιχειρήματα υπέρ και κατά ενός εθνικού δημοψηφίσματος καθώς και για τη ματαιότητα των αποφάσεων που λαμβάνονται.

Εκφράστηκαν υποψίες ότι οι πολιτικοί θα έθεταν τα συμφέροντα της δικής τους Ομόσπονδης Δημοκρατίας υπεράνω των συμφερόντων του συνόλου ή ότι κάθε εταιρία θα χρησιμοποιούσε τα αποτελέσματα για να ενισχύσει τα δικά της στενά συμφέροντα. Με το πυρηνικό ζήτημα, όπως με όλα τα ζητήματα οικονομικής ανάπτυξης οι φιλοδοξίες για δημοκρατική λήψη αποφάσεων εμποδίστηκαν από τις αντιφάσεις του "σοσιαλισμού της αγοράς" που οδηγούν τις εταιρίες σε ανταγωνισμό μεταξύ τους και σε εισαγωγές από το εξωτερικό, ενθαρρύνοντας έτσι την μεγιστοποίηση των κερδών και την αντιδικία ανάμεσα στις Δημοκρατίες για την εξασφάλιση κονδυλίων για υποδομή.

Στη δημόσια συνεδρίαση κανένας Γιουγκοσλάβος δεν ανέφερε ταξικά συμφέροντα στα επιχειρήματά του. Οι αντιπυρηνικοί ομιλητές μίλησαν κυρίως με όρους εξοικονόμησης ενέργειας και οικολογίας.

Ένας ομιλητής υπέρ της πυρηνικής ενέργειας επιχειρηματολόγησε για την αναγκαιότητα αυξημένης παροχής ενέργειας για χάρη της αύξησης της παραγωγικότητας. Τι θα μπορούσε να σημαίνει αυτό; Από τον καιρό της αποφασιστικής μεταστροφής της χώρας προς τον "σοσιαλισμό της αγοράς" στα 1965, αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας σήμαινε μηχανοποίηση και αυτοματοποίηση της παραγωγής, που εκτόπισε την ανθρώπινη εργασία, αυξάνοντας έτσι την ανεργία και τη μετανάστευση των εργατών κυρίως στη Δυτική Γερμανία.

Όπως πολλές χώρες του Τρίτου Κόσμου, η Γιουγκοσλαβία υπέφερε όχι μόνο εξ αιτίας της αύξησης της ανεργίας που φθάνει τώρα το 30% αλλά κι από την εκδίωξη των ανέργων, κυρίως από τις λιγότερο βιομηχανικές περιοχές του Νότου. Αν και η Γιουγκοσλαβία δεν ελέγχεται στον ίδιο βαθμό από τις πολυεθνικές, υφίσταται ανάλογη ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση από τα δάνεια των Δυτικών Τραπεζών, τα οποία διαχειρίζεται η κεντρική τράπεζα της Γιουγκοσλαβίας, η οποία φυσικά δίνει προτεραιότητα στις επικερδείς εταιρίες. Στο όνομα της οικονομικής προόδου και της ανεξάρτητης παραγωγής ενέργειας η επέκταση των πυρηνικών προγραμμάτων θα εντείνει ακόμη περισσότερο την εξάρτηση της χώρας, την ανεργία και το εξωτερικό χρέος.

Σαν το μοναδικό Ευρωπαϊκό μέλος του Κινήματος των Αδεσμεύτων στην Ευρώπη και μια χώρα η οποία έχει αυτοανακηρυχθεί Σοσιαλιστική, η Γιουγκοσλαβία μπορεί να φαίνεται σαν εξαίρεση. Ακόμη το πυρηνικό ζήτημα εκεί αποκαλύπτει πολλά για το συνολικό ρόλο της εξαγωγής πυρηνικών καθώς οι πυρηνικές εταιρίες ανταγωνίζονται να προσφέρουν τους καλύτερους οικονομικούς όρους που ενισχύονται και από την προσφορά του Δ.Ν.Τ. Δεν απομένει παρά να φανεί αν οι αρχικές πυρηνικές διαμαρτυρίες θα μεταβληθούν σ' ένα κίνημα αρκετά δυνατό να εμποδίσει τον παραπέρα εγκλωβισμό της χώρας στην πυρηνική παγίδα.

Les Lewidow

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΜΟΛΥΝΣΗΣ
ΔΕΝ ΚΑΘΑΡΙΖΕΤΑΙ.
ΑΝΑΤΡΕΠΕΤΑΙ

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Οι φετινές φοιτητικές εκλογές είχαν ένα στοιχείο που τις διαφοροποιεί από τις προηγούμενες· δεν υπήρχε ένα κεντρικό πολιτικό γεγονός όπως τις δύο προηγούμενες χρονιές κι έτσι οι φοιτητές μπορούσαν να ψηφίσουν χωρίς να έχουν πιεστικά διλήμματα. Από την άλλη όμως πλευρά ήταν μια χρονιά πλούσια σε αγώνες, που κύριο στόχο είχαν το ΠΑΣΟΚ (πανελλαδικές απεργίες, Πολυτεχνείο '85). Η στροφή του ΠΑΣΟΚ, η απογύμνωση του από συνδικαλιστές και στελέχη βάσης, η αντιπαράθεση με το ΚΚΕ, τα αδιέξοδα στο ΚΚΕ εσ. είχαν την αντανάκλασή τους και στις φοιτητικές εκλογές. Πέρα από μια συγχρονική, θα είχε ενδιαφέρον και μια διαχρονική εξέταση των εκλογικών αποτελεσμάτων, σε δύο επίπεδα· της πόλης και της σχολής. Η διαφορετικού τύπου κινητικότητα που παρουσιάζεται στις σχολές του κέντρου και της περιφέρειας, καθώς και η διαφορετική «ποιότητα» της κάθε σχολής, οδηγούν την εξέταση σ' αυτά τα δύο επίπεδα. Καλό, πριν προχωρήσουμε, είναι να υπενθυμίσουμε το εξής: η ρευστότητα των εκλογικών αποτελεσμάτων μας δείχνει ότι πρέπει να τα θεωρούμε σα διάθεση κι όχι σαν ένταξη απέναντι στα υπάρχοντα κόμματα, σα ρεύματα πολιτικών συμπεριφορών που δεν έχουν παγιοποιηθεί στους κομματικούς χάρτες.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ -ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Η Αθήνα σα μητρόπολη, σαν κέντρο των πολιτικών και κοινωνικών αντιπαραθέσεων, υπήρξε, η πιο ενδεικτική σαν καταγραφή της μείωσης της επιρροής του ΠΑΣΟΚ στην κοινωνία. Παρά τις όποιες προσπάθειες δεν μπόρεσε να συνεχίσει την ανοδική του πορεία αλλά αντίθετα γνώρισε μια κάθετη πτώση (-7%). Η όξυνση των προβλημάτων (ανεργία, υποβάθμιση συνθηκών ζωής) δεν μπόρεσε να καλυφτεί από την επιχείρηση «αναβάθμιση σπουδών» του ΠΑΣΟΚ. Η μετάθεση των πολιτικών προβλημάτων στο ιδεολογικό πεδίο (αναβάθμιση, δημοκρατία) δεν έπεισε κανένα. Αντίθετα, όποτε συνδύασε το ιδεολογικό με το πολιτικό κατέφερε να επικρατήσει. Αυτός ο συνδυασμός έγινε όταν έπρεπε: το '84 και '85 εν όψει των ευρωεκλογών και των βουλευτικών και απέδειξε όχι μόνο ότι είναι κόμμα, αλλά κύρια πολιτικός μηχανισμός διατήρησης στην εξουσία. Κι ούτε αυτό. Οι αποχωρήσεις συνδικαλιστών από τις σχολές, η πλήρης απουσία τους καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς, η άκριτα απολογητική στάση για την πολιτική του ΠΑΣΟΚ έδειξε την πλήρη διάσταση στην τριπλέτα κυβέρνηση-κόμμα-κίνημα και τη μετατροπή του σε κομματικό μηχανισμό διατήρησης στην εξουσία. Οι όποιες έξυπνες αφίσσες (όχι στην κομματικοποίηση – ναι στην πολιτικοποίηση, φαντασία, δημιουργικότητα) απετέλεσαν την προβολή του ιδεολογικού στο πολιτικό· αλλοίμονο όμως αν κάνεις πολιτική μόνο με αφισσοκόλληση.

Η δυσαρέσκεια απέναντι στην κυβέρνηση διοχετεύθηκε είτε προς τη Δεξιά (Θεσ/νίκη, Πάτρα, Θράκη) είτε προς το ΚΚΕ (Αθήνα, Γιάννενα, Κρήτη). Όμως η ΔΑΠ σ' όλες τις πόλεις από το '83 ως το '86 ανεβαίνει σταθερά. Εν αντιθέσει με την Αθήνα όπου η ΠΣΚ υπήρξε για όλα τα χρόνια πρώτη, το βόρειο κέντρο, και το '85 και το '86 έφερε τη ΔΑΠ στην πρώτη θέση. Για τη Θεσσαλονίκη αυτό είναι σημαντικό γιατί είναι φοιτητούπολη και άρα το ειδικό βάρος της φοιτητικής νεολαίας είναι μεγάλο για τα πολιτικά πράγματα της πόλης. Δεν πρέπει να ξεχνάμε όμως ότι το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητών είναι επαρχιώτες (στην Αθήνα αυτό ισχύει σε μικρότερο βαθμό) και άρα έχουν σημαντικά οικονομικά, προβλήματα και ότι τα ΑΕΙ είναι πιο τεχνοκρατικά οργανωμένα απ' αυτά της Αθήνας (κατατεμαχισμός σχολών, έντονη αντίδραση στην αύξηση των εισακτέων...)

Και στις δύο αυτες πόλεις ο ΔΑ-ΔΕ παρουσιάζει μεγάλη πτώση. Ενώ το 1983-84-85 παρουσιάζει αύξηση ψήφων και διατήρηση ενός ποσοστού 11-12% το '86 έχει κάμψη όχι μόνο σε ψήφους αλλά και σε

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΑΘΗΝΑ

	ΠΣΚ	ΠΑΣΠ	ΔΑ-ΔΕ	ΔΑΠ
1983	10.397	7.551	4.543	5.842
1984	10.920 (32,5)	8.940	4.671	8.114
1985	11.270 (28,15)	10.010 (25%)	4.978 (12,43%)	10.903 (27,23%)
1986	13.256 (31,55)	7.820 (18,61%)	4.496 (10,7%)	12.100 (28,8%)

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

	ΠΣΚ	ΠΑΣΠ	ΔΑ-ΔΕ	ΔΑΠ.
1983	4.534	4.351	2.541	3.317
1984	5.346 (26,7%)	5.483	2.614	5.237
1985	5.909 (24,59%)	6.378 (26,54%)	2.815 (11,7%)	7.009 (29,16%)
1986	6.890 (27,49%)	5.425 (21,65%)	2.476 (9,88%)	7.746 (30,91%)

ΠΑΤΡΑ

	ΠΣΚ	ΠΑΣΠ	ΔΑ	ΔΑΠ
1983	980	658	620	537
1984	1.100 (30,8%)	888 (24,89%)	591 (16,56%)	700 (19,62%)
1985	1.130 (26,84%)	1.077 (25,58%)	578 (13,73%)	1.080 (25,65%)
1986	1.110 (22,72%)	1.160 23,75%)	623 (12,75%)	1.407 (28,20%)

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

	ΠΣΚ	ΠΑΣΠ	ΔΑ	ΔΑΠ
1983	644	472	308	362
1984	729 (32,25%)	551 (24,38%)	340 (15,04%)	500 (22,12%)
1985	854 (30,10%)	678 (23,89%)	427 (15,05%)	743 (26,18%)
1986	1.290 (32,93%)	862 (22%)	494 (12,61%)	1.067 (27,24%)

ΘΡΑΚΗ

	ΠΣΚ	ΠΑΣΠ	ΔΑ	ΔΑΠ
1983	283	380	157	273
1984	315 (23,73%)	393 (29,61%)	165 (12,43%)	343 (25,84%)
1985	338 (21,61%)	503 (32,16%)	154 (9,84%)	430 (27,49%)
1986	477 (24,66%)	497 (25,69%)	162 (8,37%)	603 (31,17%)

ΚΡΗΤΗ

	ΠΣΚ	ΠΑΣΠ	ΔΑ	ΔΑΠ
1983	246	217	73	43
1984	272 (35,74%)	190 (24,96)	109 (14,32%)	96 (12,61%)
1985	413 (30,12%)	363 (26,47%)	175 (12,76%)	250 (18,23%)
1986	865 (34,85%)	655 (26,39%)	263 (10,59%)	427 (17,20%)

ποσοστό (-2%). Το περίεργο με το ΔΑ-ΔΕ είναι ότι διατηρεί μεγάλη σχετικά δύναμη στις επαρχιακές πόλεις. Ακριβώς το αντίθετο μ' ότι συμβαίνει με το ΚΚΕ εσ. Έτσι ενώ το '84 π.χ. στην Αθήνα έχει 13,7% στην Πάτρα έχει 16,6%, στα Γιάννενα 15,4%. Η πτώση του ΔΑ-ΔΕ δεν παρατηρήθηκε μόνο σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη αλλά και σ' όλες τις υπόλοιπες πόλεις και ήταν της τάξεως του 2,5%-1%. Αν θέλει κάποιος να την αιτιολογήσει θα μπορούσε να σταθεί σε δύο σημεία:) ότι ο κύριος πόλος αντιπαράθεσης (από τ' αριστερά) στο ΠΑΣΟΚ ήταν το ΚΚΕ κι όχι το «εσ». β) τα εσωκομματικά προβλήματα αδρανοποίησαν τα μέλη του.

Οι επαρχιακές πόλεις παρουσιάζουν φοβερές ιδιομορφίες. Χαρακτηριστικό αυτών είναι η διατήρηση της δύναμης του ΠΑΣΟΚ (εκτός απ' τα Γιάννενα). Παρά την πτώση του σε σχέση με προηγούμενα χρόνια, είναι ακόμη ισχυρό (Πάτρα 23,75%, Θράκη 25,69%, Κρήτη 26,39%,). Τα ποσοστά του δηλαδή είναι ακόμη κατά πολύ ανώτερα απ' αυτό της Αθήνας (18,61%). Αυτό γίνεται ακόμα εντυπωσιακότερο με τη σύγκριση των ποσοστών του '84: στην Αθήνα 26,5% ενώ στην Πάτρα 24,89%, στην Κρήτη 24,96%. Η επιρροή του είναι αντιστρόφως ανάλογη: όσο πέφτει στην Αθήνα τόσο ανεβαίνει στην επαρχία. Στη διαμόρφωση αυτών των αποτελεσμάτων μεγάλο ρόλο έχουν οι τοπικές πολιτικές ιδιομορφίες (η διάσπαση του ΚΚΕ στην Πάτρα π.χ.) αλλά και τα γνωστά προβλήματα κέντρου-περιφέρειας: η περιφέρεια έχει πιο χαμηλά «αντανακλαστικά», η παράδοση είναι πιο ισχυρή, υπάρχει αλληλεπίδραση επαρχιακής πόλης-φοιτητών, η παρουσία των κομμάτων είναι πιο δυναμική. Αλλά και τα πανεπιστήμια έχουν ιδιαιτερότητες: νέες σχολές ιδρύονται, τα τμήματα είναι ολιγάριθμα, η εντατικοποίηση έχει επιβληθεί, η ιεραρχία μοιάζει ν' αμβλύνεται.

Ας μην ξεχνάμε όμως και τη ΔΑΠ. Η άνοδός της είναι κάτι παραπάνω από αλματώδης: 2-3% κάθε χρονιά, ενώ στην Πάτρα (28,20%) και στη Θράκη (31,17%) είναι πρώτη δύναμη. Η Κρήτη όμως παρουσιάζει το εξής εκπληκτικό: η ΠΣΚ είναι πρώτη με το μεγαλύτερο ποσοστό της (34,85%) και η ΔΑΠ τρίτη με το χαμηλότερο της (17,20%)

Η γενική εικόνα όμως που παρουσιάζει η ΠΣΚ είναι μια αύξηση των ψήφων σ' όλες τις πόλεις και στα ποσοστά, μετά την καθίζηση του '85, μια επιστροφή σ' αυτά του '84 περίπου (μόνη εξαίρεση η Πάτρα όπου είχε 1984: 30,8%, 1985: 26,8%, 1986: 22,7%).

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΕΣ

Στο τ.18 της «Ρήξης» μετά τις φοιτητικές εκλογές του 1985, αναφερόμενοι στην άνοδο της ΔΑΠ γράφαμε ότι δεν υπάρχει μια παράμετρος που να ερμηνεύει τα εκλογικά αποτελέσματα· αντίθετα υπάρχουν πάρα πολλές: κέντρο-περιφέρεια, αναβαθμισμένες - υποβαθμισμένες σχολές, σχολές που τροφοδοτούν τον δημόσιο τομέα και «σχολές ελεύθερων επαγγελματιών», η δραστηριότητα της κάθε παράταξης στη σχολή και βέβαια η γενική πολιτική κατάσταση, τα κεντρικά πολιτικά γεγονότα κ.ο.κ. Αυτό επιβεβαιώνεται και φέτος. Υπάρχει βέβαια μια γενική πτώση της ΠΑΣΠ, που συμβαδίζει με τη γενικότερη πτώση της επιρροής του ΠΑΣΟΚ, υπάρχει μια μικρή άνοδος της ΠΣΚ και της ΔΑΠ αλλά αυτά δεν αρκούν για να ερμηνεύσουν τα εκλογικά αποτελέσματα και μάλιστα στο επίπεδο της μικρο-κλίμακας της κάθε σχολής ξεχωριστά. Χρειάζονται και οι άλλοι παράμετροι που μπορούν, μέχρι ένα σημείο, να βοηθήσουν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Σχολές που η ΠΣΚ είναι πρώτη από 1983-1986

1983 Αθήνα	1986 Αθήνα
Βιολογικό	Βιομηχανική
Φυσικό	Πάντειος
Χημικό	Τοπογράφοι
Μαθηματικό	Μεταλλειολόγοι
Πολιτικό	ΑΣΚΤ
Γεωπονική	ΤΕΦΑΑ
ΑΣΟΕΕ	

Αν δούμε τις σχολές της Αθήνας που από το 1983 ως το 1986 επικρατεί η ΠΣΚ (Πίνακας ΙΙ) τότε δεν θα μπερδευτούμε πολύ. Κατά κύριο λόγο πρόκειται για σχολές υποβαθμισμένες (Πολιτικό, ΑΣΟΕΕ, Βιομηχανική, Πάντειος, Μαθηματικό) που θα στελεχώσουν τον κρατικοποιημένο τομέα της οικονομίας και των υπηρεσιών (εκπαίδευση, δημόσιες υπηρεσίες, εργολαβίες υπουργείων). Σ' αυτές όμως τις σχολές η ανεργία και η ετεροαπασχόληση είναι μεγάλες. Δίπλα σ' αυτές υπάρχουν και κάποιες «νοικοκυρεμένες» σχολές αλλά είναι ελάχιστες.

Αν όμως κάποιοι πιστεύουν ότι στις σχολές που είναι υποβαθμισμένες επικρατεί η ΠΣΚ κάνουν λάθος. Η ραγδαία άνοδος της ΔΑΠ στη Θεσσαλονίκη τα 2 τελευταία χρόνια (Πίνακας ΙΙΙ) σε σχολές όπως Νομική, Θεολογική, Οικονομικό, Φιλοσοφική κ.λπ. δείχνει ότι στις σχολές που έχουν μεγάλο αριθμό φοιτητών, που τα πτυχία δεν έχουν και μεγάλη αξία, όπου η ανεργία αυξάνεται, το ρεύμα της συντηρητικοποίησης, του ανταγωνισμού, του ατομισμού είναι πιο ισχυρό απ' αυτό της ριζοσπαστικοποίησης (δεν αναφέρομαι στο ΚΚΕ).

Πάντως σ' αυτές τις σχολές η πτώση της ΠΑΣΠ είναι κατακόρυφη προς όφελος της ΠΣΚ και της ΔΑΠ. Ένα κριτήριο που θέσαμε στην αρχή σχετικά με την επαγγελματική αποκατάσταση των φοιτητών (στο Κράτος ή ελεύθεροι επαγγελματίες) επαληθεύεται. Σε πολλές Πολυτεχνικές σχολές, στη Νομική, την Ιατρική, την Οδοντιατρική, η ΔΑΠ είναι από καιρό πρώτη δύναμη. Σε μια περίοδο οικονομικής κρίσης και μ' ένα κόμμα στην εξουσία που δε μπορεί να διασφαλίσει την κοινωνική άνοδο αυτού του κομματιού των πτυχιούχων, είναι φυσιολογικό αυτοί να το εγκαταλείπουν και ν' αναζητούν την ελεύθερη οικονομία της Ν.Δ. Ενδεικτικό είναι σε ποιές σχολές της Αθήνας η ΠΑΣΠ είχε τη μεγαλύτερη πτώση (Πίνακας IV). Και βέβαια αυτοί δεν είναι οι μόνοι απογοητευμένοι· και το άλλο κομμάτι που προσβλέπει στο διορισμό του απ' το Κράτος π.χ. καθηγητικές σχολές αντιμετωπίζει το πρόβλημα της ανεργίας αφού η εκπαίδευση δεν απορροφά άλλους καθηγητές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Σχολές στις οποίες η ΔΑΠ είναι πρώτη δύναμη

1983	1984	1985-86	1986 (μόνο)
	Βιολογικό	Ιατρική	Οικονομικό
	Φαρμακευτικό	Οδοντιατρική	Φιλοσοφική
	Θεολογική	Κτηνιατρική	Γεωλογικό
	Οδοντιατρική	Νομικό	Φυσικό
	Ιατρική	Φαρμακευτικό	Αρχιτέκτονες
	Νομική	Πολ/Μηχ.	ΤΕΦΑΑ
		Μηχανολόγοι	Γεωπονική
		Θεολογική	

Αυτά τα εκλογικά αποτελέσματα – ιδωμένα απ' άλλη γωνία – παρουσιάζουν τα προβλήματα οικονομικής διαχείρισης που αντιμετωπίζει το ΠΑΣΟΚ. Η σοσιαλ-καπιταλιστικού τύπου διαχείριση του κεφαλαίου όχι μόνο δεν έλυσε τα προβλήματα αλλά μάλλον πολλαπλασίασε τ' αδιέξοδα. Η χάραξη της νέας οικονομικής πολιτικής το έφερε αντιμέτωπο με δύο «στρώματα» διαφορετικού τύπου συμφερόντων, ιδεολογίας: ένα που ευνοεί την προηγούμενη οικονομική πολιτική με αποφασιστικό μοχλό το Κράτος και το δημόσιο τομέα και ένα δεύτερο που επικεντρώνει το πρόβλημα της ανάπτυξης στην ιδιωτική πρωτοβουλία και την ελεύθερη οικονομία. Τα δύο αυτά «στρώματα» εκφράστηκαν, όχι ξεκάθαρα πάντα, και στις φοιτητικές εκλογές αφού οι ελπίδες τους αν δεν διαψεύδονταν, τουλάχιστον δεν ικανοποιούνταν από την πολιτική του ΠΑΣΟΚ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
Σχολές που ελέγχει η Π.Σ.Κ.

1983	1984	1985	1986
Βιολογικό	Βιολογικό	Βιολογικό	Βιολογικό
Φαρμακευτικό	Φαρμακευτικό (ΔΑΠ)	Φαρμακευτικό (ΔΑΠ)	Φαρμακευτικό (ΔΑΠ)
Χημικό	Χημικό (ΠΑΣΠ)	Χημικό (ΠΑΣΠ)	Χημικό (ΔΑΠ)
Μαθηματικό	Μαθηματικό	Μαθηματικό	Μαθηματικό
Φυσικό	Φυσικό (ΠΑΣΠ)	Φυσικό	Φυσικό (ΔΑΠ)
Χημ/Μηχ.	Χημ./Μηχ.	Χημ./Μηχ.	Χημ./Μηχ.
Τοπογράφοι	Τοπογρ. (ΠΑΣΠ)	Τοπογρ. (ΔΑΠ)	Τοπογράφοι
Αρχιτεκτ.	Αρχιτεκτ. (ΔΑ)	Αρχιτεκτ. (ΔΑ)	Αρχιτεκτ. (ΔΑΠ)
Μηχ./Ηλεκτρ.	Μηχ./Ηλεκτρ.	Μηχ./Ηλεκτρ. (ΔΑΠ)	Μηχ./Ηλεκτρ. (ΔΑΠ)
Δασολογική	Δασολογική	Δασολογική	Δασολογικό
Γεωπονική	Γεωπονική	Γεωπονική	Γεωπονική (ΔΑΠ)
Φιλοσοφική	Φιλοσοφική	Φιλοσοφική (ΔΑΠ)	Φιλοσοφική (ΔΑΠ)
ΕΑΣΑ	ΕΑΣΑ	ΤΕΦΑΑ (ΠΑΣΠ)	ΤΕΦΑΑ (ΔΑΠ)
ΑΒΣΘ.	ΑΒΣΘ.	ΑΒΣΘ. (ΔΑΠ)	ΑΒΣΘ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΠΤΩΣΗ ΠΑΣΠ ΑΘΗΝΑΣ 1983-1986

−15%	Μεταλλειολόγοι
−10%	Χημ/Μηχ.
−12%	Ηλεκτρολόγοι
−10%	Οδοντιατρική
−10%	Νομική
−11%	ΤΕΦΑΑ
− 9%	Φυσικό
− 9%	Μαθηματικό

ΑΝΟΔΟΣ ΣΕ ΚΑΜΜΙΑ ΣΧΟΛΗ

Τελευταίο αλλά σπουδαίο στοιχείο είναι η πολιτική συμπεριφορά της νέας γενιάς των φοιτητών. Εδώ δεν θα την αναλύσουμε ούτε θα την ερμηνεύσουμε· τέτοιες προσπάθειες έχουν γίνει κι από άλλους κι απ' αυτό το περιοδικό. Η παρουσία τους τα τελευταία χρόνια στα Α.Ε.Ι. αλλάζει και επηρεάζει τα πολιτικά δεδομένα των σχολών. Σίγουρα αυτή η γενιά των φοιτητών έδωσε στη ΔΑΠ το 28% ενώ δε μπορεί να ισχυριστεί κανείς το ίδιο για την ΠΣΚ που ψηφίστηκε κύρια από δυσαρεστημένους Πασοκτζήδες μεγαλύτερων ετών. Από τις «μη δεξιές» (τι ορισμός!) παρατάξεις οι μόνες που ανέβηκαν ήταν η ΠΣΚ και οι Συσπειρώσεις. Γενικά όμως η τάση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στα Α.Ε.Ι., πολιτικά και κοινωνικά, είναι προς τα δεξιά. Παραδείγματα δύο: α) Οι σχολές της Θεσσαλονίκης όπου το '83 η ΠΣΚ ήταν πρώτη δύναμη, το '86 στις μισές απ' αυτές η ΔΑΠ έχει την πρωτιά. Αξίζει να σημειωθεί η μετατόπιση από την ΠΑΣΠ στη ΔΑΠ (Πίνακας V) β) Στις σχολές της Πάτρας ενώ το '84 η ΠΣΚ είναι πρώτη σ' όλες, το '86 είναι πρώτη μόνο στο Φυσικό!

Κλείνοντας μπορούμε να πούμε ότι, με αριθμούς πια, επιβεβαιώνεται αυτό που είχαμε πει στην αρχή, ότι δηλαδή υπάρχει μια ρευστότητα, μια κινητικότητα (που σε συνδικαλιστικό επίπεδο εκφράστηκε και με την εμφάνιση νέων σχημάτων) στα πολιτικά πράγματα των σχολών κι αν σήμερα υπάρχει ένα ισχυρό ρεύμα προς τα δεξιά, δε θα πρέπει να πολιτογραφηθεί σ' αυτήν με παραδοσιακούς πολιτικούς όρους. Είναι απεικόνιση των αδιεξόδων του πανεπιστημίου αλλά και των δικών μας. Αν υπάρχει στο κείμενο μια «αισιόδοξη» αντιμετώπιση της πολιτικής πραγματικότητας, αυτό δεν ισχύει καθόλου για την κοινωνική πραγματικότητα των σχολών: εδώ η κατάσταση είναι ζοφερή...

Π.Β.

(Σημείωση: Για τους φίλους των στατιστικών: στα συγκεντρωτικά κατά πόλη, ποσοστά δεν περιλαμβάνονται οι Παιδ. Ακαδημίες).

ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ της Επιτροπής για τα Ατομικά & Κοινωνικά Δικαιώματα

Η ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΙΖΗΣΕΙ

Οι Αριστερές Συσπειρώσεις αφού είχαν μια κάμψη στις εκλογές του '85 γνώρισαν άνοδο στις φετινές εκλογές. Συγκέντρωσαν περίπου 3.800 ψήφους και ένα ποσοστό 4,5 % φτάνοντας στα επίπεδα των εκλογών του '84, δηλ. τη χρονιά 83-84 όπου δόθηκε η μάχη των εξαμήνων. Οι έδρες στο 13ο Πανσπουδαστικό συνέδριο ήταν 48.

Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, δίνονται με επιφυλάξεις γιατί είναι εκτιμήσεις με βάση τις ψήφους που δίνουν οι εφημερίδες. Έτσι οι Συσπειρώσεις είχαν:

ΑΘΗΝΑ	ΘΕΣ/ΝΙΚΗ
1983: 1883	682
1984: 2111	826
1985: 2071	672
1986: 2200	930

Ενώ στην Αθήνα το '85 η κάμψη ήταν μικρότερη απ'ότι στη Θεσ/νίκη, το '86 η άνοδος στη Θεσ/νίκη είναι κατά πολύ μεγαλύτερη. Η δουλειά των Συσπειρώσεων αλλά και η κατάσταση στο Α.Π.Θ. και το φοιτητόκοσμο είναι διαφορετική. Σε πολλές σχολές δεν υπήρχαν Συσπειρώσεις και μόλις φέτος δημιουργήθηκαν ή λειτούργησαν ουσιαστικά (Νομική, Φιλοσοφική). Η κεντρική παρουσία των Συσπειρώσεων ήταν πιο καλά μελετημένη και οργανωμένη ενώ οι εκδηλώσεις τους (ρατσισμός, νεολαία) είχαν μεγαλύτερη απήχηση. Το κατειλειμμένο σπίτι της Λεωφ. Νίκης μπόρεσε να συσπειρώσει άστεγους φοιτητές και να λειτουργήσει, πράγμα που δεν συνέβη στην Αθήνα.

Στην Αθήνα η παρέμβαση στηρίχτηκε κύρια στις σχολές ενώ οι κεντρικές παρουσίες ήταν ελάχιστες. Αυτό βοήθησε τις επί μέρους Συσπειρώσεις ν'αυξήσουν την επιρροή τους στις σχολές, αποδυνάμωσε όμως το στίγμα, τη φυσιογνωμία των Α.Σ.Φ.. Ενώ είχαμε πολλά έντυπα σ'επιμέρους σχολές (Βιομηχανική, Φυσικό, Μαθηματικό) δεν υπήρχε ένα κεντρικό έντυπο των Α.Σ.Φ.

Ας δούμε τα υψηλότερα ποσοστά των συσπειρώσεων στις σχολές της Αθήνας το '85-'86 σε σύγκριση με αυτά του '84.

Οδοντιατρική 8,3 - 7,5 %
Φιλοσοφική 7,8 - 9 %
Οικονομικό 6,5 - 7,6 %
Χημικό 11,5 - 11,8 %
Μεταλλειογόγοι 7,1 - 8,5 %

Χημικό 16,8 %
Χημ-Μηχανικοί 14,7 %
Μηχανολόγοι 12 %
Φαρμακευτικό 10,8 %
Φυσικό 10,5 %

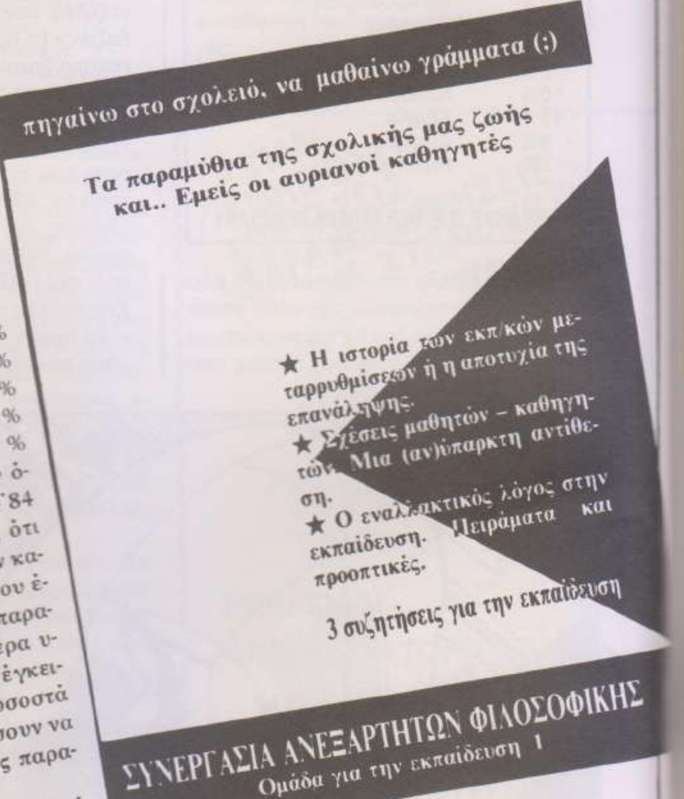
Υπάρχει μια διαφορά τόσο στο ύψος των ποσοστών όσο και τις σχολές. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το '83-'84 οι συσπειρώσεις είχαν σαν κεντρικό θέμα τα εξάμηνα, ότι κυριαρχούσαν οι παλιοί συνδικαλιστές της εποχής των καταλήψεων, ότι, ουσιαστικά, ήταν η τελευταία μάχη που έδινε το "παλιό" κίνημα ενώ ταυτόχρονα έμπαιναν οι παρακαταθήκες για κάτι καινούργιο. Δυό χρόνια αργότερα υπάρχει ακόμα μια ρευστή κατάσταση. Η ρευστότητα έγκειται στο ότι δεν υπάρχουν σχολές με πολύ μεγάλα ποσοστά ούτε ανάλογες ομάδες σχολών ώστε να μας βοηθήσουν να βγάλουμε συμπεράσματα όπως παραπάνω. Κάποιες παρατηρήσεις όμως μπορούν να γίνουν.

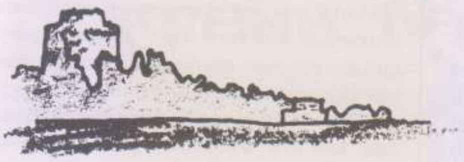
–Στο Ε.Μ.Π. οι συσπειρώσεις παρουσιάζουν τη μικρότερή τους δύναμη. Σχολές με υψηλές βάσεις στις πανελλαδικές εξετάσεις, με μελετημένη οργάνωση σπουδών, με φοιτητές εντατικοποιημένους και σε μεγάλο ποσοστό πολιτικά συντηρητικούς, με ολιγάριθμες σχολές και τμήματα δηλαδή παράγοντες που δεν ευνοούν την επέκταση της επιρροής των Συσπειρώσεων.

–Σε ορισμένες σχολές η παράδοση έχει μεγάλη σημασία. Η Αρχιτεκτονική και το Χημικό είναι σχολές που πάντα [εί]χαν μεγάλη δύναμη σχήματα σαν τις συσπειρώσεις, [μ]ε πολλές ιδιαιτερότητες τόσο στην παρέμβασή τους όσο κ[αι] στη σχέση τους με τ'άλλα σχήματα.

–Το κτίριο της Νομικής είναι τα τελευταία χρόνια το "κέντρο" των συσπειρώσεων. Πολυπληθείς σχολές, με όλους τους φοιτητές συγκεντρωμένους σ'αυτό το χώρο (σε αντίθεση με το ΕΜΠ και το Χημείο όπου είναι διασπασμένοι στο κέντρο και στα Ιλίσια), μ'ένα στέκι των Συσπειρώσεων μέσα στη σχολή. Αυτοί οι παράγοντες μαζί με την πετυχημένη παρέμβαση των συσπειρώσεων του Οικονομικού και της Φιλοσοφικής έφεραν θετικά αποτελέσματα και στις εκλογές.

Αν και ασχοληθήκαμε κύρια με τις σχολές της Αθήνας, αυό δεν σημαίνει ότι η παρέμβαση των συσπειρώσεων στις άλλες πόλεις είναι αμελητέα. Απλώς η έλλειψη στοιχείων μας αναγκάζει να εριοριστούμε στην Αθήνα. Άλλωστε η δραστηριότητα αυτών των σχημάτων στην Πάτρα, την Θεσ/νίκη, το Ηράκλειο -που πολλές φορές ήταν πιο αποτελεσματική απ'ότι στην Αθήνα- δείχνει ότι πολλές νέες ιδέες, καινούργιες "φόρμες" και στόχοι θα έλθουν από την "περιφέρεια" κι όχι απ'το "κέντρο".

Θεσσαλονίκη

ΣΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ

Όλα άρχισαν την άνοιξη του '83 όταν κάποιοι (λίγοι) εναπομείναντες απ' τα «παλιά» μαζί με κάποιους (ακόμα λιγότερους) «καινούργιους» ξεκίνησαν να ξαναφτιάξουν το διαλυμένο μετά το '80 χώρο των Συσπειρώσεων.

Φέτος είναι η πρώτη χρονιά που επιτέλους δείχνουν να σταθεροποιούνται κάποια πράγματα, δηλαδή να υπάρχουν πυρήνες στις περισσότερες σχολές με μόνιμη δραστηριότητα, σε αντίθεση με τα προηγούμενα που οι περισσότερες συσπειρώσεις είχαν αρκετά «εξωτερική» και ευκαιριακή σχέση με τις σχολές τους. Σ' αυτό προστίθεται μια σειρά άλλα ενθαρρυντικά στοιχεία, όπως ότι η κύρια δύναμη των συσπειρώσεων είναι στα δύο πρώτα έτη, ότι σε κάποιες σχολές η παρέμβαση είχε συχνά πλειοψηφικά χαρακτηριστικά και έφτασε να περνάει ψηφίσματα ή να παίρνει συνελεύσεις (ψυχολογικό - φιλοσοφικό ΦΛΣ). Τέλος φέτος υπάρχει σαν.. απόθεμα ένα αρκετά πλούσιο υλικό σε περιοδικά, προκηρύξεις και μπροσουρίτσες.

Παρακάτω κάναμε μια... περιήγηση στα σχήματα των σχολών, προσπαθώντας να καταγράψουμε το ποικιλόμορφο μωσαϊκό των Συσπειρώσεων. Ξεκινάμε «τιμής ένεκεν», απ' τους **Αυτόνομους της Φ.Λ.Σ.** μια που είναι η ομάδα με τη πιο γρήγορη άνοδο και τη μεγαλύτερη απήχηση στη σχολή της συγκριτικά με τις άλλες.

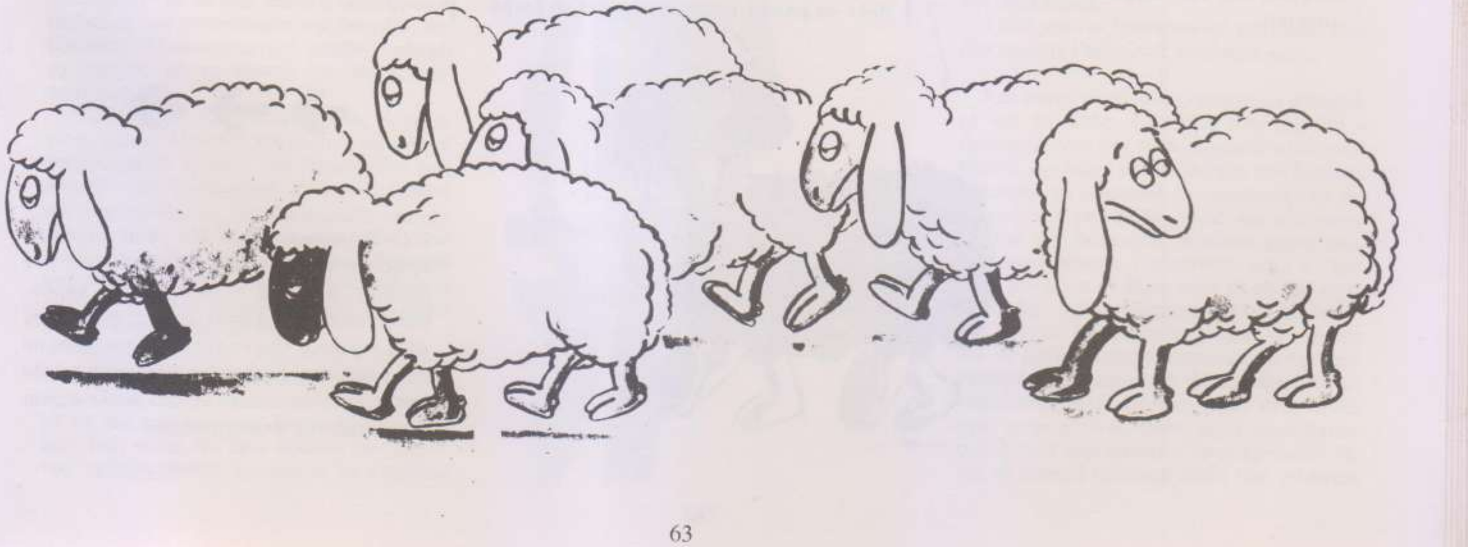
Η ομάδα της ΦΛΣ είναι αρκετά νεαρής ηλικίας. Ύστερα από ένα κενό μεταξύ '83-'85, το Φλεβάρη του '85 κάποια... σκόρπια άτομα αποφάσισαν να... μετατρέψουν το κενό σε ισχύ κι έφτιαξαν ένα σχήμα για παρέμβαση στις εκλογές. Πριν απ' αυτό το σχήμα υπήρχε η **Αυτόνομη Ομάδα Γυναικών Φ.Λ.Σ.** που πήρε και την αρχική πρωτοβουλία της εκλογικής παρέμβασης. Τότε οι «Αυτόνομοι — Αυτόνομες» Φ.Λ.Σ. χωρίς άλλη παρουσία πήραν 32 ψήφους. Τη φετεινή χρονιά η παρουσία της ομάδας ήταν συνεχής, διατηρήθηκε εβδομαδιαίο ραντεβού κι ο πυρήνας αυξήθηκε με πολύ νέο κόσμο. Έτσι τα πιο μεγάλα παιδιά, είναι μόλις τριτοετείς ενώ οι πιο πολλοί είναι πρωτοετείς.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ανάλογα με τη φύση του τμήματος παρουσιάζεται και ο χαρακτήρας αλλά και η δύναμη των Αυτόνομων. Για παράδειγμα στο «κυριλέ» και πειθαρχημένο φιλολογικό η δύναμή τους είναι μικρή, ενώ στο υποβαθμισμένο και χωρίς καμιά εξασφάλιση γ' τμήμα οι Αυτόνομοι κέρδισαν μια συνέλευση προωθώντας την αποδυνάμωση των εξαμήνων και την κατοχύρωση της εξεταστικής του Σεπτέμβρη. Στις εκλογές πήραν το μεγαλύτερο ποσοστό από κάθε άλλη συσπείρωση (15%). Τα ξενόγλωσσα επίσης είναι συντηρητικά και εντατικοποιημένα. Και μόνο στο Αγγλικό υπάρχει κάποια παρουσία σοβαρή.

Πάντως τα «ζωντανά» τμήματα είναι το ιστορικό-αρχαιολογικό και το γ' τμήμα όπου γίνεται και τμηματική δουλειά εκτός απ' αυτήν που αφορά ολόκληρη τη σχολή (πάλη ενάντια στον επιστημονισμό και την τεχνοκρατία). Υπάρχει και μια ενασχόληση με κοινωνικά ζητήματα όπως το στεγαστικό, το γυναικείο και το οικολογικό. Τα κορίτσια του ιστορικού συμμετείχαν στην πρωτοβουλία για τη νομιμοποίηση των εκτρώσεων ενώ στο γ' τμήμα κυκλοφόρησε ένα τετρασέλιδο για το Τσέρνομπιλ, για την κατάργηση των πυρηνικών και της χρήσης ήπιων μορφών ενέργειας. Κι όπως γράφτηκε σε μια προκήρυξη των Αυτόνομων το Δεκέμβρη του '85: *«Αἱ μέν παρατάξεις τοῦ ἀγώνα περί κουκίων ποιοῦνται ἡμεῖς δέ περί 'Αρετῆς»!*

Στη ΝΟΕ, φέτος, μόνο στη Νομική, λειτούργησε ένα νέο σχήμα, η **Συσπείρωση Νομικής.** Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι για πολλά χρόνια σ' αυτή τη σχολή δεν υπήρχε καμμιά δραστηριότητα απ' τις συσπειρώσεις εν γένει, παρα μονάχα μια κάθοδος στις εκλογές — κι αυτή όχι πάντα. Για πρώτη χρονιά φέτος τα λιγοστά άτομα αυτής της συσπείρωσης έπαψαν να είναι λιγοστά αφού υπήρξε μια... εισροή πρωτοετών. Έτσι υπήρξε ένα ενθουσιώδες ξεκίνημα με ευρήματα και χάππενιγκ αλλά η δραστηριότητα μετά τις εκλογές έπεσε. Όπως λένε οι ίδιοι «προσβλέπουν να δώσουν ένα αυτόνομο εναλλακτικό χαρακτήρα στη συσπείρωση» και σχεδιάζουν την έκδοση περιοδικού. Μία διαπίστωση που κάνουν οι ίδιοι: *«αυτά τα παιδιά όταν βρίσκονται εν μέσω ερωτικής απογοήτευσης, είναι να τα κλαίνε οι ρέγγες!!!»*

Το Πολυτεχνείο... ζει! Οι συσπειρώσεις του Πολυτεχνείου κινήθηκαν πολύ κα-

λά εκλογικά φέτος. Η **Αυτόνομη Κίνηση Αρχιτεκτόνων** συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό από κάθε συσπείρωση εδώ, μετά τους αυτόνομους του γ' τμήματος φιλοσοφικής. Σ' αυτό το τμήμα είναι η φύση της σχολής τέτοια που ευνοεί τη κυκλοφορία πρωτοποριακών απόψεων και ριζοσπαστικών ιδεών τόσο στην πολιτική κίνηση όσο και την πολιτιστική, στο χώρο της αισθητικής, σε κατασκευές ή της διασκέδασης!! Στ' άλλα τμήματα κινούνται οι συσπειρώσεις των τοπογράφων, των χημικών μηχανικών και των μηχανολόγων.

Η **συσπείρωση ΤΕΦΑΑ** εκδίδει το περιοδικό **«Χωρίς Ρεκόρ»** στην προσπάθειά της (όπως γράφουν στην πρώτη σελίδα του 2ου τεύχους) ν' απαντήσουν τόσο στα δρώμενα της κεντρικής πολιτικής σκηνής όσο και στα της σχολής και του αθλητισμού και κρατώντας ζωντανή την προσπάθεια της ν' αρθρώσουν ένα λόγο κι ένα όραμα διαφορετικά απ' τα κυρίαρχα.

Τα παιδιά της ΤΕΦΑΑ έχουν κάνει πολύ σημαντική δουλειά σε θεωρητικό επίπεδο για τη φύση και τον κοινωνικό ρόλο του αθλητισμού, την εκπαίδευση στον καπιταλισμό και το ρόλο της φυσικής αγωγής στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης. Έχουν οργανώσει εκδηλώσεις για το ρόλο του αθλητισμού καθώς και για τη βία στα γήπεδα.

Στις σχολές Υγείας υπάρχει — ευτυχώς — το αντίδοτο στην Ιατρική, «προϊόν» της **συσπείρωσης της Ιατρικής.** Σ' αυτές τις σχολές οι συσπειρώσεις έχουν να επιβιώσουν σ' ένα κλίμα όπου κυριαρχεί ο επιστημονισμός, οι καριερίστικες και ατομικιστικές λογικές, κλίμα αρκετά ασφυκτικό για κάποιους που θέλουν με συλλογικές και πλουραλιστικές διαδικασίες να παρέμβουν κριτικά στη γνώση.

Στις Γεωτεχνικές Σχολές υπάρχουν δύο απ' τις ελάχιστες συσπειρώσεις που συνέχισαν χωρίς διακοπή την δράση τους, ακόμα και στα «δύσκολα» χρόνια. Ανάμεσα στη φετινή τους δράση συγκαταλέγεται η έκδοση του **«Ζιζάνιου»** στην **Γεωπονοδασολογική** και του **«Εμβόλιμου»** στην Κτηνιατρική.

Στη ΓΔΣ έγινε μια σοβαρή προσπάθεια παρέμβασης με άξονες απ' τη μια την Επιστήμη και την οργάνωση σπουδών των κι απ' την άλλη τα κοινωνικά προβλήματα ιδιαίτερα όσα αφορούν άμεσα τη φοιτητική νεολαία (στεγαστικό - σίτιση - εισιτήρια) συνδεδεμένα όμως με προβληματισμούς για την συνολική πολιτική κατάσταση. Πιστεύουν ότι «σε συνθήκες κρίσης του καπιταλισμού βασικός προσανατολισμός κάθε κοινωνικού κινήματος, αυτόνομου απ' το κράτος και τα κόμματα πρέπει να είναι η προσπάθεια να μην πληρώσουν τα «σπασμένα» η εργατική τάξη, η νεολαία και κάθε κοινωνική ομάδα που εκμεταλλεύεται απ' το κεφάλαιο, το κράτος και τους θεσμούς του.. Στο αστικό πανεπιστήμιο ο προσανατολισμός του φ.κ. δεν μπορεί να είναι το ξεπέρασμα της κρίσης των θεσμών (η πιο «εύρυθμη» λειτουργία τους, η λεγόμενη «αναβάθμιση») γιατί αυτό δεν μπορεί να γίνει παρά με το χτύπημα των φοιτητικών και γενικά των νεολαϊστικών και εργατικών συμφερόντων».

Στην Κτηνιατρική θεωρούν ότι: «σήμερα προέχει η συγκρότηση της αντίστασης της φοιτητικής νεολαίας ενάντια στην αναβάθμιση/υποβάθμιση, την πειθάρχηση του πανεπιστημίου και το ν. 1268. Η πάλη αυτή έχει σαν κοινωνικό υπόβαθρο όχι όλους τους φοιτητές αλλά εκείνους που δεν δρουν μέσα στο πανεπιστήμιο με βάση τις ελπίδες για άνοδο στην επιστημονική και γραφειοκρατική κυριαρχία. Η αντίθεση στο ν. 1268 υπήρξε η μια πλευρά της πάλης της φοιτητικής νεολαίας, η άλλη πλευρά πρέπει να είναι ο αγώνας για ένα ελεύθερο πρόγραμμα σπουδών μ' έμφαση στη σφαιρική συνθετική γνώση, που θα δίνει τη δυνατότητα αρνητικής σύνδεσης με την παραγωγή».

Στη ΦΜΣ, **οι Αυτόνομοι Συσπειρωσίες του Μαθηματικού** αναρωτιούνται: «Φυλακίζεται η γνώση σε μια κόλλα εξέτασης; Μήπως οι εξετάσεις ελέγχουν μόνο την αποστήθιση; Εμείς δεν μπορούμε να δώσουμε δικούς μας εναλλακτικούς τρόπους παροχής της γνώσης; Ποιοί και γιατί προσπαθούν να μας πείσουν πως πρέπει να διαβάζουμε εξοντωτικά μέσα στα μίζερα και ακατάλληλα για την πνευματική ισορροπία σπίτια μας; Και γιατί στον υπόλοιπο χρόνο μας αγοράζουμε πανάκριβα λίγη ψυχαγωγία απ' τους εμπόρους της διασκέδασης;»

Παρ' όλα αυτά τόσο στο Μαθηματικό όσο και στο Φυσικό η φετεινή χρονιά —εξαίρεση στον κανόνα — ήταν δύσκολη για τις εν λόγω συσπειρώσεις που έχουν ύστερα από πολλά χρόνια, έντονο πρόβλημα «επιβίωσης». Απ' όλη τη ΦΜΣ μόνο στο **Βιολογικό, η Αυτόνομη Συσπείρωση** συνέχισε να βελτιώνει και τον εαυτό της και την παρέμβαση της. Έβγαλε το πρώτο τεύχος της **«Αλεπούς»** με έντονο βάρος σε ζητήματα επιστήμης και εκπαίδευσης. Οι ίδιοι ορίζουν το «στίγμα» τους μιλώντας για ένα φοιτητικό κίνημα αυτόνομο, αντικαπιταλιστό — αντιτεχνοκρατικό και εναλλακτικό και νοιώθοντας ταυτόχρονα «κομμάτι ενός συνολικότερου κινήματος που πότε σιωπηλά, πότε θεαματικά δρα στους ιστούς της κοινωνίας, τρώγοντας τις κατεστημένες δομές, ψάχνοντας τα δικά του οράματα». Κι όσο για την «ουσία» της δράσης τους θεωρούν την κριτική της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της παρεχόμενης γνώσης, του ρόλου του πτυχιούχου, τη συμμετοχή και πάλη κι έξω απ' τη σχολή για κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.

Στην **ΑΒΣΘ** κυκλοφορεί τους τελευταίους μήνες ένας ασύλληπτος... **Φοροφυγάς!** Το περιοδικό της συσπείρωσης έχει βγάλει φέτος 2 τεύχη: «το άνοιγμα του πανεπιστημίου στην κοινωνία είναι ένα πρόγραμμα πάλης στην κατεύθυνση της ελεύθερης πρόσβασης όλων όσων θέλουν να εργασθούν και να σπουδάσουν χωρίς εξετάσεις, ελέγχους και διαχωρισμούς στη γνώση. Για ν' αποδεσμευτεί η γνώση απ' τον απόκρυφο ναό του Πανεπιστημίου και να συνδεθεί με τις ζωντανές κοινωνικές δυνάμεις, για να συνδεθεί αρνητικά και ανατρεπτικά με την καπιταλιστική παραγωγή και αποδοτικότητα» («Φοροφυγάς» Νο 1)

Κώστας Κ. — Τάσος Χ.

Υ.Γ. Το κείμενο αυτό δεν είναι παρά μια πρώτη γνωριμία με τις συσπειρώσεις των σχολών. Μια πιο ολοκληρωμένη παρουσίαση απαιτεί μια ανάλυση της φύσης της κάθε σχολής, της νοοτροπίας του κόσμου που μπαίνει σ' αυτές κ.λπ. πράγματα που θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο δουλείας και των επιμέρους συσπειρώσεων...

"ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ", ΒΓΑΛΤΕ ΛΙΓΟ ΤΑ ΚΡΑΝΗ ΓΙΑ ΝΑ ΣΚΕΦΘΕΙΤΕ!...

Η ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "Ο ΣΠΑΣΤΗΣ" ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ...

1

"Χώρος" αποστειρωμένος από κάθε είδους ευαισθησία -προσωπική, πολιτική, κοινωνική-, έρημο τοπίο μέσα στον καυτό άνεμο του Κράτους, στέγαστρο σιωπής και παθητικοποίησης γι αυτούς που έχουν την αυτοκίνηση της "αμφισβήτησης".

"Χώρος" απρόσωπος, πλαστός και δεμένος με δυναμίτη γύρω απ΄την αγκαλιά της εξουσίας ματαιώνει ό,τι καινούργιο και πλούσιο υπήρχε ή υπάρχει στα βάθη της ψυχής εκείνων που στο όνομά τους γίνονται όλα αυτά: των καταπιεσμένων, των κολασμένων αυτού του πλανήτη.

"Χώρος" που δεν πείθει πια για τις αλήθειες του, αφού λυσσασμένα επιμένει να απομακρύνεται απ΄τα σημεία επαφής του με την κοινωνία... για το τομάρι ενός μπάτσου, για τη χλιδή της φωτιάς και της ψευτοαπόλαυσης που φωτίζει τη φτώχεια του επιπέδου της γνωστής πλατείας, τις κακόγουστες "εξεγέρσεις" από Αθήνα μέχρι Θεσσαλονίκη, τα γερασμένα θρανία που βγάλαν δόντια απ΄τον τρόμο των συνεδρίων, το εσωτερικό ψέμμα των υποτιθέμενων συζητήσεων όπου οι δύο μιλάνε και οι εκατοδύο ακούνε λες και η αποχή του λόγου τους είναι πιο σημαντική από αυτό που -τις περισσότερες φορές τυχαία- εκφράζουν (;).

"Συντροφικότητα" ανάλογα με τα κέφια και τις περιστάσεις, ξένοι μεταξύ ξένων όπου οι μισοί σαν ανάξιοι εραστές της οθόνης κοιτούν τους άλλους μισούς που κουνάνε τα χέρια τους στον ρυθμό των επιλογών των έξυπνων καθηγητών της εξουσίας.

"Αλληλεγγύη"; Κακοποιημένη λέξη στη βρώμικη θάλασσα του μικρού μας "χώρου", άγνωστη πράξη -ο καθένας είναι μόνος του και όλοι μαζί μόνοι μας, εμπρός για την ιδιώτευση- που "εκδηλώνεται" μόνο σε στιγμές που η καταστολή -τις λίγες φορές που δεν την "τραβάμε" απ΄το μανίκι για να μας "τραγουδήσει"- μας χτυπάει το πορτάκι της ψευτοσυνύπαρξης, του κατήφορου στην αλλοτρίωση.

"Χώρος" που θα αναφερθεί στους προλετάριους, αφού τους αρνηθεί μόλις ξημερώσει τρεις φορές, "αντιεξουσιαστές" και "αναρχικοί" με το ζόρι αφού η ύπαρξή τους επιβιώνει σαν αποτέλεσμα της ύπαρξης της εξουσίας. "Αντικρατιστές" επειδή υπάρχει το Κράτος, με το θάνατό του θα τελειώσουν κι αυτοί.

"Χώρος" χωρίς συλλογικότητα, χωρίς αγάπη, χωρίς ΖΩΗ λες και είναι οι μοναδικοί φυλακισμένοι σ΄αυτό τον στρογγυλό μας πλανήτη που "εκτίμησαν" την επανάσταση ή την απελευθέρωση των ανθρώπων σαν αρχή και τέλος της δικής τους αγωνίας, των δικών τους αδιεξόδων. Ποιός τους βάφτισε σαν προνομιούχα "μωρά" της παγκόσμιας αγωνίας των ανθρώπων μέσα και από κάτω απ΄την καθημερινή καταπίεση;

"Χώρος", σήμερα. "Ελεύθερα γκέττο" αντί για την κοινωνία των ελεύθερων ανθρώπων. Ποιός θα πρωτοπρολάβει να περάσει με τη βία την "άποψή" του στον "σύντροφό" του, ποιός θα έχει πρώτος τη "χαρά" του "εξεγερμένου" να κόψει τα κεφάλια

των άλλων για να αναδείξει το δικό του περιποιημένο στην ανατριχίλα του ρατσισμού. Ειδικά στο "χώρο" της γνωστής συνοικίας.

Σκισμένα πανώ, φωτιές, κάποιοι πάντα στις φυλακές, διαδηλώσεις χωρίς ήχο και υλικό, διασυρμοί των εννοιών κατάληψη και συζήτηση, συμπαράσταση στο μήκος κύματος του οίκτου, βαρύγδουπες ανακοινώσεις, επαναφορά των μύθων.

Μόνο που επαναφορά του Κράτους, είναι όλο και πιο σκληρή.

2

"Χώρος" χωρίς έρωτα, χωρίς σχέσεις, ξεφωνητά αντίστασης μέσα στην ανωνυμία. "Σχέσεις" γεμάτες από βία ή απ΄το υπνωτικό του "είμαστε μαζί". Μετριότητα -και κατεβαίνει ο υδράργυρος- και συμβιβασμοί που κλείνουν καθημερινά γραπτή συμφωνία με το αντι-ανθρώπινο, με το αντι-κοινωνικό. Χαίρομαι για τους φίλους μου-φίλες μου μικροαστούς/ές -έτσι θα τους λέγατε "σύντροφοι"- που έχουν δικό τους αυτό που εσείς το έχετε ανατινάξει λόγω και έργω.

"Χώρος" που δε μιλάει για καθημερινότητα και για τρόπο ζωής -τι να πεί- αφού το δήλωσε και τέλειωσε: "Εμείς έχουμε τη νύχτα και εσείς...". Η μέρα τους λειώνει, τους κόβει τα πόδια, σήκωμα των χεριών ψηλά -σαν να παραδίνεσαι- και η "πολιτική" της αδράνειας κρύβονται μέσα στο σκοτάδι. Έχετε δίκιο "σύντροφοι". Η μέρα σας ανακαλύπτει υπεύθυνα, σε ό,τι εσείς ανεύθυνα κουκουλώνεται το βράδυ. Σύμβολα, λόγια, συνθήματα της μιας χρήσης σας τα χαρίζω. Κάντε την "επανάσταση" χωρίς εμένα. Βραδυπορώ στις πορείας πια, δεν μπορώ να ακολουθήσω την "ομορφιά" σας.

"Χώρος" αδιάβαστος, σιχαίνεται την τέχνη και την επαφή, μιλάει για μοναξιά και κερνάει τις μάζες αυτοκτονία με το τσουβάλι, πληρώνει διατροφή στο καθημερινό μας θάνατο όταν και δεν τους κυνηγάει με τη μορφή του Κράτους.

"Χώρος" που μεταφράζει το αίμα μου σε ιώδιο, τα δάκρυά μου σε αμωνία, τον πόνο μου σε πονοκέφαλο, τον έρωτά μου σε ιό, τις αναζητήσεις μου σε "παραμύθια".

"Χώρος" χωρίς όνειρα, χωρίς ιδανικά, χωρίς όραμα, "χώρος" που σκορπίζει τα μάτια των παιδιών του πίσω απ΄τα κάγκελα της αποξένωσης.

Τόσα χρόνια "σύντροφοι" και όμως ποτέ δεν είμαστε μαζί. Ούτε αρχίσαμε καν...

3

Και νάτες τώρα πως φάνηκαν οι αδυναμίες και τα λάθη. Το κλίμα που περνάει ο Δροσογιάννης δεν είναι εύκρατο κι ας είναι θερινό έγκλημα με ατιμώρητο τον δράστη. Μπροστά σε όλη αυτή τη γενίκευση του κυνηγιού των μαγισσών, αλλά και στα νομοσχέδια που δυστυχώς πέρασαν χωρίς καμμιά κινητοποίηση (ταυτότητα κ.ά.) ο "χώρος" δεν είναι σε θέση αυτή τη στιγμή να αντισταθεί, αφού η διαχωρισμένη ζωή τού ενός απ΄τον άλλο και η ασυμφωνία ακόμα και σε μίνιμουμ σημεία επικυρώνει την αποστροφή για κοινωνική διεργασία, συγκεντρώνοντας όλες τις ταχύτητες στον ατομισμό, στην απογοήτευση, στον καιροσκοπισμό ή "για όλα φταίει ο αριστερισμός". Έτσι τα συνεχή πολιτικά λάθη των τελευταί-

ων 3 χρόνων αντί να τους φέρουν πιο κοντά και πιο πρόθυμα, τους κανόνισε να τρέχουν πίσω από την αδικοσπαταλημένη βένζινη, να ποδοπατιούνται πάνω στα οδοφράγματα της διαστρέβλωσης, να πελαγοδρομούν ανάμεσα στην "επιλογή" τους για "κίνημα" και σ'αυτό που τους δείχνει η αστυνομία με το δάχτυλο: τον χάρτη των δρόμων της "17 Νοέμβρη", της καταδίκης τους δηλαδή μέσα στον ιστό του "αντάρτικου".

"Σύντροφοι", κατεβάστε λίγο τις σημαίες και τις γροθιές του αριστερού, μια παύση για ανάσα, βγάλτε τα κράνη για να σκεφτείτε. Δεν υπάρχει καιρός για άλλα λάθη.

4

Μέσα σε όλο αυτό το αδιευκρίνιστο συνοθύλευμα του "χώρου" υπήρξαν και υπάρχουν ορισμένοι σύντροφοι/ισες, ορισμένοι άνθρωποι τέλος πάντων που οι καλές τους προθέσεις και προσπάθειες δείξανε πως το δυναμικό είναι ρομαντικό, σε ένα περιβάλλον αναιμικό. Ποιός "χώρος" όμως είναι ικανός να τους χρησιμοποιεί, να τους βρίζει, να τους βάζει μπροστά, να τους "βεντετοποιεί" για να συντηρήσει το άλλοθί του, το άλλοθι της μίζερης ζωής του;

"Χώρος" χωρίς κοινή γλώσσα, εδώ όλοι μιλάνε απ'τα μπαλκόνια της βαβέλ, χειροδικούν στο πρόσωπο της εξουσίας αυτό που μεταξύ τους μονοπωλούν: τη βία.

Εν τω μεταξύ όλος ο Κόσμος έχει γεμίσει αίμα και οι "σύντροφοι" όταν δεν κοιτούν τη χυμένη τους πορτοκαλάδα, πλακώνουν τις "δημοκρατικές ελευθερίες" στο φθαρμένο πλακόστρωτο της γνωστής πλατείας. Όταν οι περιφρονημένες -στο στόμα τους- μάζες θάναι στο δρόμο, οι "σύντροφοι" θα αλλάζουν μέρος στον ύπνο τους. Το βράδυ ή το άλλο πρωί, τις "επιθυμίες" τους θα τις έχουν κάνει πράξη αυτοί που μέχρι τώρα δεν έχουν καταφέρει να υπερασπιστούν το δικαίωμά τους στη ζωή. Το Χημείο, το Πολυτεχνείο '85 δεν έγινε για να φωτογραφηθούν κι άλλα Χημεία κι άλλα Πολυτεχνεία. Έγινε γιατί έτσι,έγινε εκείνη τη στιγμή, για εκείνη και μόνο τη στιγμή. Η επανάληψη "σύντροφοι" δεν έχει συγκίνηση, μου θυμίζει τον ίδιο δίσκο που άκουγα μια βδομάδα μέχρι να τον σπάσω.

Απ'τα κομμάτια του γεννήθηκε το καινούργιο, αυτό που πραγματικά ζητούσα για να συνεχίσω.

5

Παλιότερα είχα και εγώ τη ρετσινιά του "λυσσασμένου". Και δεν ήμουνα ο μόνος. Μόνο που τότε ο ακτιβισμός μας είχε όραμα (και έχει). Τα σπάγαμε στις διαδηλώσεις, αποζητούσαμε τη σύγκρουση με την αστυνομία, αλλά και αφίσσες τυπώναμε, παίρναμε επάνω μας αρκετές πρωτοβουλίες για προκηρύξεις, συζητήσεις, διαδηλώσεις έξω απ' τις φυλακές, κεντρικές και συνοικιακές παρεμβάσεις.

Οι σημερινοί "λυσσασμένοι" ή "μιλιταριστές" είναι μακριά απ'όλα αυτά. Ξυπνούν το βράδυ ξαφνιασμένοι, για να τα σπάσουν ψυχαναγκαστικά στην Αθήνα. Θυμούνται τα Εξάρχεια, για να εκτονώσουν τη τεμπελιά τους από μια απύθμενη προσωπικότητα, από μια κακόβουλη οντότητα.

Καίγονται τελικά μέσα στις μολότωφ που φτιάχνουν. Τα σπάνε χωρίς να κλαίνε, ήδη ξεκομένοι απ'τον παγκόσμιο πόνο για τον άνθρωπο, την κοινωνική κρίση, το τέλος του σύγχρονου ανθρώπου.

"Σύντροφοι" όταν ξαναχρειαστεί να το κάνουμε, δε θα είμαστε μόνοι μας. Εσείς θάστε μόνοι σας.

6

Μέσα σε όλη αυτή τη διαδικασία της σύγκρουσης με την εξουσία και της σύγκρουσης με το "χώρο" αν θέλετε, κρίνεται αναγκαία η διακοπή της έκδοσης του "Σπάστη".

Ένα έντυπο δεν μπορεί να σταθεί, ούτε και οι προτάσεις του, ούτε και η ανάπτυξη ή κυκλοφορία του όταν το κορμί του, ο "χώρος" που εκφράζεται δεν έχει τίποτα να του δώσει πέρα από ένα παρείστικο ανάγνωσμα.

Ένα έντυπο, σε ένα τέτοιο "χώρο" για να δώσει πρέπει και να πάρει ή και το αντίστροφο.

Η αρυθμία του "χώρου" δεν μπορεί να αντανακλάται σαν "δημιουργία" στις σελίδες. Η ύπαρξη ενός τέτοιου εντύπου οφείλεται πέρα για πέρα στην πρόταση και στην παρέμβαση ενός τέτοιου "χώρου" μέσα στην κοινωνικο-πολιτική ζωή.

Όταν ένας "χώρος" στολίζει το φάντασμά του και καταζητεί τον καλό του εαυτό, τότε η μοιραία θέση ενός εντύπου που εκφράζεται μέσα απ'τις ιδέες και τις αντιθέσεις του "χώρου", είναι στο μανταλάκι ενός περιπτέρου, ένα μάτσο χαρτιά που γλυτώσανε την πολτοποίηση από θαύμα.

Όταν και τότε που θα πρέπει, ο "Σπάστης" θα ξανακυκλοφορήσει.

7

Τίποτα απ'όσα γράφτηκαν εδώ δεν είναι προϊόν απαισιοδοξίας, ηττοπάθειας, απογοήτευσης ή ... αλκοολισμού. Τα συμπεράσματα γι αυτόν που τα υπογράφει είναι γνώση της αλήθειας για να προχωρήσει παρακάτω. Ελπίζω και εσείς το ίδιο να κάνετε... "σύντροφοι". Όσο φοβάστε να κάνετε την αυτοκριτική σας, θα με πληγώνετε κατ'εξακολούθηση.

Γειά Χαρά
(Κάιν)
Παπαδόπουλος Παναγιώτης
εκδότης του "Σπάστη"
Ιούνης '86

Υ.Γ. Η αναφορά σε γεγονότα, είναι ανούσια λεπτομέρεια. "Σύντροφοι" σας αγαπώ όλους γι'αυτό σας μίλησα και έτσι. Μερικές φορές η αλήθεια είναι πιο σκληρή απ'το ψέμμα, αλλά πρέπει να την πεις. Ξέρω ότι δεν θα "στεναχωρηθείτε" και πολύ, αλλά έτσι ήταν πάντα...

Η ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ "ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΔΡΑΣΗ" ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΠΤΥΧΘΕΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΠΟΣΠΑΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΑΓΩΝΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ. ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΣΥΜΦΩΝΟΥΣΕ ΛΟΙΠΟΝ ΜΕ ΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ ΕΜΠΡΗΣΜΟΥ ΤΗΣ "ΕΞΟΡΜΗΣΗΣ" ΚΑΙ ΤΟΥ "ΑΓΩΝΙΣΤΗ"

Φαίνεται πως μερικοί-μερικοί τελευταία έχουν χάσει οριστικά την ψυχραιμία τους και έχουν αντικαταστήσει τις ιδέες του αντιεξουσιαστικού κινήματος και την πάλη του μέσα στην κοινωνία, με το σύνδρομο του Νέρωνα.

Μόνο που τα πολιτικά λάθη όσο τα αναπαράγεις, τόσο σε αποκόβουν από τη δημιουργία και την κοινωνική προοπτική.

Κάθε ιδεολογικοπολιτικός χώρος έχει δικαίωμα να διατηρεί τα έντυπά του και τα βιβλιοπωλεία του. Να λέει ότι θέλει και ότι θέλει να εκφράσει, τη χυδαιότητα, το ψέμα, στιδήποτε. Και ένας αντιεξουσιαστικός χώρος όταν διατηρεί κι αυτός τα έντυπά του, τους χώρους του και τα βιβλιοπωλεία του, υπερασπίζει μαζί μ' αυτά και την ελευθερία του τύπου σαν δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης του καθένα μέσα στην κοινωνία.

Γι' αυτό και μόνο όσο κι αν προσπαθεί η "Αναρχική Δράση" να μας πείσει, θα μας βρει αντίθετους κι ακόμα και αντίπαλους αν θέλει. Τον αυταρχισμό της κυβέρνησης και τα μέτρα Δροσογιάννη τα αντιμετωπίζεις με τον πολιτικό λόγο και τη δουλειά μέσα στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο. Κάθε υποκατάστατο δεν μπορεί παρά να έχει το αντίθετο απ' το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Για άλλη μια φορά λοιπόν νομίζουμε πως μερικοί-μερικοί μεγαλώνουν το λάθος και για να τελειώνει αυτή η "ιστορία" επιθυμούμε να τους ξαναπούμε πως οι σκληροί καιροί αναζητούν την υπευθυνότητα και όχι την ανευθυνότητά μας.

Υπογράφουν:

1. Αυτόνομη εφημερίδα "Ο ΣΠΑΣΤΗΣ"
2. Περιοδικό "ΑΝΑΡΧΟΣ"
3. Βιβλιοπωλείο "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ"
4. Αυτόνομοι κάτοικοι Αμφιθέας - Π. Φαλήρου
5. Αναρχικοί Ηλιούπολης
6. Περιοδικό "Ο Αννίβας πρό τών πυλών"
7. Ομάδα Αναρχοκομμουνιστών Νέας Σμύρνης

Αθήνα/Ιούνης '86

Το γράμμα της 15χρονης αγωνίστριας Χαρούλας Σ. έπεσε στα χέρια μας και το δημοσιεύουμε

Κύριον Στρατηγόν ΕΝΤΑΥΘΑ Δροσογιάννη

Η τελευταία αναδόμηση του ΠΑΣΟΚ έφερε το στρατηγό Δροσογιάννη στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης από το υφυπουργείο Εθνικής Άμυνας όπου πλέον δημιουργούσε αρκετά προβλήματα με το συντηρητισμό του. Ήταν μια ξεκάθαρη συνολική επιλογή του Παπανδρέου και αυτό φάνηκε και με τις αναδιατάξεις στο χώρο της Αστυνομίας και με τη στρατικοποίηση της κορυφής της. Οι λόγοι ήταν τρεις όπως έχουν αναφερθεί και από τον τύπο: η σύλληψη και η εξάρθρωση της 17 Νοέμβρη, η επικείμενη κοινωνική αναταραχή με βάση τα μέτρα λιτότητας, το ξεκαθάρισμα του κέντρου της Αθήνας από τους "αναρχοαριστεριστές". Το ΠΑΣΟΚ φτάνοντας στην οριακή του καμπή παραπαίοντας τόσο από τις εξωτερικές σφαλιάρες όσο και από τα εσωτερικά προβλήματα, ανακαλύπτει το τελευταίο πρόσωπο που του έχει απομείνει το φασιστικό. Ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση ο κομμουνιστοφάγος το 46-49, το μάτι του Καραμανλή και των Αμερικάνων στο στρατό το 81-85, γεμάτος αλαζονεία και έπαρση, ξερνάει το φασισμό του σε κάθε δήλωσή του ή συνέντευξή του μιλώντας για το κράτος των Εξαρχείων τα οχτάχρονα βιασμένα αγοράκια και τις 15χρονες πόρνες, για τους αναρχοαριστεριστές που είναι οι περισσότερο γραφικοί και ακίνδυνοι αλλά υπάρχουν και κάποιοι εγκληματίες μέσα σ' αυτούς για το ότι δεν υπάρχουν αναρχικοί αλλά κάποιοι "ερασιτέχνες εγκληματίες".

Το κράτος του ΠΑΣΟΚ τρεκλίζει. Ανίκανο να διαχειριστεί τον ελληνικό καπιταλισμό το μόνο που ήξερε να κάνει μέχρι τώρα ήταν να παράγει ιδεολογία και θέαμα τσίρκου. Τώρα μια και οι θεατρίνοι παραχόντρηναν από το πολύ φαΐ και οι διανοούμενοι την κοπανάνε σαν ποντίκια από το πλοίο που βουλιάζει το μόνο που τους έμεινε είναι να παράγουνε καταστολή. Εμπρός λοιπόν Δροσογιάννη βγάλε όλους τους μπάτσους στους δρόμους, δώσε την άδεια που τόσα χρόνια περιμένανε να βαράνε αδιάκριτα χωρίς μετά κανένας από το Σώμα να τους βάζει χέρι, να βασανίζουν τους συλληφθέντες μέχρι και με φάλαγγα και κανένας να μη διώκεται, να πυροβολούν, να σκοτώνουν και να αθωώνονται, επιτέλους να λιώνουν οποιονδήποτε εν δυνάμει εχθρό του νόμου και της τάξης και ταυτόχρονα να έχουν τη χαρά να τον δούνε και στη φυλακή. Εμπρός λοιπόν Δροσογιάννη θυμήσου τα παλιά και η ΚΥΠ, η CIA και η Μοσάντ στο ίδιο τραπέζι και φυσικά για τη δολοφονία του παλαιστίνιου Ναζάλ φταίνε οι άραβες και όχι η Μοσάντ, μιας και ο μεσογειακός σοσιαλισμός του αρχηγού βρίσκει τα κιμπούτζ πιο ελκυστικά και σταθερά πλέον από τα νεφελώδη οράματα του αραβικού σοσιαλισμού.

Εμπρός λοιπόν Δροσογιάννη δείξε πόσο εύκολοι αντίπαλοι για το κράτος είναι οι απεργοί ρίχνοντάς τους μερικές σφαλιάρες με τις συμμορίες σου και τον Αρκουδέα δείξε πόσο μικροί και ανίσχυροι είναι οι αναρχικοί και οι αριστεριστές και οι διάφοροι συνοδοιπόροι δυο σφαλιάρες από ένα στήσιμο στη γωνιά και κοίτα πως έγινε ο Πόλε, δυο ντου των ΜΑΤ και ΜΕΑ και τελείωσε η πλατεία, και οι πιτσιρικάδες με λίγη φάλαγγα τα ομολογήσαν όλα, το μόνο σκοτεινό σημείο είναι η 17 Νοέμβρη αλλά και αυτό με τη βοήθεια των μεγάλων και πολύπειρων αδερφών θα λυθεί. Και ο υπόλοιπος θίασος ουρλιάζει και ζητάει αντιτρομοκρατικά νομοσχέδια και παράταση της κράτησης, και έρευνες χωρίς εισαγγελέα και η Αθήνα κατειλημμένη πρωτεύουσα των μικρομεσαίων σε τέτοιο βαθμό που σε λίγο οι τουρίστες που έρχονται στην Ελλάδα θα έχουν να λένε για τον ελληνικό μουσακά και τον ευγενικό μπάτσο του Δροσογιάννη αν βέβαια είναι τόσο τυχεροί και δεν τους περάσουν για αναρχοαριστεριστές που το παίζουν δήθεν τουρίστες και τους συλλάβουν. Και ο στρατηγός καμαρώνει σα γύφτικο σκεπάρνι γιατί όπως και να το κάνουμε επέβαλε το νόμο και την τάξη και τους ξεφτίλισε όλους, κοίτα πώς κάρφωνε ο ένας τον

άλλο, άλλωστε ο κάθε έξυπνος στρατηγός το ξέρει ότι με μια καλολαδωμένη και λίγο σκληρή μηχανή είναι εύκολο αυτή τη χώρα να την κάνεις ότι θέλεις.

Όμως στρατηγέ ξεχνάς, μιας κι όπως λέει ένας φίλος οι αστοί είναι σαν τα γουρούνια όσο γερνάνε τόσο πιο ηλίθια γίνονται, ένα πράγμα. Δυστυχώς, δύσκολοι καιροί για στρατηγούς. Γιατί αν νίκησες στα Εξάρχεια κι αν περπατάς κορδωμένος, τη βία και την καταστολή που ξερνάει πλέον το κράτος στην κοινωνία όλο και λιγότερο η κοινωνία θα την αντέχει. Γιατί αν το χαράκωμα — που ήταν και περιχαρακωμένο — μιας πλατείας χάθηκε (είχε χαθεί πολύ πριν έρθεις εσύ) το μέτωπο των κοινωνικών αγώνων που φαίνονται στον ορίζοντα θα είναι σαρωτικό για έναν τόσο φτωχό στρατηγό. Γιατί δεν θα μπορέσεις να βγάλεις στην παρανομία το χώρο της άκρας αριστεράς μιας και υπομονή θα υπάρξει και η ύστερη γνώση του ότι η δύναμη πλέον δεν βγαίνει μόνο από την άκρη του όπλου αλλά από πάρα πολλές άλλες που αυτές δεν μπορείς να καταστείλεις. Γιατί πάντα οι κακοί παίχτες στηρίζονται στα λάθη του αντιπάλου και εσύ το μόνο που ξέρεις είναι να στηρίζεσαι στα λάθη κάποιων ανεγκέφαλων, γιατί ο στρατηγός είναι κακός παίχτης. Γιατί αυτός ο δρόμος είναι αντοχής και θα έχουμε πολλή και ο σημερινός αλαζόνας θα πάρει πόδι όπως και ο άλλος στρατηγός, συμπολεμιστής και επιφανής συγγραφέας Μπάκος.

Δροσογιάννης λοιπόν του Αρκουδέα, των ΜΑΤ και ΜΕΑ, του ξύλου, της σύλληψης, του δεύτερου ξύλου της ανάκρισης και της παράνομης κράτησης και δαχτυλοσκόπησης, της φάλαγγας, της δίκης της καταδίκης της προληπτικής σύλληψης, Δροσογιάννης ο διώχτης του αναρχικού και του εγκληματία, ο υπερασπιστής των μικρών αγοριών και των δροσερών κοριτσιών, Δροσογιάννης και πάσης Ελλάδος.

Ο Δροσογιάννης μαθητευόμενος στον Γκαίμπελς ή σε στρατηγούς όπως ο Πινοσέτ και ο Γιαρουζέλσκι θα μάθει πως την κοινωνία ποτέ κανένας δεν μπόρεσε να την καταστείλει για μεγάλα χρονικά διαστήματα χωρίς να το πληρώσει πολύ ακριβά.

Στρατηγέ, αυτοί που δεν θα μπορέσεις να τους ποινικοποιήσεις τόσο εύκολα, αυτούς που δεν θα μπορέσεις να τους χαρακτηρίσεις σαν ερασιτέχνες εγκληματίες αναγνωρίζουν ότι εσύ μπορείς να διεκδικήσεις επάξια τον τίτλο του επαγγελματία, που μάλιστα κυκλοφορεί ελεύθερος, σε αντίθεση με τους ερασιτέχνες...!

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ Ένα χρονικό

26/3/86: Επίσκεψη Σουλτς: Συγκέντρωση διαμαρτυρίας που καλείται από τους Αριστεριστές και συμμετέχουν Αναρχικοί και Αυτόνομοι στα Προπύλαια, διαλύεται με δακρυγόνα, ξυλοδαρμούς και πρωτοφανή αγριότητα. Εκατό περίπου άτομα καταφεύγουν στο κτίριο του Πανεπιστημίου και αποφασίζουν κατάληψή του, που διαρκεί μέχρι το πρωί της άλλης μέρας. Συλλαμβάνονται 11 άτομα.

27/3/86: Δυο μολότωφ ρίχνονται σε τράπεζες της Αθήνας. Η πρώτη σε τράπεζα Πίστεως στην οδό Ξενοκράτους 44 στο Κολωνάκι, την ευθύνη της οποίας αναλαμβάνει η οργάνωση "Μιχάλης Καλτέζας" και η δεύτερη σε Αγροτική τράπεζα στην οδό Ιπποκράτους 64.

28/3/86: Μολότωφ καταστρέφει την Ιονική - Λαϊκή τράπεζα στην οδό Καλλιδρομίου και Ιπποκράτους. Λίγο νωρίτερα ρίχνονται μολότωφ καθώς και 3 μασούρια δυναμίτη σε 2 κλούβες των ΜΑΤ που ήταν σταθμευμένες στην οδό Σπύρου Τρικούπη. Οι δυναμίτες δεν εξερράγησαν και βρέθηκαν μετά αρκετή ώρα κάτω από τις κλούβες. Στη συνέχεια γίνεται εκκαθαριστική επιχείρηση στα Εξάρχεια από τα ΜΑΤ και συλλαμβάνονται 43 άτομα.

31/3/86: Αστυνομικός πυροβολεί εν ψυχρώ τον 18χρονο Νίκο Κόκκαλη σε έρευνα που γίνεται στο ακατοίκητο σπίτι της οδού Οικονόμου 8 στα Εξάρχεια. Το τραύμα είναι ευτυχώς ελαφρό.
Το ίδιο βράδυ ρίχνονται μολότωφ στην Τράπεζα Πειραιώς στην πλατεία Εξαρχείων. Αρχίζουν ξανά συλλήψεις (10 άτομα).

1/4/86: Γίνεται επίθεση με βόμβες μολότωφ αλλά και αυτοσχέδιο εκρηκτικό μηχανισμό με μπαρούτι εναντίον αστυνομικών που φρουρούν τα γραφεία του ΠΑΣΟΚ στη Χαρ. Τρικούπη καθώς και εναντίον των γραφείων του ΠΑΣΟΚ.
Λίγο αργότερα, ομάδες αναρχικών ρίχνουν μολότωφ εναντίον της Τράπεζας Αττικής στην οδό Πατησίων 46. Ακολουθούν συγκρούσεις στα Εξάρχεια καθώς και 50 περίπου συλλήψεις. Με τηλεφώνημα παίρνεται η ευθύνη από τις οργανώσεις "Μιχάλης Καλτεζάς" και "Χρήστος Τσουτσουβής".

8/4/86: Η οργάνωση "17 Νοέμβρη", εκτελεί τον βιομήχανο Δ. Αγγελόπουλο στην οδό Κανάρη στο Κολωνάκι.

10/4/86: Αυστοσχέδια βόμβα εκρήγνυται στην είσοδο μιας παμπ στη Ν. Μάκρη, όπου συχνάζουν πολλοί αμερικάνοι, με υλικές μόνο ζημιές.

17/4/86: Ομάδα 50 περίπου ατόμων επιτίθεται στο κτίριο της Νομικής σχολής, όπου είχαν οχυρωθεί φοιτητές της περιφρούρησης, μέλη της ΕΣΑΚ και της ΚΝΕ για την ανάδειξη αποτελεσμάτων των φοιτητικών εκλογών.
Το ίδιο βράδυ ρίχνεται μολότωφ στα γραφεία του ΚΚΕ (Σπ. Τρικούπη 20).

21/4/86: Πρωτοφανή επιχείρηση σύλληψης όλων των ατόμων που γύριζαν από το συνέδριο των Αναρχικών που έγινε στην Πάτρα εξαπολύει η αστυνομία στο σιδηροδρομικό σταθμό Πελοποννήσου γύρω στις 7.15 το πρωί. Πριν προλάβουν να κατέβουν από το τραίνο συλλαμβάνονται από τις εκατοντάδες των ΜΑΤ που τους είχανε κυκλώσει. Συνελλήφθησαν τελικά 42 άτομα με τις κατηγορίες της φθοράς των βαγονιών του τραίνου(!) και διατάραξη ασφάλειας του σιδηρόδρομου.
Το ίδιο βράδυ ρίχνονται μολότωφ στην είσοδο πολυκατοικίας στην οδό Σπ. Τρικούπη 16 και λίγο αργότερα σπάζονται η Τράπεζα Πειραιώς στη Θεμιστοκλέους και η καφετέρια "Μαρονίτα" στα Εξάρχεια.

24/4/86: Ανασχηματισμός της κυβέρνησης. Ο στρατηγός Δροσογιάννης αναλαμβάνει το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.
Το ίδιο βράδυ οι "Αναρχικές Ομάδες Κρούσης" επιτίθενται με πέτρες και μολότωφ εναντίον του βιβλιοπωλείου "Νέα Θέσις" και των γραφείων της ΕΠΕΝ στην οδό Ακαδημίας.

8/5/86: Μολότωφ ρίχνεται στα γραφεία της ΕΠΕΝ στην οδό Κρίσης 12 στην Κυψέλη από ομάδα νεαρών.

9/5/86: Η αστυνομία απαγορεύει συγκέντρωση των αναρχικών στα Προπύλαια που έχει οργανωθεί για διαμαρτυρία ενάντια στα πυρηνικά εξαιτίας της καταστροφής στο Τσερνομπίλ. Σε προσπάθειες να σπάσει ο κλοιός της αστυνομίας, αρχίζει το άγριο ξυλοκόπημα της αστυνομίας. Αργότερα οργανώνεται πορεία των αναρχικών από τα Εξάρχεια. Στη Σταδίου γίνεται σύγκρουση της πορείας με τα ΜΑΤ. Γίνονται 30 συλλήψεις.

11/5/86: Η ομάδα "Χημείο '85" ανέλαβε την ευθύνη για την επίθεση με βόμβες μολότωφ στη Γενική Τράπεζα της οδού Βατατζή και Λ. Αλεξάνδρας "...σαν γιορτασμό στην πρώτη επέτειο του περυσινού Χημείου".

12/5/86: Η αστυνομία απαγορεύει πορεία μοτοσυκλετιστών από τα Προπύλαια για διαμαρτυρία ενάντια στα πυρηνικά. Ταυτόχρονα συλλαμβάνει και ξυλοκοπεί άγρια τους Γ. Καραμπελιά, Χρ. Σταματοπούλου, Χ. Σιμόπουλο και Ν. Γιαννόπουλο μελών της "Αντιπυρηνικής Πρωτοβουλίας". Η απαγόρευση όμως καταρρέει στην πράξη όταν οι μοτοσυκλετιστές πραγματοποιούν πορεία στους δρόμους της Αθήνας και στη Σοβιετική Πρεσβεία.
Το ίδιο βράδυ στα Εξάρχεια γίνονται εκτεταμένες συγκρούσεις αστυνομικών με αναρχικούς, χρησιμοποιούν δακρυγόνα και συλλαμβάνουν πάνω από 100 άτομα. Λίγο αργότερα πολιορκούν τα γραφεία των Αριστερών Συσπειρώσεων, όπου βρίσκονται κλεισμένα 20 άτομα περίπου. Η πολιορκία σταματάει αργά το βράδυ και αφήνονται ελεύθεροι οι 4 κρατούμενοι της Πρωτοβουλίας.

13/5/86: Μεγάλη συγκέντρωση της "Αντιπυρηνικής Πρωτοβουλίας" στα Προπύλαια. Η πορεία ξεκινά προς

την Ομόνοια. Λίγο αργότερα, αναρχικοί επιτίθενται με μολότωφ σε μοτοσυκλετιστή της Τροχαίας στην οδό Πεσματζόγλου. Λίγο αργότερα επιτίθενται εναντίον των ΜΑΤ στην οδό Σταδίου. Τα ΜΑΤ μαζί με μοτοσυκλετιστές της τροχαίας και ΜΕΑτζήδες επιτίθενται στους αναρχικούς και στην πορεία στην πλατεία της Ομόνοιας και η πορεία διαλύεται στους γύρω δρόμους. Οι συγκρούσεις συνεχίζονται στα Εξάρχεια μέχρι το βράδυ. Συλλαμβάνονται 60 άτομα.

14/5/86: 39 από τους συλληφθέντες παραπέμπονται με 7 κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος. Στο μεταξύ η αστυνομία συλλαμβάνει 12 άτομα από τους συμπαραστάτες που είχαν πάει στα δικαστήρια χωρίς να έχει συμβεί τίποτα! Αργότερα αφήνονται ελεύθεροι.
Το ίδιο απόγευμα η αστυνομία απαγορεύει συγκέντρωση - συζήτηση στο ανοιχτό αμφιθέατρο του Στρέφη που είχε προγραμματιστεί για τους αντιρρησίες συνείδησης. Συλλαμβάνονται 16 άτομα.

16/5/86: Μολότωφ ρίχνεται με στόχο το σκοπό αστυνομικό στο αστυνομικό τμήμα της Νέας Ιωνίας στην οδό Κώστα Βάρναλη. Την ευθύνη ανέλαβαν οι "Ένοπλοι Επαναστατικοί Πυρήνες". Αρχίζει η καθημερινή και επί 24ωρου βάσης παρουσία αστυνομίας - ΜΑΤ στην πλατεία Εξαρχείων.
Προφυλακίζονται 13 από τους 39 συλληφθέντες της πορείας της "Αντιπυρηνικής Πρωτοβουλίας".

22/5/86: Η αστυνομία διαλύει και συλλαμβάνει 28 φεμινίστριες που είχαν οργανώσει ανοιχτή συγκέντρωση - συζήτηση στην πλατεία Εξαρχείων με θέμα: "Γυναίκα και Δημόσιος Χώρος". Απαγορεύεται επίσης και η συγκέντρωση στα Προπύλαια της "Αντιεξουσιαστικής Επιτροπής Αλληλεγγύης και Πληροφόρησης".
Δυο μολότωφ ρίχνονται στην Εθνική Τράπεζα Ν. Ιωνίας (Λ. Ηρακλείου 150) αλλά δεν παίρνουν φωτιά.
Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Τα ΜΑΤ διαλύουν και ξυλοκοπούν συγκέντρωση αναρχικών και αυτόνομων στην πλατεία Αριστοτέλους, συλλαμβάνοντας συγχρόνως 11 άτομα.

27/5/86: Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Επτά από τους 11 κατηγορούμενους καταδικάζονται σε 1 χρόνο φυλάκιση και ασκόντας έφεση αφήνονται ελεύθεροι.
Πραγματοποιείται συγκέντρωση και πορεία των Αριστερών Συσπειρώσεων Φοιτητών για το Ηλεκτρονικό Φακέλωμα παρά την έντονη παρουσία των ΜΑΤ και των ΜΕΑ, στα Προπύλαια.

28/5/86: Ανοιχτή συνέντευξη τύπου δίνεται στην πλατεία Εξαρχείων και συμμετέχουν οι Αριστερές Συσπειρώσεις Φοιτητών, Επιτροπές κατοίκων, Αυτόνομες Γυναίκες καθώς και αρκετοί επώνυμοι δημοσιογράφοι, βουλευτές κλπ.

30/5/86: Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Τέσσερις μολότωφ ρίχτηκαν στο υποκατάστημα της Τράπεζας Μακεδονίας - Θράκης στην οδό Αγγελάκη 18.

1/6/86: Η οργάνωση "Αναρχική Δράση" αναλαμβάνει την ευθύνη για τον εμπρησμό των εγκαταστάσεων της εφημερίδας "Εξόρμηση" στην οδό Τηλεμάχου 11 στα Εξάρχεια.

3/6/86: Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Απαγορεύεται από την αστυνομία συγκέντρωση των αναρχικών.

4/6/86: Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Τέσσερις μολότωφ ρίχνονται στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ στην Άνω Τούμπα από ομάδες αναρχικών σαν απάντηση στην απαγόρευση της πορείας τους.

5/6/86: Πραγματοποιείται συναυλία στην πλ. Εξαρχείων που διοργανώνει η ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος ενάντια στον αυταρχισμό της αστυνομίας.
Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Επεισόδια γίνονται μεταξύ αναρχικών και αστυνομίας - ΜΑΤ έξω από τη σχολή του Χημείου. Αργότερα πραγματοποιείται συνέλευση των αναρχικών μέσα στη σχολή όπου αποφασίζει κατάληψη της σχολής.

6/6/86: Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Συνεχίζεται η κατάληψη της Φυσικομαθηματικής Σχολής.

7/6/86: Εκρήξεις μολότωφ στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ στο Αιγάλεω καθώς και στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου στην οδό Ασκληπιού(!!)

8/6/86: Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Επίθεση με μολότωφ σε περιπολικό της Αστυνομίας έξω από τη Φυσικομαθηματική σχολή κατά τη διάρκεια της κατάληψής της. Τραυματίζονται σοβαρά οι δυο αστυνομικοί που βρίσκονται μέσα. Αργότερα εκκενώνεται η κατάληψη χωρίς επεισόδια, ενώ πρώτα πυρπολείται το κτίριο της σχολής. Το βράδυ αρχίζουν εκτεταμένες συλλήψεις.

10/6/86: Θ ε σ σ α λ ο ν ί κ η: Από τις δεκάδες συλλήψεις και προσαγωγές κρατούνται και παραπέμπονται 9 άτομα, ενώ καταζητούνται άλλοι 2. Όλοι προφυλακίζονται. Οι κατηγορίες είναι εξαιρετικά βαριές.
Στην Αθήνα συλλαμβάνεται ένα άτομο που παραδέχτηκε τον εμπρησμό των γραφείων του ΠΑΣΟΚ στο Αιγάλεω. Παράλληλα καταζητούνται άλλες δυο κοπέλες.

16/6/86: Μολότωφ ρίχνεται στα γραφεία της Οικολογικής Κίνησης Θεσσαλονίκης από αγνώστους, μέχρι στιγμής δράστες.

ΜΟΥΝΤΙΑΛ — ΣΠΟΡ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ

Στο 19ο αιώνα οι διεθνείς βιομηχανικές εκθέσεις στο Λονδίνο το Παρίσι την Νέα Υόρκη σημαδοτούσαν την εποχή και αποτελούσαν τους σταθμούς, το γεγονός δεκαετιών ολόκληρων — εκθέτοντας τα νέα ατσάλινα επιτεύγματα που μετασχημάτιζαν την εικόνα του κόσμου, τη ζωή του ανθρώπου και ενίσχυαν τον εθνικισμό μέσα από την προβολή των εθνικών επιτευγμάτων.

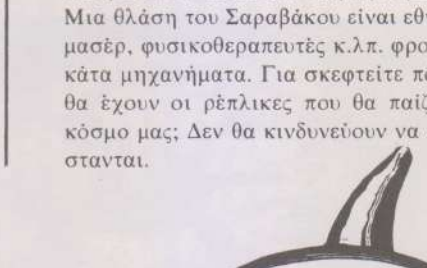
Στον ύστερο σοσιαλκαπιταλισμό του τέλους του 20ού αιώνα τη λειτουργία των βιομηχανικών εκθέσεων έχουν αντικαταστήσει τα Μουντιάλ και οι Ολυμπιάδες. Ο χρόνος για εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπων σημαδεύεται από τις Ολυμπιάδες και τα Μουντιάλ.

Πρόκειται για μια σύγχρονου τύπου έκθεση. Και σήμερα προβάλλονται μηχανές, καλολαδωμένες με ατσάλινους αρμούς και μυς. Πρόκειται για το κυρίαρχο εμπόρευμα του τέλους του 20ού αιώνα, τον άνθρωπο και την εικόνα του.

Τί άλλη απόδειξη θα χρειάζονταν πως έχουμε μπει πια στην εποχή που τα «άυλα» ή ανθρώπινα εμπορεύματα μεταβάλλονται στο κέντρο της καπιταλιστικής συσσώρευσης, πιά άλλη απόδειξη για το πέρασμα στην κοινωνία του θεάματος, όταν το θέαμα έχει γίνει η μεγαλύτερη καπιταλιστική βιομηχανία.

Τηλεόραση, κινηματογράφος, βίντεο, δορυφορική, καλωδιακή, οι μεγαλύτερες και ίσως πιο διεθνοποιημένες επιχειρήσεις. Και δίπλα τους, διαπλεγμένος μαζί τους, ο αθλητισμός. Ποδόσφαιρο, τένις, κλασσικός αθλητισμός, μια τεράστια βιομηχανία που συντηρεί εκατομμύρια πια σε όλο τον πλανήτη, και μέσα από τη τηλεόραση φτάνει και στην τελευταία καλύβα της Μελανησίας. Αν όπως λέει ο Μακ Λούαν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας μετάβαλλαν τον πλανήτη σε ένα πλανητικό χωριό, ο αθλητισμός μεταβάλλεται — σαν θέαμα — και όχι σαν πρακτική σε μια κοινή πανανθρώπινη υπόθεση. Βέβαια όπως όλα τα εμπορεύματα στηρίζεται σε κάποια πραγματική ή φανταστική αξία χρήσης — στην περίπτωση μας πραγματική — την ανάγκη της άθλησης του σώματος, μόνο που αυτή η αξία χρήσης δεν μπορεί να μεταβληθεί σε εμπόρευμα όπως το ψωμί ή η τηλεόραση με την απλή υπαγωγή της στην κυριαρχία του εμπορεύματος. Χρειάζεται ένας άλλος βαθύτερος μετασχηματισμός αλλοτρίωσης. Γιατί βέβαια η άθληση του καθένα δεν μπορεί να γίνει εμπόρευμα παρά μόνο σαν αθλητικές φόρμες, παπούτσια ή προγράμματα γυμναστικής, όμως αυτή καθαυτή παραμένει μια αξία χρήσης, έστω και αν έχει υπονομευτεί και σημαδευτεί από την ανταγωνιστική, εμπορευματική κοινωνία. Για να γίνει λοιπόν εμπόρευμα αυτή η ανθρώπινη δραστηριότητα, αυτή η αξία χρήσης πρέπει να αλλοτριωθεί προκαταβολικά, να αλλοτριωθεί με την αρχέγονη έννοια του όρου, να μεταβληθεί δηλαδή σε μια αξία ξένη από τον κάθε άνθρωπο να μεταβληθεί σε μια «ειδίκευση» ορισμένων ανθρώπων και πάνω σ' αυτή τη βάση να οικοδομηθεί η εμπορευματοποίησή της. Αν λοιπόν ο καπιταλισμός του 19ου αιώνα αλλοτρίωνε την ανθρώπινη εργασία μέσα από την αλλοτρίωση του παραγωγού ως προς την παραγωγή του (πράγμα που συνεχίζει να κάνει) αυτή η νέα διαδικασία απαλλοτρίωσης είναι καθολική και ανθρωπολογική. Αλλοτριώνεται μια ιδιότητα, μια ανάγκη, μια αξία χρήσης των ανθρώπων σαν τέτοιων, μια ακόμα ανθρώπινη ιδιότητα γίνεται εμπόρευμα. Επομένως αυτό το νέο εμπόρευμα δεν είναι απλά η άθληση, ή το θέαμά της, είναι ακόμα πιο πέρα η αλλοτριωμένη άθληση, αποσπασμένη από τους πολλούς. Η αλλοτρίωση του ανθρώπου δεν έχει πια την παλιά έννοια της αλλοτρίωσης των εξωτερικών αξιών χρήσης, αλλά τη σύγχρονη υστερο-σοσιαλ-καπιταλιστική έννοιά της αλλοτρίωσης των ίδιων των αναγκών. Επιβεβαιώνεται έτσι εκτυφλωτικά η θέση πως σήμερα το κατ' εξοχήν εμπόρευμα είναι ο ίδιος ο άνθρωπος και οι ανάγκες του. Επομένως και το ζήτημα του μετασχηματισμού δεν εξαντλείται πια στη μεταβολή του ιδιοκτητικού καθεστώτος των αξιών χρήσης, ούτε στην απελευθέρωση των παραγωγών από την καπιταλιστική αλλοτρίωση της εργασίας τους. Σήμερα το κεντρικότερο πρόβλημα του μετασχηματισμού είναι η αποεμπορευματοποίηση του ίδιου του ανθρώπου και των αναγκών του. Έτσι ο επαναστατικός αγώνας γίνεται όλο και περισσότερο υποκειμενικός, ατομικοποιημένος και ταυτόχρονα στο έπακρο καθολικός. *Το κεντρικό πρόβλημα της επανάστασης σήμερα δεν είναι απλά η ανατροπή των αρχουσών τάξεων αλλά και η καταστροφή ενός μοντέλου ανθρώπου και των μηχανισμών που το διαμορφώνουν.* Το επαναστατικό εγχείρημα αποκτάει μια νέα φοβερή καθολικότητα και ταυτόχρονα προσκρούει στο ίδιο το κεφάλαιο και τις δομές του που φωλιάζουν μέσα στα μυαλά μας.

Αλλά ας ξανάρθουμε στο Μουντιάλ και τον αθλητισμό. Ποιός αρχικά θα αμφισβητήσει ότι σήμερα το ποδόσφαιρο σε ανατολή και δύση είναι μια τεράστια επιχείρηση; Όπως και σε λιγότερο βαθμό όλες οι άλλες μορφές του ανταγωνιστικού αθλητισμού. Ανώνυμες εταιρίες, στη Δύση, κρατικές επιχειρήσεις στην Ανατολή. Οι μεγαλύτεροι καπιταλιστές κάθε χώρας είναι σήμερα και ιδιοκτήτες των ποδοσφαιρικών ομάδων. Ο Ανιέλι της ΦΙΑΤ, στη Γιουβέντους, ο ιδιοκτήτης της Πιρέλι και ο Μπερλουσκόνι στην Ιταλία, στην Ελλάδα ο Βαρδινογιάννης. Και τι άλλο είναι οι ποδοσφαιριστές παρά καλολαδωμένα πανάκριβα μηχανήματα. Όχι μόνο για τα εκατοντάδες εκατομμύρια που εισπράττουν, αλλά από όλη την προσοχή που τους δίνουν. Μια θλάση του Σαραβάκου είναι εθνικό γεγονός. Γιατροί, μασέρ, φυσικοθεραπευτές κ.λπ. φροντίζουν αυτά τα ντελικάτα μηχανήματα. Για σκεφτείτε πόσο μικρότερο κόστος θα έχουν οι ρέπλικες που θα παίζουν στον μελλοντικό κόσμο μας; Δεν θα κινδυνεύουν να σπάσουν, θα αντικαθίστανται.

Και πίσω τους οι διαφημιστικές εταιρίες που τους μαρκάρουν σαν πρόβατα με μπλουζάκια αντίντας και επιγραφές σε όλα τα σημεία. Ας θυμηθούμε τις εικόνες από τα ράλλυ με τις χιλιάδες διαφημιστικά συνθήματα.

Βέβαια η βιομηχανία του αθλητισμού δεν περιορίζεται εδώ. Ξεκινάει από τα μικρομόρια της κοινωνίας. Κάθε πιτσιρικάς που κλωτσάει καλά σε μια αλάνα του Σάο Πάουλο ανεβαίνει σιγά-σιγά μια αθλητική ιεραρχία που αν είναι ικανός και ανθεκτικός μπορεί να τον φέρει ξαφνικά στην κορυφή της κεφαλαιοκρατικής και κοινωνικής πυραμίδας. Οι Γερμανοί με το παροιμιώδες οργανωτικό πνεύμα τους αρχίζουν την διαδικασία εξ απαλών ονύχων. Προετοιμάζουν — εκτρέφουν θα λέγαμε καλύτερα — τους μελλοντικούς πρωταθλητές και πρωταθλήτριες από την ηλικία των τεσσάρων χρόνων. Γι' αυτό και είναι βιομηχανικός κολοσσός στην παραγωγή κλασσικού αθλητισμού! Γιατί είναι και σοσιαλιστές.

Όταν λοιπόν βλέπω τον Πλατινί να κάνει μια καταπληκτική σέντρα και τον Μαραντόνα να πιάνει το γκολ στον αέρα, συμμετέχοντας έστω και λίγο στην παγκόσμια πανδαισία υπερθεάματος που προσφέρει το Μουντιάλ όση ικανοποίηση και αν αισθάνομαι δεν μπορώ παρά να τους δω τελικά όχι σαν ανθρώπους αλλά σαν ανθρώπινα αυτόματα, μηχανές παραγωγής δισεκατομμυρίων, παραγωγής μιας υποκειμενικότητας παραγωγής μιας κοινωνικής τάξης πραγμάτων. Η αίσθηση της συμμετοχής, της ταχύτητας, της αντιπαράθεσης, του θεάματος έστω — που είναι κάτι αποδεκτό από τον άνθρωπο γιατί στηρίζεται σε ανάγκες του — που προσφέρει ο αθλητικός αγώνας και ακόμα περισσότερο ο ποδοσφαιρικός, βρίσκεται υπονομευμένη απ' αυτή την τερατώδη εμπορευματικοποίηση. Πώς θα μπορούσες για ώρες να βλέπεις την Μαρτίνα Ναβρατίλοβα να ανεβαίνει στο φιλέ και να κάνει ένα ανάποδο γύρισμα της ρακέττας χωρίς να σκέφτεσαι πως κάθε τέτοιο χτύπημα αποτιμάται σε χιλιάρικα; Η αθλητική δραστηριότητα, το αθλητικό θέαμα, ανάγκες και τα δύο των ανθρώπων γίνονται όπλο για την πνευματική και υλική τους υποδούλωση.

Έτσι όταν ανοίγω την τηλεόραση — όσο την ανοίγω — για να δω Μουντιάλ έχω πάντα μια ακαθόριστη αίσθηση σικέ, φτιαχτού, εμπορεύματος Και αυτή η αίσθηση άλλοτε υπονομεύει και άλλοτε αποκλείει κάθε διάθεση παρακολούθησης του θεάματος.

Για πότε οι πρώτες ποδοσφαιρικές ομάδες που θα φτιαχτούν σε εθελοντική και κοοπερατιβίστικη βάση από φίλαθλους και ποδοσφαιριστές, θα απαγορεύουν τη διαφήμιση και την σύνδεση με τις δυνάμεις του χρήματος; Για πότε ένας κόσμος όπου η ανάγκη της άθλησης του καθένα δεν θα απαλλοτριώνεται σε ένα ακριβοπληρωμένο εμπόρευμα και το ποδόσφαιρο που παίζεται από τους πιτσιρικάδες δεν θα αποτελεί τη βάση για τα χρυσά πόδια, αλλά για ένα αθλητικό θέαμα έξω από το εμπόρευμα.

Είναι προφανές πως την αναζήτηση ενός τέτοιου κόσμου δεν θα πρέπει να την μεταθέτουμε μόνο σε κάποιο μακρυνό αύριο. Σήμερα, εδώ και τώρα, πρέπει να βαθύνει η κριτική του αθλητισμού και να προωθηθούν τα πρώτα αντιεμπορικά αθλητικά πειράματα.

Στο μεταξύ θα ανοίγουμε την τηλεόραση για να την ξανακλείσουμε μετά από ώρες είτε λίγο περισσότερο αποξενωμένοι και απαλλοτριωμένοι από την ίδια την ανάγκη της δικής μας κίνησης, λίγο περισσότερο θεατές της ζωής — που αντικαθίστανται από το φωτεινό καντράν και τους ήρωές του, είτε με μια πικρή γεύση ανολοκλήρωτου, προδοσίας, για να την ξανακλείσουμε σύντομα!

ΜΕΞΙΚΟ ΣΙΤΥ: Η ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ

Και να λοιπόν που η... (την ώρα που γράφεται το άρθρο είμαστε ακόμα στην αρχή του Β' γύρου), πήρε το κύπελλο του Μουντιάλ. Το Μέξικο όμως εκτός από τα διάφορα κύπελλα που διεκδικεί σαν χώρα φτώχιας, διαφθοράς κλπ. κλπ., κερδίζει σίγουρα την πρώτη θέση στον τομέα των πόλεων. Η πρωτεύουσά του το Μέξικο Σίτυ είναι αυτή τη στιγμή μια γνήσια Μεγαλόπολις απ' όλες τις απόψεις και με την εισροή ανθρώπων όλων των εθνικοτήτων γίνεται η πρώτη παγκόσμια Μεγαλόπολις.

Ας ρίξουμε όμως μια ματιά από κοντά στα "μεγέθη" αυτής της μεταπόλης.

Κάτοικοι 16 εκατομμύρια που υπολογίζεται ως το 2000 να γίνουν 30!! Απ' αυτούς οι μισοί είναι κάτω των 18 λόγω των αυξημένων γεννήσεων (34% δείκτης γεννητικότητας, 400 χιλιάδες παιδιά γεννιώνται κάθε χρόνο μόνο σ' αυτή την πόλη) αλλά και του χαμηλού ορίου ηλικίας ζωής λόγω των κακών συνθηκών ζωής κλπ.

Πολλοί πολεοδόμοι αναφερόμενοι στο Μέξικο-Σίτυ μιλούν για "αγροτοποίηση τής Πόλης" (σε αντίθεση με την "πολεοποίηση της υπαίθρου"). Βασιζόμενοι όχι μόνο στα τεράστια μεταναστευτικά κύματα αγροτών προς την πρωτεύουσα (1000 την ημέρα, 400 χιλιάδες το χρόνο) αλλά κυρίως στον τρόπο και συνθήκες ζωής αυτών των εκατομμυρίων "αγροτών της πόλης".

Στην αρχή τα πρώτα χρόνια ξεκίνησαν να ζουν σε σπηλιές στα βουνά και τους λόφους γύρω από την πόλη. Κατόπιν σιγά-σιγά άρχισαν οι μαζικές εισβολές-καταπατήσεις δημόσιων κτημάτων από ομάδες χιλιάδων άστεγων καταληψιών. Συνήθως οι πρώτοι δημόσιοι χώροι που καταλαμβάνονταν ήταν δίπλα ή ακόμα και μέσα σε σκουπιδότοπους που θεωρούνταν άχρηστοι και επικίνδυνοι και έτσι το κράτος δεν ενόχλησε τους καταληψίες. Με τον καιρό τα χαμόσπιτα συγκροτήθηκαν σε κοινότητες και σήμερα αποτελούν πόλεις — παραγκουπόλεις από χαρτόνια, πλαστικές σακκούλες, λαμαρίνες, πλίνθους κλπ., "χαμένες πόλεις" τις ονομάζουν — μέσα στην Μεγαλόπολη, που φτάνουν ως τις ρίζες των σύγχρονων ουρανοξυστών (30% των οικογενειών ζουν σε ένα μόνο δωμάτιο). Οι μισοί κάτοικοι του Μέξικο-Σίτυ ζουν σ' αυτές τις πόλεις-φαντάσματα χωρίς κανένα αναγνωρισμένο νομικό δι-

καίωμα κατοχής και φυσικά κρατικής υπηρεσίας.

Ακριβώς λόγω της κοινότητας καταγωγής αλλά και της αδυναμίας της πόλης να αφομοιώσει - εξελίξει - αναπτύξει τους "πρόσφυγες" αυτοί διατηρούν την κοινοτική οργάνωση του χωριού που ξεκινάει από εθελοντικές κοινοτικές υπηρεσίες (μάζεμα σκουπιδιών, οργάνωση περιπόλων τα βράδια κλπ.), κολλεκτίβες εργασίας (π.χ. συνεταιρισμός ταξί) "εναλλακτικές" υπηρεσίες (π.χ. 20% των γεννήσεων γίνονται από μαμές στο σπίτι με τον παραδοσιακό τρόπο) και φτάνει μέχρι τη δημιουργία εναλλακτικού δίκτυου τοπικής αυτοδιοίκησης έξω και σε αντίθεση με το κράτος και την κρατική γραφειοκρατία της αυτοδιοίκησης που έτσι κι αλλιώς δεν είναι εκλεγμένη αλλά διορισμένη.

Ας δούμε όμως τις "παραγωγικές βάσεις" της πόλης. Στο Μέξικο-Σίτυ συγκεντρώνονται: το 1/3 της βιομηχανίας και του εμπορίου καθώς και τα 2/3 της κρατικής γραφειοκρατίας. Με άλλα λόγια 30.000 εργοστάσια υπάρχουν μόνο στην πρωτεύουσα. Αν σ' αυτά προσθέσουμε 3 εκατομμύρια κάθε είδους οχημάτων βγάζουμε ένα αποτέλεσμα... 11.000 τόννοι αέρια απόβλητα κάθε μέρα που δίκαια δίνουν την ονομασία Σμογκόπολις στο Μέξικο-Σίτυ. (Σμογκ: αιθαλομίχλη, το δικό μας νέφος).

Αν τώρα τα παραπάνω τα δούμε από την άποψη της κυκλοφορίας και προσθέσουμε στα 6 εκ. μετακινούμενων κατοίκων με αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες κλπ., στα 2 εκατ. που διακινούνται με λεωφορεία, τα 4 εκατ. ανθρώπων που διακινούνται στα 104 χιλιόμετρα του μετρό κάθε μέρα (τιμή εισιτηρίου 2 δρχ.) βγάζουμε ένα πεντακάθαρο αποτέλεσμα: ΧΑΟΣ. (Αρκεί ν' αναφέρουμε ότι γυναίκες, άντρες και παιδιά ταξιδεύουν σε διαφορετικά βαγόνια για λόγους επιβίωσης λόγω συνωστισμού).

Ας αναφέρουμε άλλο ένα χαρακτηριστικό "μέγεθος" για να καταλάβουμε την έννοια της Μεγαλόπολης. Στη νέα κεντρική αγορά αγροτικών προϊόντων που κτίζεται θα δουλεύουν 50.000 εργαζόμενοι και μόνο για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ποντικών θα δαπανώνται 18 εκατομμύρια το χρόνο.

Τα προβλήματα αυτής της πόλης όμως δυστυχώς δεν εξαντλούνται στον ανθρώπινο παράγοντα, έχουν να κάνουν και με τη φύση. Το βασικότερο πρόβλημα είναι το νερό. Τις περιόδους ξηρασίας (Νοέμβρης - Απρίλης) ακολουθούν περίοδοι καταρρακτωδών βροχών που προκαλούν όχι μόνο θανατηφόρες πλημμύρες αλλά μαλακώνοντας το έδαφος (το 1/5 αποτελείται από νερό) βυθίζουν την πόλη 25 εκατοστά το χρόνο! Παρόλα όμως τα προβλήματα με το νερό, για να πιουν αναγκάζονται να φέρνουν από χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά σπαταλώντας 47 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο.

Οι Μεξικάνοι άρχοντες κατάφεραν λοιπόν το θαύμα. Αφού προσδέθηκαν μ' όλους τους τρόπους στο άρμα της ανάπτυξης καταστρέφοντας και ερημώνοντας την ύπαιθρο και τους αγρότες συγκέντρωσαν στο 1% του εδάφους (1100 τετραγωνικά χιλιόμετρα) το 22% του πληθυσμού της χώρας. Και το θαύμα φυσικά δεν βρίσκεται σ' αυτό αλλά στο πώς όλο αυτό το τερατούργημα λειτουργεί αποσπώντας τα συγχαρητήρια των επιστημόνων και κυβερνήσεων του Τρίτου Κόσμου και όχι μόνο. Και λειτουργεί ακριβώς γιατί εκφράζει τα "ιδανικά" και το μέλλον της ανάπτυξης: την πόλη με την έννοια του δομημένου χώρου παραγωγής και κατανάλωσης φυσικά, και όχι με την έννοια των πολιτών.

Έτσι λοιπόν το Μουντιάλ απλά ήρθε να βοηθήσει οικονομικά και φαντασιακά τη Μεγαλόπολη να λύσει ορισμένα προβλήματά της. Έτσι λοιπόν οι πολίτες αυτού του κόσμου Δανοί, Ιρακινοί, Αργεντίνοι, Ρώσοι, Πολωνοί, Σκωτσέζοι, Ιταλοί, Ουρουγουανοί, Βραζιλιάνοι, Μεξικανοί, Βέλγοι, Μαροκινοί, Έλληνες, Ινδοί, Κινέζοι κλπ. κλπ. όσων δηλαδή οι ομάδες έφτασαν στα τελικά αλλά και όσων δεν έφτασαν ένιωθαν σε γνώριμο περιβάλλον είτε κυκλοφορώντας μέσα στην πόλη είτε παρακολουθώντας από την τηλεόραση ή το γήπεδο το ματς' λίγο πιο βρώμικο ή πιο φτωχό ίσως περιβάλλον αλλά με πολλά κοινά σημεία "ανάπτυξης" και "πολιτισμού". Δίπλα άλλωστε στις "χαμένες παραγκουπόλεις" υπάρχουν οι "ροζ ζώνες" των ουρανοξυστών, τραπεζών, αδαμαντοπωλείων, χρυσοχοείων κλπ. κλπ.

Στις ΗΠΑ έγραφε ένα περιοδικό ότι πειραματίζονται με μια μέθοδο μετακίνησης που σε ένα τέταρτο θα μπορείς να φτάσεις από τα παράλια του Ατλαντικού στα παράλια του Ειρηνικού.

Λέτε λοιπόν μ' όλη αυτή την "εξέλιξη" και "αναβάθμιση" του πολιτισμού μας να κατηγορούμε άδικα το Μέξικο-Σίτυ σαν τη βασίλισσα των πόλεων του κεφάλαιου αλλά να έχουμε και μέσω του Μουντιάλ στην τηλεόραση μεταβληθεί σε πολίτες της παγκόσμιας πολυεθνικής Μεγαλόπολης του κεφάλαιου που είναι μια ενιαία με διαφορετικές εθνικές "γειτονιές"-γκέττο και που το μόνο πρόβλημα της σχετικά αργής συγκοινωνίας μεταξύ των "γειτονιών" θα λυθεί τα επόμενα χρόνια;

Β.Π.

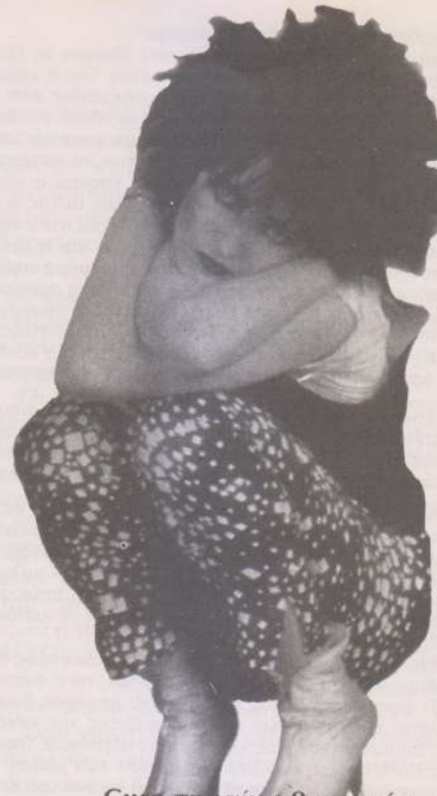
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΡΩΣΤΙΑ

Αυτό δεν είναι ένα κείμενο για τους ίδιους τους *Cure*˙ είναι πιο πολύ ένας προβληματισμός πάνω σ΄ ένα καινούργιο σχετικά κοινωνικό φαινόμενο. Το φαινόμενο αυτό δεν είναι άλλο από τα παιδιά με τα παράξενα, αλλά πάντως χτενισμένα με πολύ κόπο, μαλλιά το ψυχοπλακωμένο ύφος, τα συνήθως μαύρα αλλά τακτικά και "καλά" ρούχα. Είναι ένα σημαντικό κομμάτι της νεολαίας, αν και σχετικά μικρό, που δεν έχει καμιά σχέση ούτε με τα γνωστά μας φρικιά ούτε με τους πανκς αλλά αποτελεί κι αυτό ένα επείσακτο φαινόμενο που ξεκινά από την προσήλωση σε κάποιο μουσικό ρεύμα. Στη μουσική αυτή υπόκρουση εκτός από τους *Cure* είναι οι *Siouxsie and the Banshees* και οι *Echo and the Bunnymen* (= *New wave*).

Ας δούμε πρώτα λοιπόν τα... τιμώμενα πρόσωπα. Οι *Cure* είναι πια ένα απ΄ τα μεγαλύτερα ονόματα στη μοντέρνα βρετανική μουσική σκηνή. Σήμερα μάλιστα, το 1986 που το *new wave* δεν είναι πια *new* αφού κλείνει οχτώ χρόνια αλλά ούτε και *wave* (=κύμα) αφού δείχνει να βρίσκεται σ΄ αδιέξοδο, οι *Cure* αποτελούν τον πιο γνήσιο εκπρόσωπο του είδους βγάζοντας σπουδαίους δίσκους και γεμίζοντας στάδια όπου δίνουν συναυλίες. Κατάφεραν να περάσουν ανώδυνα απ΄ το ΄77 στο ΄86 χωρίς δηλαδή να χάσουν την προσωπικότητα, την ποιότητα, αλλά και την πρωτοτυπία τους φτάνοντας στο τέλος να ταυτιστούν μ΄ ολόκληρη τη "νέα" μουσική κίνηση. "Ψυχή" του συγκροτήματος είναι ο *Robert Smith*, με το αγορίστικο χαμόγελο, την "κλαψιάρικη" φωνή και κυρίως... τα φουντωτά μαλλιά του. Οι "συνοδοιπόροι" *Siouxsie and the Banshees* και *Echo and the Bunnymen* είναι πάντα ένα σκαλί παρακάτω από τους *Cure* καθώς δεν καταφέρνουν να πείσουν ούτε για την πρωτοτυπία ούτε για την αντοχή τους στο χρόνο. Ωστόσο αυτοί οι τρεις αποτελούν σήμερα τους "μεγάλους" στο χώρο του *new wave*. Τ΄ άλλα σούπερ-γκρουπ, όπως οι *U2* και οι *Simple Minds* είναι βέβαια "*new*" αλλά προτιμούντα σίγουρα, παλιά και καλά μονοπάτια που άνοιξαν "πριν απ΄ αυτούς γι΄ αυτούς" οι *Velvet Underground* και οι *Roxy Music*.

Τα τελευταία χρόνια η νέα μουσική κίνηση δε βιώνεται σα *new wave* μια και είναι πια παρωχημένος ο όρος και μέσα σ΄ αυτόν έχει μεγαλώσει μια ολόκληρη γενιά. Μέσα σ΄ αυτή τη γενιά βρίσκεται κι αυτός ο κόσμος που τελικά δεν ενδιαφέρεται για το έργο, την πράξη όσο για τα πρόσωπα και το *image*. Είναι ένας κόσμος που μέσα στο *new wave* είδε έναν άλλο χώρο κατανάλωσης, γνώρισε κι υιοθέτησε άλλα *in* πρότυπα κι όχι ένα χώρο έκφρασης, δημιουργίας κι αναζήτησης έξω απ΄ τα καθιερωμένα πλαίσια και κυκλώματα. Μ΄ αποτέλεσμα να καταντήσει αυτή η κοινωνική έκφραση του να είσαι διαφορετικός, μια μόδα για λίγους. Ακόμα χειρότερα στην Ελλάδα το *new wave* βιώθηκε σα μια ελιτίστικη μουσική και ταυτίστηκε με την πανάκριβη αγορά των δίσκων εισαγωγής. Αυτό δημιούργησε μια ολόκληρη "θεματολογία", έναν τρόπο ζωής, ντυσίματος και συμπεριφοράς που από ριζοσπαστικό κατάντησε αντιδραστικό. ΄Ετσι τα ίδια τα φαλλοκρατικά, καταναλωτικά και αντιδραστικά πρότυπα σερβίρονται τώρα με *new wave* περιβολή σαν πολύ *in* και πρωτοποριακά. Το χειρότερο είναι ότι αυτή η "επίθεση" δεν απευθύνεται στους γνωστούς δέκτες του εμπορεύματος στη νεολαία, τους συντηρητικούς που θέλουν να είναι μοντέρνοι ("τσινάρια", "κυριλέδες"), αλλά σ΄ έναν κόσμο που διεκδικεί τη διαφορετικότητα.

Cure σημαίνει θεραπεία

Η ΑΡΡΩΣΤΙΑ

Ιδού η συνταγή: εν αρχή ήν το... μαλλί. Σηκώστε το όρθιο, ανακατέψτε το, κόψτε λίγο τα πλαϊνά, προς Θεού όχι πολύ κοντά και γίνετε πανκιά ρίχτε τα μπροστινά στα μάτια. Εννοείται ότι είστε λεπτός(-ή) και έχετε ένα σχετικό ύψος. Βάψτε τώρα τα μάτια και φορέστε τα μαύρα ρούχα σας. Τα ξεθωριασμένα; όχι και ξεθωριασμένα να μοιάζουμε σα παρηκμιακά φρικιά! Τα ρούχα πρέπει νάναι άψογα, σιδερωμένα, τακτικά όπως και τα παπούτσια. Τώρα είστε σωστός τυπάς. Τι είστε αξύριστος; Καλά ποιος παίρνει στα σοβαρά τους αξύριστους. Πρέπει το δέρμα να γυαλίζει και νάναι χλωμό ως.. το φεγγάρι. Εννοείται τέλος ότι θα βγείτε το βράδυ γιατί τη μέρα δεν κυκλοφορούμε, κοιμόμαστε. Νάτος λοιπόν ο δικός σου με ύφος σα να του σκοτώσαν τον πατέρα και καλά ότι υποφέρουμε, ψυχολογικά προβλήματα (για δικαιώματα ποτέ, είναι ξεφτίλα) και καλά, το κεφάλι σκυφτό από το βάρος των θλιμμένων λογισμών μη μας περάσουν για τίποτα χαζοχαρούμενα, βλέμμα ψυχρό σκέτη κατάψυξη, χείλη μισάνοιχτα για λίγο ερωτισμό, άλλωστε είναι κι η γκόμενα ίδια η *Siouxsie*, παραδίπλα που γουστάρει. Κουβέντες λίγες και μετρημένες και καλά ότι βαριόμαστε, τάχουμε πει όλα μη φανεί ότι δεν έχουμε και τίποτα να πούμε.

Κάπως έτσι μ΄ αυτή την "χαρρυκλινίστικη" περιγραφή είναι η εικόνα, το πρότυπο που τρέφει αυτό το στυλ που πια δεν ξέρεις να πεις αν έχεις δίκιο ή τελικά έχεις γίνει συντηρητικός και μαύρη αντίδραση.

Κι όμως νιώθεις πως η απλότητα και η αυθεντικότητα δεν μπορεί νάναι αντίδραση και σου τη σπάει όλος αυτός ο κόσμος. ΄Ενας κόσμος που τελικά δεν έχει τίποτα να πει, τίποτα να δώσει.

Μιλάμε για ένα κοινωνικό κομμάτι που δεν είναι βέβαια ούτε χαμηλόμισθο ούτε και μη εξασφαλισμένο. Είναι μια νεολαία κύρια διανοούμενη (φοιτητές και πτυχιούχοι), που έχει την πολυτέλεια του χρόνου να παρακολουθεί τις μουσικές εξελίξεις και των χρημάτων για ν΄ αγοράζει δίσκους εισαγωγής. Είναι μια νεολαία τελικά εκτός πραγματικότητας κοινωνικής που ζει σ΄ ένα δικό της φαντασιακό κόσμο, μακριά απ΄ τα προβλήματα του κόσμου. Αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι δε μέμφεται κανείς αυτά τα παιδιά γιατί είναι κυρίως εξασφαλισμένα (ή νομίζουν ότι είναι)˙ κάτι τέτοιο θα τους κατάτασσε κατευθείαν στην άλλη πλευρά, σ΄ αυτούς που ούτως ή άλλως ποτέ δε θα διεκδικούσαν κάτι γιατί δεν νιώθουν ότι τους λείπει τίποτα, στα τσινάρια ή τους κυριλέδες από τους οποίους κανείς δεν απαιτεί κανέναν προβληματισμό ή συμμετοχή. Θα απαλλάσσονταν λοιπόν από την ευθύνη. ΄Οχι, το να δημιουργείς έναν κόσμο όλο ψευτιά, με βάση κάποια είδωλα που τα κάνεις πρότυπα ανάγοντάς τα τελικά στη σφαίρα του ιδανικού, του απόλυτου και "τέλειου" είναι δική σου επιλογή κι είσαι υπεύθυνος. Αυτό είναι η εύκολη λύση.

΄Ετσι επιλέγεται σαν λύση απέναντι στα αδιέξοδα της εμπορευματικής και καταναλωτικής κοινωνίας μια "άλλη" κοινωνία. Είναι η κοινωνία της νύχτας, του μπαρ που παίζει *in* μουσική και συχνάζουν οι σωστοί τυπάδες και οι "έτσι" γκόμενες. Η κρίση λοιπόν αντί να δημιουργεί ανησυχίες για αναζήτηση της αυθεντικότητας, ανάπτυξη της συλλογικότητας και για γκρέμισμα των κατεστημένων πρότυπων εδώ απλά καλύπτεται από μύθους και ψεύτικες εικόνες

δημιουργώντας ψευδαισθήσεις ότι "τη βρίσκουμε".

Χαρακτηριστικό είναι ότι στη συναυλία που έδωσαν οι *Cure* στην Αθήνα, οι πιο πολλοί περίμεναν να δουν έναν *Smith* ετοιμοθάνατο απ' τα ναρκωτικά, στα πρόθυρα της αυτοκτονίας κλπ. να παίζει σκυφτός και ψυχοπλακωμένος του θανατά. Αντί γι' αυτό το ούφο που είχαν στο κεφάλι τους είδαν τον πραγματικό *Smith* ν' αγωνιά να ευχαριστήσει το κοινό κι όταν είδε πως τα κατάφερε να γελάει ολόκληρος σαν παιδί. Σώνει και καλά έπρεπε ο *Smith* να το παίζει σύμφωνα με την εικόνα που τρέφει όλος αυτός ο κόσμος: να συντηρεί την εικόνα του θανάτου. Γιατί βέβαια όταν καταπνίγεις κάθε διάθεση για δημιουργία, όταν το μεράκι και η αναζήτηση σου φαίνονται κόπος τότε φροντίζεις την βαρεμάρα σου να την καλύψεις ιδεολογικά. Και η επίφαση εδώ είναι ένας αρρωστημένος ρομαντισμός ότι τάχα είναι όλα μάταια, έχουμε απορρίψει κάθε πρόταση ζωής και καλλιεργούμε ένα ύφος απογοήτευσης, παρακμής και φτιαχτής μελαγχολίας. Έτσι συντηρείται μια νοσηρή φαντασίωση στα κεφάλια όλων αυτών των βαρεμένων αστούληδων.

Το χειρότερο είναι ότι οι διάφοροι ψευτοδιανοούμενοι μουσικοκριτικοί καλλιεργούν τέτοιους μύθους "ντοπάροντας" το πάντα διψασμένο για θέαμα κοινό: "... όχι πως θεωρώ τρέλα το να περνάς τις περισσότερες ώρες σου στο κρεβάτι(!) παρέα με τα όνειρα και τις εικόνες που σχηματίζονται όταν κλείνεις τα μάτια, αλλά υπάρχουν πολλοί που το θεωρούν — και γι' αυτούς ο *Smith* θεωρείται ανεπιθύμητος" (περιοδικό Ήχος τεύχος 137, σελ. 68). Καταλάβατε; Ο κύριος Χ.Δ. κάνοντας τη διάθεση μιας μέρας, κανόνα και μάλιστα συνταγή για θεραπεία, φτάνει να βγάλει και δικαστική απόφαση: Αυτοί δεν αγαπάνε τον *Smith*, ακούς εκεί να μη θέλουν να κάθονται όλη μέρα στο κρεβάτι σαν ετοιμοθάνατοι;

Έτσι λοιπόν δημιουργήθηκε όλος αυτός ο ψευτόκοσμος που σαν πρώτο του μέλημα έχει το φτιάξιμο των μαλλιών, το ν' αποκτήσει κουλάτο (*cool*) ύφος και το πού θα βρει ένα *in* μέρος που να συχνάζουν οι "σωστοί τυπάδες". Και η κάλυψη αυτής της κενότητας, της έλλειψης δημιουργικότητας και γενικής αδράνειας (σωματικής και πνευματικής) είναι η καλλιέργεια αυτού του μύθου της απόγνωσης και της απογοήτευσης, αυτή η νοσηρή εικόνα του θανάτου. Αυτό δεν είναι συνταγή για θεραπεία αλλά για την πιο ανίατη αρρώστια.

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ας επιστρέψουμε λοιπόν στους "ηθικούς αυτουργούς" αυτής της κοινωνικής, νεολαιίστικης ασθένειας. Και στα τρία συγκροτήματα που αναφέραμε ξεχωρίζει μια προσωπικότητα που αποτελεί φυσικά και το πρότυπο πια για τους θαυμαστές τους, στους *Cure*, είπαμε, ξεχωρίζει ο *Smith*, στους *Siouxsie...*, η *Siuxsie Sioux* και στους *Echo...* ο *Ian Mc Culloch*. Από πρώτη άποψη παίρνουν και οι τρεις μέρος της ευθύνης: βαρύγδουπες δηλώσεις, αλαζονία του στυλ "είμαστε οι καλύτεροι", επιτηδευμένη εμφάνιση. Εδώ όμως σταματά το "μερίδιο" του *Smith* γιατί σε κάτι ξεχωρίζει απ' τους άλλους δυο: είναι πιο ειλικρινής. Οι άλλοι δυο είναι ολοφάνερα κενοί στις ιδέες και επιφανειακοί στη σκέψη, κανένας προβληματισμός κοινωνικός, ζουν κυριολεκτικά στο δικό τους κόσμο, μαγικό και περιπετειώδη αλλά ολότελα ψεύτικο. Κι όμως και τα δυο είναι πολύ καλά — από μουσική άποψη πάντα — συγκροτήματα γιατί, απλούστατα, γράφουν καλά τραγούδια. "Ο μουσικός ενδιαφέρεται για το έργο, συγχωρέστε τον για την αδυναμία του". Ωστόσο, ενώ τελικά το μουσικό ταλέντο τους φαίνεται και χωρίς να συμβαδίζει με κανένα κοινωνικό προβληματισμό ή καμιά πνευματώδικη σύλληψη της πραγματικότητας, μένουν πάντα ένα σκαλί πίσω απ' τους *Cure*. Έτσι όλος αυτός ο κόσμος που περιγράψαμε παραπάνω, ένας κόσμος της ψεύτικης εικόνας και του μύθου είναι ο δικός τους κόσμος είτε τους αρέσει είτε όχι. Εμείς, οι υπόλοιποι, απλά ακούμε τα τραγούδια τους που μας αρέσουν και μας ικανοποιούν βέβαια, ακουστικά, αλλά ποτέ δεν μπορούμε να ταυτιστούμε πέρα απ' τις φευγαλέες εικόνες και θαύματα που περιγράφουν "και κάπου έχουμε ξαναδεί". Η πομπώδικη ατμόσφαιρά τους δεν μας συγκινεί γιατί δεν πείθει.

Ας επιμείνουμε λοιπόν στους *Cure*. Είπαμε είναι πιο ειλικρινείς, πιο πραγματικοί, πιο ανθρώπινοι τελικά γι' αυτό και πιο "δικοί" μας. Δεν είναι βέβαια ούτε οι επαναστατημένοι και οργισμένοι πανκς με το στίχο που θυμίζει προκήρυξη (βλ. *Redskins, Neurotics* κ.ά.), ούτε βέβαια ανήκουν στο συρφετό των ηλεκτροποπ σκουπιδιών που μας βομβαρδίζουν στις ντίσκο. Η θεραπεία δεν είναι ούτε η πολιτική οργάνωση ούτε η χαζοχαρούμενη ανεμελιά της ντίσκο. Οι *Cure* δεν προτείνουν τίποτα σαν τη μόνη λύση, σαν τ η ν θεραπεία: ούτε την ψευτοθανατερή ατμόσφαιρα των βαρεμένων ούτε τη βαθιά σκεπτικιστική διάθεση των "υπόγειων" (=*underground*) διαδρομών κάποιων ανεξάρτητων συγκροτημάτων. Ίσως τελικά να μην προτείνουν τίποτα απ' όλ' αυτά αλλά όλ' αυτά μαζί. Οι *Cure* δίνουν διέξοδο στη ζωή: "θέλω να είναι τέλεια όπως πρώτα, ω, θέλω να τ' αλλάξω όλα, θέλω ν' αλλάξω" (στίχοι από το *A night like this* από τον τελευταίο δίσκο τους).

Το έργο τους βγαίνει δύσκολα και βασανιστικά μέσα από την παρατήρηση της ίδιας της πραγματικότητας με ειλικρινή ευαισθησία. Και η θεραπεία παραμένει πάντα ο σκοπός που στο τέλος κάθε έργου δίνεται σαν ανοιχτή προοπτική, η κάθαρση. Υπάρχει μια εφηβική αφέλεια και ταυτόχρονα μια γεροντική ηρεμία απέναντι σ' όλ' αυτά. Οι *Cure* είναι πάνω απ' όλα μέσα στη ζωή, καθημερινοί, πραγματικοί χωρίς αυτό να τους στερεί τη φαντασία και την εμπνευσμένη απόδοσή τους.

Τέλος, οι *Cure* δεν προκρίνουν από μόνοι τους αυτό ή το άλλο ύφος γιατί ποτέ δεν έχουν το ίδιο δεδομένο *image* πέρα απ' την εξωτερική τους εμφάνιση. Είναι άλλοτε οι μελαγχολικοί ρομαντικοί του "*Pornography*", άλλοτε οι ζωντανοί έφηβοι του "*Japanese Whispers*" κι άλλοτε οι σκεπτικιστές του "*Top*". Όλα παίρνονται στα σοβαρά κι εκφράζονται μ' αυθεντικότητα γιατί είναι σοβαρά εφόσον είναι αληθινά βιώματα κι όχι φαντασιώσεις του κάθε βουτηγμένου στην πλήξη βουτυρόπαιδου.

Αυτοί είναι λοιπόν οι αληθινοί *Cure*. Αφού αρχίσαμε με τον πρώτο στίχο του *Pornography* ας τελειώσουμε με τον τελευταίο έτσι σαν τελευταία απόδειξη ότι οι *Cure* μιλάνε σε ανθρώπους που θέλουν να ζήσουν:

"Πρέπει να καταπολεμήσω αυτή την αρρώστια, να βρω μια θεραπεία".

Τασος

στην ΚΟΜΕΚΟΝ και τον αραβικό κόσμο, ιδιόμορφη σχέση με την ΕΟΚ κλπ.

Στον εσωτερικό χώρο προτείνουν την αντικατάσταση της ηγεμονεύουσας τάξης, των επιχειρηματιών και της ανωτάτης κρατικής γραφειοκρατίας, από την δική τους διαχείριση. Όλα φαίνονται να τους ευνοούν, τόσο η διεθνής εξέλιξη όσο και η εσωτερική αδυναμία της αστικής τάξης και της Νέας Δημοκρατίας να εκφράσει και να ελέγξει τις ανάγκες επέκτασης του κοινωνικού κράτους, χωρίς αποσύνθεση της οικονομίας. Ήδη από το 1979-80 έχει φανεί πως η Νέα Δημοκρατία εξαντλείται. Έρχεται η ώρα της «αριστεράς». Όμως τη στιγμή που η «αριστερά» με κεντρικό εκπρόσωπο το ΠΑΣΟΚ ανεβαίνει στην εξουσία, την ίδια στιγμή οι διεθνείς προϋποθέσεις της πολιτικής της είναι υπονομευμένες. Έχει ήδη αρχίσει η μεγάλη αντεπίθεση της Δύσης. Ιδεολογικά επαναβεβαιώνεται η επιχείρηση και το κέρδος.

Η Ελλάδα ταυτόχρονα υποβαθμίζεται στην διεθνή αγορά, η παραγωγικότητα και οι επενδύσεις πέφτουν, ο πληθωρισμός ανεβαίνει και ο δανεισμός αυξάνεται γεωμετρικά. Έτσι οι διεθνείς και εσωτερικοί όροι της αυτονομίας από τη Δύση και τους Αμερικάνους στενεύουν αδιάκοπα. Όπως συχνά συμβαίνει σε μας, η παγκόσμια συγκυρία εκφράζεται με τέτοια καθυστέρηση στους εσωτερικούς συσχετισμούς δύναμης που στο μεταξύ έχουμε περάσει σε μια νέα διεθνή πραγματικότητα! Η τετράχρονη πορεία του ΠΑΣΟΚ γίνεται λοιπόν μέσα σε πλαίσια αυξανόμενου περιορισμού των δυνατοτήτων ελιγμού και αυτονομίας. Γι αυτό και ήταν βέβαιο πως κάποια στιγμή θα κατέρρεε όπως ήδη συμβαίνει σήμερα.

Η εξωτερική κρίση

Η μεταπολίτευση θα καταγραφεί ίσως σαν η μεγαλύτερη περίοδος κοινωνικού και θεσμικού εκσυγχρονισμού του ελληνικού κράτους που συνοδευόταν - παράδοξα - από μια διαδικασία οικονομικής υποβάθμισης. Είδαμε ήδη την αδυναμία της παραδοσιακής αστικής τάξης να «αντέξει» μπροστά στην επίθεση της ΕΛΕ (Εθνικής Λαϊκής Ενότητας). Έμενε στους τεχνοκράτες και μικρομεσαίους του ΠΑΣΟΚ να δοκιμάσουν οι ίδιοι. Κράτος παραγωγής φαντασιώσεων - τρίτη βιομηχανική επανάσταση, τρίτος δρόμος κ.ο.κ. Η διαδικασία αποβιομηχανοποίησης όχι μόνο βαθαίνει αλλά οδηγεί σε αρνητικές επιδόσεις, ενώ ταυτόχρονα το ΠΑΣΟΚ χτίζει το κοινωνικό κράτος χωρίς να τολμάει να αγγίξει την πηγή υπερκερδών που αποτελούν οι λεγόμενοι μικρομεσαίοι, οι εισαγωγείς-εξαγωγείς. Προσπαθώντας να τους βολέψει όλους, να διατηρήσει και την πίττα ολόκληρη και το σκύλο χορτάτο το μόνο που καταφέρνει είναι να επεκτείνει το δανεισμό, τη χρέωση, τη χρεωκοπία.

Έτσι η ώρα της αλήθειας πλησιάζει για την μεταπολίτευση και την κατεξοχήν έκφρασή της, το ΠΑΣΟΚ. Τόσο οι διεθνείς όροι που την είχαν κάνει δυνατή, όσο και οι εσωτερικές συνθήκες, η ισχυρή και ανερχόμενη οικονομία της δεκαετίας του 60 και των αρχών του 70, οδηγούνταν σε εξάντληση. Η νέα ηγεμονική συμμαχία μικρομεσαίων και τεχνοκρατών είχε αποδειχτεί το ίδιο ή και περισσότερο ανίκανη απ΄ ότι η παραδοσιακή αστική τάξη και ελίτ. Το πέρασμα στο σοσιαλ-καπιταλιστικό κράτος, η διόγκωση του κράτους (που ελέγχει άμεσα το 50% του εισοδήματος) αποδείχνεται καταστροφικό. Προβληματικές, δημόσιες επιχειρήσεις, με εκατοντάδες δισεκατομμύρια ζημιών.

Τέλειωσαν πλέον τα ψέμματα για τους μικρομεσαίους σαλτιμπάγκους και ιδιαίτερα για τον θιασάρχη. Είναι ανάγκη σκληρών επιλογών. Επιλογών που μπορούν να συνοψιστούν στο ακόλουθο δίλημμα: είτε με την Ανατολή - και στις δύο εκδοχές της (ανατολικό σοσιαλιστικό στρατόπεδο και Τρίτος κόσμος) - είτε με τη Δύση. Όμως η πρώτη εκδοχή, την οποία επεδίωκε το ΚΚΕ και που φάνηκε να αναζωπυρώνεται ξαφνικά με την αποπομπή του Καραμανλή, ήταν αδιέξοδη για το ΠΑΣΟΚ, τόσο εξ αιτίας των διεθνών εξελίξεων, όσο και γιατί η κρατιστική διαχείριση είχε ήδη αποτύχει. Σε μια οικονομία με δέκα δισεκατομμύρια δολλ. εισαγωγές και τέτοιες και τόσες συναλλαγές με τη Δύση, μια τέτοια επιλογή, θα σήμαινε ακόμα και εμφύλιο πόλεμο, και προφανώς δεν ανταποκρινόταν στο μικροαστικό πρόβατο του ΠΑΣΟΚ, το ενδεδυμένο τη λεοντή.

Οι διεθνείς εξελίξεις είναι σχεδόν απαγορευτικές για μια τέτοια επιλογή μια και η ίδια η Σοβιετική Ένωση δεν είναι διατεθειμένη να διακινδυνεύσει την παγκόσμια ισορροπία για χάρη της Ελλάδας. Η έξοδος στη Μεσόγειο αναβάλλεται για ευθετώτερο χρόνο. Ακόμα λοιπόν και αν ο Παπανδρέου προσφερόταν στους Σοβιετικούς είναι σχεδόν βέβαιο πως αυτοί δεν θα τον δέχονταν. Μια νατοϊκή αλλά μισοουδετεροποιημένη Ελλάδα είναι το μάξιμουμ που επιθυμεί η Σοβιετική Ένωση σήμερα, δηλαδή λίγο πολύ η πολιτική των πρώτων χρόνων της διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ. Όμως δείξαμε ήδη πως το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί πια να στέκεται στη μέση του δρόμου· πρέπει να επιλέξει στρατόπεδο, ανοικτά και ξεκάθαρα.

Όσο για τη δεύτερη εκδοχή της ανατολικής εναλλακτικής λύσης είναι η εκδοχή της επιλογής του Τρίτου κόσμου, και δη του «προοδευτικού» του κομματιού, σαν σημείου στήριξης μιας άλλης πολιτικής επιλογής. Μια επιλογή που στηρίχτηκε στη δεκαετία του '70 στην άνοδο των πετρελαιοπαραγωγών χωρών, την μεταβολή τους σε ένα κέντρο παγκόσμιας συσσώρευσης με την απότομη μεταφορά 110 δισεκατομμυρίων δολλαρίων που σήμανε η άνοδος του πετρελαίου, και στην ταυτόχρονη οπισθοχώρηση της αμερικάνικης επιρροής με την απώλεια χωρών όπως η Λιβύη και ακόμα σημαντικώτερη την απώλεια του Ιράν. Αυτή η διεθνής συγκυρία που εξέθρεψε τον περιβόητο Τρίτο δρόμο του ΠΑΣΟΚ και την τριτοκοσμική του αναφορά εκφράστηκε και στις συναλλαγές της Ελλάδας, με άνοδο του ποσοστού των εξαγωγών προς τις χώρες της περιοχής, που φτάνουν να αντιπροσωπεύουν το 25-30% των ελληνικών εξαγωγών. Όμως η πτώση των τιμών του πετρελαίου, έκφραση της δυτικής αντεπίθεσης τόσο με τις οικονομίες σε ενέργεια, όσο κύρια με την επέκταση εναλλακτικών πηγών ενέργειας (πυρηνικά και διασπορά σε όλο τον πλανήτη νέων κέντρων άντλησης πετρελαίου - Βόρεια Θάλασσα, Νορβηγία, επαναλειτουργία των πετρελαιοπηγών του Τέξας, Ινδονησία κλπ. κλπ.) αποδείχτηκε φοβερό χτύπημα για την Μέση Ανατολή. Οι ελληνικές τεχνικές εταιρίες χάνουν τα συμβόλαια το ένα μετά το άλλο, ενώ ο μεσανατολικός πολιτικός πόλος καταρρέει. Το Ισραήλ γίνεται και πάλι ρυθμιστής της κατάστασης, ο πόλεμος Ιραν - Ιρακ, ο αναπροσανατολισμός της αιγυπτιακής πολιτικής και η τεράστια εσωτερική κρίση της Συρίας όπως και της Λιβύης, σε μικρότερη έκταση, εκφράζουν την αποσύνθεση - πρόσκαιρη - του Μεσανατολικού πόλου και την εκ νέου άνοδο της αμερικανικής επιρροής, που παράλληλα με το Ισραήλ χρησιμοποιεί και την Τουρκία για την διείσδυση στην περιοχή.

Ουδέν νεώτερο λοιπόν από το ανατολικό μέτωπο.

Τα πράγματα φαίνεται να ακολουθούν αμετάκλητα τη δεύτερη εναλλακτική λύση. Την επανένταξη - οργανικά - στη Δύση σε ότι αφορά τις διεθνείς σχέσεις και στο εσωτερικό την καταστροφή της ΕΛΕ σαν της συμμαχίας των εργατών και αγροτών με τους μικρομεσαίους και την τεχνοκρατία, και προσπάθεια οικοδόμησης μιας νέας «παραγωγικής συμμαχίας» τεχνοκρατών, βιομηχάνων και μεσαίων επιχειρηματιών που θα επιτρέψει στην Ελλάδα να κινηθεί πλησιέστερα προς το σημερινό παραγωγικό μοντέλο της Δύσης.

→

Και έτσι αρχίζει η δεύτερη φάση της κυβερνητικής παρουσίας του ΠΑΣΟΚ, η αποσύνθεση! Αποσύνθεση τόσο των ταξικών συμμαχιών πάνω στις οποίες στηρίχτηκε όσο και των επιλογών που έκανε στο εσωτερικό και το εξωτερικό.

Νέα οικονομική και κοινωνική πολιτική

Η οικονομική πολιτική αναστρέφεται ριζικά. Εγκαινιάζεται η πολιτική της ύφεσης και της ανεργίας, που καλυπτόταν στην πρώτη περίοδο της πασοκικής διακυβέρνησης με τις προσλήψεις στο δημόσιο. Σήμερα δεν υπάρχει επιστροφή: μακρόχρονη ύφεση και αποπληθωριστική πολιτική, για μερικά χρόνια τουλάχιστον, επαναφορά της εργασιακής πειθαρχίας στους χώρους παραγωγής και επαναβεβαίωση του κέρδους με μείωση των μισθών, μέσα από την υποτίμηση της δραχμής, την ουσιαστική κατάργηση της ΑΤΑ, την ανεργία, τις απολύσεις.

Το χτύπημα περιλαμβάνει τους μικρομεσαίους με την φορολογία - τους εργάτες και εργαζόμενους - κόψιμο της ΑΤΑ απαγόρευση αυξήσεων, απολύσεις, τους αγρότες - σχεδιαζόμενη φορολογία τους και τη νεολαία - ανεργία, καταστολή και εκπαιδευτικές περικοπές. Το ΠΑΣΟΚ ξαφνικά σαν μηχανισμός μένει κοινωνικά μετέωρο και στηρίζεται όλο και περισσότερο στο Βοναπαρτισμό του Καστριού, την Αυριανή και τα ΜΕΑ του Δροσογιάννη. Να λοιπόν η νέα πραγματικότητα. Το ΠΑΣΟΚ αποπειράται μια νέα συμμαχία με κέντρο την παραγωγική τεχνοκρατία - Σημίτης e tutti quanti και όχι πλέον την, ιδεολογική - Λαλιώτης, Μανίκας, Ευθυμίου. Οι καιροί ου μενετοί!

Αυτή η συμμαχία προϋποθέτει τέτοια αλλαγή πολιτικών και ιδεολογικών συσχετισμών που είναι σχεδόν ανέφικτη. Το ΠΑΣΟΚ για να κάνει τα ανοίγματα προς το κεφάλαιο θέλει να το πείσει πως είναι προτιμώτερο από τη Νέα Δημοκρατία ακριβώς γιατί μπορεί να ελέγχει τα λαϊκά στρώματα και τις κινητοποιήσεις τους. Πάνω σ' αυτή τη βάση προσπαθεί να πείσει το ιδιωτικό κεφάλαιο για τη νέα συμμαχία των παραγωγών. Αυτή η πολιτική ξεφτίζει κάτω από το τεράστιο βάρος της κρίσης. Με μια μείωση του εισοδήματος που φτάνει σε ένα χρόνο το 15% η οργάνωση του ΠΑΣΟΚ στους εργασιακούς χώρους δεν μπορεί να αντέξει. Άρχισε ήδη το ξύλωμα της ΠΑΣΚΕ στη ΓΣΕΕ, ακολουθεί στην ΑΔΕΔΥ, και απ' ότι λέγεται και στην ΠΑΣΕΓΕΣ. Το αποτέλεσμα είναι πως **το ΠΑΣΟΚ δεν θα έχει ξπια καμμιά λειτουργικότητα για την πολιτική των αστών, αν μεταβληθεί σε ένα αποδυναμωμένο στους μαζικούς χώρους κόμμα.** Η κατάληξη μιας τέτοιας πολιτικής θα είναι η αντικατάσταση του ΠΑΣΟΚ από τη μια ανενεωμένη δεξιά, που βλέπει πάλι τον άνεμο ούριο για αυτήν. Και το ΠΑΣΟΚ σήμερα δεν μπορεί να κάνει «αριστερές» επιλογές. Είναι υποχρεωμένο να εφαρμόσει μέχρι τέλους την πολιτική λιτότητας, να κάνει απολύσεις, να καταστείλει.

Η αποσύνθεση της εσωτερικής πολιτικής

Αποτυχία της ευρωπαϊκής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, αποτυχία της μεσανατολικής, της αμερικάνικης. Τέλος, νέα όξυνση του «Μακεδονικού» και των τουρκικών απειλών. Αυτή η αποτυχία ήταν η αποτυχία μιας πολιτικής που απλά αμφισβητούσε τον παραδοσιακό προσανατολισμό παραμένοντας όμως μέσα στα πλαίσια του. Το αποτέλεσμα ήταν αποτυχία σε όλα τα μέτωπα, γιατί δεν διαθέτει τα μεγέθη μιας τέτοιας μικρομέγαλης πολιτικής. Η Ελλάδα δεν είναι ντεγκωλική Γαλλία. Ο Αντρέας δεν είναι Ντεγκώλ. Ακόμα περισσότερο η Ελλάδα δεν είναι Σουηδία. Αρχίζει η κατάρρευση και η επιστροφή στη γραμμή.

Στο Κυπριακό, εγκατάλειψη για πάντα της αυτοδιάθεσης, στις βάσεις ευθυγράμμιση με τους Αμερικάνους. Χαρακτηριστική είναι η τοποθέτηση για τη Λήμνο και τα χημικά όπλα που υπερψήφισε η Ελλάδα στο ΝΑΤΟ. Ξαφνικά υποστηρίζεται η ΕΟΚ και ο Σαχάτι συλλαμβάνεται από τον Αρκουδέα. Ο Κήλυ σαν νέος Πιουριφόϊ της σοσιαλιστικής κυβέρνησης παρεμβαίνει ανοιχτά με διαβήματα για την τρομοκρατία και τη Λιβύη. Ο ΠΑΣΟΚικός μικροαστός «επαναστάτης» τα παραδίνει όλα όταν τον πιάσουν από εκεί που πονάει, από το Ταμείο. Με δισεκατομμύρια δολλάρια χρέη, με τεράστιο ετήσιο έλλειμμα, με την αγορά του αιώνα, τις απειλές για τον τουρισμό, τελειώνουν τα ψέμματα για την μεταπολίτευση, τελείωσαν τα ψέματα,για τον σοσιαλιστικό ριζοσπαστισμό της μεταπολίτευσης.

Ο μεταπολιτευτικός σοσιαλισμός κατανόησε μέσα από την πραχτική του πως ο μοναδικός του ορίζοντας είναι ο ορίζοντας του κεφαλαίου.

Η τριπολική αντιπαράθεση

Το διπολικό σχήμα της μεταπολίτευσης δεξιά-αριστερά καταρρέει και μαζί του η ΕΛΕ, η συμμαχία φοιτητών, εργατών, αγροτών, τεχνοκρατών και μικρομεσαίων. Το πρώτο και μεγαλύτερο κομμάτι του μικροαστικού σοσιαλισμού περνάει σε μια κεντρώα θέση, μια θέση προσέγγισης προς τα δεξιά. Και η «αριστερά»; Ξαφνικά όλες οι γερασμένες εταίρες, από το ΚΚΕ μέχρι τον Κύρκο, θυμούνται την αριστερά και την συγκρότησή της. Εξακολουθούν δηλαδή να επιμένουν στο μετερίζι της αλλαγής που το ΠΑΣΟΚ «πρόδωσε», ενώ βέβαια είναι σίγουρο πως και οι ίδιοι αν βρισκόντουσαν σε θέση εξουσίας θα έκαναν παραπλήσιες ή ακόμα και κατασταλτικότερες επιλογές. Όμως η νέα κινητικότητα των εργαζόμενων, που αναδεικνύεται στο κεντρικό ζήτημα και αντιπαράθεση της περιόδου, τείνει σε πρώτη φάση να επενδύεται στα γερασμένα κόμματα της αριστεράς και τα σπρώχνει στην μεταβολή τους σε πόλο αντιπαράθεσης με το ΠΑΣΟΚ, τα οδηγεί σε θέσεις που ΞΕΠΕΡΝΟΥΝ την ίδια την ιδεολογική τους φύση. Βλέπε την πραγματική αριστεροποίηση μιας πτέρυγας του εσωτερικού και τα «ταξικά» συνθήματα του ΚΚΕ (του τύπου «νόμος είναι το δίκιο του εργάτη»). Η εργατική πανουργία, η πανουργία της ιστορίας εκδηλώνεται περίτρανα. Η θέση του Τρόντι, πως η εργατική τάξη χρησιμοποιεί για τις τακτικές της ανάγκες τα εργατικά κόμματα, αποκτάει μια βέβαιη ενσάρκωση στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Η εργατική αυτονομία στην πορεία της απελευθέρωσής της από τα ξεπερασμένα σχήματα της αριστεράς, περνάει στην πρώτη φάση μέσα από την «αριστεροποίηση» και «ταξικοποίηση» των ρεφορμιστικών κομμάτων.

Η τακτική μας σ' αυτή την περίοδο στοχεύει ακριβώς στο σπρώξιμο όλο και πιο πέρα σ' αυτό το δρόμο της τακτικής εκπροσώπησης της ταξικής αυτονομίας. Το τέλος δε της διαδικασίας είναι ακριβώς η ρήξη και η αποσύνθεση αυτών των σχηματισμών. **Αυτό είναι το στοίχημα της περιόδου.** Το σπρώξιμο της αριστεράς έξω από τα ίδια τα συμφέροντα της. Η επανάληψη του ΠΑΣΟΚικού πειράματος της ανάβασης πάνω στην προλεταριακή τίγρη είναι η πρώτη έκφραση της νέας εργατικής αυτονομίας, της αδιαφορίας για το «συμφέρον» της παραγωγής, της αυτονόμησης από ετερόκλητες συμμαχίες, της ρήξης της συμμαχίας με την τεχνοκρατία και τους μικρομεσαίους.

Το ζήτημα είναι σ' αυτή την περίοδο να επεκταθούν τα αυτόνομα και πολλαπλά κέντρα πολιτικής έκφρασης αυτής της μεταβατικής περιόδου της αυτονομίας. Γι αυτό πρέπει να αντιπαρατεθούμε στον ηγεμονισμό του ΚΚΕ. Το εργατικό συμφέρον και το δικό μας συμφέρον σ' αυτή την περίοδο ταυτίζονται, ο πολλαπλασιασμός των πολιτικών κέντρων της εργατικής αυτονομίας θα οδηγήσει σε καλύτερη εκπροσώπηση της εργατικής απειλής και δεν θα επιτρέψει τα ενσωματωτικά εγχειρήματα του ΚΚΕ.

δρχ. 200